

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม

(พ.ศ. ๒๕๗๑ – ๒๕๗๕)

รอบการพัฒนาปี พ.ศ.๒๕๗๑

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สิงหาคม ๒๕๖๙

คำนำ

แผนพัฒนาจังหวัดด้านเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม (พ.ศ.๒๕๗๑-๒๕๗๕) จัดทำขึ้นเพื่อให้การพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยยึดหลักการเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการเกษตร ร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๔ แผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ แผนความมั่นคง ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาจังหวัดนครปฐมและกลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล

ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐมร่วมกับหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม (พ.ศ. ๒๕๗๑-๒๕๗๕) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัดอย่างเป็นระบบ เป้าหมายสูงสุดภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๕ จังหวัดนครปฐมจะเป็นจังหวัดต้นแบบด้านการเกษตรของประเทศ ที่สามารถเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจเกษตรอย่างยั่งยืน ยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร และรักษาสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกันอย่างสมดุล จะต้องมุ่งเน้นการพัฒนาในมิติที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การพัฒนาเกษตรอัตลักษณ์และมูลค่าสูง โดยเน้นสินค้าเกษตร GI ของจังหวัด การแปรรูปเพิ่มมูลค่า และการสร้างแบรนด์สินค้า (๒) การผลิตเกษตรปลอดภัยและยั่งยืน ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี พัฒนาระบบ GAP และมาตรฐานสากล (๓) การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ พัฒนาเกษตรแม่นยำ Smart Farm ระบบบริหารจัดการน้ำ และการตลาดดิจิทัล (๔) การพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร สร้าง Smart Farmer พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เสริมสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์ (๕) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุน ปรับปรุงระบบชลประทาน พัฒนาแหล่งน้ำ ระบบโลจิสติกส์ และศูนย์เรียนรู้ (๖) การตลาดและการสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาตลาดเกษตร เชื่อมโยงท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งเสริมการส่งออก และ (๗) การบริหารจัดการเชิงบูรณาการ สร้างการมีส่วนร่วม พัฒนาระบบข้อมูล และติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ศักยภาพของจังหวัดที่มีทำเลใกล้กรุงเทพฯ มีสถาบันการศึกษาด้านการเกษตรชั้นนำ และมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อขับเคลื่อนการเกษตรของจังหวัดไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม

สิงหาคม ๒๕๖๙

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(ก)
สารบัญตาราง	(ข)
สารบัญภาพ	(ค)
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑ - ๑๙
๑. ที่มา	๑
๒. ทิศทางนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	
- ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)	๒
- แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๒
- (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)	๕
- เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	๗
- นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๗
- (ร่าง) แผนปฏิบัติการราชการด้านเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)	๘
- นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๑๑
- เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคกลาง พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕	๑๗
- แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕	๑๘
- เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดนครปฐมระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๕)	๑๘
ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	
- แผนพัฒนาจังหวัดนครปฐม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ฉบับปรับปรุงประจำปี	๑๘
งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑	
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม	๒๐ - ๑๑๒
๑. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด	
- ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัด	๒๐
- ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัด	๒๗
- ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด	๔๐
- ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ปี ๒๕๖๘ และแนวโน้มปี ๒๕๖๙ จังหวัดนครปฐม	๔๓
- ข้อมูลด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	๕๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๒. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม	
- ครีวเรือนเกษตรกรและแรงงานภาคเกษตร	๕๘
- การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร	๕๙
- แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	๖๐
- ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด	๖๕
- ผู้ประกอบการโรงสีในจังหวัดนครปฐม	๑๐๐
- ปรากฏเกษตรของแผ่นดิน ของจังหวัดนครปฐม	๑๐๔
- สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๑๐๕
- การรวมกลุ่ม	๑๐๗
ส่วนที่ ๓ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม	๑๑๓ - ๑๔๑
๑. การวิเคราะห์ความจำเป็นเชิงนโยบาย	๑๑๓
๒. การวิเคราะห์ความจำเป็นเชิงลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	๑๑๕
๓. การวิเคราะห์ความจำเป็นเชิงกลยุทธ์	๑๑๘
๔. การวิเคราะห์ฉกาทศน์	๑๒๘
๕. การวิเคราะห์ SWOT Analysis	๑๓๐
๖. การจัดทำ TOWS Matrix	๑๔๑
ส่วนที่ ๔ แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม	๑๔๒ - ๑๖๕
๑. วิสัยทัศน์	๑๔๒
๒. พันธกิจ	๑๔๒
๓. เป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด	๑๔๒
๔. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนา	๑๔๒
๕. ประเด็นการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด	๑๔๓
๖. แผนที่แสดงความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ	๑๔๗
๗. ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด	๑๕๒
๘. โครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์	๑๕๖

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ สถิติอุณหภูมิสูงสุด-ต่ำสุดและอุณหภูมิเฉลี่ย	๒๒
๒ ปริมาณน้ำฝน	๒๒
๓ จำนวนบ่อบาดาลและการใช้น้ำบาดาล	๒๓
๔ พื้นที่และเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	๒๖
๕ การแบ่งเขตการปกครองจังหวัดนครปฐม	๒๘
๖ จำนวนประชากรจังหวัดนครปฐม	๒๘
๗ ข้อมูลการใช้ไฟฟ้า	๓๘
๘ ข้อมูลผู้ใช้น้ำการประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดนครปฐม	๓๙
๙ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนครปฐม	๔๒
๑๐ อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร	๕๓
๑๑ ผลผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๕๓
๑๒ ราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้	๕๔
๑๓ จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามสถานภาพแรงงานและเพศ	๕๕
๑๔ จำนวนสถานประกอบการและผู้ประกันตนจำแนกรายอำเภอ	๕๕
๑๕ จำนวนสถานประกอบการและผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ จำแนกตามขนาด	๕๖
๑๖ จำนวนผู้ประกันตนจำแนกตามมาตรา ๓๓ ๓๙ และ ๔๐	๕๖
๑๗ กิจกรรมที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าว	๕๗
๑๘ จำนวนแรงงานต่างด้าวจำแนกตามสัญชาติ	๕๗
๑๙ จำนวนตำแหน่งงานว่าง ผู้สมัครงานและการบรรจุนงาน	๕๗
๒๐ จำนวนผู้ผ่านการพัฒนาฝีมือแรงงาน	๕๘
๒๑ จำนวนสถานประกอบการที่เลิกกิจการและลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้าง	๕๘
๒๒ ข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร	๕๙
๒๓ ข้อมูลการถือครองที่ดินทางการเกษตร	๕๙
๒๔ ข้อมูลการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ	๖๐
๒๕ ข้อมูลพื้นที่รับประโยชน์จากชลประทานในเขตจังหวัดนครปฐม	๖๒
๒๖ แหล่งน้ำสาธารณประโยชน์	๖๔
๒๗ ข้อมูลจำนวนเกษตรกร และพื้นที่การเพาะปลูกพืชที่สำคัญ	๖๖
๒๘ ข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัดนครปฐม	๖๗
๒๙ ข้อมูลการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม	๖๙
๓๐ ข้อมูลการทำปศุสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม	๗๐
๓๑ ข้อมูลการปลูกพืชอาหารสัตว์ของจังหวัดนครปฐม	๗๒
๓๒ ข้อมูลจำนวนเกษตรกรและการทำประมงที่สำคัญ	๗๓
๓๓ ข้อมูลการทำประมงเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม	๗๔
๓๔ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยด้านข้าว	๗๘
๓๕ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยด้านพืช	๗๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

๓๖	การรับรองมาตรฐานแบบมีส่วนร่วม PGS	๗๙
๓๗	ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยด้านปศุสัตว์	๘๐
๓๘	ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยด้านประมง	๘๓
๓๙	แหล่งจำหน่ายสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย	๘๕
๔๐	การรับรองคุณภาพสินค้ามาตรฐานนครปฐมการันตี	๘๖
๔๑	ข้อมูล Zoning สินค้าข้าว	๘๗
๔๒	ข้อมูล Zoning สินค้ากล้วยไม้	๘๘
๔๓	ข้อมูล Zoning สินค้ามะพร้าว	๘๙
๔๔	ข้อมูลศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๙๐
๔๕	ข้อมูลแปลงใหญ่จังหวัดนครปฐม	๙๑
๔๖	ข้อมูลศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนจังหวัดนครปฐม	๙๔
๔๗	ข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดนครปฐม	๙๕
๔๘	ข้อมูลศูนย์ข้าวชุมชนจังหวัดนครปฐม	๙๘
๔๙	ผู้ประกอบการโรงสีประเภทขนาดใหญ่	๑๐๐
๕๐	ผู้ประกอบการโรงสีประเภทขนาดกลาง	๑๐๑
๕๑	ผู้ประกอบการโรงสีประเภทขนาดเล็ก	๑๐๓
๕๒	ผู้ได้รับการเชิดชูเกียรติให้เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน	๑๐๔
๕๓	จำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัดนครปฐม	๑๐๕
๕๔	จำนวน Smart farmer / Young smart farmer จังหวัดนครปฐม	๑๐๖
๕๕	ข้อมูลการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่ไม่เป็นนิติบุคคล	๑๐๗
๕๖	ข้อมูลการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่เป็นนิติบุคคล	๑๐๘
๕๗	แสดงการจัดชั้นคุณภาพสหกรณ์ / กลุ่มเกษตรกร	๑๐๙
๕๘	การวิเคราะห์ SWOT	๑๓๙
๕๙	TOWS Matrix	๑๔๑

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๑	แสดงแผนที่จังหวัดนครปฐม
๒	แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครปฐม
๓	แสดงสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร
๔	แสดงดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ราคาที่ขายได้ และรายได้เกษตรกร
๕	แสดงดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ราคาที่ขายได้ และรายได้เกษตรกร สาขาพืช
๖	แสดงดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ราคาที่ขายได้ และรายได้เกษตรกร สาขาปศุสัตว์
๗	แสดงดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ราคาที่ขายได้ และรายได้เกษตรกร สาขาประมง
๘	โครงสร้างประชากรและกำลังแรงงาน
๙	แสดงแผนที่โครงการชลประทานในเขตจังหวัดนครปฐม
๑๐	แสดงแผนที่เส้นทางน้ำเข้าพื้นที่จังหวัดนครปฐม
๑๑	แสดงมูลค่าการผลิตพืชเศรษฐกิจจังหวัดนครปฐม
๑๒	แสดงมูลค่าการผลิตปศุสัตว์เศรษฐกิจจังหวัดนครปฐม
๑๓	แสดงมูลค่าการผลิตประมงเศรษฐกิจจังหวัดนครปฐม
๑๔	แสดงแนวโน้มมูลค่าเศรษฐกิจเกษตรจังหวัดนครปฐม
๑๕	แผนที่ยุทธศาสตร์

ส่วนที่ ๑

บทนำ

๑. ที่มา

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว มาตรา ๗๒ (๔) กำหนดให้รัฐดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังนี้ จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอื่น ประกอบกับมาตรา ๗๓ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่ช่วยให้เกษตรกรประกอบเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพสูง มีความปลอดภัย โดยใช้ต้นทุนต่ำและสามารถแข่งขันในตลาดได้ และพึงช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้ให้มีที่ทำกินโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่นใด มาตรา ๗๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ โดยรัฐพึงส่งเสริม สนับสนุน ค้ำครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน และมาตรา ๗๖ กำหนดให้รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะและการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชน ให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) มุ่งในการเสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่งคั่ง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

๑.๓ (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก คือ “เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น อย่างทั่วถึง และยั่งยืน” และกำหนดธีมการพัฒนาของแผน คือ การเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการซ่อมและเสริมรากฐานให้มั่นคงควบคู่ไปกับการสร้างความพร้อมและโอกาสสำหรับอนาคต ประกอบกับทิศทาง (ร่าง) กรอบแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๗๕) กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาภาคการเกษตร คือ “เกษตรกรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกษตรไทยสู่เกษตรสมัยใหม่ที่มั่นคง ปลอดภัย และแข่งขันได้ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม” โดยมีมุ่งปรับโครงสร้างภาคการเกษตรจากการผลิตเชิงปริมาณสู่การผลิตที่เน้นประสิทธิภาพ มูลค่าเพิ่มและความยั่งยืน ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกสภาพภูมิอากาศ เทคโนโลยีดิจิทัล และโครงสร้างประชากร อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ และ (ร่าง) กรอบแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๗๕ ยังอยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาให้ความเห็นชอบตามขั้นตอนของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ฉบับนี้จึงอ้างอิงกรอบแนวทางตามร่างดังกล่าวเป็นหลัก และจะมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสาระสำคัญของแผนที่

ได้รับความเห็นชอบอย่างเป็นทางการต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ และคงไว้ซึ่งความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ในทุกระดับ

๒. ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดกรอบแนวคิดหลักในการจัดทำแผนฯ โดยมุ่งเน้นให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ” ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
- ๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (หลัก)
- ๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- ๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- ๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

- ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
- ๒) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
- ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
- ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
- ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๓) ประเด็นการเกษตร (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เป็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ในการพัฒนาประเทศที่เป็นปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสาขาเกษตร และเพิ่มผลผลิตการผลิตของภาคเกษตรอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร การยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ตลอดจนการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน การดำเนินการมุ่งเน้นการปรับโครงสร้างภาคเกษตรจากการผลิตเชิงปริมาณไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยอาศัยศักยภาพด้านอัตลักษณ์พื้นถิ่น ความหลากหลายทางชีวภาพ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ ตลอดจนการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทานอย่างครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการผลิ การแปรรูป การตลาด การบริโภค ไปจนถึงระบบโลจิสติกส์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความเชื่อมโยงอย่างบูรณาการ ทั้งนี้ แผนดังกล่าวมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการ

ปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมุ่งหมายให้การพัฒนาภาคเกษตรเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาวประกอบด้วย ๖ แผนย่อย โดยสรุป ดังนี้

๒.๒.๑ แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา นวัตกรรมและเทคโนโลยีการพัฒนาระบบการผลิตและบรรจุภัณฑ์ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลาย

๒) ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับความสามารถของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

๓) สร้างอัตลักษณ์หรือนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดให้กับสินค้า รวมทั้งการสร้าง ความแตกต่างและโดดเด่นของสินค้าในแต่ละท้องถิ่น และสร้างตราสินค้าของเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ตลอดจนเชื่อมโยงไปสู่ภาคการผลิตอื่น

เป้าหมาย สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๒ แผนย่อยเกษตรปลอดภัย ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) สนับสนุนการบริหารจัดการฐานทรัพยากรทางเกษตรและระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

๒) พัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยและระบบการตรวจรับรองคุณภาพจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือในระดับต่างๆ พัฒนาคุณค่าทางโภชนาการของสินค้าเกษตรและอาหาร และพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นที่ยอมรับกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการ ให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน และส่งเสริมการวิจัยพัฒนาสินค้า

๔) สร้างความตระหนักรู้ของผู้ผลิตและผู้บริโภคถึงความสำคัญของความปลอดภัย และการส่งเสริมด้านการขยายตลาดการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย

๕) สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน ควบคุมการขยายตลาดเกษตรอินทรีย์ทั้งในและต่างประเทศ

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัย (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัย และคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

ตัวชี้วัด ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร

๒.๒.๓ แผนย่อยเกษตรชีวภาพ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และเชื้อจุลินทรีย์

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพ ยกย่องให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และสนับสนุนให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวข้องกับชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ มุ่งแปรรูปเพื่อป้อนในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร สินค้าประเภทโภชนาภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ประเภทเวชสำอาง และผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอาง

๔) ส่งเสริมการทำการตลาดผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเกษตรชีวภาพ ตลอดจนประโยชน์และสรรพคุณของสมุนไพรไทย

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด จำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ

๒.๒.๔ แผนย่อยเกษตรแปรรูป ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมการพัฒนาและใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรที่เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการแปรรูปในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกี่ยวข้อง

๒) ส่งเสริมการแปรรูปโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการแปรรูป สร้างความแตกต่าง และเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร

๓) สนับสนุนการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูป

๔) ส่งเสริมการสร้างตราสินค้า และขยายช่องทางการตลาดด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสร้างเครื่องหมายทางการค้าและการปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

เป้าหมาย สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๕ แผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมการพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรแห่งอนาคต

๒) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การจัดการภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม องค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาด การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล ฐานข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตรต่างๆ

๓) สนับสนุนและส่งเสริมการทำการระบบฟาร์มอัจฉริยะ ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๖ แผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) เพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการฐานทรัพยากรทางการเกษตร อนุรักษ์และรักษาฐานทรัพยากรทางการเกษตรที่สำคัญ การคุ้มครองที่ดินการเกษตร การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทรัพยากรทางการเกษตร และการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม

๒) สร้างความมั่นคงด้านอาหารให้กับครัวเรือนเกษตรกรและชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนทางการเกษตรของท้องถิ่น ส่งเสริมการทำการเกษตรตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐหรือท้องถิ่นในพื้นที่มีบทบาทดำเนินการให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารในมิติต่างๆ รวมถึงการดูแลโภชนาการของประชาชนในทุกช่วงวัย สร้างเสถียรภาพด้านรายได้ของเกษตรกรและประชาชน การมีมาตรการรองรับสำหรับผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงสินค้าเกษตรและอาหารได้อย่างทั่วถึง และการติดตามการเปลี่ยนแปลงของราคาอาหาร และผลกระทบ

๓) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และการเฝ้าระวังและเตือนภัยสินค้าเกษตร ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการเกษตรที่มีมาตรฐานและครบวงจร ทั้งเรื่องเกษตรกร ข้อมูล อุปสงค์และอุปทานสินค้าเกษตรที่มุ่งเน้นการตลาดนำการผลิต ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม ข้อมูลมูลค่าสินค้าเกษตร การพัฒนาระบบติดตามเฝ้าระวังและวางระบบเตือนภัย กลไกการจัดการปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับสินค้าเกษตร และผลิตภัณฑ์ในมิติต่างๆ ทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทาน รวมทั้งให้เกษตรกรและผู้ใช้ประโยชน์สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ตลอดจนเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ วิเคราะห์แนวโน้มการผลิตสินค้าเกษตร

๔) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเชื่อมโยงไปถึงผู้ประกอบการ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาด้านการผลิตและด้านการตลาดของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ สนับสนุนการขยายเครือข่ายธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ สนับสนุนให้มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนภายใต้เงื่อนไขที่ผ่อนปรนมากขึ้น และมีกลไกในการดูแลให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอย่างแท้จริง

๕) วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนภาคเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยพื้นฐาน รวมถึงการวิจัยเชิงประยุกต์ในด้านต่างๆ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตและการตลาด เทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลสารสนเทศ

๖) พัฒนาคูณภาพมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ ยกระดับการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือกลุ่มผู้บริโภค จัดให้มีระบบการตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรอย่างเพียงพอ มีขั้นตอนการตรวจสอบที่รวดเร็ว และมีราคาเหมาะสม รวมถึงการวางระบบตรวจสอบย้อนกลับ

๗) ส่งเสริมด้านการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์การเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือต่างๆ ในการส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรในรูปแบบต่างๆ

๘) อำนวยความสะดวกทางการค้าและพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการค้าและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการให้มีความรวดเร็วและไม่เป็นภาระค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมทางการค้า และเตรียมความพร้อมของสถานที่เก็บรวบรวม/รักษาคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน

เป้าหมายที่ ๑ ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๓ (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

สืบเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) กำลังจะสิ้นสุดระยะเวลาการบังคับใช้ในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้ดำเนินการยกร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙)

- ๒๕๗๕) เพื่อเป็นแผนระดับ ๒ ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศให้มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๔ จัดทำขึ้นภายใต้สถานการณ์โลกและ ภายในประเทศที่มีความผันผวนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด และความท้าทายด้านภูมิรัฐศาสตร์และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้น การปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาจากการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สู่การจัดโครงสร้างพื้นฐานและกลไกเชิงระบบ ภายใต้แนวคิดหลัก (Theme) คือ “การเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการซ่อมและเสริมรากฐาน เพื่อสร้างอนาคต” ทั้งนี้ ปัจจุบันยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการจัดดำเนินการจัดทำแผนให้แล้วเสร็จเพื่อให้ แผนพัฒนาฯ ดังกล่าวเป็นแผนที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้กำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะ และสร้างแนวร่วมในการขับเคลื่อนประเทศสู่ เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในระยะต่อไป โดยสรุปสาระสำคัญของ (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕)

๑. วัตถุประสงค์

เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้นอย่างทั่วถึง และยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพ การเติบโตที่ ลดความเปราะบางและไม่เพิ่มความเหลื่อมล้ำ ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาหลัก ดังนี้

๑) เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น จากการยกระดับผลิตภาพการผลิตและบริการผ่านการลงทุน ในเทคโนโลยีและนวัตกรรม การยกระดับคุณภาพและทักษะฝีมือแรงงาน และการเพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขันของภาคธุรกิจ

๒) ประชาชนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง ความเหลื่อมล้ำลดลงในทุกมิติ โดยประชาชนทุกกลุ่มมีโอกาสในการทำงาน มีรายได้ที่มั่นคง และเข้าถึงระบบ สวัสดิการอย่างเป็นธรรม

๓) เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติเกิดสมดุลและการพัฒนาที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นองค์รวมระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๒. ธีมการพัฒนา (Theme)

การเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการซ่อมและเสริมรากฐานให้มั่นคง ควบคู่ไปกับการสร้างความพร้อมและโอกาสสำหรับอนาคต ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความพร้อมของประเทศในการรับมือ กับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของประเทศให้มีคุณภาพมี ส่วนร่วมและยั่งยืนต่อไป

๓. หลักคตินำทาง (Guiding Principles) : ประกอบด้วย ๔ ประการ ดังนี้

๑) การมุ่งยกระดับผลิตภาพของประเทศ (Productivity)

๒) การสร้างประโยชน์อย่างทั่วถึงแก่ประชาชน (Inclusivity)

๓) การเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) ให้พร้อมรับการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ

๔) การสร้างภูมิคุ้มกันและความมั่นคง (Immunity) ให้สามารถรองรับต่อความผันผวน และแรงปะทะจากภายนอก โดยคำนึงถึงสมดุลระหว่างความสามารถในการแข่งขัน ความร่วมมือระหว่าง ประเทศ และการพึ่งพาตนเอง

ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดลำดับของสิ่งที่จะต้องดำเนินการ

๔. เสาหลักการพัฒนา ดังนี้

เสาหลักที่ ๑ : การพลิกโฉมโครงสร้างเศรษฐกิจ (Transform the Economy)

เสาหลักที่ ๒ : การปฏิรูปภาครัฐ (Reform the Public Sector)

เสาหลักที่ ๓ : การยกระดับทุนมนุษย์ (Upgrade Human Capital)

เสาหลักที่ ๔ : การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Sustain Resources and the Environment)

เสาหลักที่ ๕ : การถ่ายทอดและลงทุนในวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม (Transfer and Invest in Research, Technology and Innovation)

๒.๔ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรโดยตรง ได้แก่ SDG ๒ ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน โดยมุ่งเพิ่มผลผลิต การเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็ก เพิ่มขึ้น ๒ เท่า ภายในปี ๒๕๓๓ สร้างระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและใช้วิธีปฏิบัติทางการเกษตรที่มีความยืดหยุ่น เพิ่มผลผลิตและการผลิต ช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สภาพอากาศรุนแรง ภัยแล้ง น้ำท่วม และภัยพิบัติอื่นๆ ปรับปรุงคุณภาพที่ดินและดินอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับ SDG อื่นๆ อาทิ SDG ๖ การจัดการน้ำและสุขาภิบาลอย่างยั่งยืน SDG ๘ การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ SDG ๑๒ การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน SDG ๑๓ การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ SDG ๑๕ การปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศบนบก รวมถึงการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ การลดความเหลื่อมล้ำ และการสร้างหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา

๒.๕ นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีนายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๘ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑) การปรับโครงสร้างและยกระดับภาคเกษตรกรรม (Structural Transformation)

มุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านภาคการเกษตรไทยให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก

๑.๑) การเปลี่ยนจาก “ปริมาณ” ไปสู่ “มูลค่า” : วางรากฐานเพื่อยกระดับการผลิตที่เน้นมูลค่าเพิ่มแทนการผลิตเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว

๑.๒) การขับเคลื่อนเกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture) : นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของภัยธรรมชาติ และสร้างมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารให้เป็นที่ยอมรับ

๑.๓) การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ : ส่งเสริมวิถีเกษตรกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อเตรียมความพร้อมเกษตรกรสู่การเป็น “เกษตรกรรุ่นใหม่” ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

๒) นโยบายเศรษฐกิจเกษตรและการคุ้มครองผู้ผลิต มุ่งเน้นการสร้างรายได้ที่มั่นคงและแก้ปัญหาหนี้สินให้เกษตรกร

๒.๑) การบริหารจัดการราคาสินค้าเกษตร : รักษาระดับราคาผลผลิตให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม ควบคู่กับการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้แก่เกษตรกรและชุมชน

๒.๒) การลดรายจ่ายด้วยพลังงานทางเลือก : สนับสนุนการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Cell) ในกิจกรรมทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้สุทธิ

๒.๓) มาตรการโต้ตอบและรองรับผลกระทบทางการค้า : ดำเนินการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการภาษีของต่างประเทศ (โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา) การสกัดกั้นการสวมสิทธิถิ่นกำเนิดสินค้า และการป้องกันการทุ่มตลาดสินค้าเกษตรจากต่างประเทศ

๓) การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนในพื้นที่เกษตร

๓.๑) มาตรการแก้ปัญหา PM ๒.๕ : กำหนดมาตรการห้ามนำเข้าสินค้าเกษตรที่มีกระบวนการผลิตจากการเผาในประเทศเพื่อนบ้าน และเข้มงวดกับการลดการเผาในพื้นที่เกษตรกรรมภายในประเทศ

๓.๒) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ : พัฒนาระบบน้ำให้มีคุณภาพและเพียงพอต่อการประกอบเกษตรกรรม พร้อมทั้งเร่งพัฒนาเครื่องมือเตือนภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงเพื่อลดความสูญเสียของเกษตรกร การจัดการที่ดินทำกิน: บริหารจัดการที่ดินรัฐเพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงสิทธิในการทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่

๔) การพัฒนาศักยภาพมนุษย์และเทคโนโลยีดิจิทัล

๔.๑) การเพิ่มทักษะ (Reskill/Upskill) : ใช้กลไกความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเพิ่มทักษะการเรียนรู้ใหม่ ๆ ให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงนวัตกรรมในราคาที่จับต้องได้

๔.๒) การพัฒนารัฐบาลดิจิทัล : บูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานราชการเพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการแก่เกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

๕) การสืบสานและต่อยอดงานพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

๕.๑) ความยั่งยืนของทรัพยากร : รัฐบาลให้ความสำคัญกับการสืบสานและต่อยอดโครงการพระราชดำริ เพื่อเป็นแนวทางหลักในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน สิ่งจังหวัดเพชรบุรีต้องดำเนินการ จังหวัดต้องแปลงนโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้ง ๕ ข้อ สู่โครงการระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการตอบสนองนโยบายเศรษฐกิจที่เน้น "คนตัวเล็ก" ผ่านการพัฒนา SMEs วิสาหกิจชุมชน และการแก้หนี้สินเกษตรกร การพัฒนาทักษะดิจิทัล/AI/การเงินให้แก่เกษตรกร รวมถึงการส่งเสริมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงโครงการพระราชดำรินี้ในจังหวัดมาปรับใช้

๒.๖ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

๑) วิสัยทัศน์ “เกษตรกรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกษตรไทยสู่เกษตรสมัยใหม่ที่ยั่งยืน ปลอดภัย และแข่งขันได้ ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม”

๒) ประเด็นการพัฒนา แบ่งออกเป็น ๔ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ : ยกระดับการผลิตสู่เกษตรอัจฉริยะ ปลอดภัย และยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรมูลค่าสูงด้วยแปรรูปและการตลาด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ : การพัฒนาระบบนิเวศทางการเกษตรเพื่อความมั่นคง

๓) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๓.๑) อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรและเกษตรแปรรูป เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔.๕ ต่อปี

๓.๒) ผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตร เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑.๒

๓.๓) ดัชนีความผูกพันของเกษตรกรเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับ ๙๐ ภายในปี ๒๕๖๕

๓.๔) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร ไม่ต่ำกว่า ๕๓๗,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือน ภายในปี ๒๕๖๕

๔) ประเด็นการพัฒนา/เป้าหมาย/แนวทางการพัฒนา/ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย : เกษตรกรสามารถบริหารจัดการด้านการเกษตรของตนเองได้ มีรายได้ที่มั่นคง และสถาบันเกษตรกรเป็นกลไกทางธุรกิจที่เข้มแข็ง

แนวทางการพัฒนา

- ๑) พัฒนาทักษะให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง
- ๒) พัฒนาและยกระดับผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร
- ๓) สนับสนุนการเข้าถึงปัจจัยการผลิตทางการเกษตร
- ๔) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันเกษตรกร

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑) ผลผลิตภาพแรงงานภาคการเกษตร (มูลค่า GDP ภาคเกษตร/จำนวนแรงงานภาคเกษตร) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ ต่อปี

๒) สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินเกษตรกรลดลง ร้อยละ ... ภายในปี ๒๕๗๕

๓) สถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็งระดับ ๑ และ ๒ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๕

๔) จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ปีละ ... ราย

๕) เกษตรกรได้รับสิทธิทำประโยชน์ในที่ดิน จำนวน ... รายต่อปี

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ : ยกระดับการผลิตสู่เกษตรอัจฉริยะ ปลอดภัย และยั่งยืน

เป้าหมาย : มีระบบการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Smart Agriculture) สร้างผลผลิตที่ได้มาตรฐานความปลอดภัยสูง (Safety) และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม (Sustainability)

แนวทางการพัฒนา

- ๑) พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
- ๒) ยกระดับกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร
- ๓) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง
- ๔) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอุปสงค์และอุปทานสินค้าเกษตร
- ๕) ยกระดับมาตรฐานและพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรและอาหาร

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑) ผลผลิตสินค้าเกษตร (พืช / ปศุสัตว์ / ประมง) ต่อหน่วยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี

๒) พื้นที่การเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (GAP/อินทรีย์/...) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ... ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด

๓) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (GAP / อินทรีย์ / ...) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ... ต่อปี

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรมูลค่าสูงด้วยการแปรรูปและการตลาด

แนวทางการพัฒนา

- ๑) ยกระดับการแปรรูปสินค้าเกษตรจากขั้นต้นสู่อุตสาหกรรมเกษตรมูลค่าสูง
- ๒) การตลาดเชิงรุก
- ๓) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเอกลักษณ์ไทย

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๑) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและอาหาร เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ... ต่อปี
 - ๒) มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ...ต่อปี
 - ๓) ดุลการค้าสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกินดุลเพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ...ต่อปี
- ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ : การพัฒนาระบบนิเวศทางการเกษตรเพื่อความมั่นคง
เป้าหมาย : ภาคการเกษตรใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โครงสร้างพื้นฐาน

ครอบคลุม และประเทศมีความมั่นคงทางด้านอาหาร

แนวทางการพัฒนา

- ๑) การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
 - ๒) การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร
 - ๓) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตรครบวงจร
 - ๔) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการเกษตร
 - ๕) การส่งเสริมและต่อยอดการวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร
 - ๖) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ
 - ๗) การพัฒนากฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตร
 - ๘) ควบคุมดูแลการลักลอบนำเข้าและการสวมสิทธิ์สินค้าเกษตรอย่างเป็นระบบ
- ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๑) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางการเกษตรลดลงร้อยละ ภายในปี ๒๕๗๕
- ๒) พื้นที่เกษตรเข้าถึงแหล่งน้ำชลประทานเพิ่มขึ้น (รวมนอกและในเขตชลประทาน)

จำนวน ... ไร่ ภายในปี ๒๕๗๕

- ๓) พื้นที่เกษตรกรรมได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิด

ความสมดุลและยั่งยืน ไม่น้อยกว่า... ล้านไร่ ภายในปี ๒๕๗๕

- ๔) สัดส่วนงานวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรที่มีการนำไปใช้ประโยชน์

เทียบกับงานวิจัยที่แล้วเสร็จ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐

- ๕) ความไม่มั่นคงทางอาหารในระดับบุคคลลดลงน้อยกว่าร้อยละ ... ในปี ๒๕๗๕

แผนพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม มีความเชื่อมโยงกับกรอบแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕ อย่างมีนัยสำคัญ โดยมุ่งขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรของจังหวัดให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศที่เน้นการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน การเพิ่มผลิตภาพ การสร้างมูลค่าเพิ่ม และการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้วิสัยทัศน์ที่มุ่งให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกษตรไทยก้าวสู่เกษตรสมัยใหม่ที่ยั่งยืน พลอดภัย และแข่งขันได้ ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

สำหรับจังหวัดนครปฐม การจัดทำแผนดังกล่าวจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง การยกระดับการผลิตสู่เกษตรอัจฉริยะและเกษตรปลอดภัย การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรผ่านการแปรรูปและการตลาด ตลอดจนการพัฒนาระบบนิเวศทางการเกษตรที่เอื้อต่อการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางหลักของกรอบแผนปฏิบัติการฯ ที่มุ่งเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกร ยกระดับการผลิต พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร และสร้างความมั่นคงทางอาหาร

๒.๗ นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ) เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๙ ดังนี้

นโยบายหลัก “เกษตรนวัตกรรม เพื่อความยั่งยืนเกษตรกรไทย” ๕ ด้าน

ด้านที่ ๑ ยกระดับการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

การปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การใช้ Big Data ร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล และ AF เพื่อทำการผลิตแบบแม่นยำ ผลักดันผู้ให้บริการทางการเกษตรระดับชุมชน เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงเครื่องจักรกลทางการเกษตรอย่างทั่วถึง ซึ่งช่วยลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต เพิ่มคุณภาพมาตรฐานให้สูงขึ้น และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

เป้าหมาย

ยกระดับการผลิตภาคเกษตรของไทยให้เข้าสู่ระบบการผลิตที่ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และ นวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรม โดยทำให้เกษตรกร สหกรณ์ และผู้ให้บริการทางการเกษตรสามารถเข้าถึง และใช้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่และสินค้าได้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อหน่วยเพิ่ม คุณภาพมาตรฐาน และเพิ่มความสามารถในการปรับตัวต่อความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ รองรับ การเปลี่ยนแปลงสู่การผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับแนวโน้มเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ

แนวทางการดำเนินงาน

๑) ปรับปรุงกระบวนการขึ้นทะเบียนและขออนุญาตใช้งานเทคโนโลยีให้มีความรวดเร็วและโปร่งใสเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกษตรกรและเทคโนโลยีใหม่สามารถเข้าสู่ตลาดและนำไปใช้ประโยชน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) พัฒนาระบบมาตรฐานกลางและฐานข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ

๓) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลกำไร เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรเกิดการนำไปปฏิบัติและใช้งานจริงอย่างเป็นรูปธรรม

๔) พัฒนาผู้ให้บริการทางการเกษตร (Agricultural Service Provider: ASP) เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการกระจายเทคโนโลยีสู่พื้นที่ ผ่านรูปแบบการเช่าหรือแบ่งปันการใช้งานเพื่อแก้ไขปัญหาข้อจำกัด ด้านเงินทุนของเกษตรกรรายย่อย

๕) เชื่อมโยงและสนับสนุนกลไกด้านการเงิน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและเสริมสภาพคล่องในการดำเนินงานให้แก่ผู้ประกอบการ ผู้ให้บริการทางการเกษตร และเกษตรกร

ตัวชี้วัดหลัก

๑) จำนวนเกษตรกร สหกรณ์ หรือ ผู้ให้บริการทางการเกษตร (ASP) ที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและ นวัตกรรมเพิ่มขึ้น

๒) ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง หรือผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้นในกลุ่มเป้าหมาย

๓) จำนวนเทคโนโลยีหรือบริการเทคโนโลยีใหม่ที่เข้าสู่ตลาดและใช้งานได้จริงเพิ่มขึ้น

ด้านที่ ๒ เพิ่มรายได้เกษตรกร

การยกระดับรายได้และความมั่นคงของเกษตรกร ผ่านการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสู่ห่วงโซ่ สินค้าเกษตรมูลค่าสูง พร้อมส่งเสริมการปรับตัวรองรับกติกาการค้าและมาตรฐานสากล เพื่อขยายโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

เป้าหมาย

เพิ่มรายได้สุทธิและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของเกษตรกรอย่างยั่งยืน โดยยกระดับความสามารถของเกษตรกรในการบริหารต้นทุน การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มมูลค่าสินค้า การเข้าถึงตลาดมูลค่า

สูง และการสร้างโอกาสใหม่ในเศรษฐกิจสีเขียวและเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ ตลอดจนเสริมสภาพคล่องความสามารถในการรับมือความเสี่ยง และฐานะทางการเงินของครัวเรือนเกษตรกร ให้สามารถดำรงอาชีพเกษตรได้อย่างมั่นคงและแข่งขันได้ในระยะยาว

แนวทางการดำเนินงาน

- ๑) ส่งเสริมการบริหารจัดการฟาร์มแบบแม่นยำ และการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด เพื่อลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยอย่างเป็นรูปธรรม
- ๒) สนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการแปรรูป คัดแยกมาตรฐาน และจำหน่ายผลผลิตสู่ตลาดโดยตรง เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้า
- ๓) เตรียมความพร้อมด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อมและระบบการเกษตรคาร์บอนต่ำ เพื่อยกระดับสินค้าเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานสีเขียวและขยายโอกาสทางการค้า
- ๔) จัดทำระบบเตือนภัยล่วงหน้า พร้อมทั้งพัฒนาเครื่องมือบริหารความเสี่ยง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติ
- ๕) สนับสนุนสินเชื่อตามฤดูกาลและระบบสินเชื่อเพื่อชะลอการขายผลผลิต เพื่อป้องกันปัญหาการเร่งจำหน่ายสินค้าในช่วงที่ตลาดมีราคาตกต่ำ
- ๖) ปรับปรุงโครงสร้างหนี้และรูปแบบการให้สินเชื่อ ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับรอบการเกิดรายได้ของเกษตรกร

ตัวชี้วัดหลัก

- ๑) สัดส่วนเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น
- ๒) สัดส่วนเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายมีต้นทุนต่อหน่วยลดลงหรือกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น
- ๓) สัดส่วนเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงตลาดมูลค่าสูงหรือห่วงโซ่อุปทานใหม่เพิ่มขึ้น

ด้านที่ ๓ พัฒนาศักยภาพเกษตรกร

การยกระดับทักษะเกษตรกรทุกระดับด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการจัดการบัญชี ผ่านกระบวนการ Reskill และ Upskill พร้อมส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง และพัฒนาเกษตรกรที่มีศักยภาพ สู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรอย่างครบวงจร

เป้าหมาย

พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการใช้เทคโนโลยี การจัดการฟาร์มการบริหารธุรกิจเกษตร การรวมกลุ่ม และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด ทรัพยากร และสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งพัฒนาสถาบันเกษตรกร เครือข่ายการเรียนรู้ และกลไกสนับสนุนในพื้นที่ ให้เป็นระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปใช้จริงและเกิดผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางการดำเนินงาน

- ๑) จัดทำหลักสูตรและแนวทางการพัฒนาศักยภาพให้เหมาะสมกับเกษตรกร (Reskill และUpskill) โดยมุ่งเน้นการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่
- ๒) พัฒนาแพลตฟอร์มรวบรวมองค์ความรู้และข้อมูลด้านการตลาด เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ต้องการและน่าเชื่อถือได้อย่างรวดเร็ว
- ๓) พัฒนาศักยภาพสหกรณ์และสถาบันเกษตรกร ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์บริการข้อมูลและให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๔) สนับสนุนการสร้างเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบเพื่อทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการให้คำแนะนำและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มเกษตรกร

๕) จัดทำมาตรฐานวิชาชีพสำหรับเกษตรกร ผู้ให้คำปรึกษา และวิทยากรผู้สอน เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของระบบการถ่ายทอดองค์ความรู้

๖) พัฒนาระบบรับรองคุณภาพเนื้อหาและหลักสูตรเพื่อเป็นกลไกในการคัดกรองและรับประกันความถูกต้องน่าเชื่อถือของข้อมูล

๗) กำหนดมาตรการสนับสนุนเพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรเกิดความตระหนักในการพัฒนาตนเองและนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดหลัก

๑) สัดส่วนเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่มีสมรรถนะและทักษะใหม่เพิ่มขึ้น

๒) สัดส่วนเกษตรกรที่นำความรู้หรือเทคโนโลยีไปใช้หลังการพัฒนา

๓) สัดส่วนเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่มีผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจดีขึ้นหลังการพัฒนา

ด้านที่ ๔ ตลาดนำการผลิต

การปรับโครงสร้างการผลิตให้สอดคล้องกับตลาด พร้อมสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ครบวงจร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและแก้ปัญหาสินค้าราคาตกต่ำ ควบคู่กับการพัฒนาระบบเตือนภัยกลไกตลาด และปราบปรามการสวมสิทธิ์อย่างเด็ดขาด เพื่อรักษาความเชื่อมั่นและสร้างความเป็นธรรมทางการค้าอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย

ปรับโครงสร้างการผลิตและการตลาดภาคเกษตรให้สอดคล้องกับอุปสงค์ของตลาดอย่างเป็นระบบโดยทำให้การผลิต การคัดแยก การแปรรูป การเก็บรักษา การขนส่ง และการจำหน่ายสินค้าเกษตรเชื่อมโยงกับความต้องการของตลาด มาตรฐาน และโอกาสทางการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งลดอุปสรรคในห่วงโซ่อุปทาน ลดต้นทุนธุรกรรม ลดอำนาจเหนือตลาดกลางน้ำ และสร้างห่วงโซ่อุปทานมูลค่าเพิ่มหรือห่วงโซ่อุปทานใหม่ โดยเฉพาะในตลาดมูลค่าสูง ตลาดสีเขียว และตลาดคาร์บอนต่ำ เพื่อให้เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตได้จริง มีมูลค่าสูงขึ้น และได้รับส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจที่เป็นธรรมมากขึ้น

แนวทางการดำเนินงาน

๑) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด และสอดคล้องกับความต้องการแข่งขันพื้นที่อย่างเหมาะสม

๒) ลดการผูกขาดของพ่อค้าคนกลาง โดยส่งเสริมระบบการเข้าถึงข้อมูลราคาที่โปร่งใส ควบคู่กับการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งจุดรวบรวมผลผลิตในระดับพื้นที่

๓) ปรับลดขั้นตอนและระยะเวลาในการประเมินมาตรฐาน เพื่อเพิ่มโอกาสให้เกษตรกรสามารถยกระดับผลผลิตเข้าสู่ตลาดสินค้ามูลค่าสูงได้อย่างรวดเร็ว

๔) พัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับให้ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพื่อผลักดันสินค้าให้ก้าวสู่กลุ่มสินค้าเพื่อโภชนาการและสุขภาพ

๕) กระตุ้นความต้องการของตลาดผ่านการสร้างความเข้มแข็งให้แบรนด์สินค้าเกษตรไทย และการนำกลไกซอฟต์แวร์ (Soft Power) มาใช้ประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่า

๖) จัดทำระบบฐานข้อมูลและข่าวสารเพื่อใช้ในการเตือนภัยล่วงหน้า ตลอดจนพยากรณ์แนวโน้มความต้องการของตลาดในอนาคต

๗) ทบทวนและแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรค เพื่อปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐให้เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) แก่ผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรอย่างแท้จริง

ตัวชี้วัดหลัก

๑) สัดส่วนผลผลิตในสินค้าเกษตร พื้นที่เป้าหมาย ที่จำหน่ายได้ตรงตามความต้องการตลาดและผ่านมาตรฐานเพิ่มขึ้น

- ๒) มูลค่าขายต่อหน่วยหรือส่วนแบ่งมูลค่าที่เกษตรกรได้รับเพิ่มขึ้น
- ๓) จำนวนสินค้าเป้าหมายที่พัฒนาจากการจำหน่ายแบบเดิมไปสู่ห่วงโซ่อุปทานมูลค่าเพิ่ม หรือมีช่องทางตลาดใหม่เกิดขึ้น

ด้านที่ ๕ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบอย่างยั่งยืน

การจัดทำแผนบริหารจัดการและกระจายน้ำระดับภูมิภาคอย่างทั่วถึง เพื่อรองรับความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง พร้อมพัฒนาระบบฐานข้อมูลและเตือนภัยอัจฉริยะ เพื่อสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากรน้ำให้เกษตรกรสามารถวางแผนและลดความเสี่ยงได้อย่างยั่งยืน

เป้าหมาย

ยกระดับการบริหารความมั่นคงของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมการจัดการน้ำกับการใช้ที่ดิน การวางแผนการผลิต การจัดสรรน้ำเชิงพื้นที่ การเตือนภัย และการลดความเสี่ยงจากน้ำแล้งและน้ำท่วม พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพการใช้น้ำของภาคเกษตรและพื้นที่เป้าหมาย ให้เกษตรกรและองค์กรผู้ใช้น้ำสามารถวางแผนใช้น้ำและปรับตัวได้จริง ตลอดจนเตรียมความพร้อมต่อความผันผวนของสภาพภูมิอากาศและข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมและการค้าในอนาคต

แนวทางการดำเนินงาน

- ๑) บริหารจัดการความต้องการใช้น้ำให้มีความสมดุลและสอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่
- ๒) ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งน้ำเดิมให้สามารถรองรับการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างบูรณาการ ทั้งในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และการอุปโภคบริโภคของประชาชน
- ๓) กำหนดเขตพื้นที่เสี่ยงภัยให้ชัดเจน พร้อมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการวางแผนการผลิต ทางภาคเกษตร เพื่อป้องกันและลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น
- ๔) พัฒนาระบบการพยากรณ์และแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า เพื่อให้เกษตรกรสามารถรับรู้ข้อมูล เตรียมความพร้อม และรับมือกับสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงที
- ๕) สนับสนุนให้องค์กรและเครือข่ายผู้ใช้น้ำในระดับชุมชน เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรน้ำในพื้นที่อย่างเป็นธรรม
- ๖) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่อลดอัตราการสูญเสียน้ำและเพิ่มความคุ้มค่าสูงสุดในการใช้น้ำภายในแปลงเกษตร
- ๗) กำหนดมาตรการและแผนปฏิบัติการเชิงรุกในการเตรียมความพร้อม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างเป็นระบบ
- ๘) รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลการใช้น้ำในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับกฎระเบียบและมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระดับสากลในอนาคต
- ๙) ควบคุมดูแลและรักษาคุณภาพน้ำ พร้อมทั้งปกป้องฟื้นฟูระบบนิเวศทางน้ำให้ดำเนินไปควบคู่กับการจัดหาและบริหารจัดการปริมาณน้ำ

ตัวชี้วัดหลัก

- ๑) พื้นที่เป้าหมายมีแผนบริหารน้ำเชิงพื้นที่และดำเนินการจริงเพิ่มขึ้น (พื้นที่ที่มีการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำโดยอาศัยข้อมูลน้ำต้นทุน ความต้องการใช้น้ำ ความเสี่ยงของพื้นที่ และการเชื่อมโยงกับแผนการผลิตหรือการใช้ที่ดิน พร้อมทั้งมีการนำแผนดังกล่าวไปใช้ในการจัดสรรน้ำ การแจ้งเตือน การปรับแผนการผลิต หรือมาตรการลดความเสี่ยงในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม)
- ๒) ประสิทธิภาพและผลิตภาพการใช้น้ำในพื้นที่เป้าหมายเพิ่มขึ้น
- ๓) ความเสียหายจากน้ำแล้ง น้ำท่วมในพื้นที่เป้าหมายลดลง

ประเด็นสำคัญที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน ๖ เรื่อง

เรื่องเร่งด่วนที่ ๑ มาตรการเพื่อรับมือสถานการณ์ตะวันออกกลาง

การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยให้เหมาะกับพื้นที่และชนิดพืช พร้อมเร่งขยายแหล่งนำเข้าจากต่างประเทศ และสนับสนุนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ทดแทน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและลดต้นทุนแก่เกษตรกร

แนวทางการดำเนินงาน

๑) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการ (War Room) เพื่อเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ด้านราคา ปริมาณสำรอง แหล่งนำเข้า และปัญหาด้านการขนส่งอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งรายงานผลกระทบต่อสินค้าเกษตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาและกำหนดนโยบาย ได้อย่างทัน่วงที

๒) เพิ่มปริมาณปุ๋ยและปัจจัยการผลิตในพื้นที่เป้าหมาย โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งจัดหาและสำรองปุ๋ยให้เพียงพอต่อความต้องการในช่วงฤดูเพาะปลูก รวมทั้งดำเนินการเจรจาเพื่อจัดหาแหล่งจำหน่ายทางเลือกใหม่เพิ่มเติม

๓) สนับสนุนให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและความต้องการจริงของพืช เพื่อลดปริมาณการใช้ปุ๋ยที่เกินความจำเป็นและลดต้นทุนการผลิต พร้อมทั้งจัดให้มีหน่วยบริการตรวจวิเคราะห์ดินและให้คำแนะนำในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงบริการได้โดยสะดวก

๔) กำหนดมาตรการช่วยเหลือเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายด้านพลังงานในส่วนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเช่น การใช้เครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกลทางการเกษตร และการขนส่งสินค้า ควบคู่ไปกับการส่งเสริม ให้เกษตรกรหันมาใช้พลังงานทดแทน เครื่องจักรกลที่ประหยัดพลังงาน และเทคโนโลยีการเกษตร สมัยใหม่

๕) บูรณาการการทำงานร่วมกับทูตเกษตร สหกรณ์ และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) เพื่อเป็นกลไกในการเปิดตลาดทางเลือกใหม่ ตลอดจนส่งเสริมระบบการรวบรวม คัดคุณภาพ แปรรูป และจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรให้มีความเข้มแข็งเพื่อเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าและรองรับ ความผันผวนของตลาดต่างประเทศ

เรื่องเร่งด่วนที่ ๒ บริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก และการบริโภคภายในประเทศ

การบูรณาการจัดทำช่องทางพิเศษ (Fast Lane) ลดขั้นตอนและระยะเวลาเพื่อเร่งแก้ปัญหาการส่งออก พร้อมผลักดันระบบตรวจสอบย้อนกลับดิจิทัล (Traceability) สร้างความเชื่อมั่นในมาตรฐานสินค้าเกษตรไทย

แนวทางการดำเนินงาน

๑) กำหนดชนิดผลไม้และด่านตรวจที่สำคัญ พร้อมทั้งออกมาตรการลดขั้นตอนทางเอกสารและบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อเร่งรัดการขนส่งผลไม้สดให้รวดเร็ว

๒) พัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับให้เชื่อมโยงข้อมูลตั้งแต่ระดับสวน แหล่งผลิต จุลรวบรวมโรงคัดบรรจุจนถึงผู้ส่งออก เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์ การปลอมแปลงมาตรฐานสินค้า และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ซื้อปลายทาง

๓) พัฒนาศักยภาพสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรให้ทำหน้าที่รวบรวม คัดคัดแต่ง เก็บรักษา และเชื่อมโยงการตลาด เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองให้แก่เกษตรกร และลดการพึ่งพาตลาดแบบเดิม

๔) เชื่อมโยงตลาดผลไม้และสินค้าเกษตรสดเข้ากับหน่วยงานราชการ โรงเรียน โรงพยาบาล และสถาบันต่าง ๆ เพื่อเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าและช่วยดูดซับผลผลิตในช่วงที่สินค้าออกสู่ตลาดพร้อมกันเป็นจำนวนมาก

เรื่องเร่งด่วนที่ ๓ บริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

การประยุกต์ใช้ระบบบริหารจัดการน้ำอัจฉริยะเพื่อติดตามและจัดการสถานการณ์น้ำทั้งระบบพร้อมเร่งพัฒนาแหล่งน้ำและชลประทาน เพื่อเตรียมกักเก็บน้ำรับมือผลกระทบจากเอลนีโญและภัยแล้ง

แนวทางการดำเนินงาน

๑) พัฒนาระบบฐานข้อมูลน้ำ ปริมาณฝน ระดับน้ำในเขื่อน แหล่งน้ำ และพื้นที่เสี่ยงภัย ให้มีรูปแบบการรายงานที่กระชับ เพื่อนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจบริหารจัดการน้ำในระดับจังหวัด กลุ่มน้ำและพื้นที่เพาะปลูกได้อย่างทันทั่วทั้ง

๒) ระบุพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำต้นทุนต่ำ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง และพื้นที่ที่ต้องการมาตรการช่วยเหลือเร่งด่วน พร้อมทั้งจัดทำแผนการใช้น้ำจัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรน้ำ และกำหนดทางเลือกในการปรับแผนการผลิตทางการเกษตร

๓) สื่อสารข้อมูลให้เกษตรกรและองค์กรผู้ใช้น้ำในพื้นที่เสี่ยงได้รับทราบถึงข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำเพื่อนำไปปรับพฤติกรรมการเพาะปลูก วิธีการใช้น้ำ หรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้สอดคล้อง กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

๔) เร่งประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาความล่าช้าในขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การจัดสรรงบประมาณ การเวนคืนที่ดิน และกระบวนการก่อสร้าง สำหรับโครงการที่มีผลต่อความมั่นคงด้านน้ำในภาพรวม เช่น โครงการคลองระบายน้ำหลากบางบาล - บางไทร

เรื่องเร่งด่วนที่ ๔ บริหารจัดการดินและที่ดิน

การเร่งรัดมอบเอกสารสิทธิที่ดินทำกินแก่เกษตรกรเพื่อความมั่นคง ควบคู่กับการฟื้นฟูคุณภาพดิน พร้อมกำหนดมาตรการเชิงรุกเพื่อเพิ่มพื้นที่เกษตรกรรมปลอดการเผา (Zero Burn) อย่างเป็นระบบ

แนวทางการดำเนินงาน

๑) คัดเลือกพื้นที่และตรวจสอบรายชื่อเกษตรกรที่มีความพร้อม เพื่อเร่งกระบวนการส่งมอบสิทธิที่ดินทำกินให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

๒) นำข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri - Map) และข้อมูลทรัพยากรดินมาใช้ระบุพื้นที่ที่มีปัญหา เพื่อดำเนินมาตรการฟื้นฟู ปรับปรุงสภาพดิน และป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

๓) คัดกรองพื้นที่เสี่ยงต่อปัญหาฝุ่นละอองและพื้นที่ที่มีศักยภาพในการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ เพื่อดำเนินมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในระดับพื้นที่อย่างเป็นระบบ

เรื่องเร่งด่วนที่ ๕ สร้าง Smart Farmer รุ่นใหม่

การพัฒนา Smart Farmer และ Young Smart Farmer ให้เป็นผู้ประกอบการที่พร้อมใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และการบริหารธุรกิจมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางการดำเนินงาน

๑) ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่หรือผู้ที่มีความพร้อมในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อต่อยอดและยกระดับสู่อาชีพการเกษตรสมัยใหม่

๒) พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เข้าถึงและใช้งานได้ง่าย มีกรณีศึกษาที่ชัดเจนเพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริง อันจะนำไปสู่การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และสร้างรายได้

๓) เชื่อมโยงระบบการเรียนรู้จากแพลตฟอร์มออนไลน์ร่วมกับการลงมือปฏิบัติจริงในพื้นที่ โดยจัดให้มีที่ปรึกษาภาคสนาม แปลงสาธิตเพื่อการเรียนรู้ และการเชื่อมโยงสู่โอกาสในการสร้างรายได้ อย่างเป็นรูปธรรม

เรื่องเร่งด่วนที่ ๖ แก้ปัญหา PM ๒.๕

การสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการนำเศษวัสดุการเกษตรมาแปรรูปเพิ่มมูลค่าหรือเป็นพลังงานทางเลือก พร้อมส่งเสริมชุมชนร่วมโครงการลดก๊าซเรือนกระจก เพื่อสร้างรายได้เสริมจากคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit)

แนวทางการดำเนินงาน

๑) ระบุพื้นที่ระดับจังหวัดและอำเภอ รวมถึงประเภทของวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่เป็นสาเหตุหลักของการเผาให้ชัดเจน

๒) ส่งเสริมการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์ในการผลิตพลังงานชีวมวล (Biomass) พลังงานชีวภาพ (Biogas) หรือการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในรูปแบบอื่นๆ

๓) นำระบบคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) หรือมาตรการจูงใจทางเศรษฐกิจอื่น ๆ มาปรับใช้เพื่อให้เกษตรกรตระหนักถึงผลตอบแทนและมูลค่าเพิ่มที่ได้รับจากการหยุดเผาเศษวัสดุทางการเกษตร เพื่อให้สามารถรับมือและตอบสนองต่อสถานการณ์วิกฤตได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๔) ยกระดับศักยภาพการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมฝนหลวงและการบินเกษตร เพื่อให้สามารถรับมือและตอบสนองต่อสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

แผนพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม ควรสอดคล้องกับนโยบายหลัก ๕ ด้านของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ การยกระดับการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมหรือ Big Data และ AI การเพิ่มรายได้จากการแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรด้วย Reskill-Upskill การใช้ตลาดนำการผลิต และการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังควรเชื่อมกับประเด็นเร่งด่วนเรื่อง Smart Farmer การลดต้นทุน การจัดการทรัพยากร การรับมือ PM๒.๕ และการใช้แนวทางเกษตรยั่งยืนหรือ BCG เพื่อให้แผนจังหวัดตอบโจทย์ทั้งเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม สิ่งที่ต้องดำเนินการในระดับจังหวัด คือพัฒนาแปลงต้นแบบเกษตรแม่นยำและแปลงเรียนรู้ในพื้นที่ศักยภาพ จัดทำฐานข้อมูลเกษตรกรและแปลงผลิต ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยติดตามผลผลิตและต้นทุน และส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงความรู้ใหม่ตามแนว Reskill-Upskill ควรสนับสนุนการแปรรูปสินค้าเกษตรการสร้างแบรนด์และเรื่องราวของสินค้านครปฐม การเชื่อมโยงตลาดทั้งในและนอกจังหวัด รวมถึงพัฒนากลไกสหกรณ์และเครือข่ายเกษตรกรให้เข้มแข็งเพื่อเป็นฐานในการขยายผล ด้านทรัพยากรควรเร่งบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ พื้นฟูดิน ลดการเผาในพื้นที่เกษตร และส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อสอดคล้องกับนโยบายเกษตรยั่งยืนและการรับมือภัยพิบัติ เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนเกิดผลเป็นรูปธรรมในพื้นที่

๒.๘ เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคกลาง พ.ศ. ๒๕๗๑-๒๕๗๕

การพัฒนาภาคกลาง พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕ อยู่ระหว่างการยกร่างแผน โดยมุ่งเน้นการยกระดับสู่ “ฐานเศรษฐกิจชีวภาพ-หมุนเวียน-สีเขียว (BCG)” ที่มีความยั่งยืน ยกระดับเกษตรมูลค่าสูง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำและภัยพิบัติ โดยมีสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง (สพก.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำลังขับเคลื่อนผ่านการรับฟังความคิดเห็นเพื่อเป็นแผนยุทธศาสตร์ฯ (ฉบับที่ ๑๔) ต่อไป

เป้าหมายหลัก (ร่าง)

- **เศรษฐกิจ:** พัฒนาสู่การเป็นฐานการผลิตอาหารและเกษตรอุตสาหกรรมมูลค่าสูง (High-Value Agriculture) อุตสาหกรรมอาหารอนาคต และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเมืองหลักและเมืองรอง
- **สังคมและสิ่งแวดล้อม:** ยกระดับคุณภาพชีวิตควบคู่กับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่สมดุล การจัดการขยะ และเพิ่มพื้นที่สีเขียว
- **โครงสร้างพื้นฐาน:** พัฒนาระบบโลจิสติกส์อัจฉริยะ (Smart Logistics) และการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบเพื่อลดความเสี่ยงจากอุทกภัยและภัยแล้ง

แนวทางการพัฒนา (ร่าง)

๑. **ยกระดับการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร:** ส่งเสริมเกษตรแม่นยำ (Precision Farming) นำเทคโนโลยีมาใช้ ลดต้นทุน และเชื่อมโยงสู่ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

๒. การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน: ชูจุดเด่นท่องเที่ยววัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และเชิงนิเวศ เชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจภาคกลาง-ตะวันตก

๓. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและภัยพิบัติ: สร้างความยืดหยุ่น (Resilience) ผ่านการปรับปรุงระบบชลประทานและรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔. เมืองอัจฉริยะและสิ่งแวดล้อมสีเขียว: สนับสนุนการจัดการขยะตามหลัก Circular Economy และพัฒนาเมืองให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หมายเหตุ: ข้อมูลข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งของการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกรอบเป้าหมายฯ พ.ศ. ๒๕๗๑-๒๕๗๕ ของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง (สพก.) ในวันอังคารที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๙ ณ โรงแรมไมด้าแกรนด์ทวารวดี จังหวัดนครปฐม

๒.๙ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕

เป้าหมายการพัฒนาภาคกลางปริมณฑล : กลุ่มจังหวัดอัจฉริยะ และต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งอนาคต ที่เติบโตบนฐานคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนา มี ๔ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การพัฒนาเมืองเศรษฐกิจอนาคต

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การพัฒนาเมืองที่เติบโตบนฐานคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การเสริมสร้างโอกาสการกระจายรายได้ การสร้างอาชีพแก่ประชาชน

๒.๑๐ เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดนครปฐมระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๘๕) ฉบับปรับปรุงประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดนครปฐม ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๘๕) ฉบับปรับปรุงประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ กำหนดเป้าหมายปลายทางให้นครปฐม เป็น “เมืองน่าอยู่ เมืองเศรษฐกิจแห่งอนาคต เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน” โดยถ่ายทอดเป็นเป้าหมายย่อยช่วง ๕ ปี ซึ่งเป็นช่วงที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) อันเป็นกรอบของแผนฉบับนี้

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด ๒๐ ปี กำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายไว้ ๑๑ ตัวชี้วัด ถ่ายทอดค่าเป้าหมายในแต่ละช่วง ๕ ปี ตัวอย่างค่าเป้าหมายช่วง พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ที่สำคัญ ได้แก่ อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ ๒๐ (ฐานปี ๒๕๖๖ = ๓๙๘,๒๙๘ บาท) จำนวนฟาร์ม/ราย ที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๖ (จากปีฐาน ๒๕๖๗ ด้านพืชจำนวน ๑,๙๗๒ ราย ด้านประมง ๑,๕๓๘ แปลง/ฟาร์ม ด้านปศุสัตว์ จำนวน ๕๑๑ ฟาร์ม) ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดลงร้อยละ ๓.๐๐ ล้านตัน

๒.๑๑ แผนพัฒนาจังหวัดนครปฐม (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕) ฉบับปรับปรุงประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด : นครปฐมเมืองน่าอยู่ เมืองเศรษฐกิจแห่งอนาคต เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน และพัฒนาสู่เมืองน่าอยู่ที่ทันสมัย

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การพัฒนาเศรษฐกิจแห่งอนาคตบนฐานของการเกษตรมูลค่าสูง การค้าการลงทุนแบบครบวงจร การบริการระดับคุณภาพ อุตสาหกรรมสีเขียว ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ความศรัทธา และสุขภาวะมาตรฐานสากล

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การจัดการคุณภาพอากาศและลดมลพิษทางอากาศ (Air Quality and pollution)

สรุปภาพรวมสิ่งที่แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐมต้องดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับแผนในแต่ละระดับ

จากการวิเคราะห์นโยบายทุกระดับ แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕ จะต้องมุ่งเน้นการพัฒนาในมิติที่สำคัญ โดยใช้ศักยภาพของจังหวัดที่มีทำเลใกล้กรุงเทพฯ มีสถาบันการศึกษาด้านการเกษตรชั้นนำ และมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อขับเคลื่อนการเกษตรของจังหวัดไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่

(๑) การพัฒนาเกษตรอัตลักษณ์และมูลค่าสูง โดยเน้นสินค้าเกษตร GI ของจังหวัด การแปรรูปเพิ่มมูลค่า และการสร้างแบรนด์สินค้านครปฐม

(๒) การผลิตเกษตรปลอดภัยและยั่งยืน ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี พัฒนาระบบ GAP และมาตรฐานสากล

(๓) การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ให้เหมาะสมกับเกษตรกรในทุกช่วงวัย พัฒนาการเกษตรแม่นยำ และการตลาดดิจิทัล

(๔) การพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร สร้าง Smart Farmer พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เสริมสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์

(๕) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิน และน้ำ ควรปรับปรุงระบบชลประทาน พัฒนาแหล่งน้ำ ระบบโลจิสติกส์การขนส่งสินค้าเกษตร

(๖) การตลาดและการสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาตลาดเกษตร เชื่อมโยงท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งเสริมการส่งออก

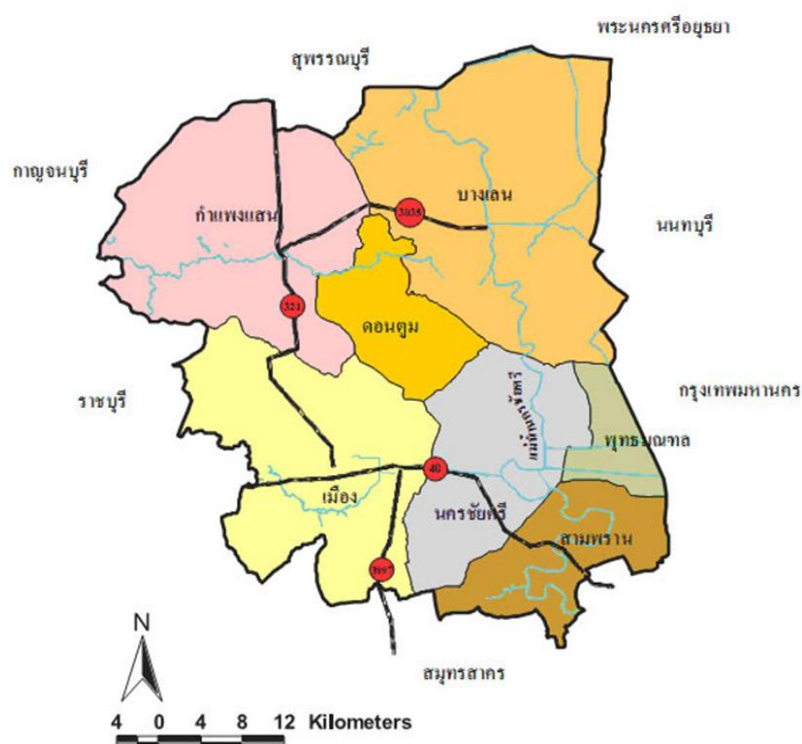
ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม

๑.๑ ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัด

๑) ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และอำเภอท่ามะกา อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

รูปที่ ๑ แสดงแผนที่จังหวัดนครปฐม

๑.๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดนครปฐม ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง เขตพื้นที่ลุ่มแม่น้ำท่าจีน โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นที่ราบถึงค่อนข้างราบเรียบ ไม่มีภูเขาและป่าไม้ ระดับความสูงของพื้นที่แตกต่างกันอยู่ระหว่าง ๒ - ๑๐ เมตร เนื้อระดับน้ำทะเลปานกลาง สภาพพื้นที่โดยทั่วไปลาดเทจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ และตะวันตกสู่ตะวันออก โดยมีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ ซึ่งช่วงที่แม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจังหวัดนครปฐม เรียกว่า “แม่น้ำท่าจีน” ส่วนพื้นที่ทางตอนเหนือและทางตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ดอน ส่วนพื้นที่ทางตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่ม มีที่ดอนกระจายเป็นแห่งๆ และมีแหล่งน้ำกระจาย สำหรับพื้นที่ด้านตะวันออก และด้านใต้เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน มีคลองธรรมชาติและคลองขุดขึ้นเพื่อการเกษตรและคมนาคมอยู่มาก พื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเล ๒ - ๔ เมตร

๑.๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศของจังหวัดนครปฐม ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล ๒ ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทยในช่วง ฤดูหนาว ทำให้จังหวัดนครปฐมมีอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้งทั่วไป กับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งจะพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดนครปฐมมีฝนตกทั่วไป

๑) ฤดูกาล จังหวัดนครปฐม แบ่งออกเป็น ๓ ฤดูกาล ได้แก่

ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้ จะมีหย่อมความกดอากาศต่อเนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป อุณหภูมิสูงสุดจะอยู่ในช่วงเดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดปกคลุมประเทศไทย ร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมา พาดผ่านบริเวณภาคกลางและภาคเหนือเป็นลำดับในระยะนี้ ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม เป็นต้นไป โดยเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปีและเป็นช่วงที่มีความชื้นสูงคือเดือนกันยายน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นและแห้งจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ แต่เนื่องจากจังหวัดนครปฐมอยู่ในภาคกลางอิทธิพลของบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงมาปกคลุมในช่วงฤดูหนาวจะช้ากว่าภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีอากาศหนาวเย็นช้ากว่าสองภาค ดังกล่าว โดยเริ่มมีอากาศหนาวประมาณกลางเดือนพฤศจิกายน เป็นต้นไป และเดือนที่มีอากาศหนาวที่สุด คือ เดือนธันวาคม

๒) อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดนครปฐมอยู่ในภาคกลางซึ่งลึกเข้ามาในแผ่นดิน จึงมีอุณหภูมิค่อนข้างสูงเกือบตลอดปี อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี อยู่ระหว่าง ๒๘ - ๓๐ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๔ - ๓๗ องศาเซลเซียส โดยมีอากาศร้อนที่สุดอยู่ในเดือนเมษายน

จากสถิติข้อมูลอุณหภูมิของจังหวัดนครปฐม โดยใช้ข้อมูลของสถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม เปรียบเทียบย้อนหลัง ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๖๘) แสดงให้เห็นว่า อุณหภูมิสูงสุดที่วัดได้

คือ ๓๙.๔ องศาเซลเซียส ในปี ๒๕๖๘ อุณหภูมิต่ำสุดที่วัดได้คือ ๑๒.๑ องศาเซลเซียส ในปี ๒๕๖๘ และมีอุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ที่ ๒๘.๒ องศาเซลเซียส

ตารางที่ ๑ แสดงสถิติอุณหภูมิสูงสุด - ต่ำสุดและอุณหภูมิเฉลี่ย จังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘

ปี พ.ศ.	อุณหภูมิสูงสุด (องศาเซลเซียส)	อุณหภูมิต่ำสุด (องศาเซลเซียส)	อุณหภูมิเฉลี่ย (องศาเซลเซียส)
๒๕๖๔	๓๘.๗	๑๑.๗	๒๘.๒
๒๕๖๕	๓๘.๘	๑๕.๗	๒๘.๔
๒๕๖๖	๔๑.๑	๑๔.๙	๒๙.๑
๒๕๖๗	๔๑.๑	๑๖.๑	๒๙.๖
๒๕๖๘	๓๙.๔	๑๒.๑	๒๘.๕

(ที่มา: สถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม)

๓) ปริมาณน้ำฝน ปริมาณฝนที่ตกในพื้นที่จังหวัดนครปฐม จากสถิติข้อมูลปริมาณน้ำฝนของจังหวัดนครปฐม โดยใช้ข้อมูลของสถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม ย้อนหลัง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘) พบว่า ปริมาณน้ำฝนจะอยู่ในช่วง ๖๐๐ - ๑,๔๐๐ มิลลิเมตร ในปี ๒๕๖๘ ปริมาณน้ำฝนวัดได้ ๙๗๑.๙ จำนวนวันที่ฝนตก ๑๑๕ วัน ปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในปี ๒๕๖๕ วัดได้ ๑,๓๒๖.๗ มิลลิเมตร มีจำนวนวันที่ฝนตก ๑๒๑ วัน สำหรับปริมาณน้ำฝนที่น้อยที่สุดในปี ๒๕๖๖ วัดได้ ๖๑๓.๔๐ มิลลิเมตร มีจำนวนวันที่ฝนตก ๙๓ วัน

ตารางที่ ๒ แสดงปริมาณน้ำฝน ระหว่างปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘

ปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)
๒๕๖๔	๑,๐๑๔.๒	๑๐๖
๒๕๖๕	๑,๓๒๖.๗	๑๒๑
๒๕๖๖	๖๑๓.๔	๙๓
๒๕๖๗	๙๕๑.๗	๑๑๐
๒๕๖๘	๙๗๑.๙	๑๑๕

(ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม)

๑.๑.๔ แหล่งน้ำธรรมชาติ

๑) แม่น้ำ จังหวัดนครปฐมมีแม่น้ำสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน ซึ่งเป็นแม่น้ำสำคัญสายหนึ่งในพื้นที่ภาคกลางของประเทศ แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา ที่บ้านปากคลองมะขามเฒ่า อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดชัยนาท เมื่อไหลผ่านจังหวัดสุพรรณบุรี เรียกว่าแม่น้ำสุพรรณบุรี เมื่อไหลผ่านจังหวัดนครปฐม เรียกว่าแม่น้ำนครชัยศรี และเมื่อผ่านจังหวัดสมุทรสาครเรียกว่า แม่น้ำท่าจีน แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสาคร ความยาวตลอดลำน้ำ ๓๒๕ กิโลเมตร

๒) คลอง ในส่วนของจังหวัดนครปฐมไหลผ่านอำเภอบางเลน อำเภอนครชัยศรี และอำเภอสองพี่น้อง มีความยาวประมาณ ๙๗ กิโลเมตร มีคลองที่สำคัญๆ แยกจากแม่น้ำนครชัยศรี มีทั้งคลองธรรมชาติและคลองที่ขุดขึ้น เช่น คลองบางเลน คลองบางปลา คลองพระพิมล คลองบางหลวง คลองโยง คลองบางแก้ว คลองมหาสวัสดิ์ คลองจินดา คลองบางพระ คลองนกกระทุง คลองหนองดินแดง และคลองเจดีย์บูชา เป็นต้น

๓) บึง หนองบึงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีอยู่จำนวนมาก เช่น อำเภอมะนิครปฐม ได้แก่ สระแก้ว หนองอาเสียว หนองดินแดง และหนองเสือ หนองควายตาย หนองหิน หนองจาก หนองขาย หนองอ้อ หนองกร่าง หนองบัว หนองบัวลอย หนองไม้แดง และหนองกระโดน หนองสะเดา หนองหมา หนองงูเห่า หนองปากโลง อำเภอนครชัยศรี ได้แก่ หนองแหลมบัว หนองโสน หนองแค หนองจอก บึงบางช้าง หนองตาน้อย หนองตาช้าง หนองตาพล อำเภอกำแพงแสน ได้แก่ ทะเลบก หนองพวงนก หนองพวงใหญ่ หนองระแหง หนองมะเกลือ หนองหมู หนองเทียม หนองสาเก หนองขมิย หนองเขมร หนองกระทู้ หนองขาม หนองโสม หนองวัวแดง หนองโพธิ์ อำเภอบางเลน ได้แก่ หนองบัวลุ่มช้าง หนองชะโด หนองบ่อ หนองบางม่วง หนองหรง หนองน้ำเปรี้ยว หนองปรัง หนองปรือ อำเภอดอนตูม ได้แก่ หนองหนิง หนองบอน หนองกระพี้

๔) ห้วยและลำรางห้วย เป็นห้วยสายสั้นๆ ในพื้นที่ในฤดูฝนจะมีน้ำขัง และไหลไปรวมกับลำคลอง หรือลำราง ตามสภาพของพื้นที่ เช่น ห้วยขมิ้น ห้วยสามควายเผือก ห้วยลึก ในเขตอำเภอมะนิคร ห้วยตะโก ห้วยกรด ในเขตอำเภอนครชัยศรี ห้วยพระ ในเขตอำเภอดอนตูม ห้วยม่วง ห้วยขวาง ห้วยรางกรด และห้วยผักชี ในเขตอำเภอกำแพงแสน

ตารางที่ ๓ แสดงจำนวนบ่อบาดาลและการใช้น้ำบาดาลจังหวัดนครปฐม

อำเภอ	ประเภทการใช้น้ำ		รวม (บ่อ)
	อุปโภค-บริโภค (บ่อ)	เกษตรกรรม (บ่อ)	
เมืองนครปฐม	๒๒๕	-	๓๒๙
กำแพงแสน	๒๙๑	๕๒	๓๔๓
นครชัยศรี	๑๐๙	-	๒๐๘
ดอนตูม	๘๖	-	๙๓
บางเลน	๑๑๗	-	๑๙๔
สามพราน	๑๒๖	-	๔๐๓
พุทธมณฑล	๑๒	-	๒๙
รวม (บ่อ)	๙๖๖	๕๒	๑,๐๑๘

ที่มา : ระบบสารสนเทศเพื่อการควบคุมกิจการน้ำบาดาล

กลุ่มชุดดินที่ ๗ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีสีน้ำตาล หรือสีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีแดงปนเหลือง สีน้ำตาลปนแดง หรือสีแดงปะปนตลอดชั้นดิน กลุ่มดินนี้เกิดจากพวก

ตะกอนลำน้ำเป็นดินลึก พบตามพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ปานกลางชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินนครปฐม

กลุ่มชุดดินที่ ๘ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีลักษณะการทับถมเป็นชั้นๆ ของดินและอินทรีย์วัตถุที่ได้จากการชะลอร่องน้ำ ดินล่างมีสีเทา บางแห่งมีเปลือกหอยปะปนอยู่ด้วยพบบริเวณที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง ดินที่มีการระบายน้ำเร็วถึงเร็วมาก ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินดำเนินสะดวก และชุดดินธนบุรี

กลุ่มชุดดินที่ ๑๑ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีสีดำหรือเทาแก่ ดินล่างมีสีเทาและมีจุดประสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดงปะปนอยู่เป็นจำนวนมากในช่วงดินล่างตอนบน และพบจุดประสีเหลือง พบบริเวณที่ราบตามชายฝั่งทะเลหรือที่ราบลุ่มภาคกลาง มีการระบายน้ำเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินเสนา

กลุ่มชุดดินที่ ๓๓ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทรายแข็ง ดินมีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนแดง บางแห่งในดินล่างลึก ๆ มีจุดประสีเทาและน้ำตาล อาจมีแร่ไมก้าหรือก้อนปูนปะปนเกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบนสันดินริมน้ำเก่าและเนินตะกอนรูปพัด มีพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินกำแพงแสน

กลุ่มชุดดินที่ ๓๘ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วน หรือดินร่วนปนทรายละเอียด มีลักษณะการทับถมเป็นชั้นของตะกอนลำน้ำในแต่ละช่วงเวลา ดินมีสีน้ำตาล อาจพบจุดประสีน้ำตาลเข้มในดินชั้นล่างเกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำพบบริเวณสันดินริมน้ำที่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีปานกลาง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินท่าม่วง

ชุดดินที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม

ชุดดินบางเขน (Bang Khen Series: Bn) กลุ่มชุดดินที่ ๒ เกิดจากตะกอนน้ำกร่อยพามาทับถมอยู่บนที่ลุ่มน้ำเค็มท่วมถึง สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำเร็ว การไหลบ่า ของน้ำบนผิวดินช้า การซึมผ่านได้ของน้ำช้า

ชุดดินกำแพงแสน (Kamphaeng Saen Series: Ks) กลุ่มชุดดินที่ ๓๓ เกิดจากตะกอนน้ำพามาทับถมอยู่บนเนินตะกอนรูปพัดสันดินริมน้ำ สภาพพื้นที่ราบเรียบถึง ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดีการไหลบ่าของน้ำบนผิวดินปานกลางถึงช้า สภาพซึมผ่านได้ของน้ำปานกลาง

ชุดดินเสนา (Sena Series: Se) กลุ่มชุดดินที่ ๑๑ เกิดจากตะกอนทะเลผสมกับตะกอนลำน้ำ สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบการระบายน้ำเร็ว การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินช้า สภาพซึมผ่านได้ของน้ำช้า

จำนวนและการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ที่มา : สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม)

ตารางที่ ๔ แสดงพื้นที่และเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน จังหวัดนครปฐม

ที่	ประเภทที่ดิน	อำเภอ	ตำบล	จำนวน เกษตรกร (ราย)	จำนวน แปลง	จำนวนพื้นที่ในเขต สปก. (ไร่)		
๑	โฉนด	บางเลน	ไผ่หูช้าง	๑๒๗	๑๓๔	๒,๒๕๒	๒	๗๓
๒	โฉนด		นิลเพชร	๘๙	๙๙	๑,๔๒๗	๓	๗๔
๓	โฉนด		หินมูล	๑๔๗	๑๕๓	๒,๓๔๑	๑	๙๒
๔	โฉนด		บัวปากท่า	๖๖	๗๓	๑,๑๕๘	๒	๗๕
๕	โฉนด		บางหลวง	๘๔	๘๙	๑,๑๖๘	๐	๘๓
๖	โฉนด		ไททรงาม	๑๔	๑๔	๒๖๑	๑	๐
๗	โฉนด	ดอนตูม	ห้วยด้วน	๓	๓	๑๘	๑	๙
๘	โฉนด	พุทธมณฑล	มหาสวัสดิ์	๑๕๘	๒๐๐	๑,๒๓๕	๐	๓๙
รวม				๖๘๘	๗๖๕	๙,๘๖๓	๒	๔๕

๑.๑.๖ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ
(ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัด/สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครปฐม)

จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ ไม่มีพื้นที่ป่าไม้สงวนแห่งชาติและพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กิจกรรมหลักของสำนักงานป่าไม้จังหวัด ได้แก่ งานอนุญาต ตรวจสอบ ควบคุมการทำไม้ งานส่งเสริมเกษตรกรปลูกไม้เศรษฐกิจในที่ดินกรรมสิทธิ์และสิทธิถือครอง เนื่องจากจังหวัดนครปฐมไม่มีพื้นที่ป่าไม้ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นจึงเป็นผลทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่นำไปใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ที่อยู่อาศัย และการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมบางส่วน

๑.๑.๗ การคมนาคมขนส่ง (ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัด)

๑) ทางบก มีถนนสายหลัก ๑ สาย หมายเลข ๔ (ทางหลวงแผ่นดิน) ถนนเพชรเกษม
มีถนนสายรอง ๓ สาย หมายเลข ๓๓๘ (ทางหลวงแผ่นดิน) ถนนบรมราชชนนี
หมายเลข ๓๒๑ (ทางหลวงแผ่นดิน) ถนนมาลัยแมน
หมายเลข ๓๔๖ (ทางหลวงแผ่นดิน) ถนนสายแยกทางหลวง
หมายเลข ๑ (รังสิต) - บรรจบทางหลวงหมายเลข ๓๒๔
(พนมทวน)

มีทางหลวงพิเศษ ๑ สาย หมายเลข ๘๑ (ทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง)

สายบางใหญ่ – กาญจนบุรี

๒) เส้นทางรถไฟ มีสถานีทั้งหมด ๘ สถานี คือ

- สถานีศาลายา	ต.ศาลายา	อ.พุทธมณฑล
- สถานีวัดสุวรรณ	ต.ศาลายา	อ.พุทธมณฑล
- สถานีวัดจิวราย	ต.จิวราย	อ.นครชัยศรี
- สถานีนครชัยศรี	ต.วัดแค	อ.นครชัยศรี
- สถานีท่าแฉลบ	ต.ศรีษะทอง	อ.นครชัยศรี
- สถานีต้นสำโรง	ต.ธรรมศาลา	อ.เมืองนครปฐม
- สถานีนครปฐม	ต.พระปฐมเจดีย์	อ.เมืองนครปฐม
- สถานีโพรงมะเดื่อ	ต.โพรงมะเดื่อ	อ.เมืองนครปฐม

๑.๒ ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัดนครปฐม

๑.๒.๑ การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดนครปฐมแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๗ อำเภอ ๑๐๖ ตำบล ๙๓๐ หมู่บ้าน สำหรับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ๑๓๗ แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลนคร ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๗ แห่ง เทศบาลตำบล ๓๐ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล ๗๘ แห่ง

ตารางที่ ๕ แสดงเขตการปกครองของจังหวัดนครปฐม

อำเภอ	พื้นที่ ตร.กม.	ร้อยละ	จำนวน (แห่ง)						
			ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	เทศบาล			อบต.
						นคร	เมือง	ตำบล	
เมืองนครปฐม	๔๑๗.๔๔	๑๙.๒๕	๒๕	๒๑๔	๑	๑	๓	๘	๑๖
กำแพงแสน	๔๐๕.๐๑๙	๑๘.๖๘	๑๕	๒๐๔	-	-	-	๔	๑๒
นครชัยศรี	๒๘๔.๐๓๑	๑๓.๑๐	๒๔	๑๐๘	-	-	-	๕	๒๐
ดอนตูม	๑๗๑.๓๕๔	๗.๙๐	๘	๖๙	-	-	-	๒	๕
บางเลน	๕๘๘.๘๓๖	๒๗.๑๖	๑๕	๑๘๐	-	-	-	๖	๑๓
สามพราน	๒๔๙.๓๔๗	๑๑.๕๐	๑๖	๑๓๗	-	-	๓	๓	๑๑
พุทธมณฑล	๗๖.๓๓	๒.๔๑	๓	๑๘	-	-	๑	๒	๑
รวม	๒,๑๖๘.๓๒๗		๑๐๖	๙๓๐	๑	๑	๗	๓๐	๗๘

ที่มา : กรมการปกครอง (กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๒.๒ ข้อมูลประชากร

ตารางที่ ๖ แสดงจำนวนประชากรของจังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๔-๒๕๖๙

ปี พ.ศ.	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวมประชากร (คน)	จำนวน ครัวเรือน
๒๕๖๔	๔๔๒,๘๐๐	๔๗๙,๓๗๑	๙๒๒,๑๗๑	๔๑๗,๙๑๕
๒๕๖๕	๔๔๒,๓๕๐	๔๗๙,๕๓๒	๙๒๑,๘๘๒	๔๒๖,๒๐๕
๒๕๖๖	๔๔๓,๒๕๐	๔๘๑,๒๗๑	๙๒๔,๕๒๑	๔๓๔,๖๕๘
๒๕๖๗	๔๔๓,๓๙๕	๔๘๒,๓๖๓	๙๒๕,๗๕๘	๔๔๒,๔๘๒
๒๕๖๘	๔๔๓,๕๘๒	๔๘๒,๗๓๖	๙๒๖,๓๑๘	๔๔๙,๗๖๙
๒๕๖๙	๔๔๓,๑๖๘	๔๘๒,๕๘๖	๙๒๕,๗๕๔	๔๕๒,๘๖๕

หมายเหตุ : เฉพาะประชากรที่มีสัญชาติไทย

ที่มา : ปกครองจังหวัดนครปฐม (กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๒.๓ ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม

๑) การศาสนา

- วัด

๒๓๒ แห่ง

จำแนกเป็น พระอารามหลวง

๕ แห่ง

วัดราษฎร์

๒๒๗ แห่ง

จำแนกเป็น มหานิกาย

๒๐๖ แห่ง

ธรรมยุต

๒๕ แห่ง

อนัมนิกาย

๑ แห่ง

- พระอารามหลวง คือ

๑. วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร (มหานิกาย) อำเภอเมืองนครปฐม
๒. วัดพระปฐมเจดีย์วรวิหาร (มหานิกาย) อำเภอเมืองนครปฐม
๓. วัดเสนาหา (ธรรมยุต) อำเภอเมืองนครปฐม
๔. วัดพระงาม (มหานิกาย) อำเภอเมืองนครปฐม
๕. วัดไร่ขิง (มหานิกาย) อำเภอสามปราน

- ศาสนาคริสต์

จำแนกเป็น	นิกายโปรเตสแตนต์	๒๔	แห่ง
	นิกายโรมันคาทอลิก	๗	แห่ง

- ศาสนาอิสลาม

มัสยิดปากีสถาน (ปาตาน) ๑ แห่ง

(ศาสนสถานของศาสนาอิสลามในนครปฐม มีอยู่แห่งเดียว คือ มัสยิดปากีสถาน (ปาตาน) ประเทศไทย จังหวัดนครปฐม ตั้งอยู่ที่ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม

๒) วัฒนธรรม/ประเพณี

จังหวัดนครปฐม มีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และการละเล่นพื้นเมืองสำคัญที่นิยมปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน รวมถึงงานที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ดังนี้

งานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ งานประเพณีที่มีมาแต่โบราณจัดขึ้นระหว่างวันขึ้น ๑๒ ค่ำ ถึงแรม ๔ ค่ำ เดือน ๑๒ ของทุกปี บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อบูชาพระบรมสารีริกธาตุและร่วมกันบริจาคทรัพย์บำรุงรักษากองพระปฐมเจดีย์ให้มั่นคงสืบไป ภายในงานจะมีการออกร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองและการแสดงมหรสพต่างๆ

งานเทศกาลอาหารผลไม้และของดีนครปฐม จัดขึ้นในช่วงเทศกาลตรุษจีน ปลายเดือนมกราคมถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียงของจังหวัด เช่น ส้มโอ มะพร้าว น้ำหอม ฝรั่ง และกล้วย เป็นต้น ส่วนผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้แก่ กุนเชียง หมูแผ่น หมูหยอง หมูหัน ข้าวหลาม ฯลฯ รวมทั้งอาหารโต๊ะจีนที่ขึ้นชื่อ ตลอดจนสินค้าทางอุตสาหกรรมอื่นๆ โดยในงานจะมีประกวดผลผลิตด้านการเกษตรประเภทต่างๆ

งานมหาธีรราชเจ้ารำลึก มหกรรมวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม จัดขึ้นในช่วงเทศกาลปีใหม่ ระหว่างวันที่ ๑-๗ มกราคมของทุกปี ณ บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ เริ่มจัดเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวและสืบสานวัฒนธรรมไทย ในงานดังกล่าวจะมีกิจกรรมการประกวดต่างๆ การแสดงทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน และการแสดงทางวัฒนธรรมของนักเรียน นิทรรศการพระราชประวัติพระราชกรณียกิจรัชกาลที่ ๖ และกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมาย การจำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรม ศูนย์อาหารของดีจังหวัดนครปฐมตลอดจนการจำหน่ายสินค้าต่างๆ

ประเพณีการแห่ผ้าห่มองค์พระปฐมเจดีย์ การนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ที่พุทธศาสนิกชนนิยมกระทำ ได้แก่ การบูชาด้วยดอกไม้ ธูปเทียน ในวันธรรมดาปกติและในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา จะมีการบูชาด้วยการเดินเวียนเทียนทักษิณาวัตรรอบองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อเป็นการทำให้จิตใจสงบ

ประเพณีลอยกระทง ตรงกับช่วงงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ จึงนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของงานองค์พระปฐมเจดีย์ด้วย ในวันลอยกระทงคืนวันเพ็ญเดือน ๑๒ นี้ มีประชาชนมาเที่ยวงานอย่างคับคั่งมากกว่าวันอื่นๆเป็นประจำทุกปี จัดให้มีพิธีลอยกระทงบริเวณคลองเจดีย์บูชา ด้านสะพานเจริญศรัทธา ซึ่งสถานที่จัดงานอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม เช่น จัดขึ้นในบริเวณ พระราชวังสนามจันทร์ เป็นต้น

ประเพณีวันอัฐมีบูชา (การถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธเจ้า) วันอัฐมีบูชา เป็นวันสำคัญอีกวันหนึ่งครั้งสมัยพุทธกาล แต่ไม่ได้เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ตามที่ปรากฏในพุทธประวัติว่าเป็นวันถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธเจ้า การจัดงานเพื่อรำลึกถึงวันสำคัญดังกล่าว คงจะมีเฉพาะบางท้องถิ่นที่นับถือพระพุทธศาสนา สำหรับประเพณีการถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธเจ้าของ จังหวัดนครปฐม จัดให้มีขึ้นเป็นประจำทุกปีที่วัดใหม่สุคนธาราม ตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี ตรงกับ วันแรม ๗ ค่ำ เดือน ๖ หรือจัดหลังวันวิสาขบูชา ๗ - ๘ วัน เป็นประเพณีที่ชาวบ้านได้กระทำสืบทอดกันมานาน กว่าร้อยปีแล้ว และวัดไร่ขิง พระอารามหลวง อำเภอสามพราน ได้จัดประเพณีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระพุทธเจ้า ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ประเพณีแห่ธงสงกรานต์ เป็นประเพณีพื้นบ้านและเป็นส่วนหนึ่งของงาน เทศกาลสงกรานต์ ซึ่งปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านานในหมู่คนไทยเชื้อสายลาวครั้ง บริเวณเขตตำบล โพรหมเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม และในตำบลห้วยด้วน ตำบลดอนรวก ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม การแห่ธงสงกรานต์ เป็นประเพณีเกี่ยวกับพุทธศาสนาที่ปฏิบัติแตกต่างไปจากคนไทยกลุ่มอื่นในช่วงเทศกาลของทุกปี

ประเพณีการแข่งเรือยาว เป็นงานประเพณีที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี บริเวณลุ่มน้ำนครชัยศรี (แม่น้ำท่าจีน) หน้าวัดบางพระ อำเภอ นครชัยศรี ประมาณช่วงออกพรรษา โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานโล่รางวัลแก่ทีมชนะเลิศ นอกจากนั้น ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เป็นต้น ไป เป็นเวลา ๑ เดือน จะมีการแข่งเรือในวัดทอดกฐินตามวัดต่างๆ ที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ ซึ่งในช่วงดังกล่าววัดต่างๆ จะมีการทอดกฐินหรือถวายผ้าไตรจีวรพร้อมเครื่องอัฐบริขารแด่พระภิกษุสงฆ์ อันเป็นประเพณีสืบทอดกันมา ตั้งแต่สมัยโบราณ

ประเพณีการทำบุญข้าวจี การทำบุญข้าวจี เป็นประเพณีการทำบุญชนิด หนึ่งของชาวบ้านวัดสระสี่เหลี่ยม ตำบลดอนรวก อำเภอ ดอนตูม จังหวัดนครปฐม ซึ่งส่วนใหญ่ชาวบ้านแถบนี้ มีเชื้อสายลาวครั้ง จึงคาดว่าประเพณีนี้มาจากรับแบบอย่างมาจาก “บุญข้าวจี” ของชาวไทยภาคอีสาน ซึ่งจะทำกัน ประมาณกลางเดือน ๓ ของทุกปี โดยชาวบ้านบางหมู่บ้านจะนัดหมายกันว่าจัดงานทำบุญขึ้นบริเวณที่โล่งกว้าง อาจเป็นกลางหมู่บ้านหรือกลางลานวัด สถานที่จัดไว้ทำบุญนั้นเรียกว่า “ผามบุญ” ชาวบ้านจะนิมนต์พระสงฆ์ มาจากวัดหมู่บ้านอื่นด้วย

ประเพณีไต้น้ำมัน การไต้น้ำมัน เป็นกิจกรรมทางพุทธศาสนาอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งพุทธศาสนิกชนในท้องที่ ตำบลห้วยด้วน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ได้ปฏิบัติสืบเนื่อง กันมาเป็นเวลานานแล้ว การไต้น้ำมัน หมายถึง การจุดประทีปโคมไฟเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาในโอกาสเทศกาล ออกพรรษา คือ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี

ประเพณีการทำบุญกลางบ้าน เป็นงานบุญที่นาสนใจและแปลกออกไป จากการทำบุญอื่นๆ ของชาวบ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลวัดละมุด อำเภอ นครชัยศรี ซึ่งกระทำกันทุกปีประมาณ กลางเดือนเจ็ด (ขึ้น ๑๕ ค่ำ) โดยเชื่อกันว่า การทำบุญในวันพระนั้นจะได้บุญมาก เป็นพิเศษ เพราะเป็น วันปล่อยผี การทำบุญกลางบ้านนี้จะนำเอาความเชื่อถือผีแบบโบราณเข้ามาผสมกับพิธีทางพุทธศาสนา

ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง การถวายสิ่งของแด่พระสงฆ์ด้วยการตักบาตรที่พุทธศาสนิกชนถือปฏิบัติและพบเห็นโดยทั่วไป คือ การตักบาตรอาหารหวานแด่พระสงฆ์ที่ออกบิณฑบาตในยามเช้า หรือการตักบาตรข้าวสาร อาหารแห้ง ในวันเทศกาล สำคัญต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการตักบาตรที่ทางวัดต่างๆ มักจะกำหนดจัดให้เป็น งานประจำปี อันได้แก่ การตักบาตร เทโว เป็นต้น แต่การตักบาตรที่น้อยวัดจะจัดให้มีขึ้นก็คือ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง จึงนับเป็นประเพณีหนึ่งที่หาชมได้ ยากในปัจจุบัน สำหรับจังหวัดนครปฐม จัดให้มีขึ้น ณ วัดบึงลาดสวาย ตำบลบางภาษี อำเภอบางเลน ในวันสารทไทย (วันแรม ๑๐ ค่ำ เดือน ๑๐) ด้วยพิธีที่เรียบง่ายและเป็นไปด้วยความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างจริง โดยตั้งภาชนะใส่น้ำผึ้งที่รองด้วยผ้าเช็ดหน้าขาวบนบาตร (แต่เดิมนิยมถวายผ้าเช็ดหน้าแดง ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสีขาว) จุดประสงค์ของการถวายน้ำผึ้งแก่พระสงฆ์นี้ ก็เพื่อนำไปเป็นส่วนประกอบในการกวนข้าวกระยาทิพย์ หรือฉนเป็นเภสัชชนิดหนึ่ง

ประเพณีการเผาศพพระมอญ จังหวัดนครปฐมมีชาวไทยเชื้อสายรามัญอยู่มากบริเวณตำบลบางภาษี อำเภอบางเลน ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่วัดบึงลาดสวาย นับเป็นวัดที่ยึดถือขนบประเพณีแบบรามัญไว้อย่างค่อนข้างสมบูรณ์ เช่น การสวดมนต์ ทำวัตรของ พระภิกษุสามเณร จะสวดเป็นภาษามอญทั้งหมด ชาวไทยเชื้อสายรามัญเหล่านี้ อพยพเข้ามาอาศัยอยู่เป็นเวลานานแล้ว ส่วนใหญ่มาจากอำเภพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และมาจากตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยมีพิธีกรรมความเชื่อแปลกไปจากการเผาพระภิกษุทั่ว ๆ ไป จะกระทำเฉพาะพระผู้ใหญ่ที่มีความเคารพนับถือ มาก เช่น เจ้าอาวาสวัดที่มีอาวุโสสูง หรือมีบุญคุณต่อชุมชนนั้นมาก

ประเพณีเลี้ยงผี ชาวลาวครั้งมีความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษเป็นอย่างมาก การนับถือผีของชาวลาวครั้ง เป็นการถือผีตาม บรรพบุรุษ ๒ ฝ่าย คือ ผีเจ้านายและผีเทวดา การนับถือนี้มีอิทธิพลต่อชาวลาวครั้งมาก ในแง่ของการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการประกอบพิธีกรรมหรือการดำรงชีพในชีวิตประจำวัน ก็จะต้องไป ข้องเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษ ชาวลาวครั้งจะมี ประเพณีเลี้ยงผีประจำปีในราวอาทิตย์ที่ ๒ ของเดือน ๗ เป็นประจำทุกปี ฝ่ายผีเจ้านายจะทำพิธีเลี้ยงผีก่อน หลังจากนั้นก็จะเป็นการเลี้ยงผีเทวดาศาลของผีแต่ละฝ่ายนั้น จะตั้งอยู่ในป่าละเมาะใกล้ ๆ หมู่บ้าน กวนและคนต้นจะเป็นผู้กำหนดเวลาในการจัดงาน การเลี้ยงผีประจำปี นอกจากจะเป็นการเซ่นไหว้ประจำปีเพื่อเป็นการสำนึกและขอขมาลาโทษในสิ่งที่ได้ทำไว้แล้ว ครบครวัที่พึงจะแต่งงานไปนั้น ยังถือเอาโอกาสนี้เป็นโอกาสบอกกล่าวให้ผีได้รู้ครบครวัของตนมีสมาชิกเพิ่มขึ้นมาเพราะชาวลาวครั้งทุกคนจะมีแบบแผนการปฏิบัติสืบต่อกันมาว่าชาวลาวครั้งจะต้องขึ้นผีบรรพบุรุษทุกคนไม่ว่าจะทำการใดๆ ก็จะต้องแจ้งให้ผีได้รู้ ทุกครั้ง เมื่อทำพิธีเลี้ยงผีเสร็จแล้วก็นำอาหารที่เหลือมาเลี้ยงกันเองในหมู่คนที่มาร่วมงานพิธีเลี้ยงผีของชาวลาวครั้ง

ประเพณีตักบาตรเทโว การตักบาตรเทโวจะกระทำในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ คือ หลังจากวันออกพรรษาแล้ว ๑ วัน การตักบาตร เทโวในสมัยพุทธกาล เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วและเสด็จขึ้นไปโปรดพระพุทธมารดา โดยจำพรรษาอยู่ ณ สวรรคชั้นดาวดึงส์ เป็นเวลา ๑ พรรษา และเมื่อออกพรรษาแล้วพระองค์ได้เสด็จกลับมายังโลกมนุษย์ ณ เมืองสังกัสสนคร การที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เรียกตามภาษาบาลีว่า “เทโวโรหณะ” ในครั้งนั้นบรรดาพุทธศาสนิกชนผู้มีความศรัทธาเลื่อมใสเมื่อทราบข่าวต่างพร้อมใจกันไปตักบาตรรอรับเสด็จกันอย่างเนืองแน่นจนถึง เป็นประเพณีสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

ประเพณีลงช่วง เป็นประเพณีเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาวชาวไทยโซ่ง มีอิสระในการเลือกคู่ครองมากจะเห็นได้จากการที่ ไทยโซ่งมีประเพณีที่เอื้ออำนวยให้ชายหญิงได้พบปะรู้จักกัน ได้แก่ ประเพณีการลงช่วงในหมู่บ้านของไทยโซ่งจะมีลาน กว้างซึ่งใช้เป็นลานนวดข้าว เรียกว่า “ลานช่วง”

หมู่บ้านหนึ่งอาจมีหลายช่วง นอกจากลานของหมู่บ้านแล้ว ลานใน บริเวณบ้านที่สาวใช้นั่งทำงานตอนกลางคืน ก็เรียกว่า “ช่วง” เช่นกัน ลานช่วงเป็นสถานที่ที่ให้โอกาสฝ่ายชายและฝ่าย หญิงมาพบปะพูดคุยกันทำความรู้จัก อุนิสมัยใจคอซึ่งกันและกันเพื่อเลือกคู่ครองก่อนที่จะแต่งงานในตอนกลางคืน ประมาณทุ่มหรือสองทุ่มหลังจาก เสร็จงานในตอนกลางวันแล้ว หญิงสาวกลุ่มหนึ่ง ประมาณ ๓ - ๔ คน หรือมากกว่านี้ จะลงมานั่งช่วงเป็นวงกลม จุดไฟไว้ตรงกลางให้สว่างรางๆ และทำงานเล็กๆ น้อยๆ เช่น งานจักสาน ปนฝ้ายกรอตาย เย็บปักถักร้อย ตำข้าว สีข้าว เป็นต้น การลงมาทำงานเช่นนี้เรียกว่า “อยู่ช่วง” ซึ่งสามารถทำได้ตลอดทั้งปีไม่เลือก ฤดูกาล การอยู่ช่วง จะอยู่กัน จนถึงเที่ยงคืน ฝ่ายชาย ก็จะเลือกเที่ยวงานช่วงตามที่เรียกว่า “แอสาว” มีการสนทนา กัน ทำความ รู้จัก และหยอกล้อกัน เมื่อฝ่ายชายเกิดความพอใจในสาวผู้ใดก็จะชักชวนนัดแนะกันไปคุยต่อ เมื่อช่วงเลิกแล้ว การไปคุยกันกับสาวเช่นนี้เรียกว่า “ไอ้สาว” ซึ่งความหมายที่แท้จริงคือ “จีบสาว” นั่นเองเพราะหาก พูดคุย ธรรมดาจะเรียกว่า “โอโลม” สถานที่ที่พากันไปพูดคุยอาจจะเป็ริมยุ้งข้าวริมกองฟางหรือชานเรือน เป็นต้น การ “ไอ้สาว” อาจจะเลิกตอนไหนก็ได้ บางคูอาจจะถึงสว่างก็มีในการ “ไอ้สาว” โดยทั่วไปจะไม่มีการลงเงินกัน เพราะเกรงว่าจะผิดผี จังหวัดนครปฐม มีคนเชื้อสายไทยโซ่งอาศัยอยู่ที่บ้านเกาะแรด ตำบลบางปลา และตำบล ไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม และตำบลดอนขอย ตำบลสระพัฒนา ตำบลสระสี่มุม อำเภอกำแพงแสน

ประเพณีงานศพของไทยโซ่ง ประเพณีงานศพของไทยโซ่งจะดำเนินขึ้นก็ ต่อเมื่อมีคนตายในหมู่บ้าน ชาวบ้านทุกคนจะให้ความสำคัญกับการตายมาก จะหยุดงานการทุกอย่าง ที่ทำและมาช่วยกันจัดการกับงานศพในวันแรกที่มีคนตาย ญาติพี่น้องจะอาบน้ำแต่งตัวให้ศพ โดยให้ใส่เสื้อฮี ด้านที่มีสีส้น แล้วยกศพวางบนแคร่ไม้ไผ่ที่ทำขึ้นนำไปวางไว้ใต้ชื้อบ้านตามยาว รองและคลุมศพด้วยผ้าไหมหรือ ผ้าฝ้ายสีขาวหรือแดงบ้านที่มีฐานะดีจะทำ “เรือนสแล” ครอบศพ เรือน สแลเป็นมุงใหญ่ที่ทำด้วยผ้าขาว หรือ จะทำเป็นม่านล้อมรอบศพก็ได้ เหนือศพจะทำราวแขวนผ้าที่ทอไว้ นอกจากผ้าไหม และผ้าฝ้ายที่แขวนไว้นี้ ก็จะมีไข่ดิบห่อข้าวเหนียวแขวนไว้ด้วย ปลายเท้าศพจะวางเครื่องเช่นหัว ในสมัยก่อนตอน กลางคืนจะมีการก่อ กองไฟ ไว้ข้างบนบ้านติดกับห้องผีเป็นสัญลักษณ์ของคนตาย และปล่อยให้ลูกทั้งคืน วันรุ่งขึ้นหมอ พิธีที่เรียกว่า “เขย” จะทำพิธีบอกทางให้กับผู้ตายเพื่อให้วิญญาณกลับไปเมืองแถนบ้านเกิดเมืองนอน ซึ่งปัจจุบันนี้ ก็เปรียบเสมือนเมืองฟ้าสวรรค์สำหรับผู้ตาย หลังจากนั้นจึงหามศพไปเผาที่ป่าแหวหรือป่าช้า โดยให้ผู้เป็น ลูกชายผู้ตาย ถือธงนำหน้าเมื่อถึงป่าแหว หมอพิธีต้องทำพิธีเสี่ยงทายเพื่อขอซื้อที่ดินสำหรับเผาศพ เมื่อได้ที่แล้ว จึงช่วยกันถางหญ้า พรวนดินให้เป็นรูปสี่เหลี่ยม แล้วปักเสา ๔ เสา วางแครบบนปลายเสา กองฟืนไว้ใต้เสา แล้วหมอพิธีจุดไฟเผาโลมด จากนั้นเจ้าจะจุดไฟเป็นคนแรก วันรุ่งขึ้นญาติจะเก็บกระดูกและทำพิธีส่งผี คือ ส่งเสื้อผ้าเครื่องใช้ไปให้ผี เช่น ธงสำหรับให้ผู้ตายเกาะชายธงไปเมืองฟ้า เสาหลวงเป็นพาหนะให้ศพขึ้นไปเมืองฟ้า เรือนแก้วสำหรับเป็นบ้านเรือนให้ ผู้ตายได้อยู่ในเมืองฟ้า เป็นต้น หลังจากพิธีส่งผีแล้วต้องหาวันที่ทำพิธี เผาเรือนเพื่อล้างเรือนให้สะอาดเสียก่อนที่จะอยู่ อาศัยกันต่อไปโดยปราศจากทุกข์โศก เพราะเชื่อกันว่าบ้านที่มี คนตายเป็นเรือนรายไม่สะอาดบริสุทธิ์

ประเพณีเสนเรือน ประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนานตามความเชื่อตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเป็นประเพณีของทำบุญบ้าน ของชาวไทยทรงดำ พิธีเสนเรือนเริ่มด้วยการนำหมูตัวผู้ที่ เลี้ยงไว้มาทำพิธีฆ่าและชำแหละที่กะล่อหอง แล้วนำชิ้นส่วน ต่างๆ ไปต้มในตอนเช้าตรู่จะจัดปานเฟือนโดยใส่ เนื้อหมูไว้ล่างสุด และขนมเครื่องเช่นอื่นๆ ไว้ด้านบนราวเจ็ดโมงเช้า หมอเสนจะประกอบพิธีเช่นผีเรือนที่ กะล่อหอง ซึ่งมีของสำหรับประกอบพิธีวางอยู่ได้แก่ ปานเฟือนบรรจุเครื่องเช่น กะแอมข้าวเหนียวหนึ่งตะเกียบ ๑ คู น้ำ ๑ ชาม และปี่ผีเรือน ๑ เล่ม หมอเสนจะใส่เสื้อฮี และกล่าวภาษาไทยโซ่งร้อง เรียกให้ผีเรือนมารับ

เครื่องเช่น จากนั้นจะออกรายชื่อผีเรือนทีละรายและสืบเครื่องเช่นใส่ลงในของฝากระดานให้ผีเรือน แต่ละราย จนหมดรายชื่อ ในระหว่างนั้นจะหยดน้ำลงไปในของให้ผีเรือนได้ดื่ม เมื่อเสร็จพิธีจะเอาเครื่องเช่นออกจาก เพื่อนมาแบ่งปันกันในบรรดาญาติและผู้ร่วมงาน จากนั้นหมอเสน เจ้าของบ้าน และญาติจะรับประทานอาหาร ร่วมกัน ในห้องผีเรือน ส่วนแขกที่มาร่วมงานรับประทานอยู่นอกห้องผีเรือน

ประเพณีการกินตอง เป็นประเพณีของไทยโซ่ง จังหวัดนครปฐมมีคน เชื้อสายไทยโซ่งอาศัยอยู่ที่บ้านเกาะแรต ตำบลบางปลา และตำบลไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน ตำบลดอนรวก อำเภอดอนตูม และตำบลดอนข่อย ตำบลสระพัฒนา ตำบลสระสี่มุม อำเภอกำแพงแสน ประเพณีการกินตอง คือ ประเพณีแต่งงานและเลี้ยงฉลองกัน พิธีจะประกอบด้วยการเช่นไหว้ผีเรือน คือ การบอกกล่าวผีเรือนให้ ทราบว่าผู้ใดจะมาเป็นแขกหรือเป็นสะใภ้ ขั้นตอนการแต่งงานมี ๓ ขั้นตอน ขั้นแรกไปหมั้นไว้ก่อน เรียกว่า ส่องหรือไปส่อง ได้แก่ การนำผู้ใหญ่ไปเจรจาพูดจองไว้ก่อน ขั้นที่ ๒ คือ ฝ่ายชายต้องอาสาไปทำงานที่ บ้านฝ่าย หญิงระยะหนึ่งประมาณ ๒ - ๓ ปี เรียกว่าอาสา และขั้นที่ ๓ คือ พิธีแต่งงานจริง เรียกว่างานกินตอง คือ นัดส่งตัวเจ้าสาวให้เจ้าบ่าวแล้วเลี้ยงฉลอง มีการเช่นไหว้ผีเรือนกันตามประเพณี

ประเพณีเล่นว้าวไทย ฤดูกาลเล่นว้าวของคนไทยจะมีขึ้นระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน เพราะจะมีลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้ หรือลมตะเภา พัดมาจากอ่าวไทย คนไทย รู้จักการเล่นว้าวมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย และถือว่าว้าวเป็น ส่วนหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติที่ยืนมาจนถึง ปัจจุบัน ส่วนการเล่นว้าวเพื่อแข่งขัน นิยมใช้ว้าวจุฬาและว้าวปักเป้า คู่ปรับตลอดกาลของการต่อสู้กลางเวหา ของไทย และเป็นว้าวที่มีชื่อเสียงที่สุดของชาติไทย วัดสำโรง ตำบลวัดสำโรง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ได้อนุรักษ์และฟื้นฟู การเล่นว้าวไทย โดยจะจัดการสาธิตการทำว้าวแบบต่าง ๆ การแข่งขันการเล่นว้าว การประกวดว้าวไทย และจัดนิทรรศการเกี่ยวกับว้าวไทยประมาณเดือนเมษายน

ประเพณีทำขวัญข้าว “แม่โพสพ” ในอดีตจะใช้วัวควายไถนา นวดข้าว และลากข้าวใช้แรงคนเก็บเกี่ยว ชาวนามีความเชื่อว่า ข้าวมีแม่โพสพ ประจำอยู่ พิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวมีขั้นตอน หลายพิธีด้วยกัน แต่ที่ชาวนามีความเชื่อและสืบทอดกันมายาวนานจนถึง ปัจจุบัน คือ การทำขวัญข้าว หรือ ทำขวัญแม่โพสพ ประเพณีทำขวัญข้าวในปัจจุบันใกล้จะเริ่มเลือนรางจางหายไป และ ที่ชุมชนบ้านคลองบางชื่อ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลไร่ขิง อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ได้สืบทอดประเพณีทำขวัญข้าวมา ตั้งแต่อดีต เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๘๗ จนถึงปัจจุบัน วันประกอบพิธีทำขวัญแม่โพสพจะจัดตั้งปะรำพิธีที่ศาลแม่โพสพ และอัญเชิญพระคันธารราษฎร์จำลอง (ปางขอฝน) ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่ใช้ในพิธีเกี่ยวกับการเกษตรมาโดยตลอด โดยอาราธนาพระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถาธัมจักกัปปวัตตนสูตร เมื่อเสร็จพิธีสงฆ์แล้วในตอนกลางคืนมีพิธีทำขวัญ เวียนเทียน บายศรีสู่ขวัญแม่โพสพ รุ่งขึ้นตอนเช้าทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์เป็นเสร็จพิธี โดยจะประกอบ พิธีในวันศุกร์ของเดือนยี่ของทุกปี

ประเพณีตักบาตรท่องน้ำ เป็นประเพณีที่จัดขึ้นมากกว่า ๑๖๖ ปี (ปี พ.ศ. ๒๕๖๙) ณ วัดสุวรรณาราม ตำบลศาลายา อำเภอฟุทธมณฑล เริ่มจัดขึ้นครั้งแรกในสมัยพระครูวิชัยวุฒิคุณ (หลวงพ่อดิ สุวณโณ) เป็นเจ้าอาวาส โดยการริเริ่มของนายถาวร เทียมปฐม ไวยาวัจกรวัดในขณะนั้น โดยจัดขึ้น ในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ซึ่งตรงกับวันลอยกระทง ในช่วงเช้า ประมาณ ๐๘.๐๐ น. ณ บริเวณคลองมหาสวัสดิ์ หน้าวัดสุวรรณาราม โดยเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แม่พระคงคาและอุทิศส่วนกุศล ให้กับผู้ที่เสียชีวิตใน คลองมหาสวัสดิ์ เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีเหตุการณ์คนที่อาศัยอยู่ริมคลองมหาสวัสดิ์ จมน้ำตายกัน หลายราย และชาวบ้านเชื่อว่าการที่มีคนจมน้ำตาย วิญญาณผู้ตายจะสิงสถิตอยู่ในบริเวณนั้น จนกระทั่งมีคน จมน้ำตายในบริเวณนั้นอีก วิญญาณเดิมจึงจะได้ไปเกิดใหม่ ดังนั้น การจัดพิธีตักบาตรท่องน้ำจึงเป็นภูมิปัญญา

พื้นบ้านในการทำให้ประชาชนที่อยู่ริมคลองมีความระมัดระวังบุตรหลานไม่ให้ตกน้ำตาย หลังจากการจัด ประเพณีนี้ขึ้นมา ปรากฏว่ามีคนจมน้ำตายน้อยลงมาก ในวันเพ็ญกลางเดือน ๑๒ ประชาชนที่มาทำบุญที่วัด สุวรรณารามส่วนใหญ่ จะนำเรือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีทั้งเรือขนาดใหญ่ ได้แก่ เรือมาด เรือชะล่า หรือเรือ ขนาดเล็ก ได้แก่ เรือสำปั้น เรืออีแปะ หรือเรืออีปาย (หรือเรือจู้ด) ชาวบ้านส่วนหนึ่งจะนำเรือรับพระ พร้อมด้วยบาตรและสำรับเรือที่มีขนาดเล็กรับได้ ๑ รูป เรือลำใหญ่รับได้ ๒ - ๓ รูป ชาวบ้านจะเป็นผู้พายเรือให้ พระนั่ง สำหรับผู้ที่ใส่บาตรจะอยู่ในเรือ ซึ่งจะจอดเรียงรายอยู่ริมฝั่ง หรือที่ทำเรือ เมื่อเรือพระมาถึงก็จะนำ อาหารคาวหวานตักใส่บาตรรวมทั้งถวายดอกไม้ ธูปเทียนและปัจจัย การจัดประเพณีดังกล่าว นอกจากจะเป็น การทำบุญอุทิศส่วนกุศล ให้แก่แม่คงคาและผู้เสียชีวิตในคลองมหาสวัสดิ์แล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ ประเพณีที่มี การจัดทำกันมานานมากกว่าครึ่งศตวรรษ และเป็นการอนุรักษ์เรือและวิถีชีวิตริมคลองมหาสวัสดิ์ ให้คงอยู่ ตลอดไป

งานเทศกาลนมัสการปิดทองหลวงพ่อดำวัดไร่ขิง งานนมัสการปิดทอง หลวงพ่อดำไร่ขิง เป็นงานประเพณีที่จัดขึ้น ระหว่างวันขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๕ ถึงวันแรม ๔ ค่ำ เดือน ๕ ของทุกปี มีการออกร้านจำหน่ายสินค้าจากหน่วยงานต่างๆ และเกษตรกรผู้ผลิต มีการประกวดผลไม้ และจัดแสดง มหรสพตลอดคืน

เทศกาลกินเจ เทศกาลกินเจ หรือ กินแฉ หรือบางแห่งเรียกว่า ประเพณี ถือน้ำศีลกินผัก เป็นประเพณี แบบลัทธิเต๋า รวม ๙ วัน กำหนดเอาวันตามจันทรคติ คือ เริ่มต้นตั้งแต่วันขึ้น ๑ ค่ำ ถึง ขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๙ ตามปฏิทินจีนของทุกปี มีจุดเริ่มต้น จากประเทศจีนมานานแล้ว สำหรับจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และมีศาลเจ้า หลายแห่งในพื้นที่ โดยในเขต อำเภอเมือง นครปฐม ผู้ถือศีลกินเจจะมาพร้อมกัน ณ บริเวณหน้าศาลเจ้า โดยมีคณะสงฆ์ จีนเป็นผู้ประกอบพิธี และเป็นผู้ อัญเชิญเทพเจ้ากั๋วอ้วงฮุกโจ้ว และเทพเจ้าทั้งหลายมาประทับในศาลเพื่อความเป็นสิริมงคลตลอดการจัดงาน โดยบรรยากาศภายในงานวันแรกมีผู้ถือศีลกินเจมาเข้าร่วมกันอย่างเนืองแน่น เพื่อมารอ สักการะเทพเจ้า และ ร่วมเดินไปกั๋บขบวนอัญเชิญเทพเจ้ากั๋วอ้วงฮุกโจ้ว โดยคณะศิษยานุศิษย์และคณะกรรมการจะทำ พิธีอัญเชิญ เทพเจ้ากั๋วอ้วงฮุกโจ้ว แห่รอบตลาดทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ คือ ด้านหน้าองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อให้ ประชาชน และผู้ถือศีลกินเจได้สักการะกราบไหว้ขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคล หลังจากนั้นคณะศิษยานุศิษย์จะ ทำพิธี อัญเชิญเทพเจ้ากั๋วอ้วงฮุกโจ้ว มาประทับภายในโรงเจ ซึ่งทุกคืนจะมีพิธีเวียนธูปเพื่อความเป็นสิริมงคล และจะมีพิธี ปลอยนก ปลอยเตา พิธีลอยกระทงเจเพื่อบูชาพระแม่คงคาโดยจะเชิญชวนผู้ถือศีลกินเจประกอบ พิธีพร้อมกัน และในส่วนของพิธีชืโกว ทั้งกระเจาจะจัดขึ้นในก่อนวันสุดท้าย ๑ วัน และวันสุดท้ายจะเป็นพิธี ส่งเจ้าโดยจะอัญเชิญเทพเจ้า แห่รอบตลาดทรัพย์สินอีกครั้ง

ประเพณีสงกรานต์ไทยรามัญ สรงน้ำพระแบบโบราณ การแห่ปลา การแสดงทะเลมอญ พิธีสรงน้ำพระแบบไทยรามัญ (มอญ) ของชาวบ้าน ตำบลบางภาษี อำเภอบางเลน จังหวัด นครปฐม ได้จัดขึ้นที่วัดบึงลาดสวาย โดยมีนายสมจิตร สมบุญเก่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี นำเจ้าหน้าที่และสมาชิกพร้อมด้วยชาวบ้านจำนวนมาก ร่วมประกอบพิธีสรงน้ำพระแบบมอญ ซึ่งเป็นประเพณี โบราณที่ยึดถือและ อนุรักษ์สืบทอดกันมากกว่า ๑๐๐ ปีแล้ว โดยมี พระสุเมธมณี (ลำพวน ธมมธโร) เจ้าอาวาสวัด บึงลาดสวาย นำพระสงฆ์ และสามเณรออกสรงน้ำแบบโบราณ เสร็จแล้วพระสงฆ์ก็มีพิธีให้ศีล ให้พรกับญาติ โยมที่มาร่วมประเพณีสงกรานต์ให้อยู่เย็นเป็นสุข นอกจากนั้นยังมีการแห่ปลาแบบมอญ เพื่อนำไปปล่อยลงยัง แม่น้ำ คูคลอง เป็นการสะเดาะเคราะห์ต่อ ชะตา รวมทั้งในการแสดงร้องรำ ทำเพลงทะเลมอญ ที่มีแห่งเดียวใน จังหวัดนครปฐม ที่วัดแห่งนี้ยังคงอนุรักษ์ไว้ ซึ่งนับวันจะหาได้ยากยิ่ง นอกจากนั้นยังมีการแข่งขันกีฬา

สบ้ำทอย เพื่อชิงถ้วยพร้อมกับเงินรางวัล และการร่อนน้ำขอพร จากผู้สูงอายุ โดยในภาคค่ำ ยังจะมีการแสดง รำวงย้อนยุค เพื่อให้ประชาชนตำบลบางภาษี และใกล้เคียงที่ ส่วนใหญ่เป็นคนชาวมอญได้สนุกสนานกันอีกด้วย

ประเพณีตักบาตรข้าวหลาม ชุมชนวัดพระงาม ซึ่งเป็นวิถีดั้งเดิมที่ชาว ชุมชน วัดพระงามทำมาแต่อดีต (เป็นชุมชนเผาข้าวหลามขนาดใหญ่ริมทางรถไฟ) จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ตรงกับวันมาฆบูชา เป็นประจำของทุกปี เป็นการสืบสาน อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทยให้คงอยู่ อย่างยั่งยืน ดำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองถาวรสืบไป

๑.๒.๔ ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

การคมนาคมขนส่ง (ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัด)

การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว

จากกรุงเทพมหานคร ใช้เส้นทางสายเก่า สายถนนเพชรเกษม (ทางหลวง หมายเลข ๔) ผ่านอ้อมน้อย อ้อมใหญ่ พื้นที่อำเภอสามพราน ไปจนถึงจังหวัดนครปฐม หรือ เส้นทางสายใหม่ จากกรุงเทพมหานคร สายถนนบรมราชชนนี ผ่านพื้นที่พุทธมณฑล อำเภอนครชัยศรี ไปจนถึงจังหวัดนครปฐม ระยะทาง ๕๖ กิโลเมตร

การขนส่งมวลชนสาธารณะ

๑) รถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

- สาย ๕๕๖ : อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ - วัดไร่ขิง
- สาย ๕๔๗ : สวนลุมพินี - พุทธมณฑล สาย ๕
- สาย ๕๑๕ : อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ
- เซนทรัลศาลา - สาย ๑๒๕ : อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ - องค์การบริหารส่วน

ตำบลศาลา

- สาย ๑๒๔ : สนามหลวง - มหาวิทยาลัยมหิดล

๒) รถโดยสารสาธารณะประจำทางและรถโดยสารขนาดเล็ก (Mini bus)

- สาย ๙๙๗ กรุงเทพฯ (สายใต้เก่า) ถึง นครปฐม (ริมคลองเจดีย์บูชา)

ให้บริการตั้งแต่เวลา ๐๕.๓๐ - ๒๑.๐๐ น.

- สาย ๘๓ กรุงเทพฯ (สายใต้เก่า) ถึง นครปฐม (หน้า ม.ศิลปากร)

ให้บริการตั้งแต่เวลา ๐๖.๐๐ - ๒๐.๐๐ น.

- สาย ๙๖๖ กรุงเทพฯ (งามวงศ์วาน) ถึง นครปฐม (หน้า ม.ศิลปากร)

ให้บริการตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐ - ๒๐.๐๐ น.

- สาย ๘๘ กรุงเทพฯ (สายใต้ใหม่) ถึง สุพรรณบุรี (ผ่าน ม.ศิลปากร)

ให้บริการตั้งแต่เวลา ๐๕.๓๐ - ๑๘.๔๐ น.

- สาย ๗๙๓ ปทุมธานี (พวเจอรปารศรีสิต) ถึง นครปฐม (หน้า ม.ศิลปากร)

ให้บริการตั้งแต่เวลา ๐๖.๐๐ - ๑๙.๐๐ น.

- สาย ๗๘ สมุทรสงคราม (แม่กลอง) ถึง นครปฐม (หน้า ม.ศิลปากร)

ให้บริการตั้งแต่เวลา ๐๖.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.

- สาย ๔๐๒ สมุทรสาคร (ข้างศาลจังหวัดฯ) ถึง นครปฐม (หน้า ม.ราชภัฏฯ)

ให้บริการตั้งแต่เวลา ๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

- สาย ๙๗๙ ประจวบคีรีขันธ์ (หัวหิน) ถึง นครปฐม (หน้า ม.ศิลปากร)
ให้บริการตั้งแต่วันที่ ๐๘.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.

- สาย ๗๘๖ ชลบุรี (พัทยา) ถึง นครปฐม (หน้า ม.ศิลปากร) ให้บริการ
ตั้งแต่วันที่ ๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

- สาย ๘๑ กาญจนบุรี ถึง นครปฐม (หน้า ม.ศิลปากร) ให้บริการตั้งแต่วันที่
เวลา ๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐

- สาย ๔๒๓ เพชรบุรี ถึง นครปฐม (หน้า ม.ศิลปากร) ให้บริการตั้งแต่วันที่
เวลา ๐๖.๐๐ - ๑๘.๓๐ น.

- สาย ๗๗ ราชบุรี ถึง นครปฐม (หน้า ม.ศิลปากร) ให้บริการตั้งแต่วันที่
เวลา ๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

๓) ข้อมูลรถไฟฟ้าในจังหวัดนครปฐม (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม ๒๕๖๘)

- รถยนต์ไฟฟ้า ที่จดทะเบียนในจังหวัดนครปฐม ๕๕๔ คัน

- รถจักรยานยนต์ไฟฟ้า ที่จดทะเบียนในจังหวัดนครปฐม ๑,๒๐๘ คัน

๔) รถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) เปิดให้บริการขบวนรถดีเซลราง
ชานเมือง (Feeder) ในเส้นทางสายใต้ เป็นขบวนระยะสั้น (ไป-กลับ) ระยะทางไม่เกิน ๕๐ กิโลเมตรต่อเที่ยว
มีเส้นทางระหว่างสถานีธนบุรี-ตลิ่งชัน-นครปฐม (สายใต้) โดยมีจุดประสงค์เพื่อเชื่อมต่อการเดินทางระหว่าง
สถานีธนบุรี-นครปฐม และเชื่อมต่อไปยังระบบรถไฟฟ้าชานเมืองสายสีแดงที่สถานีตลิ่งชัน รวมถึงระบบขนส่งอื่นๆ
ในพื้นที่ ปัจจุบันมีจำนวน ๘ ขบวนต่อวัน. เริ่มให้บริการตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

SRT

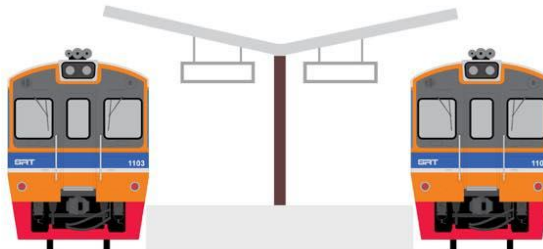
**การรถไฟฯ แจ้งปรับให้บริการเดินรถ
ขบวนรถดีเซลรางชานเมือง (Feeder)
เส้นทางสายใต้ ธนบุรี - นครปฐม
เริ่ม 15 กันยายน 2566 นี้**

เที่ยวไป

ขบวนที่	ต้นทาง - ปลายทาง	เวลาออก	เวลาถึง
1123	ธนบุรี - นครปฐม	06.15	07.20
1115	ธนบุรี - นครปฐม	11.20	12.30
1117	ธนบุรี - นครปฐม	14.15	15.20
1129	ธนบุรี - นครปฐม	16.55	18.00

เที่ยวกลับ

ขบวนที่	ต้นทาง - ปลายทาง	เวลาออก	เวลาถึง
1124	นครปฐม - ธนบุรี	08.00	09.05
1116	นครปฐม - ธนบุรี	12.45	13.50
1118	นครปฐม - ธนบุรี	15.35	16.40
1132	นครปฐม - ธนบุรี	20.30	21.35

**ศูนย์ประชาสัมพันธ์
การรถไฟแห่งประเทศไทย**

ช่องทางการติดต่อการรถไฟแห่งประเทศไทย

๓) สนามบิน มีสถานที่ตั้งอยู่ที่ สนามบินกำแพงแสน ตำบลกระต๊อบ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ประเภท ภายในประเทศ

๒) ไฟฟ้า จังหวัดนครปฐมมีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาทั้งหมด ๘ แห่ง และมีข้อมูลจำนวนรายผู้ใช้ไฟฟ้า ดังนี้

ปี ๒๕๖๗ มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น ๓๖๙,๔๓๙ ราย เพิ่มขึ้นจำนวน ๒,๘๙๓ ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๗๙

ปี ๒๕๖๖ มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น ๓๖๖,๕๔๖ ราย เพิ่มขึ้นจำนวน ๑๓,๔๔๗ ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๘๑

ปี ๒๕๖๕ มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น ๓๕๓,๐๙๙ ราย เพิ่มขึ้นจำนวน ๘,๐๑๑ ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๓๒

ปี ๒๕๖๔ มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น ๓๔๕,๐๘๘ ราย เพิ่มขึ้นจำนวน ๖,๑๗๙ ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๘๒
 ปี ๒๕๖๓ มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น ๓๓๘,๙๐๙ ราย เพิ่มขึ้นจำนวน ๙,๒๔๗ ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๘๐
 ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น ๓๒๙,๖๖๒ ราย เพิ่มขึ้นจำนวน ๘,๑๒๘ ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๕๓
สำหรับข้อมูลการจำหน่ายไฟฟ้า ดังนี้

ปี ๒๕๖๖จำหน่ายรวมทั้งสิ้น ๕,๐๖๕,๒๐๘,๙๙๒ กิโลวัตต์/ชั่วโมง เพิ่มขึ้น ๙๗,๘๔๕,๑๕๘ คิดเป็นร้อยละ ๑.๙๗
 ปี ๒๕๖๕จำหน่ายรวมทั้งสิ้น ๔,๙๖๗,๓๖๓,๘๓๔ กิโลวัตต์/ชั่วโมง เพิ่มขึ้น ๑๙๓,๒๕๒,๗๔๕ คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๕
 ปี ๒๕๖๔จำหน่ายรวมทั้งสิ้น ๔,๗๗๔,๑๑๑,๐๘๙ กิโลวัตต์/ชั่วโมง เพิ่มขึ้น ๒๔,๐๔๘,๙๑๖ คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๑
 ปี ๒๕๖๓ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๔,๗๕๐,๐๖๒,๑๗๓ กิโลวัตต์/ชั่วโมง ลดลง ๑๘,๗๐๘,๒๐๒ คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๑
การใช้ไฟฟ้าแบ่งเป็น ๕ ประเภท โดยมีข้อมูลการใช้ไฟฟ้าในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังนี้

๑. ประเภทที่อยู่อาศัย จำนวน ๑,๐๘๓,๕๗๒,๐๗๘ กิโลวัตต์/ชั่วโมง
๒. ประเภทสถานธุรกิจและอุตสาหกรรม จำนวน ๓,๘๑๘,๓๐๑,๗๖๒ กิโลวัตต์/ชั่วโมง
๓. ประเภทสถานที่ราชการและสาธารณะ จำนวน ๒,๒๓๓,๖๐๘ กิโลวัตต์/ชั่วโมง
๔. ไฟฟรี จำนวน ๑๓๔,๒๑๑,๑๖๕ กิโลวัตต์/ชั่วโมง
๕. ประเภทอื่น ๆ จำนวน ๒๖,๘๙๐,๓๗๙ กิโลวัตต์/ชั่วโมง

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลการใช้ไฟฟ้า

ประเภทอัตราไฟฟ้า	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗
จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า (ราย)	๓๓๘,๙๐๙	๓๔๕,๐๘๘	๓๕๓,๐๙๙	๓๖๖,๖๔๕	๓๖๙,๔๓๙
พลังงานไฟฟ้าที่จำหน่ายและใช้ (กิโลวัตต์-ชั่วโมง)	๔,๗๕๐,๐๖๒,๑๗๓	๔,๗๗๔,๑๑๑,๐๘๙	๔,๙๖๗,๓๖๓,๘๓๔	๕,๐๖๕,๒๐๘,๙๙๒	๕,๓๐๔,๒๑๓,๗๓๙
บ้านที่อยู่อาศัย	๙๙๓,๓๐๗,๐๒๑	๑,๐๒๐,๗๙๙,๐๔๒	๑,๐๒๗,๑๘๕,๖๘๒	๑,๐๘๓,๕๗๒,๐๗๘	๑,๑๗๒,๒๖๘,๐๘๕
กิจการขนาดเล็ก	๔๓๕,๓๐๗,๕๙๘	๔๓๔,๐๐๙,๔๕๐	สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม ๓,๘๒๒,๑๗๖,๙๕๒	สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม ๓,๘๑๘,๓๐๑,๗๖๒	สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม ๓,๘๖๘,๖๖๗,๙๑๔
กิจการขนาดกลาง	๙๗๘,๙๓๖,๐๑๘	๙๔๐,๗๔๑,๗๐๕	สถานที่ราชการและสาธารณะ ๑,๘๙๖,๗๙๖,๘๒	สถานที่ราชการและสาธารณะ ๒,๒๓๓,๖๐๘	สถานที่ราชการและสาธารณะ ๒,๒๗๓,๕๑๒
กิจการขนาดใหญ่	๒,๒๕๑,๑๘๘,๓๔๐	๒,๒๙๘,๗๕๓,๘๖๘	ไฟฟรี : ๙๐,๐๙๑,๑๗๗.๖๑	ไฟฟรี : ๑๓๔,๒๑๑,๑๖๕	ไฟฟรี ๑๒๑,๘๘๘,๖๘๙
อื่น ๆ	๙๑,๓๐๓,๑๙๖	๗๙,๘๐๗,๐๒๔	๒๖,๐๑๓,๒๒๖.๓๑	๒๖,๘๙๐,๓๗๙	๓๙,๑๐๕,๕๓๙

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (พฤษภาคม ๒๕๖๘)

๑.๒.๕ ข้อมูลด้านการกักกันของจังหวัดนครปฐม (โปรดทำเครื่องหมาย ☒)

- มีด้าน ☐ สุสการ ที่ตั้ง..... ประเภท.....(ด้านชายแดน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน คนเดินเท้า อื่นๆ)
- ☐ ตรวจพืช ที่ตั้ง..... มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☒ ไม่มี ☐ มี
- ที่ตั้งสถานกักกันพืช ☐ ไม่มี ☐ มี

- ☐ ตรวจประมง ที่ตั้ง..... มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☒ ไม่มี ☐ มี
ที่ตั้งสถานกักกันสัตว์น้ำ ☐ ไม่มี ☐ มี
- ☒ ปศุสัตว์ ที่ตั้ง ด้านกักกันสัตว์นครปฐม เลขที่ ๓ หมู่ ๖ ตำบลทุ่งกระพังโหม อำเภอกำแพงแสน
จังหวัดนครปฐม มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☒ ไม่มี ☐ มี
ที่ตั้งด้านกักกันสัตว์ ☐ ไม่มี ☒ มี

๑.๒.๖ ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ประปา พื้นที่จังหวัดนครปฐมมีการประปาส่วนภูมิภาคสาขาทั้งหมด ๓ แห่ง ได้แก่ สาขานครปฐม สาขาสามพราน และสาขาอ้อมน้อย โดยมีจำนวนผู้ใช้น้ำรวมทั้งสิ้น ๑๐๑,๙๖๓ ราย โดยแบ่งเป็น สาขานครปฐม ๒๔,๕๑๑ ราย สาขาสามพราน ๔๑,๒๙๔ ราย และสาขาอ้อมน้อย ๓๖,๑๕๘ ราย (สาขาอ้อมน้อยให้บริการในเขตพื้นที่บางส่วนของจังหวัดนครปฐม และพื้นที่บริการใกล้เคียงของจังหวัดอื่นร่วมด้วย)

เขตพื้นที่ในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค ได้แก่ อำเภอเมืองนครปฐม อำเภอนครชัยศรี อำเภอสามพราน และอำเภอพุทธมณฑล สำหรับอำเภอที่ไม่มีเขตประปาส่วนภูมิภาค ได้แก่ อำเภอบางเลน อำเภอดอนตูม และอำเภอกำแพงแสน ซึ่งมีการให้บริการระบบน้ำประปาและน้ำบาดาลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

การให้บริการน้ำประปาในเขตเมือง อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลนครนครปฐม โดยกองการประปา ซึ่งในปัจจุบัน ระบบการประปาของเทศบาลนครนครปฐม มีโรงกรองน้ำ ขนาด ๕๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง จำนวน ๖ โรง กำลังผลิตโรงละ ๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร/ชม. และอ่างเก็บน้ำดิบ จำนวน ๒ แห่ง ที่มีความจุประมาณ ๗๕๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร สามารถผลิตน้ำประปาได้วันละ ๗๒,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร (ตามมาตรฐานการออกแบบ) แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน การประปาต้องทำการปรับปรุงขยายระบบผลิตให้สามารถผลิตน้ำให้ได้ วันละ ๑๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน จึงเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้น้ำจำนวน ๒๕,๕๖๙ ราย

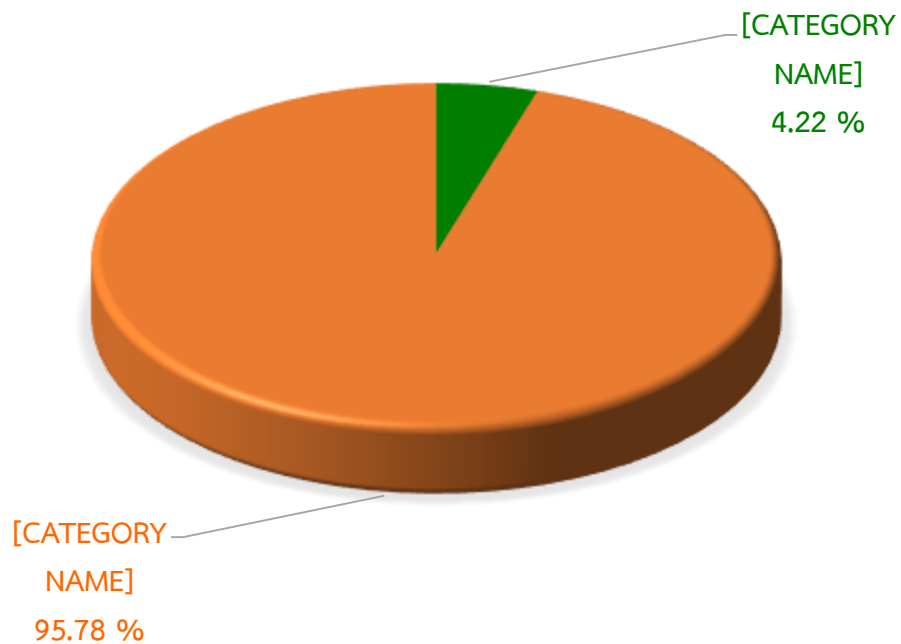
ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลผู้ใช้น้ำการประปาส่วนภูมิภาค จังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๘

จังหวัด	อำเภอ	จำนวน ผู้ใช้น้ำ	สัดส่วนจำนวน ผู้ใช้น้ำ	น้ำจำหน่าย ลบ.ม./เดือน	สัดส่วน ปริมาณการใช้ น้ำ	อัตราการใช้ น้ำ / วัน / ราย	ประเภทบริการ
นครปฐม	เมืองนครปฐม	13,264	13.01%	317,595	0.33%	0.7724	กปภ.สนนครปฐม
	นครชัยศรี	9,497	9.31%	250,927	0.26%	0.8523	กปภ.สนนครปฐม
	สามพราน	66,549	65.27%	95,899,937	98.89%	46.4852	กปภ.สนนครปฐม,สามพราน,อ้อมน้อย
	พุทธมณฑล	12,653	12.41%	512,152	0.53%	1.3057	กปภ.สนนครปฐม,สามพราน,อ้อมน้อย
รวม		101,963	รวม	96,980,611	ลูกบาศก์เมตร	30.68178	ลูกบาศก์เมตร/ราย/เดือน
พื้นที่ บริการใกล้เคียง							
สมุทรสาคร	กระทุ่มแบน	36,151	รวม	1,413,656	ลูกบาศก์เมตร	1.2614	กปภ.ส.อ้อมน้อย
ราชบุรี	บ้านโป่ง	5	รวม	94	ลูกบาศก์เมตร	0.6065	กปภ.สนนครปฐม
ราชบุรี	บางแพ	7	รวม	2,660	ลูกบาศก์เมตร	12.2581	กปภ.สนนครปฐม
กรุงเทพฯ	เขตทวีวัฒนา	4	รวม	81	ลูกบาศก์เมตร	0.6532	กปภ.ส.อ้อมน้อย
กรุงเทพฯ	เขตหนองแขม	373	รวม	6,624	ลูกบาศก์เมตร	0.5729	กปภ.ส.อ้อมน้อย
กรุงเทพฯ	เขตพระนคร	1	รวม	589	ลูกบาศก์เมตร	19.0000	กปภ.ส.อ้อมน้อย
นนทบุรี	อ.บางกรวย	1	รวม	154	ลูกบาศก์เมตร	4.9677	กปภ.ส.อ้อมน้อย
รวมผู้ใช้น้ำทั้ง 3 สาขา		138,505	รวมปริมาณน้ำ	98,404,469	ลูกบาศก์เมตร/เดือน	22.918578	ลูกบาศก์เมตร/ราย/เดือน

นครปฐม ปริมาณน้ำจำหน่าย 1 ปี $96,980,611 \times 12 = 1,163,767,332$ ลูกบาศก์เมตร/ปี
ปริมาณน้ำดิบเพื่อผลิตน้ำประปา $= 1,920,216,098$ ลูกบาศก์เมตร/ปี ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2569

จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) หรือสภาพัฒน์ พบว่า สภาพเศรษฐกิจของจังหวัดนครปฐมในปี ๒๕๖๗ ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคน ๓๑๖,๑๐๑ บาท/ปี โครงสร้างการผลิตของจังหวัด แบ่งเป็น ภาคเกษตร คิดเป็นร้อยละ ๔.๒๒ และภาคนอกเกษตร คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๗๘

รูปที่ 2 โครงสร้างการผลิตของจังหวัดนครปฐม ปี 2567

โครงสร้างเศรษฐกิจจังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๗ ประกอบด้วย

๑. ภาคเกษตรกรรม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔.๒๒ โดยผลผลิตภาคเกษตรกรรมที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อย โรงงาน ผลไม้ (มะพร้าว น้ำหอม ส้มโอ มะม่วง ฝรั่ง ชมพู่ มะนาว กล้วยน้ำว้า กล้วยหอม ลำไย) พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ กุ้งขาว กุ้งก้ามกราม ปลาน้ำจืด ไก่ (ไก่ไข่ ไก่เนื้อ) เป็ด สุกร โคเนื้อ และโคนม

๒. ภาคอุตสาหกรรม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕๔.๙๑ โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญที่มีการลงทุนสูงสุด ๕ อันดับแรก ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก กลุ่มอุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยาง กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ และกลุ่มอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี มีรายละเอียด ดังนี้

๒.๑ กลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร จำนวน ๓๔๓ โรงงาน เงินทุน ๓๑,๔๒๑.๒๙ ล้านบาท

๒.๒ กลุ่มอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก จำนวน ๓๔๔ โรงงาน เงินทุน ๑๗,๕๕๑.๓๕ ล้านบาท

๒.๓ กลุ่มอุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยาง จำนวน ๕๖ โรงงาน เงินทุน ๑๔,๒๑๗.๘๒ ล้านบาท

๒.๔ กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำนวน ๑๙๖ โรงงาน เงินทุน ๑๐,๔๙๑.๒๖ ล้านบาท

๒.๕ กลุ่มอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี จำนวน ๒๒๑ โรงงาน เงินทุน ๘,๑๗๔.๕๗ ล้านบาท

๓. ภาคบริการ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔๐.๘๗ โดยภาคบริการที่สำคัญ

๓.๑ สาขาการขนส่งและการขายปลีกฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๒.๑๕

๓.๒ สาขาการศึกษา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๙.๕๘ โดยมีสถาบันอุดมศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาเลาษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิทยาเขตนครปฐม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน เป็นต้น

๓.๓ สาขากิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔.๔๒

๓.๔ สาขาก่อสร้าง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓.๘๓

๓.๕ สาขาบริหารราชการแผ่นดินฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒.๓๖

๓.๖ สาขาการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒.๓๒

๓.๗ สาขากิจกรรมอสังหาริมทรัพย์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒.๐๑

๓.๘ สาขากิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑.๗๗

๓.๘ สาขาอื่น ๆ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒.๔๓

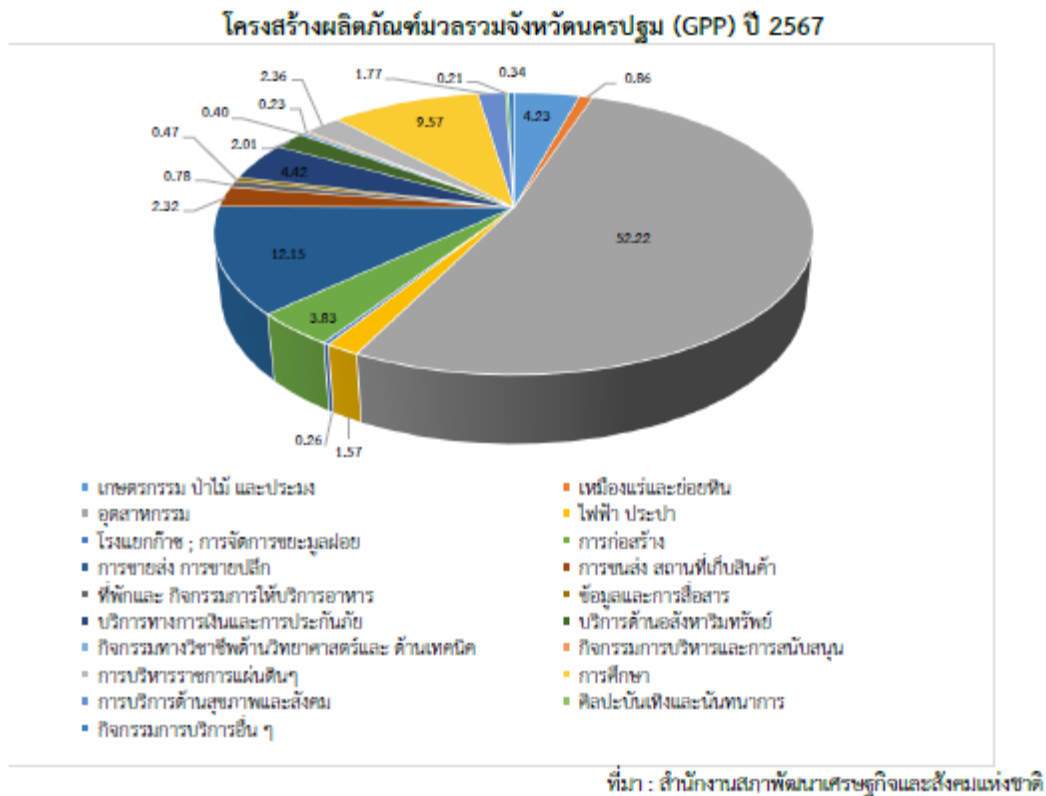
ตารางที่ ๙ แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗

สาขาการผลิต	มูลค่า (ล้านบาท)				
	ปี 2563 r	ปี 2564 r	ปี 2565 r	ปี 2566 r	ปี 2567 p
ภาคเกษตร	20,291	21,472	18,575	16,951	17,002
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	20,291	21,472	18,575	16,951	17,002
ภาคนอกเกษตร	325,054	342,399	354,142	381,133	385,263
ภาคอุตสาหกรรม	183,115	197,557	208,191	225,746	220,866
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	2,577	1,703	3,929	3,531	3,451
การผลิตอุตสาหกรรม	174,300	189,582	198,198	214,585	210,057
ไฟฟ้า ก๊าซ และระบบปรับอากาศ	4,886	5,087	4,915	6,399	6,305
ระบบประปา ระบบบำบัดน้ำเสีย การจัดการขยะ	1,352	1,185	1,149	1,232	1,053
ภาคบริการ	141,939	144,842	145,951	155,387	164,397
การก่อสร้าง	12,707	13,190	12,126	14,223	15,413
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยายนต์	45,693	45,613	43,388	47,770	48,866
การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า	7,462	7,574	8,433	8,887	9,339
ที่พักและบริการด้านอาหาร	1,750	1,830	2,251	2,663	3,140
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	2,571	2,324	1,845	1,723	1,909
การเงินและการประกันภัย	12,945	14,260	16,517	17,693	17,774
กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	6,692	7,030	7,458	7,042	8,100
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และกิจกรรมทางวิชาการ	1,906	1,692	1,549	1,673	1,594
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน	744	721	838	855	943
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ ฯ	8,079	8,678	8,592	8,822	9,484
การศึกษา	34,719	34,792	35,380	36,064	38,517
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคม สงเคราะห์	4,762	5,239	5,471	5,874	7,105
ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ	729	752	730	744	857
กิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ	1,180	1,147	1,372	1,353	1,355
ผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP)	345,345	363,871	372,716	398,083	402,265
มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อคน (บาท)	284,459	296,178	299,803	316,465	316,101

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

หมายเหตุ : แสดงข้อมูลของปีอ้างอิงในตาราง มี ๒ ลักษณะ คือ r และ p

โดย r หมายถึง revised หรือการปรับปรุงข้อมูลย้อนหลัง และ p หมายถึง preliminary หรือค่ารายปีที่ได้จากการประมวลผลข้อมูลเบื้องต้น

๑.๔ ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ปี ๒๕๖๘ และแนวโน้มปี ๒๕๖๙ จังหวัดนครปฐม

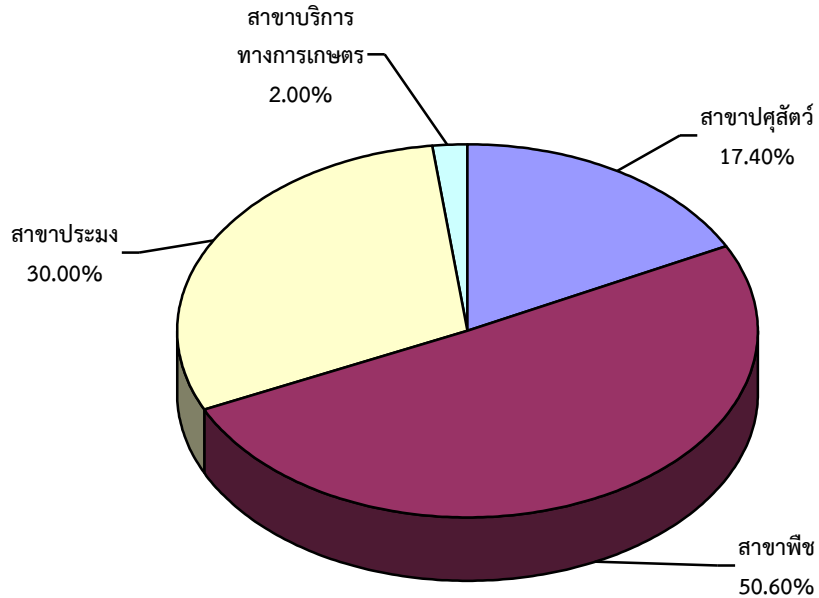
ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑๐

๑.๔.๑ ภาพรวมเศรษฐกิจจังหวัดนครปฐม

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี ของจังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๖ มีมูลค่า ๓๙๘,๒๙๘ ล้านบาท ประกอบด้วยภาคเกษตร มูลค่า ๑๙,๓๕๗ ล้านบาท และนอกภาคเกษตร มูลค่า ๓๗๘,๙๔๑ ล้านบาท โดยมีภาคอุตสาหกรรมการผลิต เป็นสาขาหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕๕.๘ รองลงมา คือ ภาคบริการ มีสัดส่วนร้อยละ ๓๙.๓ และภาคเกษตร มีสัดส่วนร้อยละ ๔.๙

โครงสร้างการผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม ในปี ๒๕๖๘ ได้แก่ สาขาพืช ซึ่งมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ ๕๐.๖ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร หรือ GPP ภาคเกษตร รองลงมา คือ สาขาประมง ร้อยละ ๓๐.๐ สาขาปศุสัตว์ ร้อยละ ๑๗.๔ และสาขาบริการทางการเกษตร ร้อยละ ๒.๐

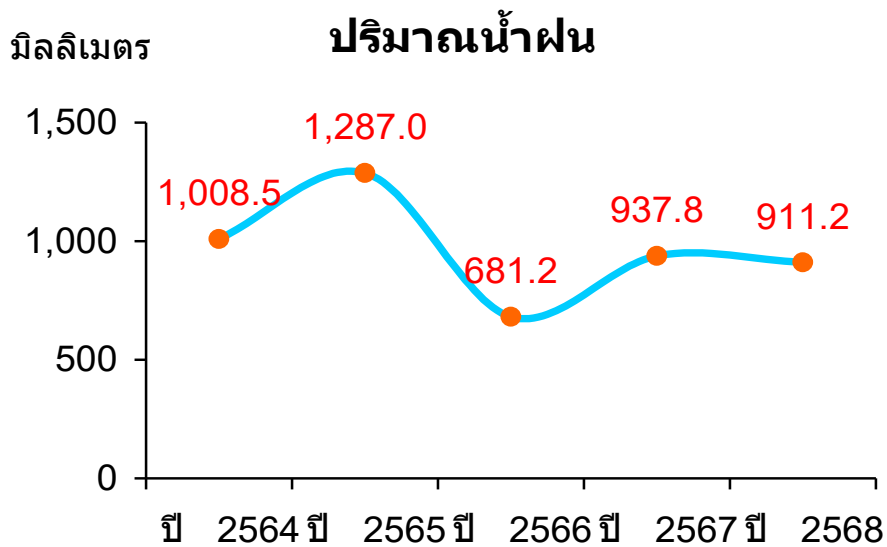
รูปที่ 3 แผนภูมิแสดงสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร ปี 2568 จังหวัดนครปฐม

๑.๔.๒ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตภาคเกษตร

(๑) สถานการณ์น้ำ

สถานการณ์น้ำในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๘ น้ำฝนมีปริมาณ ๙๑๑.๒ มิลลิเมตร ลดลงจากปีที่ผ่านมาที่มีปริมาณ ๙๓๗.๘ มิลลิเมตร หรือลดลงร้อยละ ๒.๘ ในขณะที่จำนวนวันฝนตกในจังหวัดนครปฐมปี ๒๕๖๘ เฉลี่ย ๑๓๐ วัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ ๑๑๒ วัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๖.๑

(๒) สถานการณ์ภัยธรรมชาติ และโรคแมลงศัตรูพืชระบาด

สถานการณ์พื้นที่การเกษตรที่ประสบอุทกภัยจังหวัดนครปฐม (สนง.เกษตรและสหกรณ์ จังหวัดนครปฐม)

๑. ด้านพืช มีพื้นที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย จำนวน ๕ อำเภอ เกษตรกรได้รับความเสียหาย ๓๑๑ ราย พื้นที่ได้รับความเสียหาย ๙๘๕.๘๓ ไร่ (นาข้าว พืชผัก พืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้นและอื่นๆ) แยกเป็น

- อำเภอเมืองนครปฐม เกษตรกรได้รับความเสียหาย ๔๐ ราย พื้นที่เสียหาย ๖๔.๗๕๐ ไร่

- อำเภอสามพราน เกษตรกรได้รับความเสียหาย ๖๔ ราย พื้นที่เสียหาย ๑๘๒.๒๐๕ ไร่

- อำเภอนครชัยศรี เกษตรกรได้รับความเสียหาย ๑๔๙ ราย พื้นที่เสียหาย ๕๒๓.๑๒ ไร่

- อำเภอบางเลน เกษตรกรได้รับความเสียหาย ๕๖ ราย พื้นที่เสียหาย ๒๐๑.๕๐๐ ไร่

- อำเภอกำแพงแสน เกษตรกรได้รับความเสียหาย ๒ ราย พื้นที่เสียหาย ๑๔.๒๕๐ ไร่

๒. ด้านปศุสัตว์ มีพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดอุทกภัย จำนวน ๖ อำเภอ เกษตรกรจะได้รับความเสียหาย ๑๒๐ ราย พื้นที่จะได้รับความเสียหาย ๕๒๔.๐๒ ไร่ แยกเป็น

- อำเภอนครชัยศรี เกษตรกรได้รับความเสียหาย ๕ ราย พื้นที่เสียหาย ๑๓.๙๕ ไร่ (ปลาหรือสัตว์น้ำอื่น นอกจากกุ้งก้ามกราม กุ้งทะเล หรือหอยทะเล ที่เลี้ยงในบ่อดิน นาข้าว หรือร่องสวน)

- อำเภอกำแพงแสน เกษตรกรได้รับความเสียหาย ๘ ราย พื้นที่เสียหาย ๓๘ ไร่ (กุ้งก้ามกราม กุ้งทะเล หรือหอยทะเล)

- อำเภอสามพราน เกษตรกรได้รับความเสียหาย ๒ ราย พื้นที่เสียหาย ๕.๗๕ ไร่ (ปลาหรือสัตว์น้ำอื่น นอกจากกุ้งก้ามกราม กุ้งทะเล หรือหอยทะเล ที่เลี้ยงในบ่อดิน นาข้าว หรือร่องสวน)

- อำเภอเมืองนครปฐม เกษตรกรได้รับความเสียหาย ๓ ราย พื้นที่เสียหาย ๓ ไร่ (ปลาหรือสัตว์น้ำอื่น นอกจากกุ้งก้ามกราม กุ้งทะเล หรือหอยทะเล ที่เลี้ยงในบ่อดิน นาข้าว หรือร่องสวน)

- อำเภอบางเลน เกษตรกรได้รับความเสียหาย ๙๙ ราย พื้นที่เสียหาย ๔๔๙.๘๒ ไร่ (กุ้งก้ามกราม กุ้งทะเล หรือหอยทะเล รวมถึงปลาหรือสัตว์น้ำอื่น ที่เลี้ยงในบ่อดิน นาข้าว หรือร่องสวน)

- อำเภอดอนตูม เกษตรกรได้รับความเสียหาย ๓ ราย พื้นที่เสียหาย ๑๓.๕ ไร่ (กุ้งก้ามกราม กุ้งทะเล หรือหอยทะเล)

๓. ด้านปศุสัตว์ ไม่มีพื้นที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย

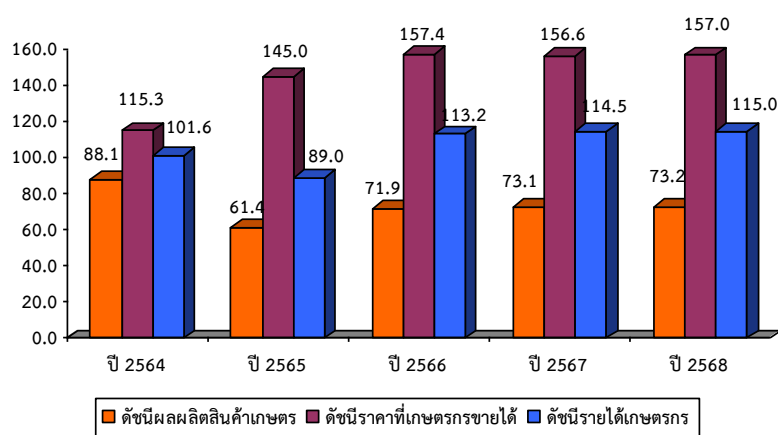
(๓) ราคาน้ำมัน

ในปี ๒๕๖๘ ราคาน้ำมันแก๊สโซฮอล์ ๙๕ ของจังหวัดนครปฐม เฉลี่ยอยู่ที่ ๓๓.๓ บาทต่อลิตร ลดลงร้อยละ ๑๑.๒ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ ๓๗.๕ บาทต่อลิตร ขณะที่ราคาน้ำมันดีเซล เฉลี่ยอยู่ที่ ๓๒.๐ บาทต่อลิตร ราคาคงที่จากปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ในการปรับตัวลดลงของราคาน้ำมัน สำนักงานพลังงานระหว่างประเทศ (IEA) คาดการณ์ว่าอุปทาน น้ำมันโลกอาจล้นตลาดหลังกลุ่ม OPEC+ เดินหน้าเพิ่มกำลังการผลิตต่อเนื่อง และแนวโน้มเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว ทำให้อุปสงค์การใช้พลังงานทั่วโลกลดลง ส่งผลให้ราคาน้ำมันปรับตัวลดลง

๑.๔.๓ เครื่องชี้ทางด้านเศรษฐกิจการเกษตร

(๑) ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ในปี ๒๕๖๘ อยู่ในระดับ ๗๓.๒ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๑ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ระดับ ๗๓.๑ ส่วนดัชนีราคาที่เกษตรกรขายได้ อยู่ที่ระดับ ๑๕๗.๐ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๓ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ระดับ ๑๕๖.๖ ส่งผลให้ดัชนีรายได้เกษตรกรอยู่ที่ระดับ ๑๑๕.๐ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๔ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ระดับ ๑๑๔.๕

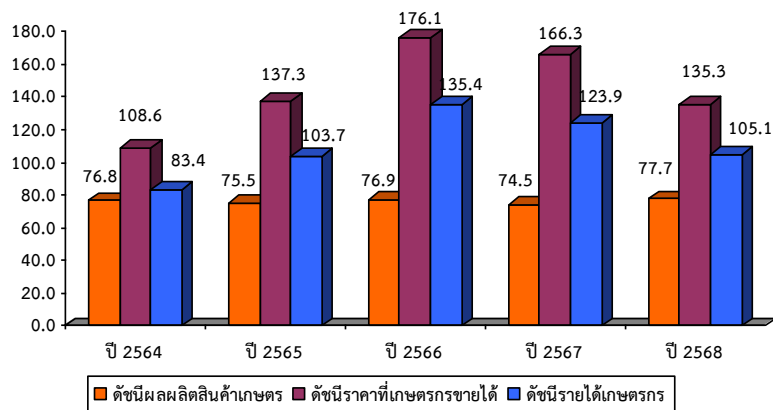
แผนภูมิแสดงดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ดัชนีราคาที่เกษตรกรขายได้
และดัชนีรายได้เกษตรกร

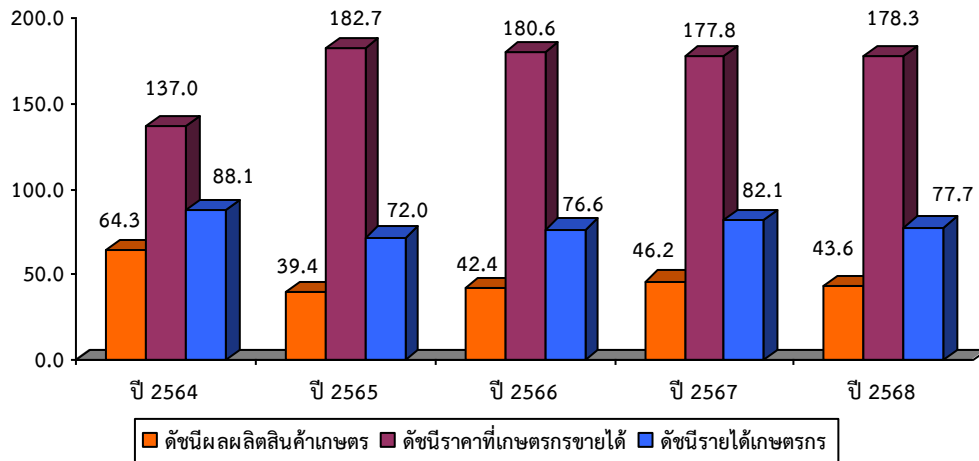
(๒) ดัชนีผลผลิตสาขาพืช ในปี ๒๕๖๘ อยู่ในระดับ ๗๗.๗ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๓ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ระดับ ๗๔.๕ ขณะที่ดัชนีราคาสินค้าสาขาพืชที่เกษตรกรขายได้ อยู่ที่ระดับ ๑๓๕.๓ ลดลงร้อยละ ๑๘.๖ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ระดับ ๑๖๖.๓ ส่งผลให้ดัชนีรายได้เกษตรกรสาขาพืชอยู่ที่ระดับ ๑๐๕.๑ ลดลงร้อยละ ๑๕.๒ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ระดับ ๑๒๓.๙

(๓) ดัชนีผลผลิตสาขาสัตว์ ในปี ๒๕๖๘ อยู่ในระดับ ๔๓.๖ ลดลงร้อยละ ๕.๖ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ระดับ ๔๖.๒ ขณะที่ดัชนีราคาสินค้าสาขาสัตว์ที่เกษตรกรขายได้ อยู่ที่ระดับ ๑๗๘.๓ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๓ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ระดับ ๑๗๗.๘ ส่งผลให้ดัชนีรายได้เกษตรกรสาขาสัตว์อยู่ที่ระดับ ๗๗.๗ ลดลงร้อยละ ๕.๔ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ระดับ ๘๒.๑

แผนภูมิแสดงดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ดัชนีราคาที่เกษตรกรขายได้ และ
ดัชนีรายได้เกษตรกร สาขาพืช

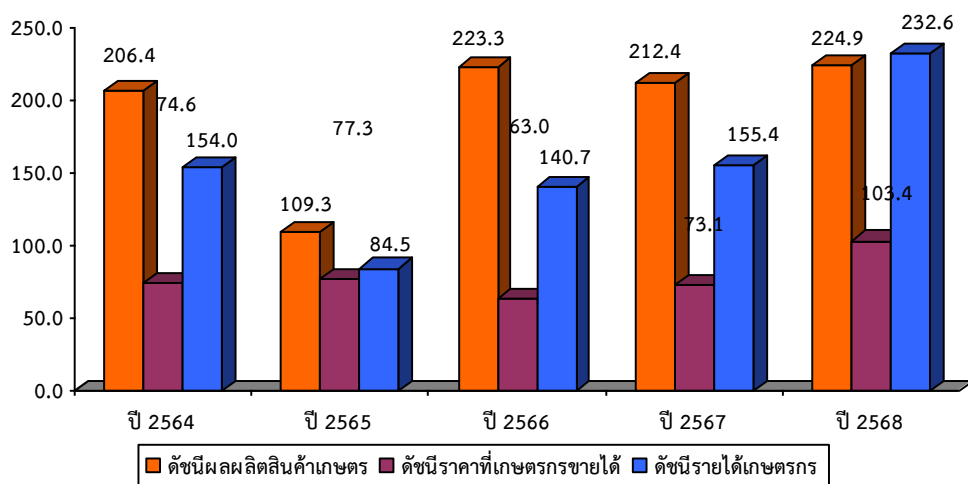

แผนภูมิแสดงดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ดัชนีราคาที่ใช้เกษตรกรขายได้ และ
ดัชนีรายได้เกษตรกร สาขาปศุสัตว์

(๔) ดัชนีผลผลิตสาขาประมง ในปี ๒๕๖๘ อยู่ที่ระดับ ๒๒๔.๙ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๘ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ระดับ ๒๑๒.๔ ขณะที่ดัชนีราคาสินค้าสาขาประมงที่ใช้เกษตรกรขายได้ อยู่ที่ระดับ ๑๐๓.๔ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๑.๕ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ระดับ ๗๓.๑ ส่งผลให้ดัชนีรายได้เกษตรกรสาขาประมงอยู่ที่ระดับ ๒๓๒.๖ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๙.๗ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ระดับ ๑๕๕.๔

แผนภูมิแสดงดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ดัชนีราคาที่ใช้เกษตรกรขายได้ และ
ดัชนีรายได้เกษตรกร สาขาประมง

๑.๔.๔ ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรจังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๘

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรของจังหวัดนครปฐม ในปี ๒๕๖๘ ขยายตัวร้อยละ ๒.๕ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เนื่องจาก สภาพอากาศเอื้ออำนวยและปริมาณน้ำมีเพียงพอต่อการเพาะปลูก และการเจริญเติบโตของพืชส่งผลให้สาขาพืช สาขาประมง และสาขาบริการทางการเกษตร ขยายตัวได้ต่อเนื่อง ขณะที่สาขาปศุสัตว์หดตัวลงจากต้นทุนการผลิตที่สูง โดยมีรายละเอียดแต่ละสาขา ดังนี้

(๑) สาขาพืช ในปี ๒๕๖๘ ขยายตัวร้อยละ ๓.๘ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากสภาพอากาศเอื้ออำนวยและ ปริมาณน้ำมีเพียงพอต่อการเพาะปลูก และการเจริญเติบโตของพืช โดยผลผลิตพืชที่สำคัญที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ อ้อยโรงงาน และข้าว ในขณะที่ผลผลิตพืชที่สำคัญที่ลดลง ได้แก่ ถั่วเขียว

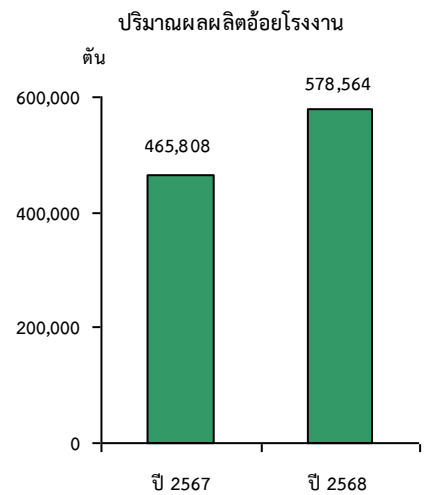
☆ อ้อยโรงงาน

ภาวะการผลิต

ผลผลิตอ้อยโรงงาน ปี ๒๕๖๘ เท่ากับ ๕๗๘,๕๖๔ ตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ซึ่งผลิตได้ ๔๖๕,๘๐๘ ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๔.๒ เนื่องจากเกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูกอ้อยโรงงานเพิ่มขึ้น ประกอบกับมีปริมาณน้ำฝนและความชื้นที่เหมาะสม ส่งผลให้อ้อยโรงงานเจริญเติบโตได้ดี ลำต้นสมบูรณ์ ทำให้ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น

ระดับราคา

ปี ๒๕๖๘ ราคาอ้อยโรงงานที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยตันละ ๑,๐๑๐ บาท ลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคาเฉลี่ยตันละ ๑,๓๐๐ บาท หรือลดลงร้อยละ ๒๒.๓ เนื่องจากมีผลผลิตอ้อยเข้าโรงงานเพิ่มขึ้น ประกอบกับราคาน้ำตาลทรายดิบในตลาดโลกปรับตัวลดลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อมายังอุตสาหกรรม อ้อยและน้ำตาลทรายภายในประเทศ

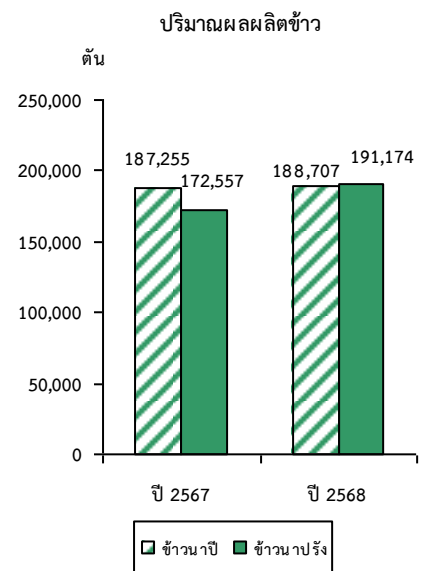
☆ ข้าวรวม

ภาวะการผลิต

ผลผลิตข้าวรวม ปี ๒๕๖๘ เท่ากับ ๓๗๙,๘๘๑ ตัน โดยเป็นผลผลิตข้าวนาปี ๑๘๘,๗๐๗ ตัน และข้าวนาปรัง ๑๙๑,๑๗๔ ตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ซึ่งผลิตได้ ๓๕๙,๘๑๒ ตัน หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๕.๖ เนื่องจากมีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว และสภาพอากาศเอื้ออำนวย ทำให้การเจริญเติบโตของต้นข้าวสมบูรณ์ ส่งผลให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

ระดับราคา

ปี ๒๕๖๘ ราคาข้าวเปลือกเจ้านาปีความชื้น ๑๕% ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยตันละ ๗,๔๙๓.๗๕ บาท ลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคาเฉลี่ยตันละ ๑๑,๐๑๐ บาท หรือลดลงร้อยละ ๓๑.๙ และราคาข้าวเปลือกเจ้านาปรัง ความชื้น ๑๕% เฉลี่ยตันละ ๘,๒๑๘.๒๔ บาท ลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคาเฉลี่ยตันละ ๑๑,๘๔๔.๗๖ บาท หรือลดลง ร้อยละ ๓๐.๖ เนื่องจากอุปทานข้าวในตลาดโลกที่เพิ่มขึ้น ทำให้

ราคาข้าว ในตลาดโลกปรับตัวลดลง ประเทศคู่ค้า หันไปสั่งซื้อข้าวจากประเทศคู่แข่งที่มีราคาถูกกว่า ทำให้ราคาส่งออกข้าวของไทยปรับตัวลดลง ส่งผลต่อเนื่องให้ราคาข้าว ภายในประเทศลดลงด้วย

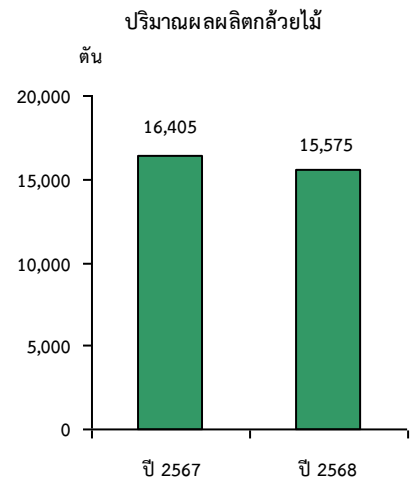
★ ถั่วลิสง

ภาวะการผลิต

ผลผลิตถั่วลิสง ปี ๒๕๖๘ เท่ากับ ๑๕,๕๗๕ ตัน ลดลง จากปีที่ผ่านมา ซึ่งผลิตได้ ๑๖,๔๐๕ ตัน หรือลดลงร้อยละ ๕.๑ เนื่องจากสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการติดดอกและ เจริญเติบโตของต้นถั่วลิสง ประกอบกับราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชปรับตัวสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรบางรายลด พื้นที่เพาะปลูกลง ส่งผลให้ผลผลิตถั่วลิสงลดลง

ระดับราคา

ปี ๒๕๖๘ ราคาถั่วลิสงสุกหยาบ ขนาดยาว ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย กิโลกรัมละ ๑๒๓.๗๕ บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ ๑๑๓.๑๖ บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๙.๔ เนื่องจากผลผลิตถั่วลิสงลดลงทำให้ราคาถั่วลิสงปรับตัวเพิ่มขึ้น

(๒) สาขาปศุสัตว์ ในปี ๒๕๖๘ หดตัวร้อยละ ๔.๒ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ราคาสินค้าปศุสัตว์มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนลดลง เกษตรกรจึงปรับลดการผลิตลง โดยมีผลผลิตปศุสัตว์ที่สำคัญที่ลดลง ได้แก่ ไก่เนื้อ โคเนื้อ ไข่ไก่ และน้ำมันดิบ ในขณะที่ผลผลิตปศุสัตว์ที่สำคัญที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ สุกร

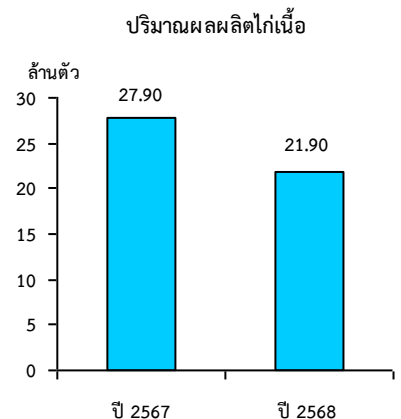
★ ไก่เนื้อ

ภาวะการผลิต

ผลผลิตไก่เนื้อ ปี ๒๕๖๘ เท่ากับ ๒๑.๙ ล้านตัว ลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งมีผลผลิต ๒๗.๙ ล้านตัว หรือลดลงร้อยละ ๒๑.๕ เนื่องจากมีสถานการณ์โรคไข้หวัดนกในประเทศเพื่อนบ้านและความกังวลเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้เกษตรกรรายย่อยชะลอการลงเลี้ยงไก่เนื้อ ทำให้ภาพรวมผลผลิตลดลง

ระดับราคา

ในปี ๒๕๖๘ ราคาไก่รุ่นพันธุ์เนื้อ ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ ๔๑.๙๗ บาท ลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ ๔๒.๒๔ บาท หรือลดลงร้อยละ ๐.๖ เนื่องจากประเทศผู้ผลิตหลักของโลกมีการผลิตไก่เนื้อสูงขึ้น ส่งผลให้ราคาไก่เนื้อในประเทศลดลง

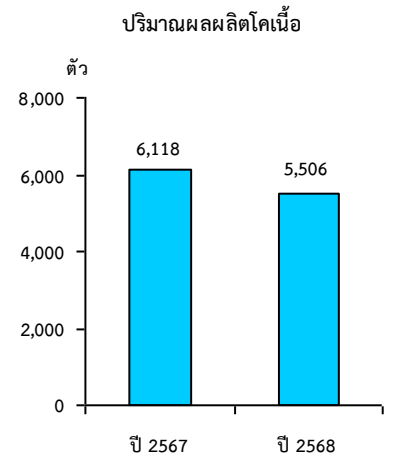
☆ โคเนื้อ

ภาวะการผลิต

ผลผลิตโคเนื้อ ปี ๒๕๖๘ เท่ากับ ๕,๕๐๖ ตัว ลดลง เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งมีผลผลิต ๖,๑๑๘ ตัว หรือลดลง ร้อยละ ๑๐.๐ เนื่องจากราคาอาหารสัตว์ปรับตัวสูงขึ้น ในขณะที่ราคาขายปรับตัวลดลง เกษตรกรบางรายปรับลดจำนวนการเลี้ยงโคลง

ระดับราคา

ปี ๒๕๖๘ ราคาโคเนื้อขนาดใหญ่ ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ ๖๘.๕๘ บาท ลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ ๙๐.๑๘ บาท หรือลดลงร้อยละ ๒๔.๐ เนื่องจากมีปริมาณผลผลิต โคเนื้อในประเทศเพิ่มขึ้น ประกอบ กับมีการนำเข้าเนื้อโคจากต่างประเทศ ทำให้ราคาโคมีชีวิตในประเทศปรับตัวลดลง

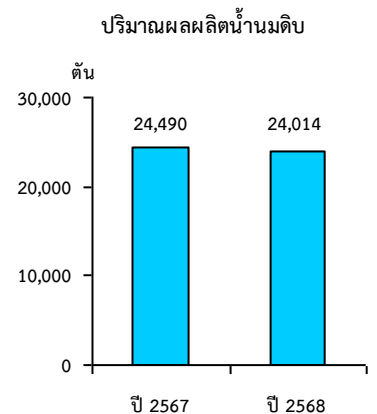
☆ น้ามนดิบ

ภาวะการผลิต

ผลผลิตน้ามนดิบ ปี ๒๕๖๘ เท่ากับ ๒๔,๐๑๔ ตัน ลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งผลิตได้ ๒๔,๔๙๐ ตัน หรือลดลงร้อยละ ๑.๙ เนื่องจากต้นทุนอาหารสัตว์อยู่ในระดับสูง ทำให้เกษตรกร บางรายเลิกเลี้ยงเนื่องจากไม่คุ้มค่าในการลงทุน

ระดับราคา

ปี ๒๕๖๘ ราคาน้ามนดิบ ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ ๒๐.๙๔ บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ ๑๙.๙๖ บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๙ เนื่องจากเกษตรกรสามารถผลิตน้ามนดิบ ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการรับซื้อน้ามนดิบมากขึ้น

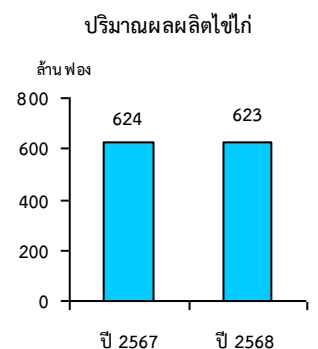
☆ ไข่ไก่

ภาวะการผลิต

ผลผลิตไข่ไก่ ปี ๒๕๖๘ เท่ากับ ๖๒๓ ล้านฟอง ลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งมีผลผลิต ๖๒๔ ล้านฟอง หรือ ลดลงร้อยละ ๐.๒ เนื่องจากเกษตรกรมีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบกับเกษตรกรรายย่อยหาพันธุ์ไก่ไข่ได้ยาก ทำให้เกษตรกรชะลอการเลี้ยง ส่งผลให้ปริมาณไข่ไก่ออกสู่ตลาดลดลง

ระดับราคา

ปี ๒๕๖๘ ราคาไข่ไก่เบอร์ ๑ ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ฟองละ ๓.๙๑ บาท ลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคาเฉลี่ยฟองละ ๓.๙๕ บาท หรือลดลงร้อยละ ๑.๐ เนื่องจากภาพรวม ทั้งประเทศมีปริมาณผลผลิต ไข่ไก่เพิ่มขึ้น ทำให้ราคาปรับตัวลดลง

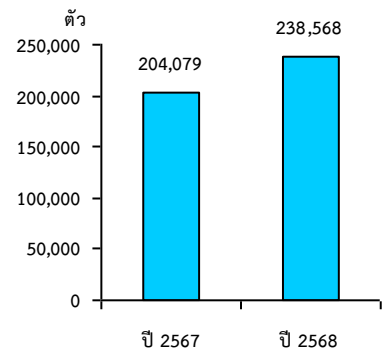
☆ สุก

ภาวะการผลิต

ผลผลิตสุก ปี ๒๕๖๘ เท่ากับ ๒๓๘,๕๖๘ ตัน เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งมีผลผลิต ๒๐๔,๐๗๙ ตัน หรือ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๖.๙ เนื่องจากสถานการณ์โรคโควิด-๑๙ในสุกมีแนวโน้มลดลง ประกอบกับมีความต้องการบริโภคเนื้อสุกเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตสุกเพิ่มขึ้น

(๓) สาขาประมง ในปี ๒๕๖๘ ขยายตัวร้อยละ ๕.๓ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากได้รับปัจจัยสนับสนุนจากราคา จำหน่ายกุ้งภายในประเทศที่ปรับตัวสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการเพิ่มการเพาะเลี้ยง โดยผลผลิตประมงที่สำคัญ ที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ กุ้งขาวแวนนาไม ส่วนผลผลิตประมงที่สำคัญที่ลดลง ได้แก่ ปลานิลและปลาดุก

ปริมาณผลผลิตสุก

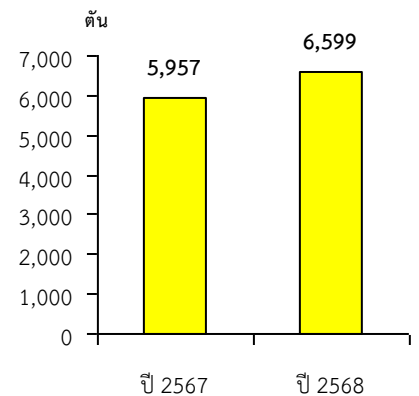

☆ กุ้งขาวแวนนาไม

ภาวะการผลิต

ผลผลิตกุ้งขาวแวนนาไม ปี ๒๕๖๘ เท่ากับ ๖,๕๙๙ ตัน เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งมีปริมาณการผลิต ๕,๙๕๗ ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐.๘ เนื่องจากได้รับปัจจัยสนับสนุนจากราคาจำหน่ายกุ้งภายในประเทศที่ปรับตัวสูงขึ้น ทำให้เกษตรกร มีแรงจูงใจในการเพิ่มการเพาะเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมเพิ่มขึ้น

ปริมาณผลผลิตกุ้งขาวแวนนาไม

ระดับราคา

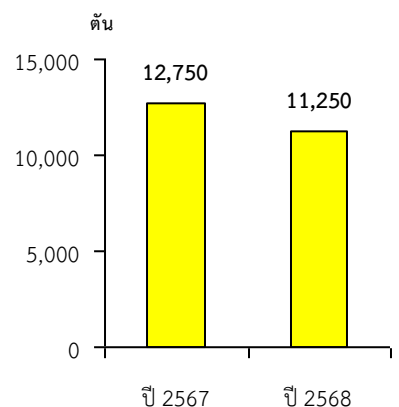
ปี ๒๕๖๘ ราคากุ้งขาวแวนนาไมขนาด ๗๐ ตัว/กิโลกรัม ที่เกษตรกรขายได้ เฉลี่ยกิโลกรัมละ ๑๓๒.๘๑ บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ ๘๔.๗๑ บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕๖.๘ เนื่องจากมีการส่งเสริมการบริโภคกุ้ง ภายในประเทศมากขึ้น ซึ่งช่วยกระตุ้นการบริโภคในตลาดท้องถิ่น รวมถึงร้านค้าและร้านอาหาร ส่งผลให้ราคากุ้งขาวแวนนาไมปรับตัวสูงขึ้น

☆ ปลานิล

ภาวะการผลิต

ผลผลิตปลานิล ปี ๒๕๖๘ เท่ากับ ๑๑,๒๕๐ ตัน ลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งมีปริมาณการผลิต ๑๒,๗๕๐ ตัน หรือ ลดลงร้อยละ ๑๑.๘ เนื่องจากมีช่วงอากาศหนาวยาวนาน ทำให้เจริญเติบโตได้ไม่ดี ผลผลิตปลานิลที่ได้อาจลดลง ประกอบกับปัจจัยการผลิตอยู่ในระดับสูง ทำให้เกษตรกรปรับลดการผลิตลง

ปริมาณผลผลิตปลานิล

ระดับราคา

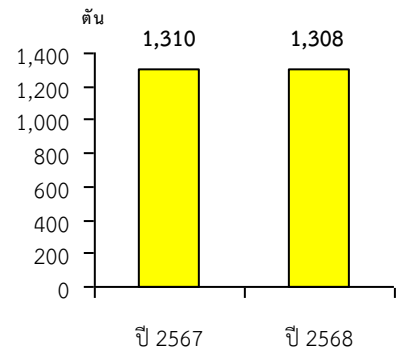
ปี 2568 ราคาปลานิลขนาดใหญ่ ที่เกษตรกรขายได้ เฉลี่ยกิโลกรัมละ 45.77 บาท ลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 49.90 บาท หรือลดลงร้อยละ 8.3 เนื่องจาก ความต้องการของผู้บริโภคลดลง ส่งผลให้ราคาปลานิลปรับตัวลดลง

☆ ปลาตูก

ภาวะการผลิต

ผลผลิตปลาตูก ปี ๒๕๖๘ เท่ากับ ๑,๓๐๘ ตัน ลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งมีปริมาณการผลิต ๑,๓๑๐ ตัน หรือ ลดลงร้อยละ ๐.๒ เนื่องจากมีช่วงอากาศหนาวยาวนาน ทำให้เจริญเติบโตได้ไม่ดี ผลผลิตปลาตูกที่ได้ลดลง ประกอบกับปัจจัยการผลิตอยู่ในระดับสูง ทำให้เกษตรกรปรับลดการผลิตลง

ปริมาณผลผลิตปลาตูก

ระดับราคา

ปี ๒๕๖๘ ราคาปลาตูกขนาดใหญ่ ที่เกษตรกรขายได้ เฉลี่ยกิโลกรัมละ ๔๒.๔๐ บาท ลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคา เฉลี่ยกิโลกรัมละ ๔๕.๗๓ บาท หรือลดลงร้อยละ ๗.๓ เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภค ลดลง ทำให้ราคาปลาตูกปรับตัวลดลง

(๔) สาขาบริการทางการเกษตร ในปี ๒๕๖๘ ขยายตัวร้อยละ ๓.๔ เนื่องจากการใช้บริการเตรียมดิน บริการเก็บเกี่ยว และบริการฉีดปุ๋ย/ยา ด้วยเครื่องจักรกลเพิ่มขึ้น ตามพื้นที่เพาะปลูกและเก็บเกี่ยวพืชสำคัญที่เพิ่มขึ้น เช่น ข้าว และอ้อยโรงงาน

๑.๔.๕ แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรปี ๒๕๖๙

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรของจังหวัดนครปฐม ในปี ๒๕๖๙ คาดว่าขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ ๐.๒ - ๑.๒ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยสาขาพืชขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ ๐.๙ - ๑.๙ สาขาปศุสัตว์ขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ ๒.๑ - ๓.๑ สาขาประมงคาดว่าจะหดตัวอยู่ในช่วงร้อยละ (-๒.๒) - (-๑.๒) และสาขาบริการทางการเกษตรคาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ ๐.๕ - ๑.๕ โดยรายละเอียดในแต่ละสาขาการผลิต มีดังนี้

(๑) สาขาพืช ในปี ๒๕๖๙ คาดว่าขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ ๐.๙ - ๑.๙ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากคาดการณ์ ว่ามีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูกและเจริญเติบโตของพืช ส่งผลให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูก และบำรุงรักษาให้ได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับตลาดมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง และราคามีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น รวมทั้งนโยบายของภาครัฐส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้น

(๒) สาขาปศุสัตว์ ในปี ๒๕๖๙ คาดว่าขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ ๒.๑ - ๓.๑ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เนื่องจาก มีการบริหารจัดการฟาร์มที่ดี ประกอบกับการป้องกันโรคระบาดในสัตว์มีความเข้มงวดมากขึ้น โดยเฉพาะสุกร ไก่เนื้อ และไก่ไข่ รวมทั้งยังมีความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

(๓) สาขาประมง ในปี ๒๕๖๙ คาดว่าหดตัวอยู่ในช่วงร้อยละ (-๒.๒) - (-๑.๒) เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากอาจได้รับผลกระทบจากการประกาศใช้มาตรการทางภาษีของสหรัฐอเมริกา ไทยอาจมีต้นทุนที่สูงกว่าประเทศคู่แข่ง ทำให้การส่งออกลดลง ประกอบกับต้นทุนการผลิตที่ยังคงอยู่ในระดับสูง ทำให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนลดลง

(๔) สาขาบริการทางการเกษตร ในปี ๒๕๖๙ คาดว่าขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ ๐.๕ - ๑.๕ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยคาดการณ์ว่าจะขยายตัวตามพื้นที่เพาะปลูกและเก็บเกี่ยวพืชที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การใช้เครื่องจักรกล ในการบริการทางการเกษตร ด้านการเตรียมดิน การฉีดปุ๋ย/ยา และการเก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ตารางที่ ๑๐ แสดงอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร

หน่วย : ร้อยละ

สาขา	ปี ๒๕๖๘	ปี ๒๕๖๙
ภาคเกษตร	๒.๕	๐.๒ - ๑.๒
พืช	๓.๘	๐.๙ - ๑.๙
ปศุสัตว์	-๔.๒	๒.๑ - ๓.๑
ประมง	๕.๓	(-๒.๒) - (-๑.๒)
บริการทางการเกษตร	๓.๔	๐.๕ - ๑.๕

ตารางที่ ๑๑ แสดงผลผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ (ปีปฏิทิน)

หน่วย : ตัน

สินค้า	ปี ๒๕๖๗	ปี ๒๕๖๘	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
อ้อยโรงงาน	๔๖๕,๘๐๘	๕๗๘,๕๖๔	๒๔.๒
ข้าวรวม	๓๕๙,๘๑๒	๓๗๙,๘๘๑	๕.๖
ข้าวเปลือกเจ้านาปี	๑๘๗,๒๕๕	๑๘๘,๗๐๗	๐.๘
ข้าวเปลือกเจ้านาปรัง	๑๗๒,๕๕๗	๑๙๑,๑๗๔	๑๐.๘
กล้วยไม้	๑๖,๔๐๕	๑๕,๕๗๕	-๕.๑
ไก่เนื้อ (ล้านตัว)	๒๗.๙	๒๑.๙	-๒๑.๕
โคเนื้อ (ตัว)	๖,๑๑๘	๕,๕๐๖	-๑๐.๐
นํ้ามันดิบ	๒๔,๔๙๐	๒๔,๐๑๔	-๑.๙
ไข่ไก่ (ล้านฟอง)	๖๒๔	๖๒๓	-๐.๒
สุกร (ตัว)	๒๐๔,๐๗๙	๒๓๘,๕๖๘	๑๖.๙
กุ้งขาวแวนนาไม	๕,๙๕๗	๖,๕๙๙	๑๐.๘
ปลานิล	๑๒,๗๕๐	๑๑,๒๕๐	-๑๑.๘
ปลาตุ๊ก	๑,๓๑๐	๑,๓๐๘	-๐.๒

ตารางที่ ๑๒ แสดงราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้

หน่วย : บาท/กิโลกรัม

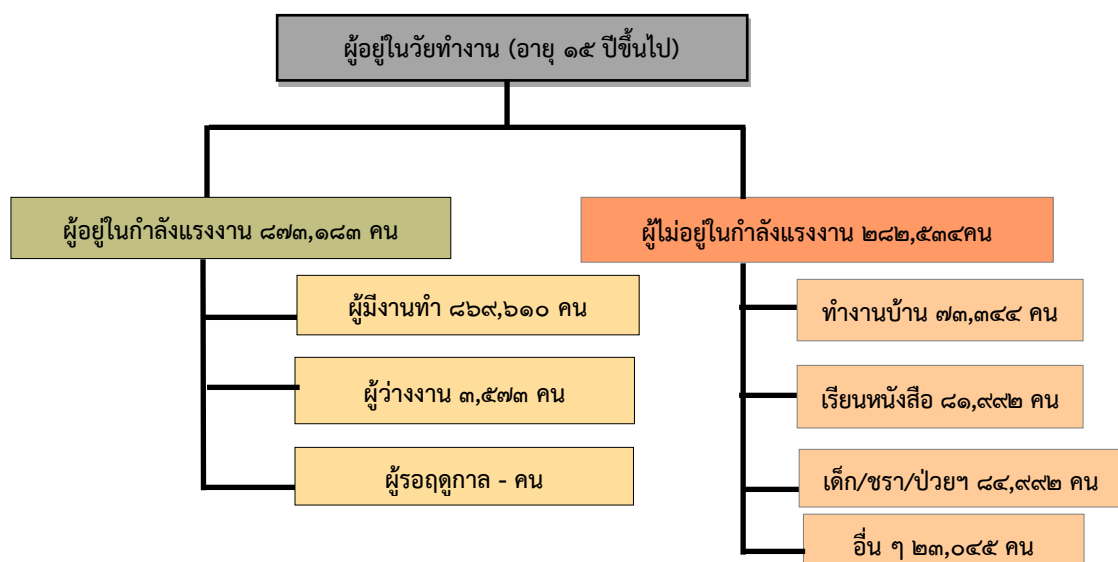
สาขา	ปี ๒๕๖๗	ปี ๒๕๖๘	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
อ้อยโรงงาน (บาท/ตัน)	๑,๓๐๐.๐๐	๑,๐๑๐.๐๐	-๒๒.๓
ข้าวเปลือกเจ้านาปี ความชื้น ๑๕% (บาท/ตัน)	๑๑,๐๑๐.๐๐	๗,๔๙๓.๗๕	-๓๑.๙
ข้าวเปลือกเจ้านาปรัง ความชื้น ๑๕% (บาท/ตัน)	๑๑,๘๔๔.๗๖	๘,๒๑๘.๒๔	-๓๐.๖
กล้วยไม้สกุลหวาย ขนาดยาว	๑๑๓.๑๖	๑๒๓.๗๕	๙.๔
ไก่อ่อนพันธุ์เนื้อ	๔๒.๒๔	๔๑.๙๗	-๐.๖
โคเนื้อ ขนาดใหญ่	๙๐.๑๘	๖๘.๕๘	-๒๔.๐
น้ำนมดิบ	๑๙.๙๖	๒๐.๙๔	๕.๙
ไข่ไก่เบอร์ ๑ (บาท/ฟอง)	๓.๙๕	๓.๙๑	-๑.๐
สุกร น้ำหนัก ๑๐๐ กิโลกรัมขึ้นไป	๖๙.๐๗	๗๓.๗๑	๖.๗
กุ้งขาวแวนนาไมขนาด ๗๐ ตัว/กิโลกรัม	๘๔.๗๑	๑๓๒.๘๑	๕๖.๘
ปลานิลขนาดใหญ่	๔๙.๙๐	๔๕.๗๗	-๘.๓
ปลาดุกบิ๊กอุยขนาดใหญ่	๔๕.๗๓	๔๒.๔๐	-๗.๓

๑.๕ ข้อมูลด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แรงงาน

๑.๕.๑ ข้อมูลทั่วไปด้านแรงงาน

จังหวัดนครปฐม มีประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๑,๑๕๕,๗๑๗ คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่มี ๑,๑๓๖,๔๒๖ คน จากข้อมูลปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘ พบว่า ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนผู้อยู่ในกำลังแรงงาน มีจำนวน ๘๕๖,๔๙๔ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๕๕ ของจำนวนประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป เป็นผู้มีงานทำจำนวน ๘๖๙,๖๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๕๙ ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ส่วนผู้ว่างงาน มีจำนวน ๓,๕๗๓ คน มีอัตราการว่างงานร้อยละ ๐.๔๑ มีจำนวนลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า สรุปได้ว่าปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘ จังหวัดนครปฐมมีผู้อยู่ในกำลังแรงงาน ผู้มีงานทำ และอัตราการว่างงานมีจำนวนเพิ่มขึ้น จากปีก่อน

รูปที่ ๘ แสดงโครงสร้างประชากรและกำลังแรงงาน ณ ไตรมาส ๑ ปี ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๓ จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามสถานภาพแรงงานและเพศ ปี ๒๕๖๔ -๒๕๖๘

สถานภาพแรงงาน	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘
รวม					
ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป	๙๙๑,๘๔๙	๑,๑๐๙,๖๓๑	๑,๑๒๔,๙๑๔	๑,๑๓๖,๔๒๖	๑,๑๕๕,๗๑๗
ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	๗๐๐,๙๒๕	๘๒๕,๖๔๓	๘๖๓,๑๖๓	๘๗๓,๖๙๔	๘๗๓,๑๘๓
ผู้มีงานทำ	๖๙๕,๗๑๗	๘๑๘,๙๕๘	๘๕๖,๓๖๐	๘๖๙,๔๙๖	๘๖๙,๖๑๐
ผู้ว่างงาน	๕,๐๗๓	๖,๕๘๖	๕,๕๕๖	๔,๑๙๘	๓,๕๗๓
ผู้ที่รอฤดูกาล	๑๓๖	๙๙	๑,๒๔๗	-	-
ผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน	๒๗๔,๗๘๘	๒๘๓,๐๑๓	๒๖๑,๗๕๑	๒๖๒,๗๓๒	๒๘๒,๕๓๔
ชาย					
ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป	๔๖๘,๖๙๙	๕๒๒,๘๔๙	๕๒๙,๖๑๕	๕๓๔,๗๒๕	๕๔๓,๓๐๙
ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	๓๖๘,๖๖๗	๔๒๗,๙๑๕	๔๔๐,๕๐๖	๔๔๖,๑๗๘	๔๔๖,๑๙๖
ผู้มีงานทำ	๓๖๒,๘๑๐	๔๒๓,๔๓๕	๔๓๗,๓๘๗	๔๔๓,๒๗๗	๔๔๔,๖๖๙
ผู้ว่างงาน	๓,๒๔๙	๔,๔๘๐	๒,๑๖๕	๒,๙๐๒	๑,๕๒๗
ผู้ที่รอฤดูกาล	๑๓๖	-	๙๕๕	-	-
ผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน	๙๙,๔๘๖	๙๔,๙๓๔	๘๙,๑๐๙	๘๘,๕๔๗	๙๗,๑๑๔
หญิง					
ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป	๕๒๓,๑๕๑	๕๘๖,๗๘๒	๕๙๕,๒๙๙	๖๐๑,๗๐๑	๖๑๒,๔๐๗
ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	๓๓๒,๙๒๓	๓๙๗,๗๒๙	๔๒๒,๖๕๗	๔๒๗,๕๑๖	๔๒๖,๙๘๗
ผู้มีงานทำ	๓๓๒,๙๐๖	๓๙๕,๕๒๓	๔๑๘,๙๗๓	๔๑๘,๙๗๓	๔๒๔,๙๔๑
ผู้ว่างงาน	๑,๘๒๔	๒,๑๐๗	๓,๓๙๒	๑,๒๙๗	๒,๐๔๖
ผู้ที่รอฤดูกาล	-	๙๙	๒๙๒	-	-
ผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน	๑๘๓,๕๒๗	๑๘๙,๐๕๓	๑๗๒,๖๔๒	๑๗๔,๑๘๕	๑๘๕,๔๒๑
อัตราการจ้างงานต่อกำลังแรงงาน	๙๙.๒๖	๙๙.๑๙	๙๙.๓๔	๙๙.๕๒	๙๙.๕๙
อัตราการว่างงาน	๐.๗๒	๐.๘๐	๐.๖๔	๐.๔๘	๐.๔๑

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐม

๑.๕.๒ สถานประกอบการกิจการและลูกจ้าง (ข้อมูล ณ ปี ๒๕๖๘)

จังหวัดนครปฐมมีสถานประกอบการจำนวน ๑๐,๕๐๘ แห่ง ผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ จำนวน ๒๐๓,๕๖๐ คน เมื่อจำแนกรายอำเภอพบว่า มีสถานประกอบการตั้งอยู่ในอำเภอสามพรานมากที่สุด จำนวน ๓,๔๒๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕๘ รองลงมาคือ อำเภอเมืองนครปฐม ๓,๓๔๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๘๐ และอำเภอบางเลน ๙๑๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๘.๗๕ ส่วนอำเภอที่มีสถานประกอบการน้อยที่สุดคืออำเภอดอนตูม ๓๘๐ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๒

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนสถานประกอบการและผู้ประกันตนจำแนกรายอำเภอ (ข้อมูล ปี ๒๕๖๘)

อำเภอ	จำนวนสถานประกอบการ (แห่ง)	จำนวนผู้ประกันตน (คน)
เมือง	๓,๓๔๒	๓๒,๗๒๘
กำแพงแสน	๓๕๕	๑๒,๕๖๐
นครชัยศรี	๙๑๗	๑๘,๘๖๒
ดอนตูม	๓๘๐	๕,๙๘๖
บางเลน	๙๑๙	๒๐,๓๖๔
สามพราน	๓,๔๒๓	๑๐๒,๕๐๐
พุทธมณฑล	๖๗๒	๑๐,๕๖๐
รวม	๑๐,๕๐๘	๒๐๓,๕๖๐

ที่มา : สำนักงานประกันสังคมจังหวัดนครปฐม

เมื่อจำแนกตามขนาดสถานประกอบการ (ข้อมูล ณ ปี ๒๕๖๘) พบว่า โดยส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดเล็กที่มีลูกจ้างต่ำกว่า ๑๐ คน จำนวน ๗,๑๕๕ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๑๓ ในขณะที่ผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่มีลูกจ้างขนาด ๒๐๐ - ๔๙๙ คน มากที่สุด คือ จำนวน ๔๑,๑๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๒๐ เมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘ พบว่า สถานประกอบการขนาดเล็กที่มีลูกจ้างต่ำกว่า ๒๐ คน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สถานประกอบการขนาดใหญ่ที่มีลูกจ้าง ๒๐ คนขึ้นไปมีจำนวนลดลง แต่โดยภาพรวมแล้วยังมีจำนวนสถานประกอบการเพิ่มขึ้น ในขณะที่มีผู้ประกอบการในช่วงปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘ กลับมาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และลดลงเล็กน้อยในปี ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนสถานประกอบการและผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘

สถานประกอบการ และผู้ประกันตน	ปี ๒๕๖๔		ปี ๒๕๖๕		ปี ๒๕๖๖		๒๕๖๗		๒๕๖๘	
	สปก. (แห่ง)	ผปต.(คน)	สปก. (แห่ง)	ผปต.(คน)	สปก. (แห่ง)	ผปต.(คน)	สปก. (แห่ง)	ผปต. (คน)	สปก. (แห่ง)	ผปต. (คน)
<= ๑๐ คน	๖,๓๐๖	๒๑,๖๒๖	๖,๕๑๔	๒๑,๘๘๗	๖,๘๓๕	๒๓,๐๕๔	๖,๙๑๗	๒๓,๓๘๒	๗,๑๕๕	๒๐,๙๘๔
๑๐ - ๑๙ คน	๑,๓๔๘	๑๘,๔๙๓	๑,๓๗๗	๑๘,๘๙๐	๑,๓๘๕	๑๘,๙๑๓	๑,๓๙๕	๑๙,๐๘๘	๑,๒๒๐	๑๖,๘๐๙
๒๐ - ๔๙ คน	๑,๑๐๓	๓๔,๕๕๖	๑,๐๙๙	๓๔,๗๒๐	๑,๒๐๐	๓๗,๕๗๔	๑,๒๒๔	๓๘,๒๑๘	๑,๒๒๔	๓๐,๑๘๐
๕๐ - ๙๙ คน	๔๓๕	๓๐,๑๙๘	๔๒๘	๒๙,๕๖๖	๔๖๒	๓๒,๔๓๓	๔๕๙	๓๒,๑๕๔	๓๗๑	๒๔,๙๘๒
๑๐๐ - ๒๙๙ คน	๓๓๔	๕๕,๖๗๐	๓๓๕	๕๕,๙๙๓	๒๓๙	๓๓,๑๑๐	๒๔๑	๓๔,๐๑๕	๒๖๗	๒๒,๔๖๗
๓๐๐ - ๔๙๙ คน	๖๓	๒๓,๖๓๒	๖๕	๒๔,๓๐๑	๑๘๐	๕๕,๗๐๗	๑๖๘	๕๑,๔๑๔	๑๖๐	๔๑,๑๒๒
๕๐๐ - ๙๐๐ คน	๓๐	๒๐,๐๙๘	๒๙	๑๘,๗๐๑	๓๒	๒๑,๒๐๙	๓๘	๒๕,๕๗๗	๕๔	๒๒,๑๙๐
>๑,๐๐๐ คนขึ้นไป	๑๙	๓๑,๗๓๐	๒๑	๓๔,๔๗๔	๒๕	๔๐,๓๖๐	๒๔	๓๙,๖๕๕	๕๓	๒๔,๘๒๙
รวม	๙,๖๓๘	๒๓๕,๙๙๓	๙,๘๖๘	๒๓๘,๕๔๒	๑๐,๓๕๘	๒๖๑,๓๖๐	๑๐,๔๖๖	๒๖๓,๕๐๓	๑๐,๕๐๘	๒๐๓,๕๖๓

ที่มา : สำนักงานประกันสังคมจังหวัดนครปฐม

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลผู้ประกันตนทั้ง ๓ มาตรา พบว่า ผู้ประกันตน มาตรา ๓๓ ในช่วงปี ๒๕๖๘ มีจำนวนลดลง ส่วนผู้ประกันตนมาตรา ๓๙ มีจำนวนที่ลดลง และมาตรา ๔๐ มีจำนวนลดลงเล็กน้อย แสดงว่ายังมีการจ้างงานอยู่ในระดับคงที่

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนผู้ประกันตน จำแนกมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘

ผู้ประกันตน	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖	ปี ๒๕๖๗	ปี ๒๕๖๘
มาตรา ๓๓ (คน)	๒๓๕,๙๙๓	๒๕๔,๗๕๕	๒๖๑,๓๖๐	๒๖๓,๕๐๓	๒๐๓,๕๖๓
มาตรา ๓๙ (คน)	๓๘,๐๒๑	๓๗,๔๔๘	๓๕,๓๖๕	๓๓,๗๘๓	๓๑,๔๓๔
มาตรา ๔๐ (คน)	๒๕๖,๖๖๖	๒๕๘,๔๑๙	๒๕๘,๘๓๔	๒๕๘,๙๐๔	๒๕๘,๔๗๐
รวม	๕๓๐,๖๘๐	๕๕๐,๖๒๒	๕๕๕,๕๕๙	๕๕๖,๑๙๐	๔๙๓,๔๖๗

ที่มา : สำนักงานประกันสังคมจังหวัดนครปฐม

๑.๕.๓ แรงงานต่างด้าว

แรงงานต่างด้าวที่อยู่ในจังหวัดนครปฐม ในปี ๒๕๖๘ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๐๗,๖๕๐ คน จำแนกเป็นแรงงานต่างด้าว ๓ สัญชาติ จำนวน ๙๖,๔๑๔ คน และสัญชาติอื่น ๆ จำนวน ๑๑,๒๓๖ คน โดยสัญชาติที่มีจำนวนมากที่สุด คือ เมียนมา ๘๕,๒๒๘ คน รองลงมาคือ ลาว จำนวน ๕,๖๓๐ คน และ กัมพูชา จำนวน ๕,๔๐๑ คน เทียบกับข้อมูลปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘ พบว่า การใช้แรงงานต่างด้าว ๓ สัญชาติ มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และลดลงเล็กน้อยในปี ๒๕๖๗-๒๕๖๘ เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบของ ไทย-กัมพูชา ประเภทกิจการที่ใช้แรงงานต่างด้าวมากที่สุด ๕ อันดับแรก (จากทั้งหมด ๒๖ กิจการ) คือ กิจการ

ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์พลาสติก กิจกรรมต่อเนื่องการเกษตร กิจกรรมเกษตรและปศุสัตว์โรงฆ่าสัตว์ ข้ำแหละ กิจกรรมผลิตหรือจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูป และกิจกรรมเกษตรและปศุสัตว์ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๗ แสดงประเภทกิจการที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวมากที่สุด ๕ ลำดับ จากทั้งหมด ๒๖ กิจการ (ข้อมูล เดือนธันวาคม ๒๕๖๘)

ประเภทกิจการ	นายจ้าง (ราย)	สัญชาติ				รวมต่างด้าว (คน)
		เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	เวียดนาม	
๑. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์พลาสติก	๓๔๑	๑๓,๔๓๑	๓๐๗	๙๘	-	๑๓,๘๓๖
๒. กิจกรรมต่อเนื่องการเกษตร	๕๙๓	๑๓,๑๐๑	๒๘๐	๑๘๑	-	๑๓,๕๖๒
๓. ต่อเนื่องปศุสัตว์ โรงฆ่าสัตว์ ข้ำแหละ	๔๐๘	๗,๐๑๒	๑๖๐	๑๖๕	-	๗,๓๓๗
๔. ผลิตหรือจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูป	๒๔๐	๕,๑๐๘	๑๒๘	๕๘	๒	๕,๒๙๖
๕. เกษตรและปศุสัตว์	๑,๔๑๕	๓,๓๑๔	๒๒	๙๙	๔๒	๓,๔๗๗

ตารางที่ ๑๘ แสดงแรงงานต่างด้าวจำแนกตามสัญชาติ (ข้อมูล เดือนธันวาคม ๒๕๖๘)

แรงงานต่างด้าว	ปี ๒๕๖๔ (คน)	ปี ๒๕๖๕ (คน)	ปี ๒๕๖๖ (คน)	ปี ๒๕๖๗ (คน)	ปี ๒๕๖๘ (คน)
จำนวนแรงงานต่างด้าว	๙๓,๘๕๗	๙๘,๙๕๓	๑๓๖,๕๘๑	๑๒๒,๐๙๓	๑๐๗,๖๕๐
จำแนก ๓ สัญชาติ	๘๔,๒๙๔	๘๘,๘๒๐	๑๒๖,๐๓๓	๑๑๑,๑๕๓	๙๖,๔๑๔
เมียนมา	๗๒,๖๔๔	๗๖,๖๔๓	๑๑๑,๒๗๔	๙๘,๔๗๖	๘๕,๒๒๘
กัมพูชา	๖,๘๗๘	๕,๑๕๑	๘,๔๑๘	๖,๗๓๖	๕,๔๐๑
ลาว	๔,๗๗๒	๖,๙๘๑	๖,๓๔๑	๕,๙๑๗	๕,๖๓๐
สัญชาติอื่น ๆ	๙,๕๖๓	๑๐,๑๒๓	๑๐,๕๘๘	๑๐,๙๔๐	๑๑,๒๓๖

ที่มา : สำนักงานจัดหางานจังหวัดนครปฐม

๑.๕.๔ ข้อมูลตำแหน่งงานว่าง ผู้สมัครงาน และการบรรจุงาน

จากการเปรียบเทียบข้อมูลปี ๒๕๖๗ และปี ๒๕๖๘ พบว่าตำแหน่งงานว่าง และการบรรจุงาน มีจำนวนลดลง โดยตำแหน่งงานว่างส่วนใหญ่จะไม่ระบุเพศ การบรรจุงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย ส่วนผู้สมัคร ปี ๒๕๖๘ มีจำนวนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี ๒๕๖๗ แต่เมื่อเทียบตำแหน่งว่างงาน และผู้สมัครงานจะเห็นว่ายังมีตำแหน่งว่างรองรับผู้ต้องการหางาน

ตารางที่ ๑๙ แสดงเปรียบเทียบจำนวนตำแหน่งงานว่าง ผู้สมัครงานและการบรรจุงาน (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๘)

พ.ศ. / ประเภท	จำนวนตำแหน่งงานว่าง (คน)	จำนวนผู้สมัครงาน (คน)	จำนวนการบรรจุงาน (คน)
๒๕๖๔	๗,๒๘๗	๓,๗๘๖	๘,๐๗๐
๒๕๖๕	๑๑,๑๘๖	๔,๒๐๐	๖,๙๘๒
๒๕๖๖	๑๖,๓๕๘	๕,๗๖๒	๔,๐๗๖
๒๕๖๗	๑๙,๑๕๑	๕,๘๕๓	๔,๑๖๖
๒๕๖๘	๘,๙๖๘	๕,๙๘๗	๔,๓๕๓

ที่มา : สำนักงานจัดหางานจังหวัดนครปฐม

๑.๕.๕ ข้อมูลการพัฒนาฝีมือแรงงาน

จากข้อมูล ปี ๒๕๖๘ พบว่า มีผู้เข้ารับการฝึกเตรียมเข้าทำงาน จำนวน ๑๒ คน เป็นผู้ผ่านการฝึกจำนวน ๔ คน สำหรับผู้เข้ารับการฝึกยกระดับฝีมือแรงงาน จำนวน ๑,๕๑๙ คน ผ่านการเข้ารับ

ฝึกยกระดับฝีมือแรงงาน จำนวน ๑,๔๕๓ คน (ร้อยละ ๙๕.๖๖ ของผู้เข้ารับการฝึก) ส่วนการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน มีผู้เข้ารับการทดสอบ จำนวน ๘๖๕ คน ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน จำนวน ๕๔๕ คน (ร้อยละ ๖๓.๐๑ ของจำนวนผู้เข้ารับการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน)

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผู้ผ่านการพัฒนาฝีมือแรงงาน ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘

ฝึกอบรมพัฒนาผู้ใช้ แรงงาน	ปี ๒๕๖๔		ปี ๒๕๖๕		ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘	
	ผู้เข้า	ผู้ผ่าน	ผู้เข้า	ผู้ผ่าน	ผู้เข้า	ผู้ผ่าน	ผู้เข้า	ผู้ผ่าน	ผู้เข้า	ผู้ผ่าน
๑. การฝึกเตรียม เข้าทำงาน (คน)	๑๐	-	-	-	-	-	๗	๔	๑๒	๔
๒. การฝึกยกระดับ ฝีมือแรงงาน (คน)	๑,๕๕๔	๑,๔๑๕	๙๔๑	๘๓๓	๑,๑๗๓	๑,๑๒๗	๗๙๑	๗๔๒	๑,๕๑๙	๑,๔๕๓
๓. การทดสอบมาตรฐาน ฝีมือแรงงาน (คน)	๗๑๘	๓๘๗	๔๔๘	๒๔๐	๔๒๖	๒๔๑	๔๕๗	๒๕๗	๘๖๕	๕๔๕
รวม	๒,๒๘๒	๑,๘๐๒	๑,๓๘๙	๑,๐๗๓	๑,๕๙๙	๑,๓๖๘	๑,๒๕๕	๑,๐๐๓	๒,๓๙๖	๒,๐๐๒

๑.๕.๖ ข้อมูลสถานการณ์เลิกจ้าง

ปี ๒๕๖๘ มีสถานประกอบการที่เลิกกิจการจำนวน ๗๔๕ แห่ง ลูกจ้างถูกเลิกจ้าง จำนวน ๒,๗๓๐ คน ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดเล็ก คือ ขนาดเล็ก ๑ - ๙ โดยมีสัดส่วนร้อยละ ๙๔.๐๙ ของสถานประกอบการที่เลิกกิจการทั้งหมด (๗๐๑ แห่ง) ลูกจ้างถูกเลิกจ้าง จำนวน ๑,๔๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๒๘ ของจำนวนลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้างทั้งหมด ขณะที่สถานประกอบการขนาด ๑๐ คนขึ้นไปเลิกกิจการเพียงจำนวน ๔๔ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕.๙๑ ลูกจ้างถูกเลิกจ้างจำนวน ๑,๒๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๗๑ ของลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้างทั้งหมด

ตารางที่ ๒๑ แสดงจำนวนสถานประกอบการที่เลิกกิจการและลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้าง ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘

ปี	ทั้งหมด		สปก. ขนาด ๑-๙ คน		สปก. ขนาด ๑๐ คนขึ้นไป	
	สปก. (แห่ง)	ลูกจ้าง (คน)	สปก. (แห่ง)	ลูกจ้าง (คน)	สปก. (แห่ง)	ลูกจ้าง (คน)
๒๕๖๔	๖๘๕	๓,๐๑๔	๖๔๑	๑,๑๖๘	๔๔	๑,๘๔๖
๒๕๖๕	๑๙๐	๕๕๑	๑๘๐	๓๘๗	๑๐	๑๖๔
๒๕๖๖	๑๓๒	๕๗๗	๑๒๒	๒๔๐	๑๐	๓๓๗
๒๕๖๗	๖๓๖	๒,๖๕๙	๖๐๘	๑,๗๐๖	๒๘	๙๕๓
๒๕๖๘	๗๔๕	๒,๗๓๐	๗๐๑	๑,๔๘๒	๔๔	๑,๒๔๘

ที่มา : สำนักงานประกันสังคมจังหวัดนครปฐม

๒. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม

๒.๑ ครุฑเรือเกษตรกรรมและแรงงานภาคเกษตร

จังหวัดนครปฐม แบ่งการปกครองและการบริหารงานราชการ ออกเป็น ๗ อำเภอ ๑๐๖ ตำบล ๙๓๐ หมู่บ้าน มีครุฑเรือเกษตรกรรม จำนวน ๔๔,๔๘๔ ครุฑเรือ มีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร

ที่	อำเภอ	จำนวนครัวเรือน เกษตรกร ปี ๒๕๖๘	จำนวน เพิ่มขึ้น/ลดลง	พื้นที่การเกษตร ปี ๒๕๖๗ (ไร่)	จำนวนพื้นที่ เพิ่มขึ้น/ลดลง
๑	เมืองนครปฐม	๖,๙๑๖	ลดลง ๔๕๐	๕๔,๒๐๖	ลดลง ๒,๗๐๕
๒	กำแพงแสน	๘,๒๗๕	ลดลง ๑๖๘	๑๑๐,๕๔๒	ลดลง ๒๕,๖๘๗
๓	นครชัยศรี	๕,๙๔๒	เพิ่มขึ้น ๙๐๖	๕๔,๘๔๓	ลดลง ๑๘,๗๐๕
๔	ดอนตูม	๓,๓๘๖	เพิ่มขึ้น ๖๐๔	๒๔,๗๕๒	ลดลง ๒๓,๓๗๓
๕	บางเลน	๙,๖๒๖	เพิ่มขึ้น ๒๕๔	๑๕๔,๙๖๓	ลดลง ๕๕,๐๖๘
๖	สามพราน	๘,๙๗๒	เพิ่มขึ้น ๒,๘๒๗	๔๑,๖๐๔	ลดลง ๑๔,๙๐๓
๗	พุทธมณฑล	๑,๓๖๗	เพิ่มขึ้น ๓๑	๑๓,๗๔๒	ลดลง ๑๘๙
รวม		๔๔,๔๘๔	เพิ่มขึ้น ๔,๒๐๔	๖๐๗,๒๘๒	

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม พฤษภาคม ๒๕๖๗

๒.๒ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ทั้งหมด ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ๖๐๗,๒๘๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๘๑ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด โดยมีข้อมูลการถือครองที่ดินทางการเกษตร ดังนี้

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลการถือครองที่ดินทางการเกษตร

ที่	อำเภอ	พื้นที่การเกษตร (ไร่)	พื้นที่เช่า (ไร่)	พื้นที่ตนเอง (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)
๑	เมืองนครปฐม	๗๘,๙๑๑	๑๖,๐๒๗	๖๒,๘๘๔	๗,๓๖๖
๒	กำแพงแสน	๑๓๖,๒๒๙	๒๑,๒๐๗	๑๑๕,๐๒๒	๘,๔๔๓
๓	นครชัยศรี	๗๓,๕๔๘	๓๗,๘๑๒	๓๕,๗๓๖	๕,๐๓๖
๔	ดอนตูม	๔๘,๑๒๕	๑๔,๙๒๐	๓๓,๒๐๕	๒,๗๘๒
๕	บางเลน	๒๑๐,๐๓๑	๑๖๓,๘๕๒	๔๖,๑๗๙	๙,๓๗๒
๖	สามพราน	๔๖,๕๐๗	๑๗,๖๙๔	๒๘,๘๑๓	๖,๑๔๕
๗	พุทธมณฑล	๑๓,๙๓๑	๑๒,๗๑๒	๑,๒๑๙	๑,๑๓๖
รวมทั้งจังหวัด		๖๐๗,๒๘๒	๒๘๔,๒๒๔	๓๒๓,๐๕๘	๔๐,๒๘๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม

จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ทั้งหมด ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ๖๐๗,๒๘๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๘๑ การทำเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม ได้แก่ การทำนาทำไร่ ทำสวนผลไม้และพืชผัก การเลี้ยงสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ตารางที่ ๒๔ แสดงการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดนครปฐม

กิจกรรม การเกษตร	อำเภอ							รวม
	เมืองฯ	กำแพงแสน	นครชัยศรี	ดอนตูม	บางเลน	สามพราน	พุทธ มณฑล	
๑. ข้าว (ไร่)								
๑.๑ ข้าวนาปี	๙,๐๕๘	๒๒,๓๗๘	๒๖,๗๗๔	๑๓,๗๘๓	๑๓๖,๕๐๐	๕,๒๗๑	๑๑,๐๑๖	๒๒๔,๗๘๐
๑.๒ ข้าวนาปรัง	๕,๗๔๒	๑๙,๕๘๔	๒๗,๖๔๑	๑๒,๒๙๒	๑๔๓,๐๙๑	๕,๔๒๓	๑๐,๘๘๕	๒๒๔,๖๕๘
๒. พืชไร่	๒๒,๙๕๙	๑๐๓,๓๒๑	๑๑๙	๒๒๖	๒๐๓	๓๘	-	๑๒๖,๘๖๖
๓. พืชผัก	๑๖,๕๑๒	๑๓,๓๔๔	๑๐,๕๖๑	๕,๒๑๗	๖,๕๘๗	๑,๕๙๘	๑๘๒	๕๕,๐๐๑
๔. ไม้ดอก/ ไม้ประดับ	๑,๕๕๓	๑,๒๕๑	๔,๗๗๓	๑,๑๔๐	๔,๕๓๔	๔,๐๗๙	๘๗๓	๑๘,๒๐๓
๕. ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	๖,๓๒๕	๒,๖๓๙	๑๐,๐๓๘	๔,๗๙๕	๔,๖๙๙	๒๗,๕๗๗	๗๓๑	๕๖,๘๐๔
๖. สมุนไพร/ เครื่องเทศ	๘๕	๘๐	๒๑๙	๑๕๖	๖๘๐	๓๙๘	-	๑,๖๑๘
๗ ปศุสัตว์ (ไร่) (พืชอาหารสัตว์)	๘๖๖	๙๘๘	๒๔	๖	๒๒	๘	-	๑,๙๑๔
๘. ประมง (ไร่)	๑๗,๖๙๒.๙๓	๓๖,๙๕๘.๖๒	๑๑,๕๔๑.๗๗	๘,๖๔๒.๑๘	๔๑,๓๕๐.๐๖	๓,๗๙๕.๒๒	๑๓๑.๐๖	๑๒๐,๑๑๑.๘๓

๒.๓ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๒.๓.๑ พื้นที่ชลประทานและระบบชลประทาน (ที่มา : โครงการชลประทานนครปฐม/

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครปฐม)

จังหวัดนครปฐมมีแหล่งน้ำค่อนข้างอุดมสมบูรณ์เนื่องจากตั้งอยู่ระหว่างลุ่มน้ำสำคัญ ๒ ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำแม่กลอง และลุ่มน้ำเจ้าพระยา จึงได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่ จากลุ่มน้ำแม่กลอง และโครงการเจ้าพระยาใหญ่ จากลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่ทั้งสิ้น ๘๖๖,๔๓๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของพื้นที่การเกษตร และ คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๘๒ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด การชลประทานในจังหวัด ได้มีการจัดสรรน้ำระบายให้แก่พื้นที่เพาะปลูกรวม ๘ โครงการ

แหล่งน้ำชลประทาน มีการพัฒนาแหล่งน้ำโดยจัดทำเป็นระบบชลประทานเพื่อการเกษตร อุปโภค-บริโภค และอื่นๆ ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง โดยมี

- ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำท่าจีน อาศัยน้ำจากโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่ โดยรับน้ำจากเขื่อนแม่กลองในจังหวัดกาญจนบุรี โครงการชลประทาน ๕ โครงการ (โครงการที่ ๑-๕) ขึ้นอยู่กับสำนักงานชลประทานที่ ๑๓

- ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน อาศัยน้ำจากโครงการชลประทานเจ้าพระยา โดยรับน้ำจากเขื่อนเจ้าพระยาในจังหวัดชัยนาท โครงการชลประทาน ๓ โครงการ (โครงการที่ ๖-๘) ขึ้นอยู่กับสำนักงานชลประทานที่ ๑๑

โครงการชลประทานในจังหวัดได้มีการจัดสรรน้ำระบายให้แก่พื้นที่เพาะปลูกรวม ๘ โครงการ ดังนี้

๑. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากำแพงแสน สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอมืองนครปฐม กำแพงแสน ดอนตูม บางเลน และนครชัยศรี รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๑๖๓,๙๗๑ ไร่

๒. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครปฐม สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอมืองนครปฐม กำแพงแสน สามพราน และนครชัยศรี รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๑๗๔,๓๒๑ ไร่

๓. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครชุม สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอมืองนครปฐม และสามพราน รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๔๑,๓๘๙ ไร่

๔. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพนมทวน สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอกำแพงแสน รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๕๓,๘๔๙ ไร่

๕. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบางเลน สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอกำแพงแสน ดอนตูม และอำเภอบางเลน รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๑๘๔,๑๓๑ ไร่

๖. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระยาบรรลือ สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอบางเลน รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๘๕,๒๙๕ ไร่

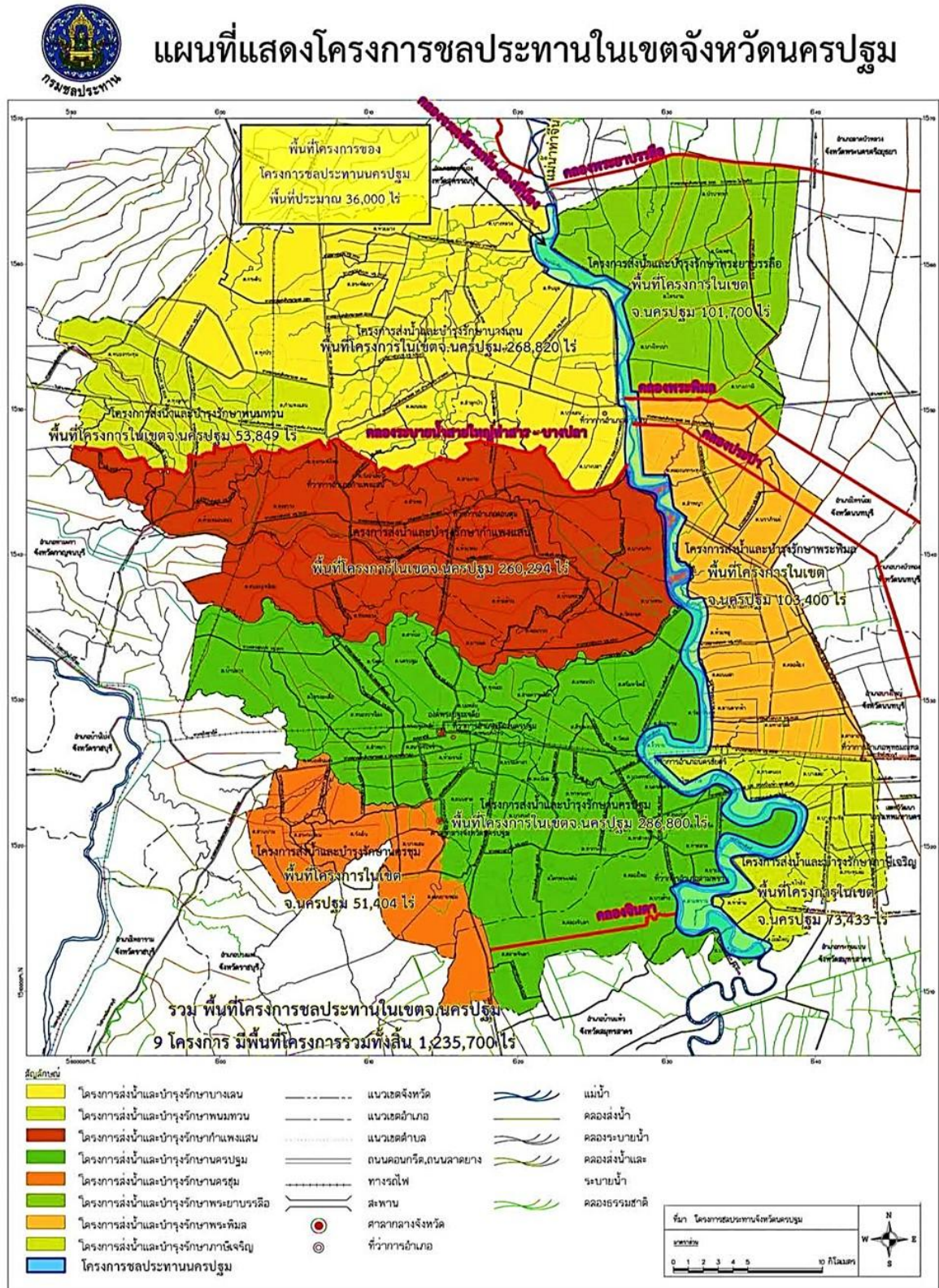
๗. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระพิมล สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอบางเลน นครชัยศรี และพุทธมณฑล รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๑๐๑,๕๐๓ ไร่

๘. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาภาษีเจริญ สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอสามพราน นครชัยศรี และพุทธมณฑล รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๒๑,๙๗๖ ไร่

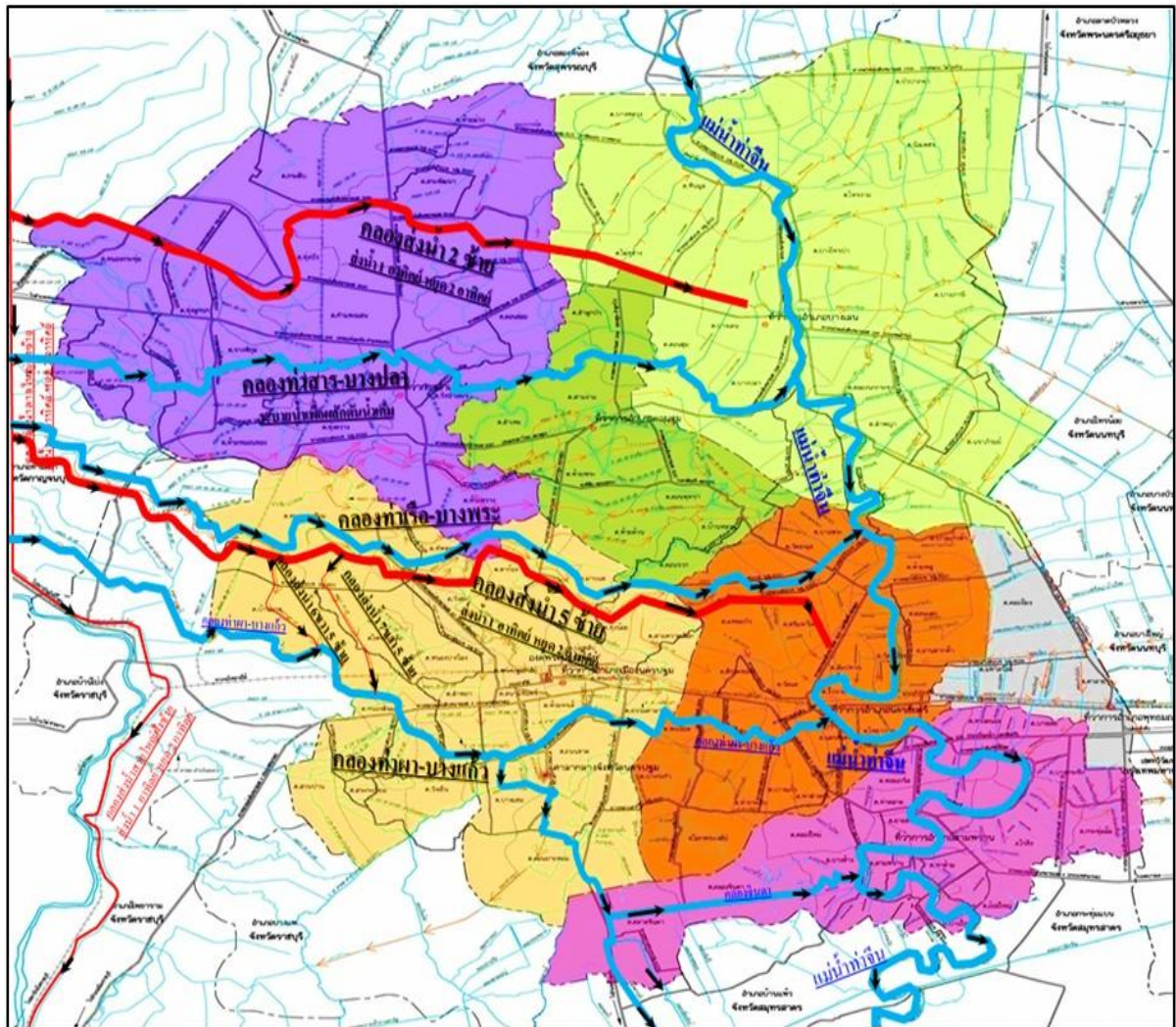
ตารางที่ ๒๕ แสดงข้อมูลพื้นที่รับประโยชน์จากชลประทานในเขตจังหวัดนครปฐม

จำนวนพื้นที่รับประโยชน์ที่จังหวัด			จำนวนพื้นที่รับประโยชน์ในความรับผิดชอบรายอำเภอ (ไร่)						
ที่	โครงการ	ประโยชน์ที่จังหวัด (ไร่)	เมืองนครปฐม	กำแพงแสน	นครชัยศรี	ดอนตูม	บางเลน	สามพราน	พุทธมณฑล
๑	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากำแพงแสน	๑๖๓,๙๗๑.๐๐	๒๙,๖๑๑.๐๐	๔๙,๙๐๕.๐๐	๑๕,๔๑๙.๐๐	๔๒,๘๑๑.๐๐	๒๖,๒๒๕.๐๐	-	-
๒	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครปฐม	๑๗๔,๓๒๑.๐๐	๖๐,๓๒๕.๐๐	๖๓๔.๐๐	๕๓,๐๓๗.๐๐	-	-	๖๐,๓๒๕.๐๐	-
๓	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครชุม	๔๑,๓๘๙.๐๐	๓๕,๔๐๖.๐๐	-	-	-	-	๕,๙๘๓.๐๐	-
๔	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพนมทวน	๕๓,๘๔๙.๐๐	-	๕๓,๘๔๙.๐๐	-	-	-	-	-
๕	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบางเลน	๑๘๔,๑๓๑.๐๐	-	๙๖,๐๓๕.๐๐	-	๘,๖๖๔.๐๐	๗๙,๔๓๒.๐๐	-	-
๖	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระยาบรรลือ	๘๕,๒๙๕.๐๐	-	-	-	-	๘๕,๒๙๕.๐๐	-	-
๗	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระพิมล	๑๐๑,๕๐๓.๐๐	-	-	๒๒,๔๐๕.๐๐	-	๕๘,๔๘๓.๐๐	-	๒๐,๖๑๕.๐๐
๘	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาภาษีเจริญ	๒๑,๙๗๖.๐๐	-	-	๓,๖๓๓.๐๐	-	-	๑๖,๙๔๘.๐๐	๑,๓๙๕.๐๐
รวมทั้ง ๘ โครงการ		๘๒๖,๔๓๕.๐๐	๑๒๕,๓๔๒.๐๐	๒๐๐,๔๒๓.๐๐	๙๔,๔๙๔.๐๐	๕๑,๔๗๕.๐๐	๒๔๙,๔๓๕.๐๐	๘๓,๒๕๖.๐๐	๒๒,๐๑๐.๐๐

รูปที่ ๙ แสดงแผนที่โครงการชลประทานในเขตจังหวัดนครปฐม

รูปที่ ๑๐ แสดงแผนที่แสดงเส้นทางน้ำเข้าพื้นที่จังหวัดนครปฐม

๒.๓.๒ แหล่งน้ำอื่นๆ

ตารางที่ ๒๖ แสดงแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์จังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๖

อำเภอ	ที่สาธารณประโยชน์	เนื้อที่ (ไร่)	แม่น้ำลำคลอง		หนองบึง	
	จำนวน (แห่ง)		จำนวน (แห่ง)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน (แห่ง)	เนื้อที่ (ไร่)
กำแพงแสน	๖๓	๓,๐๑๑	๒๕	๒,๖๖๔	๓๘	๓๔๗
ดอนตูม	๑๙	๓๓๑	๑๑	๑๕๕	๘	๑๗๖
นครชัยศรี	๖๑	๔,๔๘๕	๖๐	๔,๒๓๕	๑	๒๕๐
บางเลน	๗๙	๖,๘๔๖	๗๕	๖,๓๗๓	๔	๔๗๓
พุทธมณฑล	๔	๘๒๐	๔	๘๒๐	-	-
เมืองนครปฐม	๑๐๐	๕,๐๕๑	๖๘	๓,๕๕๓	๓๒	๑,๔๙๘
สามพราน	๑๔๐	๔,๘๑๓	๑๓๙	๔,๒๖๗	๑	๕๔๖
รวม	๔๖๖	๒๕,๓๕๗	๓๘๒	๒๒,๐๖๗	๘๔	๓,๒๙๐

ที่มา: สนง.ประมงจังหวัดนครปฐม ๒๕๖๖

๒.๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด พื้นที่ทั้งหมด ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ๖๔๐,๕๔๘ ไร่ (๔๗.๒๗% ของพื้นที่ทั้งหมด) เป็นพื้นที่ปลูกข้าว ๒๗๐,๐๙๔ ไร่ พืชไร่ ๖๓,๗๕๙ ไร่ พืชสวน ๑๗๔,๑๙๗ ไร่ ปศุสัตว์ และพืชอาหารสัตว์ ๑,๘๓๘ ไร่ โดยมีพื้นที่ชลประทาน ๘๗๘,๔๔๔ ไร่ (๑๓๗.๑๔ % ของพื้นที่เกษตรกรรม)

๒.๔.๑ ด้านพืช ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม

พืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัด ได้แก่ ข้าว โดยปลูกทั้งข้าวนาปีและนาปรัง มีพื้นที่เพาะปลูกทั่วทุกอำเภอ มากที่สุดที่อำเภอบางเลน อำเภอนครชัยศรีและอำเภอกำแพงแสน พันธุ์ข้าวที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุด ได้แก่

ข้าวเจ้าพื้นแข็ง: พันธุ์สุพรรณบุรี ๑ , กข๓๑ , กข๔๑ , กข๕๑ , กข๔๗ , กข๔๙

ข้าวเจ้าพื้นนุ่ม: พันธุ์ กข๔๓ , กข๒๑ , กข๗๙ และอื่นๆ เช่น ข้าวหอมปทุม

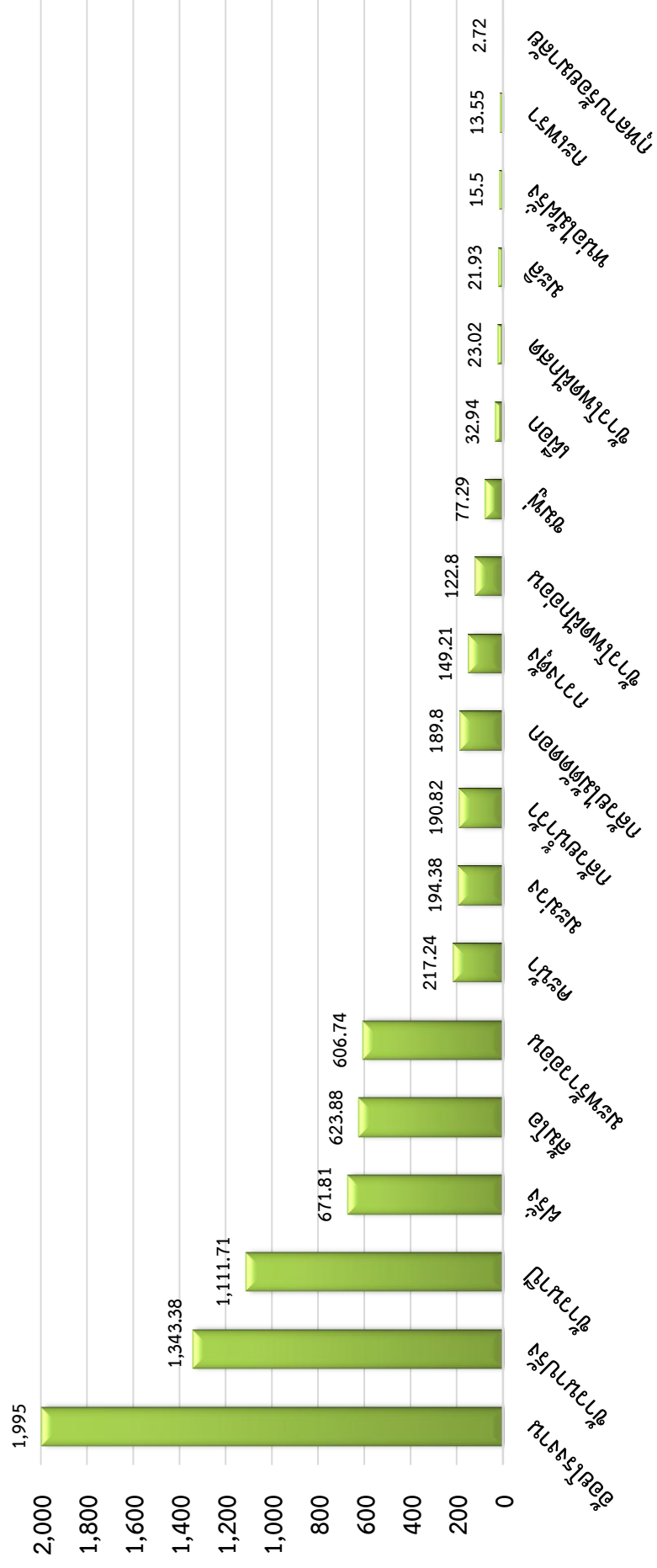
ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลจำนวนเกษตรกร และพื้นที่การเพาะปลูกพืชที่สำคัญ

ที่	ชนิดสินค้า	จำนวน เกษตรกร (ครัวเรือน)	พื้นที่ปลูกรวม (ไร่)	พื้นที่ปลูกรายอำเภอ (ไร่)						
				เมือง	กำแพงแสน	นครชัยศรี	ดอนตูม	บางเลน	สามพราน	พุทธมณฑล
๑	ข้าวนาปี	๑๓,๔๘๖	๒๒๔,๗๘๐	๙,๐๕๘	๒๒,๓๗๘	๒๖,๗๗๔	๑๓,๗๘๓	๑๓๖,๕๐๐	๕,๒๗๑	๑๑,๐๑๖
๒	ข้าวนาปรัง	๑๒,๙๕๘	๒๒๔,๖๕๘	๕,๗๔๒	๑๙,๕๘๔	๒๗,๖๔๑	๑๒,๒๙๒	๑๔๓,๐๙๑	๕,๔๒๓	๑๐,๘๘๕
๓	อ้อยโรงงาน	๒,๘๗๙	๑๒๕,๒๗๑	๒๒,๕๓๖	๑๐๒,๖๓๐	๔๕	๒๐	๔๐	-	-
๔	เผือก	๒๕๐	๗๙๘	๒๘๕	๒๘๙	๒๑	๒๐๓	-	-	-
๕	ส้มโอ	๑,๕๒๔	๖,๔๐๔.๙๖	๕๓.๒๕	๔๙.๕๐	๑,๑๓๒.๒๕	๓๔๙	๓๔๓	๔,๓๑๑	๑๖๖.๙๖
๖	ฝรั่ง	๑,๘๙๐	๘,๐๘๔.๙๖	๖๗๓.๗๕	๑๓๕	๑,๘๕๘.๕๐	๙๕.๒๕	๓๔๗.๕๐	๔,๙๖๙.๙๖	๕
๗	ชมพู	๘๐๙	๒,๗๐๒	๑๖๘	๓๕.๕๐	๒๗๐	๑๔.๕๐	๕	๒,๒๐๙	-
๘	กล้วยน้ำว้า	๒,๒๔๘	๓,๘๙๑.๙๘	๙๖๓	๖๒๑.๗๕	๕๗๗.๒๕	๑๘๐	๔๖๔	๙๖๑.๒๓	๑๒๔.๗๕
๙	มะม่วง	๒,๘๘๘	๗,๕๓๒.๗๖	๑,๒๐๐.๒๕	๔๙๑	๑,๘๒๖.๒๕	๕๓๙	๘๓๓.๕๐	๒,๕๑๗.๒๖	๑๒๕.๕๐
๑๐	มะพร้าวอ่อน	๓,๐๘๙	๑๙,๗๕๖.๗๖	๒,๓๑๕.๒๕	๔๙๒.๕๐	๓,๑๙๕.๒๕	๓,๒๖๓	๑,๙๔๔.๗๕	๘,๓๗๒.๐๑	๑๗๔
๑๑	หน่อไม้ฝรั่ง	๑๕๖	๖๘๖.๒๕	๓๔๕.๒๕	๓๒๔	-	๑๗	-	-	-
๑๒	ข้าวโพดฝักอ่อน	๑,๐๖๔	๗,๙๖๙	๒,๑๑๔	๕,๘๕๓	-	๒	-	-	-
๑๓	ข้าวโพดฝักสด	๑๒๒	๑,๓๑๖	๖๖๐	๔๙๙	-	๑๕๗	-	-	-
๑๔	คะน้า	๕๒๘	๗,๘๗๖.๕๐	๑,๕๗๔	๕๗๕	๒,๘๗๓.๕๐	๑,๒๖๙	๑,๕๘๕	-	-
๑๕	กวางตุ้ง	๕๑๓	๖,๐๙๐.๕๐	๑,๘๑๒	๘๐๔	๑,๙๙๔.๕๐	๑,๓๑๘	๑๖๒	-	-
๑๖	กะเพรา	๕๗๓	๑,๕๐๑	๒๗๔	๗๘๘	๗๙.๒๕	๑๕๒	๑๕๓	๑.๗๕	๕๓
๑๗	กล้วยไม้ตัดดอก	๖๕๐	๑๐,๘๒๔.๑๗	๑,๐๖๖.๗๕	๘๕๗	๑,๘๘๕	๔๑๑	๔,๐๒๗	๑,๙๖๘.๔๒	๖๐๙
๑๘	กุหลาบร้อยมาลัย	๖๕	๒๐๓.๕๐	๙๑	๓๕	๗๑.๕๐	-	-	๖	-
๑๙	มะลิ	๒๒๓	๑,๓๓๗.๕๐	๓๗	๘๔	๘๕๒	๑๗๙	๑๘๐.๕๐	๕	-

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม

ที่	ชนิดสินค้า	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	พื้นที่ปลูกรวม (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (ตัน/ไร่)	ราคาเฉลี่ย (บาท/ตัน)	มูลค่าการผลิต (ล้านบาท)
๑	ข้าวนาปี	๑๓,๔๘๖	๒๒๔,๗๘๐	๑๘๒,๒๔๘	๐.๘๐	๖,๑๐๐	๑,๑๑๑.๗๑
๒	ข้าวนาปรัง	๑๒,๙๕๘	๒๒๔,๖๕๘	๑๘๕,๒๙๔	๐.๘๐	๗,๒๕๐	๑,๓๔๓.๓๘
๓	อ้อยโรงงาน	๒,๘๗๙	๑๒๕,๒๗๑	๑,๖๐๖,๒๗๙	๑๒.๘๔	๑,๒๔๒	๑,๙๙๕
๔	เผือก	๒๕๐	๗๙๘	๑,๓๔๖	๒.๘๓	๒๔,๔๗๓	๓๒.๙๔
๕	ส้มโอ	๑,๕๒๔	๖,๔๐๔.๙๖	๙,๕๘๘	๓.๓๗	๖๕,๐๖๙	๖๒๓.๘๘
๖	ฝรั่ง	๑,๘๙๐	๘,๐๘๔.๙๖	๒๗,๘๔๙.๓๖	๕.๗๔	๒๔,๑๒๓	๖๗๑.๘๑
๗	ชมพู	๘๐๙	๒,๗๐๒	๒,๒๕๑.๑๕	๒.๓๘	๓๔,๓๓๕	๗๗.๒๙
๘	กล้วยน้ำว้า	๒,๒๔๘	๓,๘๙๑.๙๘	๑๒,๓๘๕.๓๗	๓.๕๓	๑๕,๔๐๗	๑๙๐.๘๒
๙	มะม่วง	๒,๘๘๘	๗,๕๓๒.๗๖	๘,๓๘๕.๘๔	๑.๖๔	๒๓,๑๘๐	๑๙๔.๓๘
๑๐	มะพร้าวอ่อน	๓,๐๘๙	๑๙,๗๕๖.๗๖	๕๒,๘๙๓.๖๓	๓.๗๔	๑๑,๔๗๑	๖๐๖.๗๔
๑๑	หน่อไม้ฝรั่ง	๑๕๖	๖๘๖.๒๕	๑๗๑.๕๗	๐.๒๘	๙๐,๓๒๗	๑๕.๕๐
๑๒	ข้าวโพดฝักอ่อน	๑,๐๖๔	๗,๙๖๙	๑๓,๘๐๘.๘๐	๑.๔๐	๘,๘๙๓	๑๒๒.๘๐
๑๓	ข้าวโพดฝักสด	๑๒๒	๑,๓๑๖	๑,๙๘๕	๑.๗๒	๑๑,๕๙๗	๒๓.๐๒
๑๔	คะน้า	๕๒๘	๗,๘๗๖.๕๐	๑๓,๖๔๒.๔๙	๒.๐๔	๑๕,๙๒๔	๒๑๗.๒๔
๑๕	กวางตุ้ง	๕๑๓	๖,๐๙๐.๕๐	๑๑,๓๑๙.๓๗	๒.๐๖	๑๓,๑๘๒	๑๔๙.๒๑
๑๖	กะเพรา	๕๗๓	๑,๕๐๑	๗๙๓	๐.๖๑	๑๗,๐๘๙	๑๓.๕๕
๑๗	กล้วยไม้ตัดดอก	๖๕๐	๑๐,๘๒๔.๑๗	๔๐,๐๒๕.๔๖	๓.๒๐	๔๗,๔๒๑	๑๘๙.๘๐
๑๘	กุหลาบร้อยมาลัย	๖๕	๒๐๓.๕๐	๕๘.๓๔	๐.๒๙	๔๖,๕๕๒.๕๐	๒.๗๒
๑๙	มะลิ	๒๒๓	๑,๓๓๗.๕๐	๑๒๑.๔๙	๐.๑๖	๑๘๐,๕๒๕	๒๑.๙๓

แผนภูมิแสดงมูลค่าการผลิตพืชเศรษฐกิจ จังหวัดนครปฐม
(ล้านบาท)

๒.๔.๒ ด้านปศุสัตว์ ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม
 จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดที่มีเกษตรกรเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพ มากจังหวัดหนึ่งของภาคกลาง โดยมีสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ คือ โคเนื้อ ไก่เนื้อ สุกร
 ไก่เนื้อ ไก่ไข่ เป็ดเนื้อ และเป็ดไข่

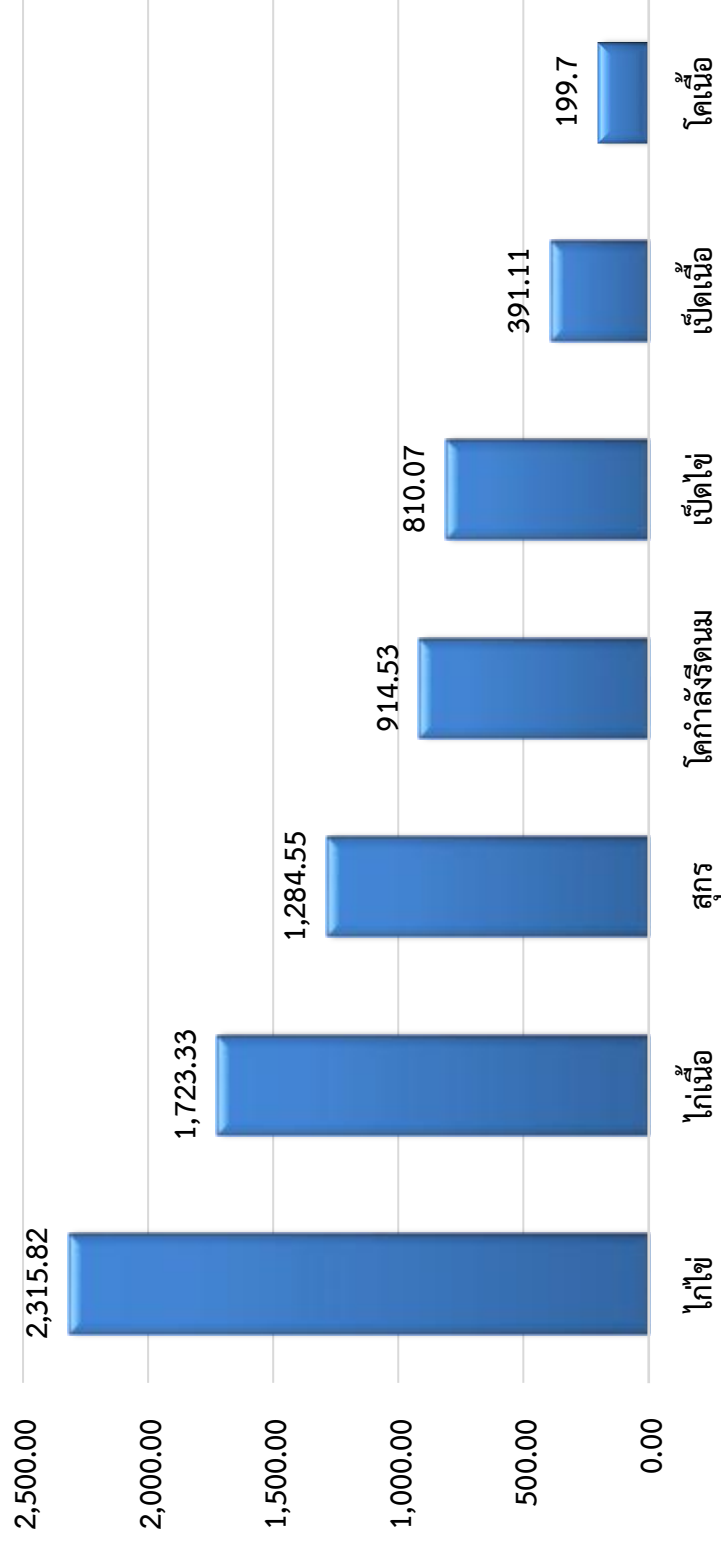
ตารางที่ ๒๙ แสดงข้อมูลจำนวนเกษตรกร และการเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญ

ที่	ชนิด สินค้า	เมือง		กำแพงแสน		นครชัยศรี		ดอนตูม		บางเลน		สามพราน		พุทธมณฑล	
		จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)
๑	โคเนื้อ	๑๓,๗๖๘	๕๙๓	๑๔,๑๐๖	๗๐๑	๓,๖๓๑	๑๘๐	๔,๙๖๓	๓๐๔	๗,๐๓๖	๑๒๓	๒๓๙	๒๙	๕๐	๗
๒	โคก้ำเลี้ยง รีดนม	๑,๙๑๔	๑๕๘	๑๐,๐๔๙	๖๖๕	๐	๐	๐	๐	๓๙	๑	๑๑	๑	๐	๐
๓	สุกร	๕๓,๙๙๐	๖๓	๓๔,๔๓๔	๒๖	๑๖๑	๓	๔๗๗	๙	๗,๑๗๕	๑๒	๓๒๗	๑๓	๐	๐
๔	ไก่เนื้อ	๑,๘๒๖,๒๔๑	๓๓	๒๕๘,๓๓๘	๗๕	๑,๓๑๘,๐๘๕	๔	๖๑,๗๑๓	๗	๒๐,๑๑๑	๑๗	๕๑๖	๑๘	๐	๐
๕	ไก่ไข่	๑,๔,๗๐๔	๒๐	๙,๙๖๒	๑๙๐	๑,๔๑๐	๒๒	๖๑,๒๔๘	๔๓	๒,๖๔๖,๗๘๔	๑๓๘	๔,๗๘๙	๕๘	๕๒๒	๓๔
๖	เป็ดเนื้อ	๗๘๖,๖๒๖	๑๙	๘,๖๖๗	๙๘	๓,๑๔๕	๒๗	๓๑๗	๕	๑,๕,๒๖๘	๙	๗๘๓	๒๒	๐	๐
๗	เป็ดไข่	๒๗,๑๕๓	๑๘	๕๕,๔๘๐	๑๖๔	๗,๒๘๒	๔๘	๒๐,๗๐๖	๑๘	๖๐๐,๒๓๙	๒๔๒	๑,๔๒๗	๖๐	๓๐๒	๒๕

ตารางที่ ๓๐ แสดงข้อมูลการทำปศุสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม

ที่	ชนิดสินค้า	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนสัตว์ (ตัว)	ปริมาณผลผลิต (ตัว)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ตัว)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	มูลค่าการผลิต (ล้านบาท)
๑	โคเนื้อ	๑,๙๓๗	๔๓,๗๙๓	๖,๕๖๙	๔๐๐	๗๖.๐๐	๑๙๙.๗๐
๒	โคก้างรีดนม	๘๒๕	๑๒,๐๑๓	๔๓,๙๖๗,๕๘๐ (กิโลกรัม)	๓,๖๖๐	๒๐.๘๐	๙๑๔.๕๓
๓	สุกร	๑๒๖	๙๖,๕๖๔	๑๙๑,๗๒๔	๑๐๐	๖๗.๐๐	๑,๒๘๔.๕๕
๔	ไก่เนื้อ	๑๕๔	๓,๔๘๕,๐๐๔	๑๗,๔๒๕,๐๒๐	๒.๓	๔๓	๑,๗๒๓.๓๓
๕	ไก่ไข่	๕๐๕	๒,๗๓๙,๔๑๙	๖๒๒,๕๓๒,๙๖๙ (ฟอง)	๓๐๓ (ฟอง)	๓.๗๒ (ฟอง)	๒,๓๑๕.๘๒
๖	เป็ดเนื้อ	๑๘๐	๘๑๔,๘๐๖	๒,๔๔๔,๔๑๘	๒.๕	๖๔.๐๐	๓๙๑.๑๑
๗	เป็ดไข่	๕๓๕	๗๑๒,๕๘๙	๑๙๙,๕๒๔,๙๒๐ (ฟอง)	๒๘๐ (ฟอง)	๔.๐๖ (ฟอง)	๘๑๐.๐๗

แผนภูมิแสดงมูลค่าการผลิตปศุสัตว์เศรษฐกิจ จังหวัดนครปฐม
(ล้านบาท)

ตารางที่ ๓๑ แสดงข้อมูลการปลูกพืชอาหารสัตว์ของจังหวัดนครปฐม

อำเภอ	จำนวนพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ (ไร่)	จำนวนเกษตรกรปลูกพืชอาหารสัตว์ (ราย)
เมืองนครปฐม	๘๖๖	๑๔๕
กำแพงแสน	๙๘๘	๒๑๕
นครชัยศรี	๒๔	๑๓
ดอนตูม	๖	๕
บางเลน	๒๒	๓
สามพราน	๘	๒
พุทธมณฑล	๐	๐
ยอดรวม	๑,๙๑๔	๓๘๓

๒.๔.๓ ด้านประมง ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม

พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของจังหวัดนครปฐม มีการกระจายทั่วไปในทุกอำเภอ พื้นที่เพาะเลี้ยงจำนวนมาก ได้แก่ อำเภอบางเลน อำเภอกำแพงแสน และอำเภอเมืองนครปฐม

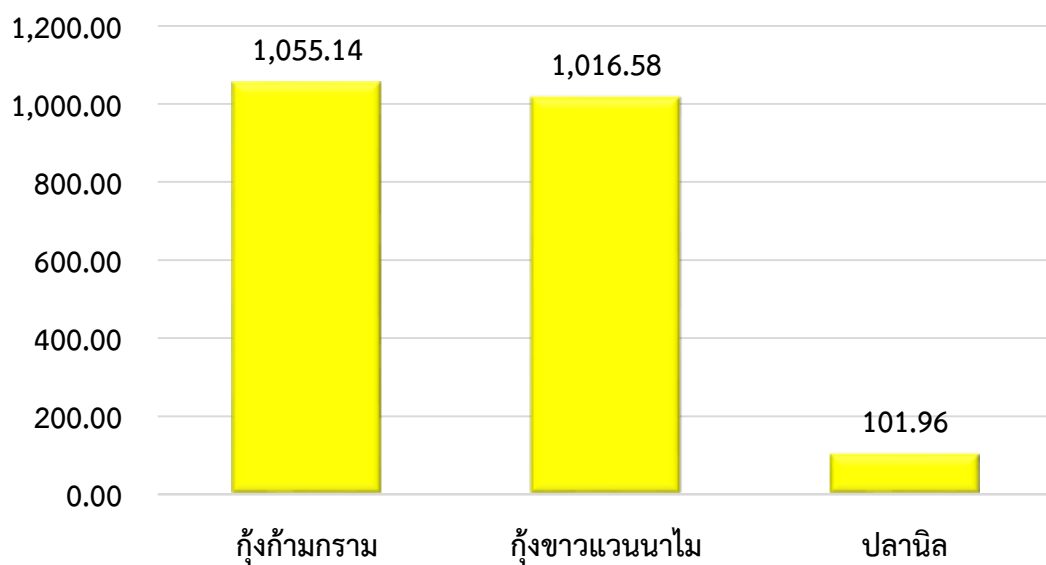
ตารางที่ ๓๒ แสดงข้อมูลจำนวนเกษตรกร และการทำประมงที่สำคัญ

ที่	ชนิดสัตว์น้ำ	เมืองนครปฐม		กำแพงแสน		นครชัยศรี		ดอนตูม		บางเลน		สามพราน		พุทธมณฑล	
		เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่ (ไร่)
๑	กุ้งขาวแวนนาไม	๔๐๖	๕,๗๖๐.๔๘	๑,๕๑๐	๑๗,๔๗๐.๙๑	๔๐๘	๓,๘๓๓.๕๐	๒๐๔	๒,๒๙๒.๕๕	๑,๑๘๕	๑๒,๕๘๔.๔๗	๑๘๐	๑,๒๓๒.๘๑	๔	๒๑.๖๓
๒	กุ้งก้ามกราม	๓๔๑	๕,๑๔๖.๒๓	๑,๖๖๔	๑๘,๗๑๙.๕๑	๒๖๕	๒,๘๔๐.๕๐	๑๕๑	๑,๖๐๕.๓๕	๑,๐๗๓	๑๑,๑๓๙.๙๗	๕๖	๖๑๑.๕๐	๓	๓.๑๔
๓	ปลาตะเล	๑	๓.๔๐	๑	๔.๐๐	๑๓	๗๘.๓๐	-	-	-	-	๕	๑๒.๙๕	-	
๔	ปลาน้ำจืด	๔๔๘	๖,๐๕๔.๐๖	๑๑๒	๕๕๑.๒๓	๕๙๘	๔,๕๒๒.๙๐	๕๕๔	๔,๕๖๗.๐๘	๑,๔๓๐	๑๗,๕๘๖.๕๗	๔๖๘	๑,๘๖๗.๐๘	๔๘	๑๐๐.๖๒
๕	ปลาสงายาม	๓๘๓	๖๐๒.๙๐	๑๓	๔๙.๕๕	๒๒๓	๒๕๐.๔๘	๑๘	๗๗.๙๘	๙	๑๔.๖๕	๒๗	๕.๑๔	๔	๑.๑๐
๖	ปูน้ำจืด	-	-	-	-	-	-	-	-	๓	๑.๐๒	-	-	๑	๐.๕๑
๗	หอยน้ำจืด	๑	๐.๐๖	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๘	สัตว์น้ำอื่นๆ	๓๗	๑๒๕.๘๐	๓๐	๑๖๓.๔๓	๒๒	๑๖.๑๐	๒๑	๙๙.๒๓	๑๕	๒๓.๓๙	๑๒	๖๕.๗๓	๒	๔.๐๗

ตารางที่ ๓๓ แสดงข้อมูลการทำประมงเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม

ที่	ชนิดสินค้า	จำนวน เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่เลี้ยงรวม (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	มูลค่าการผลิต (ล้านบาท)
๑	กุ้งก้ามกราม	๓,๕๕๓	๔๐,๐๖๖.๒๐	๔,๐๔๖.๕๕	๑๐๑	๒๖๐.๗๕	๑,๐๕๕.๑๔
๒	กุ้งขาวแวนนาไม	๓,๘๙๗	๔๓,๑๙๖.๓๕	๖,๙๙๓.๙๙	๑๖๑.๙๑	๑๔๕.๓๕	๑,๐๑๖.๕๘
๓	ปลานิล	๒,๘๑๗	๒๗,๘๕๘.๑๐	๒,๒๓๔.๕๕	๘๐.๒๑	๔๕.๖๓	๑๐๑.๙๖

แผนภูมิแสดงมูลค่าการผลิตประมงเศรษฐกิจ จังหวัดนครปฐม
(ล้านบาท)

๒.๔.๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

จังหวัดนครปฐม มีสินค้าเกษตรที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา ๓ ชนิด ได้แก่

๑) ส้มโอนครชัยศรี (พันธุ์ขาวน้ำผึ้งและพันธุ์ทองดี) ซึ่งมีพื้นที่ปลูกอยู่ในอำเภอนครชัยศรี อำเภอสามพราน และอำเภอพุทธมณฑล

ลักษณะเด่น

➤ พันธุ์ขาวน้ำผึ้ง

- รูปทรง กลมนูน
- เปลือกผิว บาง มีต่อมน้ำมันใหญ่
- เนื้อ มีสีขาวคล้ายน้ำผึ้ง เนื้อแน่นน้ำหนกดี เมื่อแก่จัดเนื้อแห้ง
- รสชาติ รสหวานอมเปรี้ยว ไม่มีรสขมและรสซ่า

➤ พันธุ์ทองดี

- รูปทรง กลมแป้น
- เปลือกผิว บาง มีต่อมน้ำมันเล็ก
- เนื้อ มีสีชมพูอมแดง เนื้อแน่นน้ำหนกดี ฉ่ำและนิ่ม
- รสชาติ รสจัดกลมกล่อม ออกหวานอมเปรี้ยว ไม่มีรสขมและรสซ่า

ส้มโอนครชัยศรี ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๗ มีเกษตรกรที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) จำนวน ๑๙ ราย พื้นที่ ๑๙๖ ไร่ แบ่งเป็น

- อ.สามพราน จำนวน ๑๔ ราย พื้นที่เพาะปลูก ๑๓๕ ไร่
- อ.นครชัยศรี จำนวน ๕ ราย พื้นที่เพาะปลูก ๖๑ ไร่

๒) มะพร้าวน้ำหอมสามพราน หมายถึง มะพร้าวน้ำหอมพันธุ์หมู่สี่ (ต้นเตี้ย) ซึ่งมีพื้นที่ปลูกอยู่ในอำเภอสามพราน และ อำเภอนครชัยศรี

ลักษณะเด่น

➤ พันธุ์หมู่สี่ (ต้นเตี้ย)

- ผล ผลลักษณะตั้งตรง ทรงสูง เป็นรูปหัวลิง ก้านเป็นพู่ ๓ พู่
- เปลือก สีเขียวปนเหลือง
- เนื้อ สีขาว นุ่ม
- รสชาติ รสชาติหวาน และมีกลิ่นหอมคล้ายใบเตย

มะพร้าวน้ำหอมสามพราน ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ ขอบเขตพื้นที่การผลิตมะพร้าวสามพราน ครอบคลุมพื้นที่ ๒ อำเภอ ได้แก่ อำเภอสามพราน และอำเภอนครชัยศรี มีเกษตรกรที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) จำนวน ๔๕ ราย พื้นที่ ๕๔๑.๕ ไร่ แบ่งเป็น

- อำเภอสามพราน จำนวน ๔๒ ราย พื้นที่เพาะปลูก ๕๐๑.๕ ไร่
- อำเภอนครชัยศรี จำนวน ๓ ราย พื้นที่เพาะปลูก ๔๐ ไร่

๓) **ฝรั่งสามพราน** หมายถึง ฝรั่งพันธุ์กิมจู พันธุ์สุ่ยมี พันธุ์แป้นสีทอง

พันธุ์สาลี่ทองไร้เมล็ด พันธุ์หงเป่าสือ พันธุ์เฟิ่นหงมี และพันธุ์แดงโม

ลักษณะเด่น

➤ **พันธุ์กิมจู**

- ผล ทรงผลกลมแป้น หัวชี้หรือหัวจุกนูน ขนาดผลปานกลาง
- เปลือก ผิวเปลือกเรียบเป็นสัน ผลอ่อนมีสีเขียวเข้ม ผลแก่มีสีขาวอมเหลือง
- เนื้อ กรอบฟู สีขาว เนื้อล่อนออกจากเมล็ดได้ง่าย เมล็ดน้อย
- รสชาติ หวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย ไม่ฝาด

➤ **พันธุ์สุ่ยมี**

- ผล ทรงผลกลมแป้น ขั้วยาวไม่ติดกึ่ง ขนาดผลใหญ่
- เปลือก ผิวเปลือกเรียบเป็นสัน ผลอ่อนมี สีเขียวเข้ม ผลแก่มีสีขาวอมเหลือง
- เนื้อ กรอบฟู สีขาว เนื้อล่อนออกจากเมล็ดได้ง่าย เมล็ดน้อย
- รสชาติ หวานมาก ไม่ฝาด

➤ **พันธุ์แป้นสีทอง**

- ผล ทรงผลกลมแป้น ขั้วยาวไม่ติดกึ่ง ขนาดผลใหญ่
- เปลือก ผิวเปลือกขรุขระมีเหลี่ยมสัน ผลอ่อนมีสีเขียวเข้ม ผลแก่มีสีเขียวอ่อน
- เนื้อ เนื้อแน่นกรอบ สีขาว เนื้อล่อนออกจากเมล็ดได้ง่าย เมล็ดมาก
- รสชาติ หวาน ไม่ฝาด

➤ **พันธุ์สาลี่ทองไร้เมล็ด**

- ผล ทรงผลกลมค่อนข้างยาว ขั้วยาวไม่ติดกึ่ง ขนาดผลใหญ่
- เปลือก ผิวเปลือกเรียบ เป็นสัน ผลอ่อนมีสีเขียวเข้ม ผลแก่มีสีขาวอมเหลือง
- เนื้อ เนื้อแน่นกรอบ สีขาว ไม่มีเมล็ด ใต้กลางเนื้อเนียน และตรงกลาง อาจมีช่องว่างขนาดเล็ก
- รสชาติ หวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย ไม่ฝาด

➤ **พันธุ์หงเป่าสือ**

- ผล ทรงผลกลมแป้นมาก หัวชี้หรือหัวจุกนูน ขนาดผลใหญ่
- เปลือก ผิวเปลือกเรียบ ผลอ่อนมีสีเขียว ผลแก่มีสีเขียวอ่อนอมชมพูเนื้อในเป็นวง
- เนื้อ เนื้อฟูกรอบ สีแดง เนื้อล่อนออกจากเมล็ดได้ง่าย เมล็ดน้อย
- รสชาติ หวานมาก ไม่ฝาด

➤ **พันธุ์เฟิ่นหงมี**

- ผล ทรงผลกลมแป้น มีร่องกลางผล ขั้วยาวไม่ติดกึ่ง ขนาดผลใหญ่
- เปลือก ผิวเปลือกเรียบ ผลอ่อนมีสีเขียว ผลแก่มีสีเขียวอ่อนอมชมพูเนื้อในเป็นวง
- เนื้อ เนื้อฟูกรอบ สีแดง เนื้อล่อนออกจากเมล็ดได้ง่าย เมล็ดน้อย
- รสชาติ หวาน ไม่ฝาด

➤ **พันธุ์แดงโม**

- ผล ทรงผลกลมรี หัวจุก ขั้วยาวไม่ติดกึ่ง ขนาดผลใหญ่
- เปลือก ผิวเปลือกเรียบ ผลอ่อนมี สีเขียว ผลแก่มีสีเขียวอ่อนอมชมพูเนื้อในเป็นวง
- เนื้อ เนื้อแน่นกรอบ สีแดง เนื้อล่อนออกจากเมล็ดได้ง่าย เมล็ดน้อย
- รสชาติ หวาน ไม่ฝาด

ฝรั่งสามพราน ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๘ ขอบเขตพื้นที่การผลิต ฝรั่งสามพราน ครอบคลุมพื้นที่อำเภอสามพราน และอำเภอนครชัยศรี ๓ ตำบล ได้แก่ ตำบลโคกพระเจดีย์ ตำบลท่ากระชับ และตำบลบางแก้ว มีเกษตรกรที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) อำเภอสามพรานจำนวน ๓๖ ราย พื้นที่ ๒๙๑.๒๕ ไร่

๔) **เนื้อโคขุนกำแพงแสน** หมายถึง เนื้อโคขุนคุณภาพสูง ผลิตจากโคขุนเพศผู้พันธุ์กำแพงแสน ที่พัฒนาจากโคสามสายพันธุ์ คือ พันธุ์พื้นเมืองไทยร้อยละ ๒๕ พันธุ์บราห์มันร้อยละ ๒๕ และพันธุ์ชาโรเลส์ ร้อยละ ๕๐

ลักษณะทางกายภาพ เนื้อมีสีแดงสด นุ่ม ไขมันแทรกในเนื้อเล็กน้อย ระดับคะแนนไขมันแทรกที่ ๒ - ๓ ไม่มีกลิ่นสาบ ซึ่งผ่านกระบวนการเลี้ยง การแปรรูปและการตัดแต่งตามมาตรฐาน

เนื้อโคขุนกำแพงแสน ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๘ ในขอบเขตพื้นที่อำเภอกำแพงแสน อำเภอเมืองนครปฐม อำเภอบางเลน และอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม อยู่ระหว่างการรับสมัครผู้ขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

๒.๔.๕ ข้อมูลการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย

(๑) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic) คือ ระบบการจัดการด้านการเกษตรแบบองค์รวมที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงวัตถุที่ได้จากการสังเคราะห์ และไม่ใช้พืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ที่ได้จากการดัดแปรพันธุกรรม (จีเอ็มโอ) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์โดยเน้นการแปรรูป ด้วยความระมัดระวัง เพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน

(๒) มาตรฐาน GAP คือ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) เป็นมาตรฐานที่ครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตรอย่างครบวงจร ตั้งแต่ปัจจัยการผลิต การผลิต การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุหีบห่อ และการขนส่งการผลิต สำหรับการผลิตสินค้าเกษตร ๓ ประเภท ได้แก่ พืชผักผลไม้ ปศุสัตว์ สัตว์น้ำ

(๓) มาตรฐาน PGS คือ ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม พีจีเอสเป็นระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์โดยชุมชน การมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง และต่อเนื่องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชนภายใต้หลักการพื้นฐาน ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การเป็นเครือข่ายทางสังคม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (IFOAM) PGS เป็นระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ ของเกษตรกรรายย่อยให้มีโอกาสเข้าถึงตลาดได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการบริโภคในประเทศ ด้วยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการรับรองอย่างน่าเชื่อถือ

(๔) โรงฆ่าสัตว์มาตรฐาน GMP คือ สถานที่และอาคารที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการฆ่าสัตว์ เพื่อให้ได้ผลผลิตมาใช้ในการบริโภคของมนุษย์ มาตรฐานนี้ครอบคลุมระบบการฆ่าสัตว์ที่ถูกสุขลักษณะและคำนึงถึงสวัสดิภาพสัตว์ ตลอดจนวิธีปฏิบัติที่ดีที่เหมาะสมในโรงงาน ให้ใช้เป็นแบบในการสร้างและจัดการโรงฆ่าสัตว์เพื่อให้ได้เนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์สัตว์ที่ปลอดภัย มาใช้ในการบริโภคทั้งภายในประเทศและเพื่อการส่งออก

จังหวัดนครปฐม มีสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย ดังนี้

ตารางที่ ๓๔ แสดงการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย ด้านข้าว

อำเภอ	มาตรฐาน GAP		มาตรฐานอินทรีย์	
	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)
เมืองนครปฐม	๓	๒๑	๑	๒๖
กำแพงแสน	๑๓	๙๔	-	-
นครชัยศรี	๖	๗๗	-	-
สามพราน	๑	๑๗	๒	๓๗
รวม	๒๓	๒๐๙	๓	๖๓

ที่มา : ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี

ตารางที่ ๓๕ แสดงการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย ด้านพืช

อำเภอ	มาตรฐาน GAP			มาตรฐานอินทรีย์		
	แปลง	ราย	พื้นที่ (ไร่)	แปลง	ราย	พื้นที่ (ไร่)
เมืองนครปฐม	๔๓๖	๒๐๖	๑,๑๘๐.๔๙	๑๙	๑๗	๙๓.๕๘๒๕
กำแพงแสน	๒๕๐	๑๓๓	๗๔๔.๘๗	๒๔	๒๓	๑๑๐.๐๕๒๕
นครชัยศรี	๒๘๕	๑๔๕	๑,๔๕๕.๔๖	๔	๔	๑๐.๒๕
ดอนตูม	๙๕	๕๐	๑,๙๐๘.๖๐	๑	๑	๑๘
บางเลน	๓๘๒	๒๐๐	๑,๗๗๓.๕๐	๑	๑	๕
สามพราน	๔๒๒	๒๕๓	๒,๗๙๕.๑๑	๘	๘	๘๓.๘๔
พุทธมณฑล	๔๖	๒๘	๒๑๖.๘๕	๕	๕	๑๔.๖๙๖๒
รวม	๑,๙๑๖	๑,๐๑๕	๑๐,๐๗๔.๘๘	๖๒	๕๙	๓๓๕.๔๒๑๒

ที่มา : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม

ตารางที่ ๓๖ การรับรองมาตรฐานแบบมีส่วนร่วม PGS

กลุ่ม	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	หมายเหตุ
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรเมืองนครปฐม อ.เมืองนครปฐม	๑๑	๒๕	
กลุ่มเกษตรอินทรีย์บางช้าง อ.สามพราน	๖	๓๕	
กลุ่มหัวอ่าวออร์แกนิก อ.สามพราน	๖	๒๘	
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านคลองโยง อ.พุทธมณฑล	๕	๑๐	
กลุ่มส้มมาชีพเกษตรอินทรีย์	๕	๒๙	
รวม	๓๓	๑๒๗	

ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินนครปฐม

ตารางที่ ๓๗ แสดงการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย ด้านปศุสัตว์

สินค้า	มาตรฐาน	รวมทั้งจังหวัด	อำเภอ						
			เมืองนครปฐม	กำแพงแสน	นครชัยศรี	ดอนตูม	บางเลน	สามพราน	พุทธมณฑล
ไก่เนื้อ	GAP (ฟาร์ม)	๖๕	๒๖	๒๓	๘	๖	๒	-	-
	อินทรีย์ (ฟาร์ม)	๒	-	-	-	๑	๑	-	-
	คอมพาร์ทเมนต์ (แห่ง)	๓	๓	-	-	-	-	-	-
ไก่ไข่	GAP (ฟาร์ม)	๔๒	๑	๓	-	๒	๓๖	-	-
	อินทรีย์ (ฟาร์ม)	๔	-	๑	-	๑	๑	๑	-
ไก่ไข่รุ่น	GAP (ฟาร์ม)	๑	-	-	-	-	๑	-	-
	GAP (ฟาร์ม)	๑	-	-	-	-	๑	-	-
ไก่ไข่ freerange	GAP (ฟาร์ม)	๒	๑	-	-	-	๑	-	-
	GAP (ฟาร์ม)	๑๘	๑๕	๒	๑	-	-	-	-
	คอมพาร์ทเมนต์ (แห่ง)	๑	-	-	-	-	-	๑	-
เป็ดเนื้อ	GAP (ฟาร์ม)	๔๑	๑	๓	-	๑	๓๖	-	-
	อินทรีย์ (ฟาร์ม)	๑	-	-	-	-	๑	-	-

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๓๗ แสดงการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย ด้านปศุสัตว์ (ต่อ)

สินค้า	มาตรฐาน	รวมทั้งจังหวัด	อำเภอ						
			เมืองนครปฐม	กำแพงแสน	นครชัยศรี	ดอนตูม	บางเลน	สามพราน	พุทธมณฑล
เปิดพันธุ์	GAP (ฟาร์ม)	๒	๑	-	-	-	๑	-	-
นกกระทา	GAP (ฟาร์ม)	๓	๒	-	-	๑	-	-	-
โคเนื้อ	GAP (ฟาร์ม)	๗	๑	๕	๑	-	-	-	-
	อินทรีย์ (ฟาร์ม)	๑	-	๑	-	-	-	-	-
โคนม	GAP (ฟาร์ม)	๒๖๔	๑๗	๒๔๖	-	-	๑	-	-
สุกร	GAP (ฟาร์ม)	๔๒	๒๔	๑๓	-	-	๒	๓	-
รวมทั้งสิ้น	GAP (ฟาร์ม)	๔๘๘	๘๙	๒๙๕	๑๐	๑๐	๘๑	๓	-
	อินทรีย์ (ฟาร์ม)	๘	-	๒	-	๒	๓	๑	-
	คอมพาร์ทเมนต์ (แห่ง)	๔	๓	-	-	-	-	๑	-

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๓๗ แสดงการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย ด้านปศุสัตว์ (ต่อ)

สินค้า	มาตรฐาน	รวมทั้งจังหวัด	อำเภอ					
			เมืองนครปฐม	กำแพงแสน	นครชัยศรี	ดอนตูม	บางเลน	สามพราน
โรงฟักไข่	GAP (แห่ง)	๔	๑	๑	-	๑	๑	-
สถานที่รวบรวมไข่	GAP (แห่ง)	๑๙	๖	-	-	-	๑๓	-
รวม	GAP (แห่ง)	๒๓	๗	๑	-	๑	๑๔	-

สินค้า	มาตรฐาน	รวมทั้งจังหวัด	อำเภอ					
			เมืองนครปฐม	กำแพงแสน	นครชัยศรี	ดอนตูม	บางเลน	สามพราน
สุกร	โรงฆ่าสัตว์มาตรฐาน	๔๖	๒๘	๑๓	-	๒	-	๓
โค	โรงฆ่าสัตว์มาตรฐาน	๒๐	๑๐	๕	-	๓	๒	-
เป็ด	โรงฆ่าสัตว์มาตรฐาน	๑๓	๙	๑	๑	๑	๑	-
ไก่	โรงฆ่าสัตว์มาตรฐาน	๓๔	๑๓	๕	-	๑๔	๑	๑
พ่่าน	โรงฆ่าสัตว์มาตรฐาน	๑	-	-	-	๑	-	-
แพะ	โรงฆ่าสัตว์มาตรฐาน	๑	๑	-	-	-	-	-
รวมทั้งสิ้น (แห่ง)	โรงฆ่าสัตว์มาตรฐาน	๑๑๕	๖๑	๒๔	๑	๒๑	๔	๔

ตารางที่ ๓๘ แสดงการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย ด้านประมง

หน่วย : ฟาร์ม

สินค้า	มาตรฐาน	รวมทั้งจังหวัด ฟาร์ม	อำเภอ						พหุคูณผล
			เมืองนครปฐม	กำแพงแสน	นครชัยศรี	ดอนตูม	บางเลน	สามพราน	
ปลานิล	GAP กรมประมง	๒	-	-	-	๑	๑	-	-
	มกษ.๗๔๓๖	๑๙	๑	-	-	๓	๑๕	-	-
	มกษ.๗๔๑๗	๑	-	-	๑	-	-	-	-
กุ้งทะเล	GAP กรมประมง	๑	๑	-	-	-	-	-	-
	มกษ.๗๔๓๖	๑๐๑	๑๕	๓	๒๓	๑๖	๗	๓๗	-
	มกษ.๗๔๐๑ (ฟาร์มเลี้ยง)	๑๐	๓	๑	๔	-	-	-	๒
กุ้งก้ามกราม	มกษ.๗๔๓๖	๒	๑	๑	-	-	-	-	-
	มกษ.๗๔๓๖	๒	๑	-	-	๑	-	-	-
สัตว์น้ำรวมกันหลายชนิด กุ้งทะเล + กุ้งก้ามกราม + ปลา	มกษ.๗๔๓๖	๖๗๓	๕๔	๑๖๗	๔๘	๗๘	๓๑๓	๑๒	๑
	จระเข้	๑๑	-	๑๐	-	-	-	-	๑
กุ้งเครย์ฟิช	GAP กรมประมง	๒	-	๒	-	-	-	-	-
รวมทั้งสิ้น		๘๒๔	๗๖	๑๘๔	๗๖	๙๙	๓๓๖	๔๙	๔

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๓๘ แสดงการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย ด้านประมง (ต่อ)

หน่วย : ไร่

สินค้า	มาตรฐาน	รวมพื้นที่ ทั้งจังหวัด (ไร่)	อำเภอ						พุทธ มณฑล
			เมืองนครปฐม	กำแพงแสน	นครชัยศรี	ดอนตูม	บางเลน	สามพราน	
ปลานิล	GAP กรมประมง	๗๕.๒๒	-	-	-	๕๕.๒๒	๒๐	-	-
	มกษ.๗๔๓๖	๓๗๐.๕๐	๓๕.๕๐	-	-	๑๓๖	๑๙๙	-	-
	มกษ.๗๔๑๗	๖๕.๐๗	-	-	๖๕.๐๗	-	-	-	-
กุ้งทะเล	GAP กรมประมง	๐.๑๕	๐.๑๕	-	-	-	-	-	-
	มกษ.๗๔๓๖	๑,๗๑๓.๘๐	๓๑๒.๗๕	๙๕.๕๐	๓๒๒.๗๕	๕๓๘.๘๐	๑๑๐.๗๕	๓๓๓.๒๕	-
	มกษ.๗๔๐๑ (ฟาร์มเลี้ยง)	๑๔๔	๗๑.๕๐	๒๐	๓๑.๕๐	-	-	-	๒๑
กุ้งก้ามกราม	มกษ.๗๔๓๖	๖๔	๒๔	๔๐	-	-	-	-	-
กบ	มกษ.๗๔๓๖	๑.๒๑	๑	-	-	๐.๒๑	-	-	-
สัตว์น้ำรวมกันหลายชนิด กุ้งทะเล + กุ้งก้ามกราม + ปลา	มกษ.๗๔๓๖	๑๐,๓๐๕.๗๑	๑,๕๘๒.๙๓	๒,๕๒๘.๕๑	๗๓๓.๐๗	๑,๐๘๘.๘๐	๔,๒๖๑.๑๙	๑๐๙.๕๐	๑
จระเข้	GAP กรมประมง	๔๘	-	๔๕	-	-	-	-	๓
กุ้งเครย์ฟิช	GAP กรมประมง	๖	-	๖	-	-	-	-	-
รวมทั้งสิ้น		๑๒,๗๙๒.๙๕	๒,๐๒๗.๘๓	๒,๗๓๕.๐๑	๑,๑๕๒.๓๙	๑,๘๑๙.๐๓	๔,๕๙๐.๙๔	๔๔๒.๗๕	๒๕

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม

แหล่งจำหน่ายสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย

(๑) ปศุสัตว์ OK คือมาตรฐานความปลอดภัยสินค้าปศุสัตว์ ด้านอาหารโดยการรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ การรับรองมาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ การรับรองสถานที่รวบรวมไข่ และการรับรองมาตรฐานสถานที่จำหน่ายสินค้าปศุสัตว์

(๒) ร้านอาหารวัตถุดิบปลอดภัย เลือกใช้สินค้า Q (Q Restaurant) คือ ร้านอาหารที่ใช้วัตถุดิบที่มีความปลอดภัย ซึ่งวัตถุดิบดังกล่าวได้จากการผลิตตามมาตรฐานและผ่านการรับรอง หรือเป็นผลผลิตที่เกิดจาก ผู้ผลิตที่รับรองตนเองว่าผลิตโดยไม่ใช้สายเคมีหรือจำกัดการใช้สารเคมี

(๓) สถานที่จำหน่ายสินค้า Q คือ แผงในตลาดสด และร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าเกษตรและอาหาร ที่ได้รับรองจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ภายใต้สัญลักษณ์ Q ผู้บริโภคสามารถมั่นใจได้ว่าสินค้า Q เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน และมีความปลอดภัย และสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของสินค้าได้

(๔) นครปฐมการันตี คือ ตราสัญลักษณ์ที่จังหวัดนครปฐมรับรองคุณภาพสินค้าเกษตร อาหาร ผลิตภัณฑ์ชุมชน และบริการท่องเที่ยว เพื่อการันตีมาตรฐาน ความปลอดภัย และความน่าเชื่อถือ ซึ่งช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นยกระดับของดีท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับ

ตารางที่ ๓๙ แสดงแหล่งจำหน่ายสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย

อำเภอ	ปศุสัตว์ OK (แห่ง)		ร้านอาหาร Q Restaurant (แห่ง)	สถานที่จำหน่าย สินค้า Q (แห่ง)
	เนื้อสัตว์	ไข่สด		
เมืองนครปฐม	๒๘	๒๑	๑๐	๑๕
กำแพงแสน	๑๒	๗	๗	๑
นครชัยศรี	๗	๕	๙	๖
ดอนตูม	๗	๔	๒	-
บางเลน	๘	๖	๒	๒
สามพราน	๒๔	๑๗	๙	๖
พุทธมณฑล	๓๐	๘	๓	๔
รวม	๑๑๖	๖๘	๔๒	๓๔

ที่มา : ๑. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม

๒. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๔๐ การดำเนินการรับรองคุณภาพสินค้าและบริการภายใต้ตราสัญลักษณ์ นครปฐมการ์รันตี/
nakhonpathom Guarantee ที่มีใบรับรองตราสัญลักษณ์ฯ ระหว่างปี ๒๕๖๗ -
๒๕๖๘

ลำดับ	ประเภท	จำนวนผู้ได้รับตราสัญลักษณ์ (ราย)
๑	ด้านเกษตร	
	- พืช	๕๒๓
	- ปศุสัตว์	๙
	- ประมง	๑๗
	- ร้านค้าประกอบการ Q	๗
๒	อาหาร สินค้าแปรรูป	๑๖
๓	หัตถกรรมและผลิตภัณฑ์ชุมชน	๖๖
๔	ท่องเที่ยวและการบริการ	๒๕
รวม		๖๖๓

๒.๔.๖ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม Zoning

การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri - Map) เป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีเป้าหมายให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศไทยให้เกิดประโยชน์มีประสิทธิภาพของที่ดินและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากที่สุด โดยการทำหนดเขตเหมาะสมในการปลูกพืช ปศุสัตว์ และประมง เพื่อหาความเหมาะสมของการทำการเกษตรในแต่ละพื้นที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตสูง ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบมีผลกำไรที่สูงกว่าการทำเกษตรในพื้นที่ไม่เหมาะสม

ตารางที่ ๔๑ แสดงข้อมูล Zoning สีน้คำ ข้าว

ที่	อำเภอ	เนื้อที่อำเภอ (ไร่)	พื้นที่ศักยภาพ (ไร่)					พื้นที่ปลูกในปัจจุบัน (ไร่)					ที่อยู่อาศัย (ไร่)	แหล่งน้ำ (ไร่)
			S๑	S๒	S๓	N	รวม	S๑	S๒	S๓	N	รวม		
๑	เมือง นครปฐม	๒๕๖,๙๗๖.๖๑	๔๖,๐๙๓.๐๖	๑๐,๐๘๘.๗๖	๐.๐๐	๐.๐๐	๕๖,๑๘๑.๘๒	๑๙,๐๐๖.๒๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๑๙,๐๐๖.๒๐	๗๗,๙๔๑.๒๖	๙,๒๕๒.๔๔
๒	กำแพงแสน	๓๐๑,๕๐๗.๒๗	๔๑,๙๘๓.๒๒	๑๘,๕๔๒.๔๒	๐.๐๐	๐.๐๐	๖๐,๕๒๕.๖๔	๓๑,๖๐๕.๗๙	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๓๑,๖๐๕.๗๙	๖๑,๓๒๕.๙๔	๑๑,๗๙๐.๒๒
๓	นครชัยศรี	๑๖๓,๑๘๒.๐๘	๕๘,๕๗๑.๒๐	๙,๘๘๑.๓๕	๐.๐๐	๐.๐๐	๖๘,๔๕๒.๕๕	๓๙,๐๗๕.๓๙	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๓๙,๐๗๕.๓๙	๓๕,๐๑๔.๑๗	๕,๒๖๔.๐๔
๔	ดอนตูม	๙๔,๓๑๘.๒๖	๓๐,๕๖๑.๔๒	๒๔,๗๔๕.๙๙	๐.๐๐	๐.๐๐	๕๕,๓๐๗.๔๑	๒๕,๓๘๐.๑๖	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๒๕,๓๘๐.๑๖	๑๗,๐๔๓.๔๑	๓,๗๑๘.๗๒
๕	บางเลน	๓๓๘,๓๕๔.๑๐	๑๖๘,๓๓๐.๘๙	๑๑๑,๓๓๔.๓๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๒๗๙,๖๖๕.๑๙	๑๖๒,๑๐๗.๑๓	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๑๖๒,๑๐๗.๑๓	๓๗,๘๔๑.๗๑	๑๔,๙๓๒.๑๒
๖	สามพราน	๑๔๓,๓๘๙.๙๗	๑๕,๘๔๐.๖๗	๗,๙๔๑.๑๘	๐.๐๐	๐.๐๐	๒๓,๗๘๑.๘๕	๙,๙๐๔.๑๔	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๙,๙๐๔.๑๔	๔๖,๔๑๕.๕๑	๔,๒๙๗.๑๒
๗	พุทธมณฑล	๔๑,๘๙๕.๙๘	๑๖,๑๐๒.๖๗	๑๕,๙๙๒.๔๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๓๒,๐๙๕.๐๗	๑๕,๙๙๕.๒๔	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๑๕,๙๙๕.๒๔	๑๖,๐๗๑.๗๗	๑,๐๐๖.๘๘
รวม		๑,๓๓๙,๕๒๔.๒๗	๓๗๗,๔๘๓.๑๓	๑๙๘,๕๕๑.๔๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๕๗๕,๙๙๔.๕๓	๓๐๒,๕๗๔.๐๖	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๓๐๒,๕๗๔.๐๖	๒๙๑,๖๕๓.๗๗	๕๐,๒๖๑.๕๔

ที่มา : สถาบันพัฒนาที่ดินนครปฐม

ตารางที่ ๔๒ แสดงข้อมูล Zoning สิ้นค้า กล่าวไม่

ที่	อำเภอ	เนื้อที่อำเภอ (ไร่)	พื้นที่ศักยภาพ (ไร่)					พื้นที่ปลูกในปัจจุบัน (ไร่)					ที่อยู่อาศัย (ไร่)	แหล่งน้ำ (ไร่)
			S๑	S๒	S๓	N	รวม	S๑	S๒	S๓	N	รวม		
๑	เมืองนครปฐม	๒๕๖,๘๗๖.๖๑											๗๗,๙๔๑.๒๖	๙,๒๕๒.๔๔
๒	กำแพงแสน	๓๐๑,๕๐๗.๒๗											๖๑,๓๒๕.๙๔	๑๑,๗๙๐.๒๒
๓	นครชัยศรี	๑๖๓,๑๘๒.๐๘											๓๕,๐๑๔.๑๗	๕,๒๖๔.๐๔
๔	ดอนตูม	๙๔,๓๑๘.๒๖											๑๗,๐๔๓.๔๑	๓,๗๑๘.๗๒
๕	บางเลน	๓๓๘,๓๕๔.๑๐											๓๗,๘๔๑.๗๑	๑๔,๙๓๒.๑๒
๖	สามพราน	๑๔๓,๓๘๙.๙๗											๔๖,๔๑๕.๕๑	๔,๒๙๗.๑๒
๗	พุทธนิมิต	๔๑,๘๙๕.๙๘											๑๖,๐๗๑.๗๗	๑,๐๐๖.๘๘
รวม		๑,๓๓๙,๕๒๔.๒๗	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๒๙๑,๖๕๓.๗๗	๕๐,๒๖๑.๕๔

ที่มา : สถาบันพัฒนาที่ดินนครปฐม

ตารางที่ ๔๓ แสดงข้อมูล Zoning สิ้นค้า มะพร้าว

ที่	อำเภอ	เนื้อที่อำเภอ (ไร่)	พื้นที่ศักยภาพ (ไร่)				พื้นที่ปลูกในปัจจุบัน (ไร่)				ที่อยู่อาศัย (ไร่)	แหล่งน้ำ (ไร่)		
			S๑	S๒	S๓	N	รวม	S๑	S๒	S๓			N	รวม
๑	เมือง นครปฐม	๒๕๖,๘๗๖.๖๑	๓๔,๓๗๕.๑๒	๑๑๕,๐๔๐.๘๔	๐.๐๐	๐.๐๐	๑๔๙,๔๑๕.๙๖	๑,๗๘๗.๒๒	๑,๕๐๒.๔๗	๐.๐๐	๐.๐๐	๓,๒๘๙.๖๙	๗๗,๙๔๑.๒๖	๙,๒๕๒.๔๔
๒	กำแพงแสน	๓๐๓,๕๐๗.๒๗	๑๔๒,๑๙๑.๘๘	๘๑,๐๕๕.๐๙	๐.๐๐	๐.๐๐	๒๒๓,๒๐๖.๙๗	๘๔๘.๐๑	๑๙,๙๔	๐.๐๐	๐.๐๐	๘๖๗,๙๕	๖๑,๓๒๕.๙๔	๑๑,๗๙๐.๒๒
๓	นครชัยศรี	๑๖๓,๑๘๒.๐๘	๑,๒๒๖.๔๗	๓,๙๗๕.๓๓	๐.๐๐	๐.๐๐	๕,๒๐๑.๘๐	๑,๒๒๖.๔๗	๒,๙๗๘.๙๘	๐.๐๐	๐.๐๐	๔,๒๐๕.๔๕	๓๕,๐๑๔.๑๗	๕,๒๖๔.๐๔
๔	ดอนตูม	๙๔,๓๑๘.๒๖	๒๔๓.๕๙	๑๘,๖๘๔.๖๓	๐.๐๐	๐.๐๐	๑๘,๙๒๘.๒๒	๒๔๓.๕๙	๒๔๒.๘๙	๐.๐๐	๐.๐๐	๔๘๖.๔๘	๑๗,๐๔๓.๔๑	๓,๗๑๘.๗๒
๕	บางเลน	๓๓๘,๓๕๔.๑๐	๐.๐๐	๕๕๕.๕๑	๐.๐๐	๐.๐๐	๕๕๕.๕๑	๐.๐๐	๕๕๕.๕๑	๐.๐๐	๐.๐๐	๕๕๕.๕๑	๓๗,๘๔๑.๗๑	๑๔,๙๓๒.๑๒
๖	สามพราน	๑๔๓,๓๘๙.๙๗	๘,๑๖๙.๖๖	๑,๘๓๒.๒๕	๐.๐๐	๐.๐๐	๑๐,๐๐๑.๙๑	๘,๑๖๙.๖๖	๑,๘๓๒.๒๕	๐.๐๐	๐.๐๐	๑๐,๐๐๑.๙๑	๔๖,๔๑๕.๕๑	๔,๒๙๗.๑๒
๗	พุทธมณฑล	๔๑,๘๙๕.๙๘	๐.๐๐	๒๕๑.๔๕	๐.๐๐	๐.๐๐	๒๕๑.๔๕	๐.๐๐	๒๕๑.๔๕	๐.๐๐	๐.๐๐	๒๕๑.๔๕	๑๖,๐๗๑.๗๗	๑,๐๐๖.๘๘
รวม		๑,๓๓๙,๕๒๔.๒๗	๑๘๖,๒๐๖.๗๒	๒๒๑,๓๕๕.๑๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๔๐๗,๕๖๑.๘๒	๑๒,๒๗๔.๙๕	๗,๓๘๓.๔๙	๐.๐๐	๐.๐๐	๑๙,๖๕๘.๔๔	๒๙๑,๖๕๓.๗๗	๕๐,๒๖๑.๕๔

ที่มา : สถาบันพัฒนาที่ดินนครปฐม

๒.๔.๗ ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ และที่สำคัญคือเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

ตารางที่ ๔๔ ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อศูนย์	สินค้าเด่น ของศูนย์ฯ	ที่ตั้ง		ชื่อ - สกุล ประธานศูนย์ฯ	โทรศัพท์	องค์ความรู้ / หลักสูตรอบรม
			หมู่	ตำบล			
๑	ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเมืองนครปฐม	ข้าว	๔	บ้านยาง	นายวัฒนา ใจชื่อ	๐๘-๓๑๓๙-๒๑๔๙	๑. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ๒. การแปรรูปผลผลิต
๒	ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอกำแพงแสน	ข้าว	๑	ทุ่งขวาง	นางอารมย์ อยู่เกตุ	๐๘-๖๐๐๔-๒๒๖๓	การผลิตข้าวสารคุณภาพ
๓	ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอนครชัยศรี	ข้าว	๘	แหลมบัว	นายณรงค์ กลิ่นเอือศีล	๐๙-๓๖๕๙-๖๐๗๘	เกษตรทฤษฎีใหม่
๔	ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอดอนตูม	ข้าว	๑๑	สามง่าม	นายวิมล พุ่มพูล	๐๖-๓๔๗๘-๓๐๓๐	การลดต้นทุนการผลิตข้าว
๕	ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอบางเลน	ข้าว	๙	หินมูล	นายไพรัช เส็งเจริญ	๐๘-๑๙๒๓-๖๒๘๒	การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว
๖	ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสสามพราน	ข้าว	๕	ไร่จิง	นายบุญมา ปัทวี	๐๘-๕๑๓๐-๒๐๙๔	๑. การใช้สารชีวภัณฑ์ ๒. การปลูกพืชในโรงเรือน ๓. การทำการเกษตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๗	ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอกุสุมาลย์	ข้าว	๔	มหาสวัสดิ์	นายสุทัศน์ สวัสดิ์จัน	๐๖-๑๓๗๙-๘๑๔๐	การลดต้นทุนการผลิตข้าว

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม

๒.๔.๘ ข้อมูลการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จังหวัดนครปฐม

การเกษตรแบบแปลงใหญ่ คือ การส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มการผลิตและการบริหารจัดการร่วมกัน โดยมีเกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน เพื่อหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี ราคาถูก และการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด เพิ่มโอกาสในการแข่งขัน โดยมีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคีที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในลักษณะประชารัฐ

ตารางที่ ๔๕ ข้อมูลการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อแปลงใหญ่	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	ที่ตั้งกลุ่ม		
				หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
๑	แปลงใหญ่ (ต้นแบบ)	๕๘	๑,๓๙๙	๙	หินมูล	บางเลน
๒	แปลงใหญ่ข้าวโพดฝักอ่อน	๕๐	๓๐๐	๑๑	ทุ่งลูกนก	กำแพงแสน
๓	แปลงใหญ่ข้าว	๕๑	๑,๐๖๔.๒๕	๔	มหาสวัสดิ์	พุทธมณฑล
๔	แปลงใหญ่ข้าว	๕๑	๑,๐๘๗	๘	แหลมบัว	นครชัยศรี
๕	แปลงใหญ่กุ้งขาว	๕๙	๗๖๑	๑	สระสีมูม	กำแพงแสน
๖	แปลงใหญ่ข้าว	๑๒๒	๓,๑๘๔	๑๑	บางปลา	บางเลน
๗	แปลงใหญ่กล้วยไม้	๓๐	๔๑๐	๑	บางแก้วฟ้า	นครชัยศรี
๘	แปลงใหญ่กล้วยไม้	๒๐	๓๐๔	๗	คลองโยง	พุทธมณฑล
๙	แปลงใหญ่กล้วยไม้	๒๐	๘๐๘	๙	นราภิรมย์	บางเลน
๑๐	แปลงใหญ่กล้วยไม้	๑๘	๖๒๘	๗	ไผ่หูช้าง	บางเลน
๑๑	แปลงใหญ่กล้วยไม้	๑๐	๓๙๗	๒	สระพัฒนา	กำแพงแสน
๑๒	แปลงใหญ่กล้วยไม้	๒๐	๓๐๐	๑	นครปฐม	เมือง
๑๓	แปลงใหญ่พืชผัก	๕๐	๓๐๐	๔	ห้วยด้วน	ดอนตูม
๑๔	แปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม	๒๕	๓๘๕	๕	บางช้าง	สามพราน
๑๕	แปลงใหญ่ข้าว	๑๓๐	๒,๕๕๑	๗	บางปลา	บางเลน
๑๖	แปลงใหญ่ข้าว	๘๐	๑,๘๔๙	๓	ไผ่หูช้าง	บางเลน
๑๗	แปลงใหญ่โคนมนครปฐม ๑	๒๙	๓๘๒	๖	ทุ่งลูกนก	กำแพงแสน
๑๘	แปลงใหญ่โคนมกำแพงแสน ๑	๓๑	๔๕๓	๑๐	ทุ่งลูกนก	กำแพงแสน
๑๙	แปลงใหญ่ข้าว	๕๗	๑,๔๓๙.๗๕	๘	นิลเพชร	บางเลน
๒๐	แปลงใหญ่ส้มโอ	๓๗	๓๓๖	๒	ดอนแฝก	นครชัยศรี
๒๑	แปลงใหญ่ข้าว	๓๗	๗๗๗	๕	ไร่ขิง	สามพราน

ตารางที่ ๔๕ ข้อมูลการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จังหวัดนครปฐม (ต่อ)

ที่	ชื่อแปลงใหญ่	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	ที่ตั้งกลุ่ม		
				หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
๒๒	แปลงใหญ่ข้าว	๔๐	๖๙๐.๒๕	๑๑	สามง่าม	ดอนตูม
๒๓	แปลงใหญ่ข้าว	๓๙	๓๒๕.๒๕	๔	บ้านยาง	บ้านยาง
๒๔	แปลงใหญ่ข้าว	๓๒	๔๓๓	๑	ทุ่งขวาง	กำแพงแสน
๒๕	แปลงใหญ่กะเพรา โหระพา	๔๔	๒๑๑	๑๓	บางปลา	บางเลน
๒๖	แปลงใหญ่ไทรประดับ	๕๘	๔๑๐	๙	บางปลา	บางเลน
๒๗	แปลงใหญ่มันเทศ	๔๔	๓๐๙	๙	ลำพญา	บางเลน
๒๘	แปลงใหญ่ข้าว (ไผ่หุช้าง๒)	๙๓	๒,๒๕๕	๓	ไผ่หุช้าง	บางเลน
๒๙	แปลงใหญ่กุ้งก้ามกราม	๔๑	๙๗๔	๖	ดอนยายหอม	เมือง
๓๐	แปลงใหญ่ไก่พื้นเมือง	๔๓	๑,๙๗๘	๑	บ้านยาง	เมือง
๓๑	แปลงใหญ่ข้าว	๗๒	๑,๖๓๘	๖	นราภิรมย์	บางเลน
๓๒	แปลงใหญ่พืชผัก	๔๓	๑๙๓.๗๕	๗	หนองงูเห่ล้อม	เมือง
๓๓	แปลงใหญ่กล้วย	๓๐	๑๕๖.๒๕	๖	บ้านยาง	เมือง
๓๔	แปลงใหญ่ผัก (บัวบก)	๕๒	๑๐๐.๒๕	๘	นิลเพชร	บางเลน
๓๕	แปลงใหญ่ข้าว	๔๐	๖๕๕	๑	นราภิรมย์	บางเลน
๓๖	แปลงใหญ่ข้าว	๓๗	๗๔๘	๘	คลองนกกระทุง	บางเลน
๓๗	แปลงใหญ่กุ้งก้ามกราม	๕๖	๖๙๙.๒๕	๗	บางหลวง	บางเลน
๓๘	แปลงใหญ่ข้าะไคร้	๔๒	๑๔๖.๒๕	๒	นราภิรมย์	บางเลน
๓๙	แปลงใหญ่ข้าว	๓๗	๕๗๔	๕	ดอนตูม	บางเลน
๔๐	แปลงใหญ่ฝรั่ง	๓๒	๑๕๒.๗๕	๕	บางช้าง	สามพราน
๔๑	แปลงใหญ่มะม่วง	๒๑	๓๑๗	๔	ดอนยายหอม	เมือง
๔๒	แปลงใหญ่อ้อยโรงงาน	๓๐	๗๔๘	๒	หนองงูเห่ล้อม	เมือง
๔๓	แปลงใหญ่ผัก	๑๘	๓๓๔	๔	บางหลวง	บางเลน
๔๔	แปลงใหญ่ผัก	๓๕	๑๔๘.๒๕	๓	ดอนตูม	บางเลน
๔๕	แปลงใหญ่ผัก	๓๒	๑๒๓.๕	๔	นราภิรมย์	บางเลน
๔๖	แปลงใหญ่ข้าว	๔๒	๖๘๕	๓	ห้วยพลู	นครชัยศรี

ตารางที่ ๔๕ ข้อมูลการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จังหวัดนครปฐม (ต่อ)

ที่	ชื่อแปลงใหญ่	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	ที่ตั้งกลุ่ม		
				หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
๔๗	แปลงใหญ่ข้าว	๖๐	๑,๓๖๒	๕	บัวปากท่า	บางเลน
๔๘	แปลงใหญ่ข้าว	๓๒	๕๕๕.๒๕	๑๕	บางระกำ	บางเลน
๔๙	แปลงใหญ่ข้าว	๓๔	๗๖๘	๘	นราภิรมย์	บางเลน
๕๐	แปลงใหญ่ข้าว	๗๓	๑,๕๗๑	๑๔	บางปลา	บางเลน
๕๑	แปลงใหญ่กุ้ง	๓๑	๓๓๙.๗๕	๔	ห้วยม่วง	กำแพงแสน
๕๒	แปลงใหญ่ผัก	๓๒	๑๒๕.๕๐	๘	หินมูล	บางเลน
๕๓	แปลงใหญ่บัวสาย	๓๐	๒๐๐	๘	บางปลา	บางเลน
๕๔	แปลงใหญ่กุยช่าย ผักชีฝรั่ง	๓๒	๑๐๔	๑	บางแก้วฟ้า	นครชัยศรี
๕๕	แปลงใหญ่กุ้งก้ามกราม	๓๕	๗๒๘.๗๕	๒	บางระกำ	นครชัยศรี
๕๖	แปลงใหญ่ผัก	๓๐	๕๐	๗	โพรงมะเดื่อ	เมือง
๕๗	แปลงใหญ่ผัก	๓๓	๗๘.๘	๙	ทัพหลวง	เมือง
๕๘	แปลงใหญ่ผัก	๔๑	๑๖๐	๕	หนองดินแดง	เมือง
๕๙	แปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม	๓๗	๒๗๘.๗๕	๕	วัดละมุด	นครชัยศรี
๖๐	ข้าว	๓๐	๕๘๒.๗๕	๙	ดอนตูม	บางเลน
๖๑	ข้าว	๔๑	๗๑๓.๗๕	๗	สามง่าม	ดอนตูม
๖๒	มะพร้าวน้ำหอม	๓๐	๓๓๓	๑๐	คลองจินดา	สามพราน
๖๓	ผักบุ้งแก้ว	๓๐	๑๔๕.๕	๙	หินมูล	บางเลน
๖๔	ฝรั่ง	๓๐	๑๘๙	๓	บางแก้ว	นครชัยศรี
๖๕	กระชาย	๓๒	๑๔๖.๒๕	๑๔	ลำเหย	ดอนตูม
๖๖	หน่อไม้ฝรั่ง	๕๓	๑๖๘.๗๕	๒	หนองงูเห่ล้อม	เมืองนครปฐม
๖๗	กุ้งก้ามกราม	๔๐	๖๕๗.๗๐	๙	สามง่าม	ดอนตูม
๖๘	ผัก	๓๑	๑๑๐		คลองโยง	พุทธมณฑล
๖๙	ผัก	๓๐	๑๓๔		ห้วยพลู	นครชัยศรี
๗๐	มะพร้าวน้ำหอม	๓๐	๓๐๗		แหลมบัว	นครชัยศรี
๗๑	ข้าว	๔๐	๗๒๐		บางระกำ	บางเลน

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม

๒.๔.๙ ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) เป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีที่บริหารจัดการโดยเกษตรกร เพื่อให้ชุมชนสามารถจัดการเรื่องดินและปุ๋ยด้วยตนเอง

ตารางที่ ๔๖ ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) จังหวัดนครปฐม

ชื่อ ศดปช.	ระดับ	ที่ตั้ง ศดปช.			จำนวนสมาชิก (ราย)	พืชหลัก	ประเภท ศดปช.
		เลขที่	หมู่	ตำบล			
ศดปช. บ้านยาง	A+	๔๙	๔	บ้านยาง		ข้าว	ศดปช. หลัก
ศดปช. หุ้งขวาง	A+	๑๓๘	๑	หุ้งขวาง		ข้าว, ฝัก	ศดปช. หลัก
ศดปช. หินมูล	A	๓๐/๑	๙	หินมูล		ข้าว	ศดปช. หลัก
ศดปช. สามง่าม	B	๒๐๑	๑๑	สามง่าม		ข้าว	ศดปช. หลัก
ศดปช. แหลมบัว	B	๑๔/๑	๘	แหลมบัว		ข้าว	ศดปช. หลัก
ศดปช. ไร่ชิง	B	๖๑/๑	๙	ไร่ชิง		ข้าว	ศดปช. หลัก
ศดปช. มหาสวัสดิ์	B	๑	๔	มหาสวัสดิ์		ข้าว	ศดปช. หลัก
ศดปช. กระทุ่มล้ม	C	๑๙/๒	๑	กระทุ่มล้ม	๒๐	ข้าว	ศดปช. เครือข่าย
ศดปช. บ้านคลองสว่างอารมณ์	C	๓๔	๖	นราภิรมย์	๒๐	ข้าว	ศดปช. เครือข่าย
ศดปช. บ้านหนองน้ำเปรี้ยว	C	๑๒๘	๕	ดอนตูม	๒๐	ข้าว	ศดปช. เครือข่าย
ศดปช. คลองโยง	C	๗๕	๑	คลองโยง	๒๐	ข้าว/ฝัก	ศดปช. เครือข่าย
ศดปช. ลานตากฟ้า	C	๙๖	๓	ลานตากฟ้า	๒๐	ข้าว	ศดปช. เครือข่าย
ศดปช. ห้วยหมอนทอง	C	๒๐	๘	ห้วยหมอนทอง	๒๐	ข้าว	ศดปช. เครือข่าย
ศดปช. กดอนรวก	C	๕๗	๑	ดอนรวก	๒๐	ฝัก	ศดปช. เครือข่าย
ศดปช. หนองดินแดง	C	๓๗/๑	๕	หนองดินแดง	๓๐	ฝัก	ศดปช. เครือข่าย
ศดปช. ทัพหลวง	C	๓๑	๙	ทัพหลวง	๓๐	ฝัก	ศดปช. เครือข่าย
ศดปช. ดอนยายหอม	C	๓๒๐	๑	ดอนยายหอม	๒๐	ข้าว	ศดปช. เครือข่าย
ศดปช. หนองปากโลง	C	๙๙	๙	หนองปากโลง	๒๐	ฝัก	ศดปช. เครือข่าย
ศดปช. บ้านสุขสบาย	C	๒๐	๑๔	ลำเหย	๒๒	กระชาย	ศดปช. เครือข่าย
ศดปช. เกษตรปลอดภัย คลองใหม่	C	๘๘	๑	คลองใหม่	๒๓	ฝรั่ง	ศดปช. เครือข่าย

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม

๒.๔.๑๐ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) เป็นแหล่งเรียนรู้และกลไกแก้ไขปัญหาศัตรูพืชโดยเกษตรกร ดำเนินการตามแนวทางโรงเรียนเกษตรกร ให้ชุมชนจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเอง

ตารางที่ ๔๗ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	ชื่อศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	ระดับ ชั้น	สมาชิก (ราย)	อำเภอ	ตำบล	ชนิด พืช หลัก
๑	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนหนองปากโลง นาย สุรินทร์ เหลืองเพิ่มสกุล	A	๓๒	เมือง นครปฐม	หนองปากโลง	ผักอื่นๆ
๒	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลทุ่งขวาง นาย เจน บุญวัฒน์	A	๓๒	กำแพงแสน	ทุ่งขวาง	ข้าวเจ้า
๓	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลห้วยขวาง นาย สุรเดช คำภีร์	B	๒๐	กำแพงแสน	ห้วยขวาง	ข้าวเจ้า
๔	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลรางพิกุล นาย แสง กุหลาบแก้ว	C	๒๐	กำแพงแสน	รางพิกุล	ข้าวเจ้า
๕	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลสะพาน นาย วิชัย สระทองโดย	B	๒๐	กำแพงแสน	สะพาน	ผักอื่นๆ
๖	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลกระต๊อบ นาย ณรงค์ชาญ รอดดอนไพร	B	๔๐	กำแพงแสน	กระต๊อบ	ข้าวเจ้า
๗	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลห้วยม่วง น.ส. เสาวณีย์ ประจิม	C	๑๕	กำแพงแสน	ห้วยม่วง	ข้าวเจ้า
๘	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลทุ่งบัว นาย มนัส จ้อยร่อย	B	๒๐	กำแพงแสน	ทุ่งบัว	ข้าวเจ้า
๙	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลห้วยหมอนทอง นาย จำลอง จันทรดี	A	๒๐	กำแพงแสน	ห้วยหมอนทอง	ผักอื่นๆ
๑๐	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนหนองงูเหลือม นาย พิเชษฐ ไทยวัฒนานนท์	B	๓๐	เมือง นครปฐม	หนองงูเหลือม	อ้อย โรงงาน
๑๑	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองดินแดง นาย สุทน พาทัน	A	๔๓	เมือง นครปฐม	หนองดินแดง	ผักอื่นๆ
๑๒	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลทัพหลวง นาย ภักดี พุทธิจุล	A	๓๐	เมือง นครปฐม	ทัพหลวง	ข้าวเจ้า
๑๓	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลบ้านยาง นาย วัฒนา ใจชื่อ	A	๓๐	เมือง นครปฐม	บ้านยาง	ข้าวเจ้า
๑๔	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลสามง่าม นาย วิมล พุ่มพูล	C	๓๐	ดอนตูม	สามง่าม	ข้าวเจ้า
๑๕	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลดอนรวก นาย วีระชัย สุขแจ่ม	A	๒๕	ดอนตูม	ดอนรวก	ผักกาด อื่นๆ
๑๖	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลไร่ชิง นาย สมศักดิ์ คุ่มถนอม	B	๓๐	สามพราน	ไร่ชิง	ข้าวเจ้า

ตารางที่ ๔๗ ศูนย์จัดการจัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดนครปฐม (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	ระดับชั้น	สมาชิก (ราย)	อำเภอ	ตำบล	ชนิดพืช หลัก
๑๗	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านคลองสว่าง อารมณ์ นาย บุรินทร์ กล่อมเลิศ	A	๓๐	บางเลน	นราภิรมย์	ข้าวเจ้า
๑๘	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนหมู่ที่ ๑ ตำบลศาลายา นาย มงคล เทียมหงษ์	B	๓๐	พุทธมณฑล	ศาลายา	ข้าวเจ้า
๑๙	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนหมู่ที่ ๑ ตำบลคลองโยง นาย พรภิรมย์ อ่อนสัมพันธ์	B	๓๐	พุทธมณฑล	คลองโยง	ข้าวเจ้า
๒๐	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนหมู่ที่ ๔ ตำบลคลองโยง นาย โดม ชื่อนเที่ยงธรรม	A	๒๗	พุทธมณฑล	คลองโยง	ข้าวเจ้า
๒๑	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านหนอง มะม่วง น.ส. สมถวิล แสงพิจิตร	B	๒๓	บางเลน	บางหลวง	ข้าวเจ้า
๒๒	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลไผ่หูช้าง นาย สุนทร ก้อนทอง	B	๒๕	บางเลน	ไผ่หูช้าง	ข้าวเจ้า
๒๓	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านบัวล้มช้าง นาง บัณฑิต จ้อยทองมูล	B	๓๐	บางเลน	หินมูล	ข้าวเจ้า
๒๔	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลนิลเพชร นาย สมบัติ เล็บครุฑ	B	๒๐	บางเลน	นิลเพชร	ข้าวเจ้า
๒๕	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านสระพังแพ ลอยนาย ประยงค์ บุญชอบ	A	๓๐	บางเลน	นิลเพชร	บัวบก
๒๖	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลไทรงาม น.ส. รพีพรรณ เหมหงษา	C	๒๖	บางเลน	ไทรงาม	ข้าวเจ้า
๒๗	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลบางระกำ นาย คมชนะ ขวัญเรืองใจ	B	๓๐	บางเลน	บางระกำ	ข้าวเจ้า
๒๘	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนคลองบางซื่อ นาย สำรวย กันทวิ	B	๒๐	สามพราน	ไร่จึง	ข้าวเจ้า
๒๙	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนกระทุ่มล้ม นาย บุญส่ง สุขโหมด	B	๓๐	สามพราน	กระทุ่มล้ม	ข้าวเจ้า
๓๐	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลคลองใหม่ นาย เกรียงศักดิ์ พระเขียนทอง	B	๒๕	สามพราน	คลองใหม่	ฝรั่ง
๓๑	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลคลอง จินดานาย มงคล กวश्यकษา	B	๓๐	สามพราน	คลองจินดา	ไม้ผล อื่นๆ

ตารางที่ ๔๗ ศูนย์จัดการจัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดนครปฐม (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	ระดับ ชั้น	สมาชิก (ราย)	อำเภอ	ตำบล	ชนิดพืช หลัก
๓๒	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสามควายเผือก นาย อุ่น เหล็กอ้อม	A	๑๙	เมือง นครปฐม	สามควายเผือก	ข้าวเจ้า
๓๓	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนทุ่งน้อย น.ส. พชรมน ญูฉาย	B	๒๕	เมือง นครปฐม	ทุ่งน้อย	ผักอื่นๆ
๓๔	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านคอกช้าง นาย สกล ญาติบรรทุง	A	๔๐	นครชัยศรี	แหลมบัว	ข้าวเจ้า
๓๕	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนห้วยพลู นาย ดำรง วงศ์ศรี	B	๓๒	นครชัยศรี	ห้วยพลู	ข้าวเจ้า
๓๖	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนโคกพระเจดีย์ นาย นิพนธ์ ชาติเขยแดง	B	๓๑	นครชัยศรี	โคกพระเจดีย์	มะม่วง
๓๗	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบางแก้วฟ้า นาย สุรพล แก้วแว่น้อย	B	๓๐	นครชัยศรี	บางแก้วฟ้า	กุยช่าย
๓๘	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนดอนแฝก นาย ชำนาญ ศรีทองคำ	B	๓๐	นครชัยศรี	ดอนแฝก	ข้าวเจ้า
๓๙	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนวัดละมุด นาย ประเวช ศรีจิงใจ	B	๓๐	นครชัยศรี	วัดละมุด	มะพร้าว
๔๐	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเครือข่ายหมู่ที่ ๘ ตำบลคลองโยง นาย บุญลือ เจริญมี	C	๑๕	พุทธมณฑล	คลองโยง	ข้าวเจ้า
๔๑	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนหมู่ที่ ๔ ตำบล มหาสวัสดิ์ นาย สุทัศน์ สวัสดิ์จัน	B	๑๕	พุทธมณฑล	มหาสวัสดิ์	ข้าวเจ้า
๔๒	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนหนองกระโดน - กรับใหญ่ นาย งาม แจ็กพันธ์	C	๓๒	เมือง นครปฐม	บ้านยาง	หน่อไม้ฝรั่ง
๔๓	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลตลาดจินดา นาย น้อย นุตโร	B	๓๑	สามพราน	ตลาดจินดา	มะพร้าว
๔๔	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนหนองงูเหลือม รักษ์สิ่งแวดล้อม นาย ตรีเนตร รอดโพธิ์ทอง	C	๓๒	เมือง นครปฐม	หนองงูเหลือม	ผักกวางตุ้ง
๔๕	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านคลองทางหลวง นาย จรัส อังกาบ	B	๓๐	นครชัยศรี	บางแก้ว	ฝรั่ง
๔๖	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านสุขสบาย นาย สมควร แม้นประเสริฐ	C	๓๑	นครปฐม	ลำเหย	กระชาย

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม

๒.๔.๑๑ ศูนย์ข้าวชุมชน เป็นแหล่งบริหารจัดการเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีโดยเกษตรกรในท้องถิ่น ดำเนินการภายใต้การดูแลของกรมการข้าว เพื่อส่งเสริมการผลิตข้าว ลดต้นทุน และเป็นศูนย์กลางกระจายพันธุ์ข้าวดีให้ชาวนาในชุมชนนำไปเพาะปลูกได้อย่างทั่วถึง

ตารางที่ ๔๘ ศูนย์ข้าวชุมชนจังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อศูนย์	ที่ตั้ง		
		เลขที่	ตำบล	อำเภอ
๑	ดอนตูม	๑๖/๓	ดอนตูม	บางเลน
๒	บางปลา	๓๖	บางปลา	บางเลน
๓	เหมืองนา	๓๘	บางแก้วฟ้า	นครชัยศรี
๔	แหลมบัว	๑๑๑/๑	แหลมบัว	นครชัยศรี
๕	บ้านไผ่แซว	๕๓	ไผ่หูช้าง	บางเลน
๖	บ้านคลองนกกระทุง	๓๙	คลองนกกระทุง	บางเลน
๗	บ้านสระพังแพลอย	๘	นิลเพชร	บางเลน
๘	ตำบลสามง่าม	๒๐๓/๒	สามง่าม	ดอนตูม
๙	ตำบลทุ่งขวาง	๑๗๘	ทุ่งขวาง	กำแพงแสน
๑๐	นราภิรมย์ ๒	๑๐๐	นราภิรมย์	บางเลน
๑๑	นราภิรมย์ ๑	๓๔	นราภิรมย์	บางเลน
๑๒	สหกรณ์นิคมการเกษตรบ้านคลองโยง	๔๕/๓	คลองโยง	พุทธมณฑล
๑๓	บัวลุ่มช้าง	๗๕	หินมูล	บางเลน
๑๔	คลองพระมอพิสัย	๓๓/๑	นราภิรมย์	บางเลน
๑๕	บ้านหนองมะม่วง	๓๘	บางหลวง	บางเลน
๑๖	เกษตรยางสามยอดตำบลบ้านยาง	๕๓/๒	บ้านยาง	เมือง
๑๗	วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าวพันธุ์ดีทุ่งไผ่ลิง	๑๐	บางระกำ	บางเลน
๑๘	การพัฒนาคุณภาพข้าว	๔๑/๓	คลองโยง	พุทธมณฑล
๑๙	ตำบลบัวปากท่า	๑๓๒	บัวปากท่า	บางเลน
๒๐	ตำบลกระทุ่มล้ม	๒๒	กระทุ่มล้ม	สามพราน
๒๑	ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ประจำตำบลลำพญา	๑๐๙	ลำพญา	บางเลน

ตารางที่ ๔๘ ศูนย์ข้าวชุมชนจังหวัดนครปฐม (ต่อ)

ที่	ชื่อศูนย์	ที่ตั้ง		
		เลขที่	ตำบล	อำเภอ
๒๒	ตำบลไร่ขิง	๖๑/๑	ไร่ขิง	สามพราน
๒๓	บางภาษี	๖๘	บางภาษี	บางเลน
๒๔	ตำบลดอนพุทรา	๒๐/๑	ดอนพุทรา	ดอนตูม
๒๕	ตำบลวัดสำโรง	๙/๙	วัดสำโรง	นครชัยศรี
๒๖	บ้านบางไทรป่า	๖๘	บางไทรป่า	บางเลน
๒๗	บางไทรซ้อน	๘๕	ดอนแฝก	นครชัยศรี
๒๘	ตำบลหอมเกร็ด	๙๑/๒	หอมเกร็ด	สามพราน
๒๙	หมู่๑๒ ตำบลบางภาษี	๒๑๕	บางภาษี	บางเลน
๓๐	ตำบลดอนแฝก	๖๐/๑	ดอนแฝก	นครชัยศรี
๓๑	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวบ้านใหม่เจริญพร	๕๙	หนองกระทุ่ม	กำแพงแสน
๓๒	บ้านหนองปรัง หมู่ ๒	๒๔	ไผ่หูช้าง	บางเลน
๓๓	หมู่ ๕ หมู่ ๘ ต.หนองกระทุ่ม	๒๘	หนองกระทุ่ม	กำแพงแสน
๓๔	ห้วยหมอนทอง	๒๐	ห้วยหมอนทอง	กำแพงแสน
๓๕	ตำบลบางกระทิก	๗๕	บางกระทิก	สามพราน
๓๖	ปลูกข้าวเจริญสุข	๖๐	คลองโยง	พุทธมณฑล

ที่มา : ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี

๒.๕ ผู้ประกอบการโรงสีในจังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๔๙ ผู้ประกอบการโรงสีในจังหวัดนครปฐม ประเภท โรงสีขนาดใหญ่

ที่	ชื่อผู้ประกอบการ	ที่อยู่	กำลังการผลิต
๑	หจก.โรงสีนิวัตรพาณิชย์	๒๖ ม.๑๒ ต.บางภาษี อ.บางเลน จ.นครปฐม ๗๓๑๓๐	๔๐๐
๒	หจก.โรงสีไฟสมบุญการค้า	๕ ม.๒ ต.บางกระพิก อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๒๑๐	๔๐๐
๓	บริษัท โรงสีข้าวเจริญพาณิชย์กำแพงแสน จำกัด	๑๔๔-๑๔๔/๑ ม.๑๑ ต.วังน้ำเขียว อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม ๗๓๑๔๐	๖๐๐
๖	บริษัท โรงสีโชคถาวร จำกัด	๑๒ ม.๒ ต.สระพัฒนา อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม ๗๓๑๔๐	๔๐๐
๘	บริษัท สหชัย ๒ จำกัด	๑๕๖ ม.๑ ต.ถนนขนาด อ.เมือง จ.นครปฐม ๗๓๐๐๐	๔๕๐
๔	บริษัท โรงสีข้าวธัญสวัสดิ์ จำกัด	๗๔ ม.๙ ต.บัวปากท่า อ.บางเลน จ.นครปฐม ๗๓๑๓๐	๕๐๐
๗	หจก.โรงสีพัฒนานาณิช	๑๒๖ ม.๑๒ ต.ดอนข่อย อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม ๗๓๑๔๐	๓๕๐
๕	บริษัท โรงสีกิจประเสริฐ จำกัด	๖๐ ม.๘ ต.บางปลา อ.บางเลน จ.นครปฐม	๔๕๐

ตารางที่ ๕๐ ผู้ประกอบการโรงสีในจังหวัดนครปฐม ประเภท โรงสีขนาดกลาง

ที่	ชื่อผู้ประกอบการ	สถานที่ประกอบการ	กำลังการผลิต
๑	หจก.โรงสีเพิกิจวัฒนา	๗๓ ม.๘ ต.บัวปากท่า อ.บางเลน จ.นครปฐม ๗๓๑๓๐	๑๒๐
๒	บริษัท โรงสีรุ่งวานิช จำกัด	๔๙ ม.๙ ต.สระสี่มุม อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม ๗๓๑๔๐	๒๐๐
๓	หจก.โรงสีบ้านดอน	๙๖ ม.๑๕ ต.สระสี่มุม อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม ๗๓๑๔๐	๑๘๐
๔	บริษัท หมูเหล็กทีวีทรัพย์ จำกัด	๑๕๔ ม.๘ ต.บัวปากท่า อ.บางเลน จ.นครปฐม ๗๓๑๓๐	๒๕๐
๕	บริษัท โรงสีข้าว ชัยญาววัฒน์ จำกัด	๖๕ ม.๒ ต.บัวปากท่า อ.บางเลน จ.นครปฐม ๗๓๑๓๐	๓๐๐
๖	บริษัท โรงสี ช.รุ่งเรือง (๑๙๙๕) จำกัด	๕๘/๑ ม.๙ ต.ทัพหลวง อ.เมือง จ.นครปฐม ๗๓๐๐๐	๓๐๐
๗	หจก.เกษตรรุ่งเรืองพัฒนา	๑๓๐ ม.๙ ต.บางไทรป่า อ.บางเลน จ.นครปฐม ๗๓๑๓๐	๓๐๐
๘	สิงห์โชคอำนาจ ๒	๑๖๔ ม.๓ ต.วังน้ำเขียว อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม ๗๓๑๔๐	๑๕๐
๙	บริษัท ชัยญากิจนครปฐม(๒๕๒๑) จำกัด	๘๐/๕ ม.๔ ต.บางภาษี อ.บางเลน จ.นครปฐม ๗๓๑๓๐	๓๐๐
๑๐	บริษัท ไทยหิรัญโรซมิลล์ จำกัด	๙๒ ม.๕ ต.ลำพญา อ.เมือง จ.นครปฐม ๗๓๐๐๐	๑๒๐
๑๑	หจก.โรงสีเฟ.ป.เฟื่องฟูชัยภูมิจ	๑๕ ม.๘ ต.หินมูล อ.บางเลน จ.นครปฐม ๗๓๑๓๐	๑๕๐
๑๒	บริษัท โรงสีเกษตรธรรม จำกัด	๗๙/๓ ม.๘ ต.วังตะกู อ.เมือง จ.นครปฐม ๗๓๐๐๐	๒๐๐
๑๓	หจก.โรงสีเฟปฐุมิวัฒน์	๖/๖ ม.๒ ต.วัดละมุด อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม ๗๓๑๒๐	๓๐๐
๑๔	หจก.โรงสีอุดมชัยยะ	๘๘ ม.๘ ถ.มาลัยแมน ต.วังตะกู อ.เมือง จ.นครปฐม ๗๓๐๐๐	๒๐๐

ตารางที่ ๕๐ ผู้ประกอบการโรงสีในจังหวัดนครปฐม ประเภท โรงสีขนาดกลาง (ต่อ)

ที่	ชื่อผู้ประกอบการ	สถานที่ประกอบการ	กำลังการผลิต
๑๕	บริษัท ชัยอินเตอร์เรย์ จำกัด	๘๑ ม.๑๗ ต.ห้วยขวาง อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม ๗๓๑๔๐	๑๐๐
๑๖	บริษัท ทวีพัฒนา ๒ จำกัด	๙๙ ม.๓ ต.นราภิรมย์ อ.บางเลน จ.นครปฐม ๗๓๑๓๐	๓๐๐
๑๗	บริษัท โรงสีติลก อินเตอร์เรย์ จำกัด	๒๐๗,๒๐๗/๑ ม.๕ ต.ทุ่งช้าง อ.บางเลน จ.นครปฐม ๗๓๑๓๐	๓๐๐
๑๘	บริษัท โรงสีทรัพย์สมบัติ จำกัด	๓๔/๕ ม.๘ ต.วังตะกู อ.เมือง จ.นครปฐม ๗๓๐๐๐	๘๐
๑๙	บริษัท สหมิตรชูสงฆ์ จำกัด	๑๗๓ ม.๕ ต.หนองกระทุ่ม อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม ๗๓๑๔๐	๒๕๐
๒๐	บริษัท หลักชัยธัญญนิช จำกัด	๕๗ ม.๙ ต.บัวปากท่า อ.บางเลน จ.นครปฐม ๗๓๑๓๐	๒๐๐
๒๑	บริษัท สหชัย ๒ จำกัด	๑๕๖ ม.๑ ต.ถนนขนาด อ.เมือง จ.นครปฐม ๗๓๐๐๐	๒๕๐
๒๒	บริษัท โรงสี รุ่งเรืองไพศาล จำกัด	๔/๑ ม.๘ ต.บัวปากท่า อ.บางเลน จ.นครปฐม ๗๓๑๓๐	๓๐๐
๒๓	พจก. โรงสีอุณเจริญทรัพย์	๖๐ ม.๑ ต.สวนป่าน อ.เมืองนครปฐม จ.นครปฐม ๗๓๐๐๐	๑๕๐

ตารางที่ ๕๑ ผู้ประกอบการโรงสีในจังหวัดนครปฐม ประเภท โรงสีขนาดเล็ก

ที่	ชื่อผู้ประกอบการ	สถานที่ประกอบการ	กำลังการผลิต
๑	หจก.โรงสีไทยเพิ่มผล (นครปฐม)	๙๐ ม.๑๐ ต.ตาก้อง อ.เมือง จ.นครปฐม ๗๓๐๐๐	๖๐
๒	สหกรณ์การเกษตรเพื่อการค้าปลีกค้า etail.ส.นครปฐม จำกัด	๔๑๓ ต.พระประโทน อ.เมือง จ.นครปฐม ๗๓๐๐๐	๒๔
๓	หจก.โรงสีदैพานิชเจริญ	๑๙๒ ม.๕ ถ.คางทอง ต.สามง่าม อ.ดอนตูม จ.นครปฐม ๗๓๑๕๐	๑๕
๔	โรงสีสิงห์โชคอำนวย	๘๒ ม.๓ ต.วังน้ำเขียว อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม ๗๓๑๔๐	๒๐
๕	บริษัท แสงเจริญทรัพย์ จำกัด	๔๖ ม.๒ ต.บางหลวง อ.บางเลน จ.นครปฐม ๗๓๑๙๐	๓๕
๖	จึ้งเฮงล้ง	๓๖-๓๖/๑ ม.๖ ต.ห้วยด้วน อ.ดอนตูม จ.นครปฐม	๖๐
๗	โรงสีเฟฟวิกันต์	๓๘๒ ม.๒ ต.หนองดินแดง อ.เมือง จ.นครปฐม ๗๓๐๐๐	๔๐

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครปฐม

๒.๖ ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน ของจังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๕๒ ผู้ได้รับการเชิดชูเกียรติให้เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

ชื่อ	สาขาปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน	ปีที่ได้รับ
๑.นายสุธรรม จันทร์อ่อน	ปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง	พ.ศ. ๒๕๖๑
๒.นายสงว คุ่มวิเชียร	ปราชญ์เกษตรดีเด่น	พ.ศ. ๒๕๖๘

๒.๗ สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก

จังหวัดนครปฐม มีอาสาสมัครเกษตรกรที่เป็นเครือข่ายในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ในแต่ละสาขาที่รับผิดชอบ เพื่อร่วมกิจกรรมการเกษตรในท้องถิ่น เป็นศูนย์รวมของเกษตรกร เพื่อสนับสนุนงานของภาครัฐ ดังนี้

ตารางที่ ๕๓ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตรกรของจังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๖ (ปี ๒๕๖๗/ ยังไม่แนบ)

อำเภอ	ด้านอาสาสมัครเกษตรกร								
	เกษตรกรหมู่บ้าน	ปศุสัตว์	ชาวนา	หมอดิน	สหกรณ์	ครูบัญชี	ชลประทาน	ปฏิรูปที่ดิน	เศรษฐกิจการเกษตร
เมืองนครปฐม	๒๑๐	๒	๑	๒๓๕	๑๖	๒๔	๑๓	-	๑
กำแพงแสน	๒๐๔	๒	-	๒๑๒	๗	๑๒	๒๘	-	๑
นครชัยศรี	๙๘	๒	๔	๑๖๖	๓	๕	๑	-	๑
ดอนตูม	๖๙	๑	๗	๙๗	๒	๔	๗	-	๑
บางเลน	๑๗๙	๑	๑๕๗	๑๘๓	๒	๑๙	๔๓	๑๗	๑
สามพราน	๑๓๗	๑	๒	๑๑๗	๑	๖	๓	-	๑
พุทธมณฑล	๑๘	๑	-	๒๐	๑	๔	๒	๓	๑
รวม	๙๑๕	๑๐	๑๗๑	๑,๐๓๐	๓๒	๗๔	๙๗	๒๐	๗

ที่มา : หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๕๔ แสดงข้อมูล Smart farmer / Young smart farmer จังหวัดนครปฐม

Smart farmer / Young smart farmer คือ เกษตรกร/เกษตรกรรุ่นใหม่ ที่ผ่านการขึ้นทะเบียนกับภาครัฐ และมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง โดยนำเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์มาใช้ในการบริหารจัดการฟาร์ม แบบครบวงจร เพื่อยกระดับสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรที่พึ่งพาตนเองได้ และเป็นผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่น

ที่	อำเภอ	เกษตรกร		ข้าว	ปศุสัตว์
		Smart farmer	Young smart farmer	Smart farmer	Smart farmer
๑	เมืองนครปฐม	๕๙๙	๖๕	-	๑๐
๒	กำแพงแสน	๕๘๗	๑๔	๔	๑๐
๓	นครชัยศรี	๓๖๗	๑๗	-	๒
๔	ดอนตูม	๓๐๙	๑๑	๑	๒
๕	บางเลน	๕๔๓	๔๗	๘๕	๒
๖	สามพราน	๔๖๑	๒๐	๑	๒
๗	พุทธมณฑล	๑๙๒	๘	-	๒
รวมทั้งจังหวัด		๓,๐๕๘	๑๘๒	๙๑	๓๐

ที่มา : หน่วยงานเจ้าของข้อมูล : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี

๒.๘ การรวมกลุ่ม

จังหวัดนครปฐม มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร เป็นการรวมตัวของบุคคลที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักตั้งแต่ ๓๐ คนขึ้นไป มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือกันและกันในการผลิต แปรรูป หรือจำหน่ายผลผลิต เพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

ตารางที่ ๕๕ แสดงข้อมูลการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่ไม่เป็นนิติบุคคล จังหวัดนครปฐม

ที่	อำเภอ	จำนวน กลุ่มรวม (กลุ่ม)	จำนวน สมาชิกรวม (ราย)	กลุ่มสถาบันเกษตรกร							
				วิสาหกิจชุมชน		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มเยาวชนเกษตรกร		กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	
				(กลุ่ม)	(ราย)	(กลุ่ม)	(ราย)	(กลุ่ม)	(ราย)	(กลุ่ม)	(ราย)
๑	เมืองนครปฐม	๑๐๕	๑,๔๘๒	๕๒	๑,๑๖๒	๗	๘๕	๑๕	๒๗๕	๓๐	๔๔๗
๒	กำแพงแสน	๑๐๙	๒,๐๘๑	๕๑	๑,๐๕๑	๑๒	๑๔๓	๑๒	๑๘๓	๓๐	๓๓๓
๓	นครชัยศรี	๗๓	๘๕๘	๓๒	๓๖๖	๑๑	๑๒๙	๑๖	๒๑๕	๑๒	๑๙๑
๔	ดอนตูม	๔๘	๕๒๘	๓๑	๓๒๘	๑๐	๑๐๓	๖	๙๔	๗	๙๐
๕	บางเลน	๑๑๘	๒,๐๔๗	๗๘	๑,๖๒๘	๑๑	๑๓๐	๑๕	๒๙๙	๑๓	๒๔๓
๖	สามพราน	๙๒	๑,๘๙๘	๕๕	๘๘๓	๙	๑๑๘	๑๒	๔๒๕	๒๐	๓๗๕
๗	พุทธมณฑล	๖๓	๗๗๑	๔๘	๕๘๖	๕	๗๑	๙	๑๒๖	๓	๓๔
	รวมทั้งจังหวัด	๖๐๘	๙,๖๖๕	๓๔๗	๖,๐๐๔	๖๕	๗๗๙	๘๕	๑,๖๑๗	๑๑๕	๑,๗๑๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๕๖ แสดงข้อมูลการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่เป็นนิติบุคคล จังหวัดนครปฐม

ที่	อำเภอ	กลุ่มเกษตรกรรวม (กลุ่ม)	สมาชิกรวม (ราย)	กลุ่มเกษตรกร					
				กลุ่มเกษตรกรทำนา		กลุ่มเกษตรกรทำสวน		กลุ่มเกษตรกรทำไร่	
				(กลุ่ม)	(ราย)	(กลุ่ม)	(ราย)	(กลุ่ม)	(ราย)
๑	เมืองนครปฐม	๕	๒๘๑	๑	๔๖	๒	๑๑๗	๒	๑๑๘
๒	กำแพงแสน	๒	๖๕	๒	๖๕	-	-	-	-
๓	นครชัยศรี	๑	๘๕	๑	๘๕	-	-	-	-
๔	ดอนตูม	๑	๕๘	๑	๕๘	-	-	-	-
๕	บางเลน	๑	๖๓	๑	๖๓	-	-	-	-
๖	สามพราน	๒	๘๗	-	-	๒	๘๗	-	-
๗	พุทธมณฑล	-	-	-	-	-	-	-	-
รวมทั้งจังหวัด		๑๒	๖๓๙	๖	๓๑๗	๔	๒๐๔	๒	๑๑๘

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๕๗ แสดงการจัดชั้นคุณภาพสหกรณ์ / กลุ่มเกษตรกร

๑. สหกรณ์ภาคการเกษตร

ประเภท	ชั้น ๑	ชั้น ๒	ชั้น ๓	รวมทั้งสิ้น
- สหกรณ์เมืองนครปฐม จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์การเกษตรดอนตูม จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์โคนมกำแพงแสน จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์โคนมนครปฐม จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์การเกษตรนครชัยศรี จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์การเกษตรปฎิรูปที่ดินบางเลน จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์การเกษตรบางเลน จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์การเกษตรสตรีบางภาษี จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์การเกษตรสามพราน จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.นครปฐม จำกัด			๑	๑
- สหกรณ์ปศุสัตว์กำแพงแสนพัฒนา จำกัด			๑	๑
- สหกรณ์โคเนื้อกำแพงแสน จำกัด			๑	๑
- สหกรณ์กวางแห่งประเทศไทย จำกัด			๑	๑
- สหกรณ์เครือข่ายโคเนื้อ จำกัด			๑	๑
- สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินนครปฐม จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์บ้านคลองโยง จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งนครปฐม จำกัด			๑	๑
* สหกรณ์ประมงนครปฐม จำกัด จัดตั้งยังไม่ครบ ๒ ปี จึงไม่เข้าเกณฑ์การประเมิน				
รวม	๖	๕	๖	๑๗

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๕๗ แสดงการจัดชั้นคุณภาพสหกรณ์ / กลุ่มเกษตรกร (ต่อ)

๒. สหกรณ์นอกภาคการเกษตร

ประเภท	ชั้น ๑	ชั้น ๒	ชั้น ๓	รวมทั้งสิ้น
- สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศิลปากร จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์กรมการสัตว์ทหารบก จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๗ จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลศูนย์นครปฐม จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานเทศบาลนครนครปฐม จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขนครปฐม จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์ครุฑนครปฐม จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์โรงเรียนการบิน จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์บางกอกไซเคิล อินดัสเตรียล ออมทรัพย์ จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์ทานตะวันอุตสาหกรรม จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์ไทเรเท็กซ์ไทล์ (ประเทศไทย) จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์เทพผดุงพรมะพร้าว จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์แอล.เอ. ไบซิเคิล จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลห้วยพลู จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์โรงเรียนนายร้อยตำรวจ จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานยางไอตานิ จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานอำพลฟูดส์โปรเซสซิง จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยแอลกอฮอล์ จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจนครปฐม จำกัด			๑	๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่ม บมจ.ทีพีไอ จำกัด			๑	๑
- สหกรณ์ออมทรัพย์สามพรานการทอ จำกัด			๑	๑
- สหกรณ์บริการหอการค้านครปฐม จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์เคหสถานบ้านพร้อมสุข จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์บ้านมั่นคง เมืองศาลายา จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์รถยนต์โดยสารพุทธมณฑล จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์เคหสถานบางแก้วฟ้า จำกัด	๑			๑

๒. สหกรณ์นอกภาคการเกษตร (ต่อ)

ประเภท	ชั้น ๑	ชั้น ๒	ชั้น ๓	รวมทั้งสิ้น
- สหกรณ์เคหสถานนันทรีเจ้าพระยา จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์บ้านมั่นคงชุมชนสามตำบล จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์เคหสถาน เกิด เงิน พูล ทรัพย์ จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์รถยนต์โดยสารนครปฐม จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์เคหสถานชุมชนบางหลวง ร.ศ. ๑๒๒ จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์เคหสถานทรัพย์มั่นคงบางหลวง จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์หมู่บ้านสหพร จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์เคหสถานชุมชนพระนครธนบุรี จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์เคหสถานคลองจินดา จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์บ้านมั่นคงเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ เฉลิมพระเกียรติ จำกัด			๑	๑
- สหกรณ์เคหชุมชนประชาร่วมใจ จำกัด			๑	๑
- สหกรณ์เคหชุมชนบ้านฟ้าสดใส จำกัด			๑	๑
- สหกรณ์บ้านบางประแดงพัฒนา จำกัด			๑	๑
- สหกรณ์เคหสถานบ้านใหม่ร่วมใจพัฒนา จำกัด			๑	๑
- สหกรณ์เครดิตยูเนียนนักบุญเปโตร จำกัด	๑			๑
- สหกรณ์เครดิตยูเนียนสระพัฒนา จำกัด		๑		๑
- สหกรณ์เครดิตยูเนียนเมืองไร่ชิง จำกัด		๑		๑
- ร้านสหกรณ์วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จำกัด		๑		๑
- ร้านสหกรณ์เกษตรศาสตร์ จำกัด			๑	๑
รวม	๒๕	๑๒	๙	๔๖

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๕๗ แสดงการจัดชั้นคุณภาพสหกรณ์ / กลุ่มเกษตรกร (ต่อ)

๓. กลุ่มเกษตรกร

ประเภท	ชั้น ๑	ชั้น ๒	ชั้น ๓	รวมทั้งสิ้น
- กลุ่มเกษตรกรทำนาดอนยายหอม		๑		๑
- กลุ่มเกษตรกรทำนาบราภิรมย์		๑		๑
- กลุ่มเกษตรกรทำนาวัดละมุด		๑		๑
- กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านหลวง			๑	๑
- กลุ่มเกษตรกรทำนาวังน้ำเขียว			๑	๑
- กลุ่มเกษตรกรทำนาสระพัฒนา			๑	๑
- กลุ่มเกษตรกรทำสวนทุ้งน้อย		๑		๑
- กลุ่มเกษตรกรทำสวนมาบแค		๑		๑
- กลุ่มเกษตรกรทำสวนบางช้าง		๑		๑
- กลุ่มเกษตรกรทำสวนคลองจินดา		๑		๑
- กลุ่มเกษตรกรทำไร่บ้านยาง		๑		๑
- กลุ่มเกษตรกรทำไร่หนองงูเหลือม		๑		๑
รวม		๙	๓	๑๒

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครปฐม

ส่วนที่ ๓

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและทิศทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ มีความสำคัญกับการวิเคราะห์ความจำเป็นเชิงยุทธศาสตร์ จากการวิเคราะห์พบว่ามีความจำเป็นสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ความจำเป็นเชิงนโยบาย (Policy Needs Analysis)

๑.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติดำเนินการด้วยวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" โดยยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มุ่งเน้นการพัฒนาภาคการผลิตและบริการให้สามารถแข่งขันได้ เกิดความยั่งยืน โดยเฉพาะภาคเกษตรที่ต้องปรับเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าขั้นปฐมเป็นสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าสูง พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง มีคุณภาพและมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในตลาดโลก สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรรายย่อย พัฒนาระบบการผลิตเกษตรให้มีประสิทธิภาพ ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต การแปรรูป และการตลาด พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์เพื่อสนับสนุนการเกษตร ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรและการสร้างเครือข่าย พัฒนาเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการ ตลอดจนการส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม และพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

๑.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร

แผนแม่บทประเด็นการเกษตรมุ่งเน้นการพัฒนาภาคเกษตรไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่ม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร โดยมีเป้าหมายสำคัญ ๕ ด้าน ได้แก่ (๑) เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น มุ่งส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น พัฒนาสินค้า GI และผลิตภัณฑ์ชุมชน (๒) เกษตรปลอดภัย พัฒนาระบบการผลิตที่ได้มาตรฐาน GAP ลดการใช้สารเคมี ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ (๓) เกษตรชีวภาพ ใช้เทคโนโลยีชีวภาพในการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ พัฒนาพันธุ์พืชและสัตว์ที่มีคุณค่าสูง (๔) เกษตรแปรรูป พัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปเพิ่มมูลค่า สร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ใหม่ พัฒนาบรรจุภัณฑ์และการตลาด และ (๕) เกษตรอัจฉริยะ นำเทคโนโลยีดิจิทัล IoT AI มาใช้ในการผลิต พัฒนาเกษตรแม่นยำ ระบบน้ำอัจฉริยะ และฟาร์มอัจฉริยะ รวมทั้งการพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer สร้างผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ พัฒนาสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง และส่งเสริมการตลาดดิจิทัลเพื่อเข้าถึงผู้บริโภคโดยตรง

๑.๓ ร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ร่างกรอบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๔ วางเป้าหมายสูงสุดเพื่อผลักดันให้เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้นอย่างทั่วถึงและยั่งยืน ภายใต้แนวคิด "ซ่อมและเสริมรากฐาน สร้างอนาคต" โดยจัดวางยุทธศาสตร์เป็น ๕ เสาหลัก หรือกรอบ "T-R-U-S-T" ได้แก่ การพลิกโฉมเศรษฐกิจ การปฏิรูปภาครัฐ การยกระดับทุนมนุษย์ การสร้างความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรม ซึ่งแม้ภาคเกษตรจะไม่ถูกกำหนดเป็นเสาหลักเดี่ยว แต่มีจุดเชื่อมโยงเชิงยุทธศาสตร์ใน ๓ มิติ ได้แก่ มิติเศรษฐกิจ (Transform) เสาแรกมุ่งเพิ่มผลิตภาพ ขีดความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาประสิทธิภาพของตลาด รวมถึงการพัฒนา SMEs และลดเศรษฐกิจนอกระบบ ซึ่งสอดคล้องโดยตรงกับโครงสร้างเกษตรกรและวิสาหกิจแปรรูป

การเกษตรของนครปฐมที่ส่วนใหญ่เป็นรายย่อยนอกระบบ จึงเป็นโอกาสในการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์จังหวัด เรื่องเกษตรมูลค่าสูงและการแปรรูปเข้ากับกรอบชาติ **มิติทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (Sustain)** เสานี้ให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและความเสี่ยงด้านสภาพอากาศ รวมถึงเป้าหมาย Net Zero ซึ่งสามารถเชื่อมโยงจังหวัดนครปฐมในฐานะพื้นที่เกษตรลุ่มน้ำท่าจีนประเด็นการบริหารจัดการน้ำ ดินเค็ม/ดินเสื่อมโทรม และเกษตรคาร์บอนต่ำ **มิติทุนมนุษย์และเทคโนโลยี (Upgrade-Transfer)** ที่เน้นการจัดการแรงงานนอกระบบและการส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางขนาดย่อมให้นำเทคโนโลยีไปปรับใช้ ซึ่งแนวทางการพัฒนาของจังหวัดที่ต้องการยกระดับทักษะเกษตรกรและการนำเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) มาเสริมผลิตภาพได้

๑.๔ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรโดยตรง ได้แก่ SDG ๒ ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน โดยมุ่งเพิ่มผลิตภาพ การเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็ก เพิ่มขึ้น ๒ เท่า ภายในปี ๒๕๗๓ สร้างระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและใช้วิธีปฏิบัติทางการเกษตรที่มีความยืดหยุ่น เพิ่มผลิตภาพและการผลิต ช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สภาพอากาศรุนแรง ภัยแล้ง น้ำท่วม และภัยพิบัติอื่นๆ ปรับปรุงคุณภาพที่ดินและดินอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับ SDG อื่นๆ อาทิ SDG ๖ การจัดการน้ำและสุขาภิบาลอย่างยั่งยืน SDG ๘ การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ SDG ๑๒ การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน SDG ๑๓ การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ SDG ๑๕ การปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศบนบก รวมถึงการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ การลดความเหลื่อมล้ำ และการสร้างหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา

๑.๕ แผนปฏิบัติการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนปฏิบัติการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มุ่งเน้นการขับเคลื่อนภาคเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ภายใต้แนวคิด "เกษตรผลิต พาณิชย์ตลาด" โดยมียุทธศาสตร์สำคัญ ๖ ด้าน ได้แก่ (๑) สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร พัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ Young Smart Farmer เสริมสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (๒) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อหน่วย (๓) พัฒนาระบบตลาดภายในและต่างประเทศ สร้างช่องทางการตลาดใหม่ พัฒนาตลาดออนไลน์ เชื่อมโยงตลาดโดยตรงกับผู้บริโภค (๔) พัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเกษตร พัฒนาเกษตรกรแม่นยำ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา (๕) บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ฟื้นฟูทรัพยากรดิน ส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน และ (๖) พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบ พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ

๑.๖ แผนพัฒนาจังหวัดนครปฐม

แผนพัฒนาจังหวัดนครปฐมกำหนดวิสัยทัศน์ "เมืองน่าอยู่ เมืองเศรษฐกิจแห่งอนาคต เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน" โดยมียุทธศาสตร์ด้านการเกษตรที่สำคัญคือ การพัฒนาเศรษฐกิจแห่งอนาคตบนฐานของการเกษตรมูลค่าสูง การค้าการลงทุนและการบริการแบบครบวงจรระดับคุณภาพอุตสาหกรรมสีเขียว และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งแนวทางการยกระดับภาคเกษตรกรรมสู่เกษตรมูลค่าสูงด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตสู่เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และเกษตรแม่นยำ เพื่อสร้างมาตรฐานความปลอดภัยและตอบสนองความต้องการของตลาด โดยการพัฒนากลไกห่วงโซ่มูลค่า: บูรณาการองค์ความรู้และเทคโนโลยีจากสถาบันการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน

และยกระดับรายได้เกษตรกรอย่างยั่งยืน การสร้างมูลค่าเพิ่ม: ส่งเสริมเกษตรกรคุณภาพ เกษตรปลอดภัย และพัฒนาสินค้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัด (เช่น ส้มโอ, มะพร้าวน้ำหอม) ควบคู่ไปกับการแปรรูปและระบบ โลจิสติกส์ที่ทันสมัย การเสริมสร้างความเข้มแข็ง: พัฒนาเครือข่ายเกษตรกรและสหกรณ์ ส่งเสริมการเป็น ผู้ประกอบการเกษตรสมัยใหม่ (Young Smart Farmer) โดยเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สรุปภาพรวมสิ่งที่แผนพัฒนาการเกษตรจังหวัดนครปฐมต้องดำเนินการ

จากการวิเคราะห์นโยบายทุกระดับ แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ จะต้องมุ่งเน้นการพัฒนาในมิติที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การพัฒนาเกษตรอัตลักษณ์และมูลค่าสูง โดยเน้นสินค้าเกษตร GI ของจังหวัด การแปรรูปเพิ่มมูลค่า และการสร้างแบรนด์สินค้า (๒) การผลิต เกษตรปลอดภัยและยั่งยืน ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี พัฒนาระบบ GAP และมาตรฐานสากล (๓) การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ พัฒนาเกษตรแม่นยำ Smart Farm ระบบน้ำอัจฉริยะ และการตลาดดิจิทัล (๔) การพัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร สร้าง Smart Farmer พัฒนาเกษตรกร รุ่นใหม่ เสริมสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์ (๕) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุน ปรับปรุง ระบบชลประทาน พัฒนาแหล่งน้ำ ระบบโลจิสติกส์ และศูนย์เรียนรู้ (๖) การตลาดและการสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาลาดเกษตร เชื่อมโยงท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งเสริมการส่งออก และ (๗) การบริหารจัดการ เชิงบูรณาการ สร้างการมีส่วนร่วม พัฒนาระบบข้อมูล และติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ศักยภาพ ของจังหวัดที่มีทำเลใกล้กรุงเทพฯ มีสถาบันการศึกษาด้านการเกษตรชั้นนำ และมีทรัพยากรธรรมชาติ ที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อขับเคลื่อนการเกษตรของจังหวัดไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๒. การวิเคราะห์ความจำเป็นเชิงลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Needs Analysis)

๒.๑ เกษตรกรรายย่อยและครัวเรือนเกษตรกร

เกษตรกรรายย่อยในจังหวัดนครปฐมซึ่งมีจำนวนกว่า ๕๐,๐๐๐ ครัวเรือน ประสบปัญหาหลัก ด้านต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะราคาปุ๋ย สารเคมี และค่าแรงงาน ขณะที่ราคาผลผลิตมี ความผันผวนและถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้ด้านการจัดการฟาร์มสมัยใหม่ การใช้เทคโนโลยีการผลิต และการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ปัญหาหนี้สิน ภาครัฐครัวเรือนที่สูงจากการลงทุนที่ไม่มีประสิทธิภาพ การขาดแคลนแรงงานภาคเกษตรเนื่องจากคนรุ่นใหม่ไม่ สนใจอาชีพเกษตรกรรม ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินและน้ำจากการใช้สารเคมีเกินความจำเป็น การ เข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำยังมีข้อจำกัด ขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง ไม่มีระบบ ประกันความเสี่ยงที่ครอบคลุม เกษตรกรต้องการการสนับสนุนด้านองค์ความรู้ เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม การเข้าถึงตลาดโดยตรง การแปรรูปเพิ่มมูลค่า แหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความ มั่นคง พร้อมทั้งต้องการให้ลูกหลานเห็นคุณค่าและกลับมาสานต่ออาชีพเกษตรกรรมด้วยรูปแบบที่ทันสมัย มี รายได้ที่มั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

๒.๒ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ในจังหวัดนครปฐมที่มีอยู่กว่า ๓๐ กลุ่ม ครอบคลุมพื้นที่กว่า ๒๐,๐๐๐ ไร่ ประสบปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มที่ขาดประสิทธิภาพ ผู้นำกลุ่มขาดทักษะการบริหารจัดการแบบมืออาชีพ สมาชิกขาดความเข้าใจในหลักการและประโยชน์ของการรวมกลุ่ม ทำให้ความร่วมมือไม่เข้มแข็ง การวางแผน การผลิตร่วมกันยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถกำหนดปริมาณและคุณภาพผลผลิตให้ตรงกับความต้องการ ของตลาดได้ ขาดเครื่องจักรกลการเกษตรขนาดใหญ่ที่จะช่วยลดต้นทุน ไม่มีโรงคัดบรรจุและห้องเย็น เพื่อรักษาคุณภาพสินค้า ขาดการเชื่อมโยงกับตลาดขนาดใหญ่และผู้ประกอบการแปรรูป ระบบข้อมูลและการ ติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มยังไม่มีประสิทธิภาพ การเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมยังมีจำกัด ขาดการสนับสนุน

ด้านการตลาดจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง กลุ่มต้องการการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ การสนับสนุนเครื่องจักรกลการเกษตร โครงสร้างพื้นฐานการผลิต การเชื่อมโยงตลาด การพัฒนาผู้นำและสมาชิก ระบบข้อมูลสารสนเทศ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดได้อย่างยั่งยืน และสร้างความเข้มแข็งให้กับการรวมกลุ่มในระยะยาว

๒.๓ วิสาหกิจชุมชนทางการเกษตร

วิสาหกิจชุมชนทางการเกษตรกว่า ๑๕๐ แห่งในจังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการธุรกิจ การทำบัญชี การเงิน และการตลาด ผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้มาตรฐาน ขาดการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัย ไม่มีเอกลักษณ์และจุดขายที่ชัดเจน การผลิตไม่สม่ำเสมอ ไม่สามารถตอบสนองคำสั่งซื้อจำนวนมากได้ ขาดเงินทุนหมุนเวียนและเงินลงทุนพัฒนาธุรกิจ ไม่มีช่องทางการตลาดที่หลากหลาย ยังพึ่งพาตลาดท้องถิ่นเป็นหลัก ขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการตลาด ไม่สามารถเข้าถึงตลาดออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างแบรนด์และการประชาสัมพันธ์ยังอ่อนแอ ขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างวิสาหกิจชุมชน ไม่มีพื้นที่จำหน่ายสินค้าที่เป็นศูนย์กลาง ขาดการรับรองมาตรฐานที่จำเป็นสำหรับการส่งออกหรือจำหน่ายในห้างสรรพสินค้า วิสาหกิจชุมชนต้องการการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การตลาดทั้งออนไลน์และออฟไลน์ การเข้าถึงแหล่งทุน การสร้างเครือข่าย และการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับในตลาดวงกว้าง เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการที่เข้มแข็งและยั่งยืน

๒.๔ สหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครปฐมจำนวน ๒๕ แห่ง ที่มีสมาชิกรวมกว่า ๔๐,๐๐๐ คน กำลังเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวสู่ยุคดิจิทัล การบริหารจัดการยังใช้ระบบเดิมที่ล้าสมัย ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีและการตลาดสมัยใหม่ ธุรกิจของสหกรณ์ส่วนใหญ่ยังจำกัดอยู่แค่การรับฝากเงินและให้สินเชื่อ ไม่สามารถขยายธุรกิจไปสู่การแปรรูปและการตลาดได้อย่างเต็มที่ ปัญหาหนี้ค้างชำระของสมาชิกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น การให้บริการยังไม่ครอบคลุมความต้องการของสมาชิกที่หลากหลาย ขาดการพัฒนานวัตกรรมการให้บริการ ไม่มีระบบข้อมูลสมาชิกที่ทันสมัย การสื่อสารกับสมาชิกยังไม่มีประสิทธิภาพ คณะกรรมการบางแห่งขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา การสร้างผู้นำรุ่นใหม่ยังมีน้อย ขาดการเชื่อมโยงระหว่างสหกรณ์เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ไม่สามารถแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่นได้ สหกรณ์ต้องการการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสมัยใหม่ การนำเทคโนโลยีมาใช้ การพัฒนาบุคลากร การขยายธุรกิจเพื่อเพิ่มรายได้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเงิน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้เป็นสถาบันการเงินและธุรกิจของเกษตรกรที่แท้จริง

๒.๕ ผู้ประกอบการในระบบห่วงโซ่คุณค่าการเกษตร

ผู้ประกอบการในห่วงโซ่คุณค่าการเกษตร ประกอบด้วย ผู้รวบรวมผลผลิต ผู้ค้าส่ง โรงสี โรงงานแปรรูป ผู้ส่งออก และผู้ค้าปลีก ต่างประสบปัญหาคุณภาพและปริมาณวัตถุดิบที่ไม่สม่ำเสมอ ไม่สามารถวางแผนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้นทุนโลจิสติกส์สูงจากการขนส่งที่ไม่เต็มคันรถ ขาดระบบตรวจสอบย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถรับรองคุณภาพสินค้าได้ตลอดห่วงโซ่ การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการวางแผนร่วมกันระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการ ความสัมพันธ์ยังเป็นแบบซื้อขายมากกว่าการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ ขาดการลงทุนในเทคโนโลยีการแปรรูปที่ทันสมัย ไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มาก ปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือในโรงงาน การแข่งขันด้านราคากับสินค้านำเข้า ผู้ประกอบการต้องการความร่วมมือจากภาครัฐในการสร้างระบบการผลิตที่มีมาตรฐาน การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ การสร้างความเชื่อมโยงในห่วงโซ่อุปทาน การพัฒนาแรงงานฝีมือ การสนับสนุนการลงทุนใน

เทคโนโลยี และการสร้างความร่วมมือแบบประชารัฐเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรของจังหวัดให้แข่งขันได้ในตลาดโลก

๒.๖ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานราชการด้านการเกษตรในจังหวัด อาทิ เกษตรจังหวัด เกษตรและสหกรณ์จังหวัด ประมงจังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด ชลประทานจังหวัด พัฒนาที่ดินจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างประสบปัญหาข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้น บุคลากรไม่เพียงพอและขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานยังไม่มีประสิทธิภาพ มีความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน ระบบข้อมูลไม่เชื่อมโยงกัน ไม่สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้ การติดตามประเมินผลโครงการขาดความต่อเนื่อง ไม่สามารถวัดผลลัพธ์ที่แท้จริงได้ ข้อจำกัดของระเบียบราชการทำให้การทำงานล่าช้า ไม่ทันต่อสถานการณ์ การให้บริการประชาชนยังไม่สะดวกและรวดเร็ว ขาดการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาการให้บริการ ความคาดหวังของประชาชนที่สูงขึ้นแต่ทรัพยากรมีจำกัด หน่วยงานต้องการการพัฒนากระบวนการทำงานแบบบูรณาการ การพัฒนาบุคลากร การปรับปรุงระเบียบให้มีความยืดหยุ่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร และให้บริการ การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชนและประชาสังคม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนนโยบายและแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกร

๒.๗ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตร

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตรขนาดใหญ่และ SMEs ในจังหวัดนครปฐม ประสบปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบที่มีคุณภาพและต่อเนื่อง ต้องนำเข้าวัตถุดิบจากจังหวัดอื่นหรือต่างประเทศ ทำให้ต้นทุนสูง ขาดการเชื่อมโยงกับเกษตรกรในพื้นที่อย่างเป็นระบบ ไม่มีระบบ Contract Farming ที่มีประสิทธิภาพ ค่าแรงงานที่สูงขึ้นและการขาดแคลนแรงงานฝีมือ โดยเฉพาะในสายการผลิตที่ต้องใช้ความชำนาญ ต้นทุนพลังงานและสาธารณูปโภคที่สูง ข้อจำกัดด้านกฎระเบียบและมาตรฐานที่ซับซ้อน โดยเฉพาะสำหรับการส่งออก การแข่งขันกับสินค้านำเข้าราคาถูก ขาดการสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย ขาดเงินทุนสำหรับการขยายกิจการหรือปรับปรุงเทคโนโลยี ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการผลิต ผู้ประกอบการต้องการการสนับสนุนในการสร้างพันธมิตรกับเกษตรกร การพัฒนาแรงงานฝีมือ การเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรม การสนับสนุนด้านการเงิน การอำนวยความสะดวกด้านกฎระเบียบ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการส่งเสริมการส่งออก เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรของจังหวัด

สรุปภาพรวมสิ่งที่แผนพัฒนาการเกษตรจังหวัดนครปฐมต้องตอบสนองผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

จากการวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดนครปฐมต้องมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการในประเด็นสำคัญ ได้แก่ (๑) การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เครื่องจักรกลการเกษตร และการบริหารจัดการที่เหมาะสม (๒) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้า สร้างระบบการผลิตที่ได้มาตรฐาน มีระบบตรวจสอบย้อนกลับ และการรับรองคุณภาพ (๓) การเชื่อมโยงตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาช่องทางการตลาดทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ส่งเสริมการแปรรูป พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ (๔) การพัฒนาองค์ความรู้และทักษะ ทั้งด้านการผลิต การบริหารจัดการ การตลาด และเทคโนโลยีดิจิทัล (๕) การเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกร พัฒนาการบริหารจัดการกลุ่ม สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนให้มีประสิทธิภาพ (๖) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบชลประทาน แหล่งน้ำ โรงคัดบรรจุ ห้องเย็น และระบบโลจิสติกส์ (๗) การสร้างความร่วมมือและเครือข่าย ทั้งระหว่างเกษตรกร ผู้ประกอบการ หน่วยงาน

ภาครัฐ และสถาบันการศึกษา (๘) การพัฒนาระบบข้อมูลและการบริหารจัดการ สร้างฐานข้อมูลกลาง ระบบติดตามประเมินผล และการบูรณาการการทำงาน เพื่อให้การพัฒนาการเกษตรของจังหวัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๓. การวิเคราะห์ความจำเป็นเชิงกลยุทธ์ (Strategic Needs Analysis)

๓.๑ Strategic Advantage (ความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์)

๑) ทำเลที่ตั้งยุทธศาสตร์ใกล้กรุงเทพมหานคร

จังหวัดนครปฐมตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเพียง ๕๖ กิโลเมตร มีเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงที่สะดวกทั้งถนนเพชรเกษม ถนนบรมราชชนนี และทางรถไฟสายใต้ ทำให้การขนส่งสินค้าเกษตรเข้าสู่ตลาดกรุงเทพฯ ที่มีประชากรกว่า ๑๐ ล้านคน ใช้เวลาเพียง ๑-๒ ชั่วโมง (กรมทางหลวง, ๒๕๖๘) ความใกล้ชิดนี้ทำให้สินค้าเกษตรสด อาทิ ผัก ผลไม้ ไข่ไก่ นมสด สามารถส่งถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วโดยยังคงความสดใหม่ นอกจากนี้ยังอยู่ใกล้ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (๑๒๐ กม.) และท่าเรือแหลมฉบัง (๑๘๐ กม.) ซึ่งเป็นประตูการส่งออกสำคัญ (สำนักงานจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) การเป็นจังหวัดปริมณฑลยังทำให้สามารถดึงดูดแรงงานฝีมือและผู้เชี่ยวชาญจากกรุงเทพฯ มาทำงานได้ง่าย รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับชาวกรุงที่ต้องการพักผ่อนในวันหยุด มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมฟาร์มและสวนเกษตรกว่า ๕๐๐,๐๐๐ คนต่อปี สร้างรายได้เสริมให้เกษตรกรกว่า ๒๐๐ ล้านบาทต่อปี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๗) ทำเลที่ตั้งนี้ยังช่วยลดต้นทุนโลจิสติกส์เมื่อเทียบกับจังหวัดที่อยู่ห่างไกล โดยประหยัดค่าขนส่งได้ประมาณ ๑๕-๒๐% ทำให้สินค้าเกษตรของนครปฐมมีความได้เปรียบด้านราคาในการแข่งขัน

๒) ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดนครปฐมมีพื้นที่ทั้งหมด ๒,๑๖๘ ตารางกิโลเมตร โดยเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ๘๙๗,๕๒๕ ไร่ คิดเป็น ๖๕% ของพื้นที่ทั้งหมด (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีนและแม่น้ำนครชัยศรี มีดินตะกอนที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะสำหรับการปลูกข้าว ผัก ผลไม้ และพืชเศรษฐกิจ ค่า pH ของดินอยู่ระหว่าง ๖.๐-๗.๕ ซึ่งเหมาะสมกับพืชเกือบทุกชนิด (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๗) มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำนครชัยศรี และคลองสาขากว่า ๒๐๐ สาย รวมความยาวกว่า ๑,๕๐๐ กิโลเมตร ทำให้มีน้ำเพียงพอสำหรับการเกษตรตลอดปี (กรมชลประทาน, ๒๕๖๘) ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑,๑๐๐ มิลลิเมตรต่อปี กระจายตัวดีในช่วงฤดูฝน (พฤษภาคม-ตุลาคม) อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๘ องศาเซลเซียส เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพืช (กรมอุตุนิยมวิทยา, ๒๕๖๗) ความอุดมสมบูรณ์นี้ทำให้ผลผลิตต่อไร่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ เช่น ข้าวนาปรังได้ผลผลิต ๗๕๐ กก./ไร่ สูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศที่ ๖๕๐ กก./ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๖๗) ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์นี้เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน

๓) ความหลากหลายของผลผลิตทางการเกษตร

จังหวัดนครปฐมมีความหลากหลายของการผลิตสินค้าเกษตรที่โดดเด่น ครอบคลุมทั้งพืช ปศุสัตว์ และประมง พืชเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ ข้าว (พื้นที่ ๔๕๐,๐๐๐ ไร่) ส้มโอ (๑๕,๐๐๐ ไร่) กล้วยหอมทอง (๑๒,๐๐๐ ไร่) มะพร้าวน้ำหอม (๘,๐๐๐ ไร่) ผักสด (๒๕,๐๐๐ ไร่) ไม้ดอกไม้ประดับ (๕,๐๐๐ ไร่) (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) ด้านปศุสัตว์มีการเลี้ยงสุกรกว่า ๑.๒ ล้านตัว ไก่ไข่ ๘ ล้านตัว ไก่เนื้อ ๑๕ ล้านตัว โคเนื้อ ๒๕,๐๐๐ ตัว (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) ด้านประมงมีพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ๑๘,๐๐๐ ไร่ ผลผลิตกว่า ๓๐,๐๐๐ ตันต่อปี โดยเฉพาะปลานิล กุ้งขาว และปลาดุก (สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) ความหลากหลายนี้ช่วยกระจายความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร สร้างรายได้ให้เกษตรกรตลอดปี และตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของตลาด มูลค่าผลผลิตการเกษตรรวม

ของจังหวัดสูงถึง ๑๒,๕๐๐ ล้านบาทต่อปี จัดอยู่ในอันดับที่ ๑๕ ของประเทศ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๖๓) ความหลากหลายยังเอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปและการสร้างมูลค่าเพิ่มในหลายรูปแบบ

๔) สินค้าเกษตรอัตลักษณ์ที่มีชื่อเสียง

จังหวัดนครปฐมมีสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) หลายรายการ ได้แก่ ส้มโอทับทิมสยามปากพนัง-สามพราน ที่มีเนื้อสีชมพู รสหวานอมเปรี้ยว เป็นที่นิยมทั้งในและต่างประเทศ มีพื้นที่ปลูก ๘,๕๐๐ ไร่ ผลผลิต ๒๕,๐๐๐ ตันต่อปี มูลค่า ๑,๒๐๐ ล้านบาท (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, ๒๕๖๓) กล้วยหอมทองบางเลน ที่มีรสหวาน เนื้อแน่น ทนทานต่อการขนส่ง ส่งออกไปจีนและญี่ปุ่น กว่า ๕,๐๐๐ ตันต่อปี (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) มะพร้าวน้ำหอมบ้านแพ้ว ที่มีน้ำหวาน กลิ่นหอม ได้รับความนิยมในตลาดพรีเมียม ราคาสูงถึงผลละ ๓๐-๕๐ บาท นอกจากนี้ยังมีข้าวหอมมะลินครปฐม ที่มีกลิ่นหอมเป็นเอกลักษณ์ ผลผลิต ๘๐,๐๐๐ ตันต่อปี ส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาและยุโรป (กรมการค้าต่างประเทศ, ๒๕๖๓) สินค้าเหล่านี้สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสินค้าเกษตรของจังหวัด มีตลาดรองรับที่แน่นอน ราคาสูงกว่าสินค้าทั่วไป ๓๐-๕๐% และเป็นแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร การมีสินค้า GI ยังช่วยป้องกันการลอกเลียนแบบและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันระยะยาว

๕) ศูนย์กลางการศึกษาและวิจัยด้านการเกษตร

นครปฐมเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษา ด้านการเกษตรชั้นนำของประเทศ มีนักศึกษาด้านการเกษตรกว่า ๘,๐๐๐ คน อาจารย์และนักวิจัยกว่า ๕๐๐ คน (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๖๘) มีศูนย์วิจัยเฉพาะทางหลายแห่ง อาทิ ศูนย์วิจัยข้าวโพดและข้าวฟ่าง แห่งชาติ ศูนย์เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ผลิตผลงานวิจัยด้านการเกษตรกว่า ๓๐๐ เรื่องต่อปี (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, ๒๕๖๓) นอกจากนี้ยังมีมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา ที่มีคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ทำวิจัยด้านการเกษตรยั่งยืน มีวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครปฐม วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ที่ผลิตบุคลากรระดับปฏิบัติการ การมีสถาบันการศึกษาเหล่านี้ทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีสู่เกษตรกร มีการพัฒนาพันธุ์พืชและสัตว์ใหม่ๆ มีนวัตกรรมเกษตรที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และเป็นแหล่งผลิตบุคลากรคุณภาพเพื่อรองรับการพัฒนาการเกษตรของจังหวัด

๖) ระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพ

จังหวัดนครปฐมมีระบบชลประทานที่พัฒนาแล้วครอบคลุมพื้นที่ ๖๕๐,๐๐๐ ไร่ คิดเป็น ๗๒% ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด (โครงการชลประทานนครปฐม, ๒๕๖๘) มีคลองชลประทานสายหลัก ๑๒ สาย คลองย่อยกว่า ๕๐๐ สาย อ่างเก็บน้ำขนาดกลางและเล็ก ๔๕ แห่ง ความจุรวม ๑๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ๘๕ แห่ง (กรมชลประทาน, ๒๕๖๘) ระบบชลประทานนี้ทำให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้ตลอดปี โดยเฉพาะการทำนาปรังที่สร้างรายได้เพิ่มให้เกษตรกรกว่า ๒,๕๐๐ ล้านบาทต่อปี มีการพัฒนาระบบส่งน้ำแบบท่อเพื่อลดการสูญเสียในพื้นที่ ๕๐,๐๐๐ ไร่ ประหยัดน้ำได้ ๓๐% (โครงการชลประทานนครปฐม, ๒๕๖๓) มีระบบ SCADA ควบคุมการส่งน้ำแบบอัตโนมัติในพื้นที่นาร่อง ๒๐,๐๐๐ ไร่ ทำให้การจัดสรรน้ำมีประสิทธิภาพ ลดความขัดแย้งในการใช้น้ำ การมีระบบชลประทานที่ดีช่วยเพิ่มผลผลิตต่อไร่ได้ ๒๐-๓๐% และลดความเสี่ยงจากภัยแล้ง ทำให้เกษตรกรมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และสามารถวางแผนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗) เครือข่ายสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่เข้มแข็ง

จังหวัดนครปฐมมีสหกรณ์การเกษตร ๒๕ แห่ง สมาชิกรวม ๔๒,๓๕๐ คน ทุนดำเนินงานรวม ๘,๕๐๐ ล้านบาท (กรมส่งเสริมสหกรณ์, ๒๕๖๘) มีกลุ่มเกษตรกร ๑๘๕ กลุ่ม สมาชิก ๑๕,๖๐๐ คน ดำเนินธุรกิจรวม ๒,๑๐๐ ล้านบาทต่อปี สหกรณ์การเกษตรหลายแห่งได้รับรางวัลสหกรณ์ดีเด่นระดับประเทศ อาทิ สหกรณ์

การเกษตรบางเลน จำกัด ที่มีธุรกิจครบวงจร ทั้งการรวบรวมผลผลิต แปรรูป จำหน่ายปุ๋ย และสินเชื่อ มีกำไรสุทธิ ๘๕ ล้านบาทต่อปี (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, ๒๕๖๗) สหกรณ์โคนมนครปฐม จำกัด ที่มีโรงงานแปรรูปนมพาสเจอร์ไรส์ กำลังการผลิต ๕๐ ตันต่อวัน จำหน่ายผลิตภัณฑ์นมด้วยแบรนด์ของตนเอง มีเครือข่ายเกษตรกรแปลงใหญ่ ๓๒ กลุ่ม ครอบคลุมพื้นที่ ๒๑,๐๐๐ ไร่ ที่ประสบความสำเร็จในการลดต้นทุนการผลิต ๑๕-๒๐% (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) การมีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่เข้มแข็งช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองของเกษตรกร สร้างมูลค่าเพิ่มจากการรวบรวมและแปรรูป อีกทั้งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกรรายย่อย

๘) โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่พร้อม

จังหวัดนครปฐมมีโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรที่พัฒนาแล้ว มีตลาดกลางสินค้าเกษตร ๘ แห่ง ตลาดไท-นครปฐมที่รองรับผักผลไม้ได้ ๕๐๐ ตันต่อวัน โรงงานอาหารสัตว์ ๑๕ โรง กำลังการผลิตรวม ๑.๒ ล้านตันต่อปี โรงสีข้าวขนาดใหญ่ ๒๕ แห่ง รองรับข้าวเปลือกได้ ๓,๐๐๐ ตันต่อวัน (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) มีคลังเย็นเก็บผักผลไม้ ๑๒ แห่ง ความจุรวม ๒๕,๐๐๐ ตัน ศูนย์รวบรวมและคัดบรรจุผลไม้ ๘ แห่ง ที่ได้มาตรฐาน GMP โรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร ๔๕ แห่ง เช่น โรงงานผลไม้กระป๋อง น้ำผลไม้ อาหารแช่แข็ง (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) มีสถานบริการน้ำมันสำหรับเครื่องจักรกลการเกษตรครอบคลุมทุกอำเภอ ศูนย์ซ่อมเครื่องจักรกลการเกษตร ๑๒๐ แห่ง ระบบไฟฟ้าครอบคลุม ๑๐๐% ของหมู่บ้าน ระบบประปาครอบคลุม ๙๕% อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงครอบคลุม ๘๕% ของพื้นที่ (การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, ๒๕๖๘) โครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมนี้ช่วยลดต้นทุนการผลิตและการตลาด เพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขัน และดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

๙) ตลาดรองรับที่หลากหลายและมั่นคง

นครปฐมมีตลาดรองรับสินค้าเกษตรที่หลากหลายและมั่นคง ทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ ตลาดในประเทศมีทั้งตลาดท้องถิ่นที่รองรับผักสดและผลไม้กว่า ๒๐๐ ตันต่อวัน ตลาดกรุงเทพฯ ที่รับซื้อผ่านตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง และห้างสรรพสินค้าชั้นนำ มูลค่ากว่า ๕,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) มีโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดและใกล้เคียงที่รับซื้อวัตถุดิบการเกษตรโดยตรง เช่น โรงงานผลิตอาหารของ CPF เบทาโกร บริษัทเนสท์เล่ ที่มีสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Contract Farming) กับเกษตรกรกว่า ๕,๐๐๐ ราย มูลค่า ๒,๕๐๐ ล้านบาทต่อปี ตลาดส่งออกมีทั้งส้มโอไปจีน ฮองกง สิงคโปร์ กล้วยหอมทองไปจีน ญีปุ่น ข้าวหอมมะลิไปสหรัฐอเมริกา ยุโรป มูลค่าส่งออกรวม ๑,๘๐๐ ล้านบาทต่อปี (กรมศุลกากร, ๒๕๖๗) ตลาดใหม่ที่กำลังเติบโต ได้แก่ ตลาดออนไลน์ที่มีมูลค่า ๓๕๐ ล้านบาทต่อปี ตลาดเกษตรอินทรีย์ที่เติบโต ๒๕% ต่อปี การมีตลาดที่หลากหลายช่วยกระจายความเสี่ยง สร้างเสถียรภาพด้านรายได้ และเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรพัฒนาคุณภาพผลผลิต

๑๐) วัฒนธรรมและภูมิปัญญาการเกษตรที่สืบทอด

จังหวัดนครปฐมมีวัฒนธรรมการเกษตรที่สืบทอดมายาวนาน มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น การทำนาหว่านน้ำตามแบบดั้งเดิมที่ให้ผลผลิตสูงและประหยัดน้ำ การปลูกมะพร้าวน้ำหอมแบบสวนผสมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเลี้ยงปลาในนาข้าวที่สร้างรายได้เสริม ๑๕,๐๐๐ บาทต่อไร่ต่อปี (สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๗) มีประเพณีทำบุญกลางบ้าน ลงแขกเกี่ยวข้าว ที่สะท้อนวัฒนธรรมการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีปราชญ์ชาวบ้านด้านการเกษตรที่ได้รับการยกย่องระดับประเทศ ๒๕ คน ที่ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรรุ่นใหม่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๗) มีตำรับอาหารพื้นบ้านจากผลผลิตทางการเกษตร เช่น แกงคั่วมะพร้าวอ่อน ขนมตาลนครปฐม ที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิต มีเทศกาลและงานประจำปีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น งานส้มโอและของดีเมืองนครปฐม งานเปิดโลกการเกษตรที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวกว่า ๑๐๐,๐๐๐ คนต่อปี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๗) วัฒนธรรมและภูมิปัญญา

เหล่านี้เป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ ช่วยรักษาอัตลักษณ์ สร้างความภาคภูมิใจ และเป็นฐานในการพัฒนา การเกษตรที่ยั่งยืนโดยไม่ละทิ้งรากเหง้า

๓.๒ Strategic Opportunity (โอกาสเชิงกลยุทธ์)

๑) ตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยและอินทรีย์ที่เติบโตสูง

ตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยและอินทรีย์ในประเทศไทยเติบโตเฉลี่ย ๑๕-๒๐% ต่อปี มูลค่าตลาดในปี ๒๕๖๗ สูงถึง ๒๕,๐๐๐ ล้านบาท และคาดว่าจะเพิ่มเป็น ๔๐,๐๐๐ ล้านบาทในปี ๒๕๗๐ (สำนักงานมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์, ๒๕๖๘) ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลซึ่งเป็นตลาดหลักของนครปฐม มีความต้องการผักผลไม้ปลอดภัยเพิ่มขึ้น ๒๕% ต่อปี ยินดีจ่ายแพงกว่าสินค้าทั่วไป ๓๐-๕๐% (ศูนย์วิจัย กสิกรไทย, ๒๕๖๗) ห้างสรรพสินค้าชั้นนำ เช่น เซ็นทรัล ท็อปส์ แม็คโคร โลตัส ขยายพื้นที่จำหน่ายสินค้า ออร์แกนิกเพิ่มขึ้น ๔๐% ร้านค้าเฉพาะทางด้านอาหารสุขภาพเพิ่มขึ้นจาก ๕๐๐ แห่งเป็น ๑,๒๐๐ แห่ง ในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา (สมาคมการค้าปลีกไทย, ๒๕๖๗) นครปฐมมีพื้นที่ผ่านการรับรองเกษตรอินทรีย์แล้ว ๘,๕๐๐ ไร่ GAP ๔๕,๐๐๐ ไร่ และมีศักยภาพขยายได้อีก ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๘) การส่งออก สินค้าเกษตรอินทรีย์ไปยังสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เติบโต ๓๐% ต่อปี มูลค่า ๘,๕๐๐ ล้านบาท (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, ๒๕๖๗) นโยบายภาครัฐสนับสนุนการผลิตเกษตรอินทรีย์ ตั้งเป้าเพิ่ม พื้นที่เป็น ๑ ล้านไร่ภายในปี ๒๕๗๐ พร้อมมาตรการจูงใจ เช่น เงินอุดหนุน ๓,๐๐๐ บาทต่อไร่ สินเชื่อ ดอกเบี้ยต่ำ ลดหย่อนภาษี โอกาสนี้สอดคล้องกับทรัพยากรและความพร้อมของนครปฐมที่จะเป็นผู้นำ การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยของประเทศ

๒) การพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรแม่นยำและเกษตรอัจฉริยะ

การปฏิวัติเทคโนโลยีดิจิทัลสร้างโอกาสใหม่ในการพัฒนาการเกษตร ตลาด Smart Farming ในไทย คาดว่าจะเติบโตจาก ๕,๐๐๐ ล้านบาทเป็น ๒๐,๐๐๐ ล้านบาทภายในปี ๒๕๗๓ (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจ ดิจิทัล, ๒๕๖๘) เทคโนโลยีที่นำมาใช้ ได้แก่ ระบบ IoT สำหรับติดตามความชื้นดิน อุณหภูมิ ที่ช่วยประหยัด น้ำ ๓๐-๔๐% โดรนสำหรับฉีดพ่นปุ๋ยและสารเคมีที่ลดต้นทุน ๒๕% และลดการใช้สารเคมี ๔๐% ระบบ AI วิเคราะห์โรคพืชผ่านภาพถ่ายที่มีความแม่นยำ ๙๕% (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, ๒๕๖๗) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน พัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับเกษตรกร ๑๕ แอปพลิเคชัน มีผู้ใช้งานกว่า ๕๐,๐๐๐ ราย บริษัทเทคโนโลยีการเกษตรสนใจลงทุนในนครปฐม เช่น บริษัท Ricult ที่ให้บริการวิเคราะห์ดินและแนะนำการใช้ปุ๋ย มีเกษตรกรใช้บริการ ๒,๐๐๐ ราย ลดต้นทุนปุ๋ยได้ ๓๐% (Ricult Thailand, ๒๕๖๘) รัฐบาลตั้งงบประมาณ ๕๐๐ ล้านบาทสนับสนุนเกษตรกรใช้เทคโนโลยี ผ่านโครงการคูปองดิจิทัลเพื่อเกษตรกร การมีสถาบันการศึกษาและความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ทำให้นครปฐมมีโอกาสเป็นต้นแบบ Smart Farming Hub ของประเทศ สร้างมูลค่าเพิ่มและลดต้นทุนให้ เกษตรกรได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓) นโยบาย BCG Economy ที่เอื้อต่อการพัฒนาเกษตรยั่งยืน

รัฐบาลกำหนดให้ BCG (Bio-Circular-Green) Economy เป็นวาระแห่งชาติ ตั้งเป้าเพิ่มมูลค่า เศรษฐกิจ BCG เป็น ๔.๔ ล้านล้านบาท คิดเป็น ๒๕% ของ GDP ภายในปี ๒๕๗๓ (สำนักงานพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, ๒๕๖๘) งบประมาณสนับสนุน BCG ด้านการเกษตร ๑๕,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี ครอบคลุมการวิจัยพัฒนา การสร้างนวัตกรรม และการส่งเสริมเกษตรกร โครงการสำคัญ เช่น ธนาкар เมล็ดพันธุ์ชุมชนที่ช่วยรักษาพันธุ์พืชท้องถิ่น ๕๐๐ สายพันธุ์ โครงการแปรรูปวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เป็นพลังงานชีวมวลและปุ๋ยอินทรีย์ มูลค่า ๓,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี (กระทรวงพลังงาน, ๒๕๖๗) การพัฒนา บรรจุภัณฑ์ย่อยสลายได้จากวัสดุเกษตร เช่น ชานอ้อย ฟางข้าว ที่มีตลาด ๑,๕๐๐ ล้านบาท การใช้จุลินทรีย์ ในการผลิตทดแทนสารเคมี ลดต้นทุน ๒๐% เพิ่มผลผลิต ๑๕% (กรมวิชาการเกษตร, ๒๕๖๘) นครปฐม

ได้รับคัดเลือกเป็น BCG Model จังหวัดน่านรอง ได้รับงบประมาณพิเศษ ๒๐๐ ล้านบาทต่อปี โครงการต้นแบบ เช่น โรงไฟฟ้าชีวมวลจากเศษวัสดุเกษตร ๕ MW ศูนย์ผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูงจากมูลสัตว์ กำลังการผลิต ๕๐,๐๐๐ ตันต่อปี นโยบาย BCG สร้างโอกาสให้นครปฐมพัฒนาการเกษตรที่เพิ่มมูลค่า ลดของเสีย สร้างรายได้จากทุกส่วนของผลผลิต และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔) การขยายตัวของตลาดอาหารฟังก์ชันและผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ตลาดอาหารฟังก์ชันและผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพในไทยเติบโต ๑๒-๑๕% ต่อปี มูลค่าตลาด ๑๘๐,๐๐๐ ล้านบาทในปี ๒๕๖๗ คาดว่าจะเป็น ๒๕๐,๐๐๐ ล้านบาทในปี ๒๕๗๐ (สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป, ๒๕๖๘) ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง เช่น ข้าวกล้องงอก GABA ที่ช่วยลดความดัน มีตลาด ๒,๕๐๐ ล้านบาท น้ำมะพร้าวออร์แกนิกที่มีตลาด ๑,๒๐๐ ล้านบาท ผักและผลไม้ที่มีสารต้านอนุมูลอิสระสูง (ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย, ๒๕๖๗) นครปฐมมีพืชที่มีศักยภาพพัฒนาเป็นอาหารฟังก์ชัน เช่น ส้มโอที่มีวิตามินซีสูง มะพร้าวน้ำหอมที่มีแร่ธาตุ กล้วยหอมที่มีโพแทสเซียม ข้าวหอมมะลิที่มีสารต้านอนุมูลอิสระ การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เช่น สารสกัดจากส้มโอสำหรับเครื่องสำอาง น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น แป้งกล้วยสำหรับผู้แพ้งลูเตน สามารถเพิ่มมูลค่าได้ ๕-๑๐ เท่า (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๗) มีบริษัทใหญ่ เช่น CP, ดอยคำ, มาลีกรุป สนใจร่วมทุนกับเกษตรกรผลิตวัตถุดิบคุณภาพสูง การมีมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญด้านโภชนาการและแปรรูปอาหาร ทำให้นครปฐมมีโอกาสเป็นศูนย์กลางการผลิตวัตถุดิบสำหรับอาหารฟังก์ชันของประเทศ

๕) ความร่วมมือระหว่างประเทศและการเปิดเสรีทางการค้า

ความตกลงการค้าเสรี (FTA) ที่ไทยมีกับ ๑๔ ประเทศ/กลุ่มประเทศ เปิดโอกาสส่งออกสินค้าเกษตร โดยได้รับการลด/ยกเว้นภาษี โดยเฉพาะ RCEP ที่ครอบคลุมตลาด ๒,๒๐๐ ล้านคน มูลค่าการค้า ๒๖ ล้านล้านดอลลาร์ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ๒๕๖๘) สินค้าเกษตรของนครปฐมที่ได้ประโยชน์ เช่น ส้มโอส่งจีนภาษี ๐% จากเดิม ๑๒% กล้วยหอมส่งญี่ปุ่นภาษี ๐% จากเดิม ๑๐% ข้าวหอมมะลิส่งออกสหรัฐภาษี ๐% การเป็นประเทศสมาชิก CPTPP ที่กำลังเจรจา จะเปิดตลาดแคนาดา เม็กซิโก เปรู ชิลี เพิ่มเติม (กระทรวงพาณิชย์, ๒๕๖๗) ความร่วมมือด้านการเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น โครงการพัฒนาเกษตรตามแนวชายแดนกับเมียนมา ลาว กัมพูชา ที่ไทยเป็นผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยี นครปฐมได้รับเลือกเป็นศูนย์ฝึกอบรมเกษตรกรอาเซียน มีผู้เข้าอบรม ๕๐๐ คนต่อปี สร้างเครือข่ายธุรกิจ การเป็นสมาชิก Digital Economy Partnership Agreement (DEPA) เปิดโอกาสการค้าดิจิทัลสินค้าเกษตร e-commerce ข้ามพรมแดน ที่คาดว่าจะมีมูลค่า ๕๐๐,๐๐๐ ล้านบาทในปี ๒๕๗๐ ความร่วมมือเหล่านี้สร้างโอกาสให้นครปฐมเป็นฐานการผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรคุณภาพสู่ตลาดโลก

๖) การเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวิถีชุมชน

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในไทยเติบโต ๒๐% ต่อปี มีนักท่องเที่ยว ๕ ล้านคน สร้างรายได้ ๓๕,๐๐๐ ล้านบาทในปี ๒๕๖๗ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๘) นครปฐมมีศักยภาพสูงจากการอยู่ใกล้กรุงเทพฯ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่น่าสนใจ เช่น สวนส้มโอที่เปิดให้เก็บผลไม้สด ฟาร์มโคนมที่มีกิจกรรมรีดนม ทำไอศกรีม สวนกล้วยไม้ที่มีพันธุ์หายากกว่า ๑,๐๐๐ พันธุ์ ตลาดน้ำดอนหวาย ตลาดน้ำลำพญาที่มีนักท่องเที่ยว ๑.๕ ล้านคนต่อปี (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๗) โปรแกรมท่องเที่ยว Farm Stay ที่พักในฟาร์มเกษตร เรียนรู้วิถีชีวิต มี ๒๕ แห่ง รายได้เฉลี่ย ๕๐๐,๐๐๐ บาทต่อแห่งต่อปี การพัฒนาเส้นทางจักรยานชมสวนเกษตร ๕๐ กิโลเมตร เชื่อมโยง ๑๕ ชุมชน งานเทศกาลส้มโอและของดีนครปฐมที่จัดต่อเนื่อง ๒๐ ปี มีผู้เข้าร่วม ๑๕๐,๐๐๐ คน สร้างรายได้ ๘๐ ล้านบาท (เทศบาลนครนครปฐม, ๒๕๖๘) นักท่องเที่ยวต่างชาติสนใจเรียนรู้เกษตรไทย โดยเฉพาะจีน ญี่ปุ่น ยุโรป จ่ายค่าทัวร์ ๒,๐๐๐-๕,๐๐๐ บาทต่อคน การพัฒนาแอปพลิเคชัน Nakhon Pathom Agro Tour ที่มีผู้ดาวน์โหลด ๕๐,๐๐๐ ครั้ง

ช่วยเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวกับเกษตรกรโดยตรง โอกาสนี้ช่วยสร้างรายได้เสริม พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และอนุรักษ์วิถีเกษตรดั้งเดิม

๗) แนวโน้มการบริโภคอาหารพืชผักและโปรตีนทางเลือก

ตลาดอาหารจากพืช (Plant-based food) ในไทยเติบโต ๒๕% ต่อปี มูลค่า ๑๕,๐๐๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๗ คาดว่าจะเป็น ๓๐,๐๐๐ ล้านบาทในปี ๒๕๗๐ (สมาคมผู้ผลิตอาหารแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๘) ผู้บริโภค ๓๕% ลดการบริโภคเนื้อสัตว์ หันมาบริโภคโปรตีนจากพืชมากขึ้น ด้วยเหตุผลสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ความต้องการถั่วเหลืองคุณภาพสูงสำหรับผลิตนมถั่วเหลือง เต้าหู้ โปรตีนถั่วเหลือง เพิ่มขึ้น ๓๐% ต่อปี (ศูนย์วิจัยธุรกิจอาหาร, ๒๕๖๗) นครปฐมมีพื้นที่ปลูกถั่วเหลือง ๕,๐๐๐ ไร่ สามารถขยายเป็น ๒๐,๐๐๐ ไร่ โดยปลูกหมุนเวียนกับข้าว เพิ่มรายได้ ๑๕,๐๐๐ บาทต่อไร่ พืชโปรตีนสูงอื่นๆ เช่น ถั่วเขียว ถั่วดำ ถั่วแดง งา ที่มีตลาดรองรับ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ Plant-based meat จากเห็ด โปรตีนถั่ว ที่มีมูลค่าสูงกว่าวัตถุดิบ ๑๐-๑๕ เท่า บริษัทผู้ผลิตอาหาร เช่น CPF, Betagro, Thai Union ลงทุนโรงงานผลิต Plant-based food มูลค่า ๕,๐๐๐ ล้านบาท ต้องการวัตถุดิบคุณภาพ (CPF, ๒๕๖๘) การส่งออก Plant-based food ไปยุโรป สหรัฐฯ เติบโต ๔๐% ต่อปี การมีมหาวิทยาลัยที่วิจัยพัฒนาพันธุ์พืชโปรตีนสูง และอุตสาหกรรมแปรรูปที่พร้อม ทำให้นครปฐมมีโอกาสเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคต

๘) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่

โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่หลายโครงการส่งผลต่อการเกษตรนครปฐม โครงการรถไฟทางคู่ สายใต้ ช่วงนครปฐม-หัวหิน มูลค่า ๑๕,๐๐๐ ล้านบาท แล้วเสร็จปี ๒๕๖๙ ลดเวลาขนส่งสินค้า ๔๐% ลดต้นทุน ๒๕% (การรถไฟแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๘) โครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง บางใหญ่-กาญจนบุรี ผ่านนครปฐม เชื่อมโยงด่านชายแดนเมียนมา เปิดโอกาสส่งออกสินค้าเกษตรไปอินเดีย ตะวันออกกลาง โครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังเฟส ๓ ที่จะรองรับตู้สินค้า ๑๘ ล้าน TEU ต่อปี ลดความแออัดเพิ่มประสิทธิภาพการส่งออก (การทำเรือแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๗) การพัฒนาศูนย์กระจายสินค้าเกษตรภาคกลาง ในนครปฐม พื้นที่ ๕๐๐ ไร่ งบประมาณ ๓,๐๐๐ ล้านบาท มีคลังเก็บสินค้าควบคุมอุณหภูมิ ศูนย์คัดแยกอัตโนมัติ รองรับสินค้า ๕๐๐,๐๐๐ ตันต่อปี (กรมการค้าภายใน, ๒๕๖๘) โครงการ Dry Port นครปฐม เชื่อมโยงท่าเรือแหลมฉบัง ลดต้นทุนขนส่ง ๒๐% ระบบรถไฟสายสีม่วง ส่วนต่อขยายถึงนครปฐม เปิดโอกาสพัฒนาตลาดเกษตรสำหรับผู้โดยสารรถไฟ ๑๐๐,๐๐๐ คนต่อวัน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรนครปฐมอย่างก้าวกระโดด

๙) นโยบายสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่และ Startup เกษตร

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ตั้งเป้าเพิ่ม Young Smart Farmer เป็น ๑๐๐,๐๐๐ คนภายในปี ๒๕๗๐ มีงบประมาณสนับสนุน ๒,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ๒๕๖๘) โครงการสำคัญ เช่น ทุนการศึกษาเกษตรกรรุ่นใหม่ ๑๐,๐๐๐ ทุนต่อปี มูลค่าทุนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท โครงการ "คืนคนสู่เกษตร" ให้ที่ดินเช่า ๑๐ ไร่ ฟรี ๕ ปี พร้อมเงินทุนเริ่มต้น ๒๐๐,๐๐๐ บาท มีผู้สมัคร ๕,๐๐๐ คน (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, ๒๕๖๗) กองทุน Startup เกษตร ๑,๐๐๐ ล้านบาท สนับสนุนธุรกิจนวัตกรรมเกษตร อนุมัติแล้ว ๑๕๐ โครงการ เช่น แพลตฟอร์มซื้อขายสินค้าเกษตรออนไลน์ ระบบ IoT ฟาร์ม โดรนเกษตร (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, ๒๕๖๘) นครปฐมมี Young Smart Farmer ๘๕๐ คน มี Startup เกษตร ๒๕ ราย ได้รับการสนับสนุน ๑๒๐ ล้านบาท โครงการบ่มเพาะผู้ประกอบการเกษตรร่วมกับ ม.เกษตรศาสตร์ มีผู้เข้าร่วม ๒๐๐ คนต่อปี สร้างธุรกิจใหม่ ๓๐ ราย มูลค่ารวม ๒๕๐ ล้านบาท (ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๖๗) การมีนโยบายสนับสนุนที่ชัดเจน พร้อมทรัพยากรและสถาบันการศึกษา ทำให้นครปฐมมีโอกาสเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ และนวัตกรรมเกษตรของประเทศ

๑๐) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคหลัง COVID-๑๙

การแพร่ระบาด COVID-๑๙ เปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารอย่างถาวร ผู้บริโภค ๗๘% ให้ความสำคัญกับอาหารที่เสริมภูมิคุ้มกัน ๖๕% เลือกซื้อจากแหล่งผลิตโดยตรงเพื่อความปลอดภัย ๘๒% สั่งซื้ออาหารออนไลน์เป็นประจำ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕๖๓) การซื้อผักผลไม้สดผ่านออนไลน์เติบโต ๑๕๐% มูลค่า ๑๒,๐๐๐ ล้านบาท ผู้บริโภคยินดีจ่ายค่าจัดส่งเพื่อความสะดวกและปลอดภัย บริการ Subscription Box ผักผลไม้รายสัปดาห์/รายเดือน มีสมาชิก ๒๐๐,๐๐๐ ราย เติบโต ๘๐% ต่อปี (สมาคมผู้ค้าปลีกไทย, ๒๕๖๘) ความต้องการอาหารพร้อมปรุงจากวัตถุดิบคุณภาพเพิ่มขึ้น ๖๐% Farm-to-Table Restaurant ที่ใช้วัตถุดิบจากฟาร์มโดยตรงเพิ่มขึ้น ๒๐๐ เป็น ๘๐๐ แห่ง Community Supported Agriculture (CSA) ที่ผู้บริโภคจ่ายล่วงหน้าให้เกษตรกร มีสมาชิก ๕๐,๐๐๐ ราย (เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก, ๒๕๖๓) นครปฐมตอบสนองเทรนด์นี้ได้ดีจากความใกล้ชิดกับผู้บริโภค มีเกษตรกรขายตรงออนไลน์ ๕๐๐ ราย รายได้รวม ๓๕๐ ล้านบาทต่อปี การพัฒนาศูนย์กระจายสินค้าเกษตรออนไลน์และระบบ Last Mile Delivery ทำให้มีโอกาสขยายตลาดใหม่ที่มีมูลค่าสูงและยั่งยืน

๓.๓ Strategic Challenge (ความท้าทายเชิงกลยุทธ์)

๑) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรนครปฐม อุณหภูมิเฉลี่ยสูงขึ้น ๑.๕ องศาเซลเซียสในช่วง ๑๐ ปี ทำให้ผลผลิตข้าวลดลง ๑๕% ส้มโอออกดอกไม่ตรงฤดูกาล ผลผลิตลด ๒๐% (กรมอุตุนิยมวิทยา, ๒๕๖๓) ปริมาณฝนผันผวน บางปีน้ำท่วม ๓ ครั้ง พื้นที่เสียหาย ๑๕๐,๐๐๐ ไร่ ความเสียหาย ๘๐๐ ล้านบาท บางปีแล้งหนัก ขาดน้ำ ๔ เดือน กระทบพื้นที่ ๒๐๐,๐๐๐ ไร่ (สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) โรคและแมลงศัตรูพืชระบาดรุนแรงขึ้น เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลทำลายข้าว ๕๐,๐๐๐ ไร่ โรคใบด่างมันสำปะหลัง ๑๐,๐๐๐ ไร่ ต้นทุนป้องกันกำจัดเพิ่ม ๒๕% คุณภาพดินเสื่อมโทรมจากน้ำท่วมซ้ำ อินทรีย์วัตถุลดลงจาก ๒.๕% เหลือ ๑.๘% ใน ๑๐ ปี (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๓) การคาดการณ์อากาศล่วงหน้าคลาดเคลื่อน ทำให้วางแผนการผลิตยาก เกษตรกร ๖๐% ไม่มีประกันภัยพืชผลเสี่ยงต่อการขาดทุน (สมาคมประกันวินาศภัยไทย, ๒๕๖๘) ต้องลงทุนระบบโรงเรือน ระบบน้ำ เทคโนโลยีปรับตัว ๕๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อไร่ เกษตรกรรายย่อยไม่มีทุน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงทางอาหารและความยั่งยืนของภาคเกษตรนครปฐมที่ต้องเร่งแก้ไข

๒) การขาดแคลนแรงงานภาคเกษตรและการสูงวัยของเกษตรกร

โครงสร้างอายุเกษตรกรนครปฐมสะท้อนวิกฤตแรงงานภาคเกษตร อายุเฉลี่ยเกษตรกร ๕๘ ปี สูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศที่ ๕๕ ปี เกษตรกรอายุเกิน ๖๐ ปี มี ๔๕% อายุต่ำกว่า ๔๐ ปี มีเพียง ๘% (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) แรงงานภาคเกษตรลดลง ๓% ต่อปี จาก ๑๒๐,๐๐๐ คนในปี ๒๕๖๐ เหลือ ๙๕,๐๐๐ คนในปี ๒๕๖๓ คนรุ่นใหม่ ๘๕% ไม่สนใจอาชีพเกษตรกรรม มองว่ารายได้ต่ำ ทำงานหนัก ไม่มีเกียรติ (สำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๓) ค่าแรงขั้นต่ำ ๓๕๓ บาทต่อวัน สูงกว่ารายได้เกษตรกรเฉลี่ย ๒๘๐ บาทต่อวัน ทำให้แรงงานย้ายไปภาคอื่น ต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าว ๒๕,๐๐๐ คน ที่มีปัญหาฝีมือและกฎหมาย (สำนักงานแรงงานจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) การเก็บเกี่ยวล่าช้า ผลผลิตเสียหาย ๑๐-๑๕% เนื่องจากขาดแรงงาน ต้นทุนจ้างเหมาเก็บเกี่ยวสูงขึ้น ๔๐% ใน ๕ ปี เครื่องจักรกลการเกษตรมีไม่เพียงพอรถเกี่ยวข้าว ๓๕๐ คัน ต่อพื้นที่ ๔๕๐,๐๐๐ ไร่ ต้องรอคิว ๑๕-๒๐ วัน (สหกรณ์การเกษตรจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๓) การสืบทอดภูมิปัญญาเกษตรขาดช่วง ปราชญ์ชาวบ้าน ๖๐% ไม่มีผู้สืบทอด องค์ความรู้ท้องถิ่นสูญหาย การขาดแคลนแรงงานและสูงวัยเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาภาคเกษตรที่ต้องเร่งหาทางออกเชิงระบบ

๓) การแข่งขันจากสินค้าเกษตรนำเข้าและประเทศเพื่อนบ้าน

การเปิดเสรีการค้าทำให้สินค้าเกษตรนำเข้าแข่งขันรุนแรง ผักผลไม้จากจีนนำเข้า ๒๕๐,๐๐๐ ตันต่อปี ราคาถูกกว่า ๓๐-๔๐% แย่งส่วนแบ่งตลาด ๒๕% (กรมศุลกากร, ๒๕๖๗) ส้มโอจีนราคา ๑๕ บาทต่อกิโลกรัม ขณะที่ของไทย ๔๐ บาทต่อกิโลกรัม กลัวยหอมฟิลิปปินส์ คุณภาพใกล้เคียง ราคาถูกกว่า ๒๐% เวียดนามส่งออกข้าวแข่งไทยเป็นอันดับ ๒ ของโลก ด้วยต้นทุนต่ำกว่า ๒๕% (สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย, ๒๕๖๘) กัมพูชา ลาว พัฒนาการผลิตอย่างก้าวกระโดด จากการลงทุนของจีน ญี่ปุ่น ผลผลิตข้าวต่อไร่ใกล้เคียงไทย แต่ต้นทุนต่ำกว่า ๓๐% มาเลเซียใช้เทคโนโลยีการเกษตรสูง ผลิตผักในโรงเรือนได้ ๑๒ รอบต่อปี ขณะที่ไทยได้ ๘ รอบ (FAO, ๒๕๖๗) การลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรผิดกฎหมาย มูลค่า ๑๕,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี ทำลายกลไกราคา เกษตรกรไทยต้นทุนสูงจากค่าแรง ค่าเช่าที่ดิน มาตรฐานแรงงาน สิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดกว่าประเทศเพื่อนบ้าน นโยบายอุดหนุนการเกษตรของไทย ๓% ของ GDP เกษตร ขณะที่จีน ๑๕% อินเดีย ๒๐% ทำให้เสียเปรียบ (ธนาคารโลก, ๒๕๖๗) การแข่งขันที่รุนแรงกดดันรายได้เกษตรกร บั่นทอนความสามารถในการแข่งขัน ต้องปรับกลยุทธ์เร่งด่วน

๔) ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินและน้ำ

ทรัพยากรดินนครปฐมเสื่อมโทรมจากการใช้สารเคมีเกษตรต่อเนื่อง ๔๐ ปี ดินเป็นกรด pH ต่ำกว่า ๕.๕ ในพื้นที่ ๑๒๐,๐๐๐ ไร่ อินทรีย์วัตถุต่ำกว่า ๑% ในพื้นที่ ๑๘๐,๐๐๐ ไร่ ดินอัดแน่น ความสามารถในการอุ้มน้ำลดลง ๓๕% (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๘) การปนเปื้อนสารเคมีตกค้าง พบสารพิษกลุ่มออร์แกนอโฟสเฟต เกินมาตรฐาน ๑๕% ของพื้นที่ โลหะหนักจากปุ๋ยเคมีสะสมในดิน แคดเมียม ตะกั่ว เกินค่ามาตรฐาน ๘% ของพื้นที่ (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๗) คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติเสื่อมโทรม แม่น้ำท่าจีนคุณภาพน้ำเกรด ๔ (เสื่อมโทรม) จาก ๓๐ ปีก่อนเกรด ๒ ในเตรทน้ำใต้ดินเกินมาตรฐาน ๒๕% ของบ่อน้ำตรวจสอบ (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, ๒๕๖๘) การใช้น้ำเกินศักยภาพ ๑๓๐% ในฤดูแล้ง ระดับน้ำใต้ดินลดลง ๑.๕ เมตร ใน ๑๐ ปี บ่อบาดาล ๓๐% ต้องเจาะลึกเพิ่ม ๒๐-๓๐ เมตร การแย่งน้ำระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชน รุนแรงขึ้น (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, ๒๕๖๗) ต้นทุนฟื้นฟูดิน ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาทต่อไร่ ใช้เวลา ๓-๕ ปี การบำบัดน้ำเสีย ๕๐ บาทต่อลูกบาศก์เมตร เกษตรกรไม่มีทุน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรคุกคามความยั่งยืนของการผลิต ต้องฟื้นฟูอย่างเร่งด่วนและจริงจัง

๕) ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นและความผันผวนของราคาปัจจัยการผลิต

ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ๕-๘% ต่อปี ขณะที่ราคาผลผลิตเพิ่มเพียง ๒-๓% ต่อปี กดดันกำไรเกษตรกร (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๖๘) ราคาปุ๋ยเคมีเพิ่ม ๘๐% ใน ๓ ปี จาก ๖๐๐ เป็น ๑,๐๘๐ บาทต่อกระสอบ เนื่องจากวัตถุดิบนำเข้า ๗๐% ราคาน้ำมันดีเซลผันผวน ๒๘-๓๘ บาทต่อลิตร กระทบต้นทุนขนส่งและเครื่องจักร ๒๕% ของต้นทุนรวม (กรมการค้าภายใน, ๒๕๖๗) ค่าเช่าที่ดินเพิ่มจาก ๑,๕๐๐ เป็น ๒,๕๐๐ บาทต่อไร่ต่อปี ใน ๕ ปี เนื่องจากแรงกดดันจากการขยายตัวของเมือง สารเคมีกำจัดศัตรูพืชแพงขึ้น ๖๐% หลังห้ามใช้พาราควอต ไกลโฟเสต คลอร์ไพริฟอส ต้องใช้สารทดแทนราคาแพงกว่า ๒-๓ เท่า (กรมวิชาการเกษตร, ๒๕๖๘) ค่าไฟฟ้าสำหรับระบบสูบน้ำ ห้างเย็น เพิ่ม ๑๕% ค่าแรงงานขั้นต่ำปรับขึ้นทุกปี ล่าสุด ๓๕๓ บาท สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ๔๐-๖๐% อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เกษตรกร ๗% สูงกว่าเวียดนาม (๔%) มาเลเซีย (๕%) (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๗) ต้นทุนรวมการผลิตข้าว ๕,๕๐๐ บาทต่อไร่ ขณะที่ราคาขาย ๗,๐๐๐ บาทต่อไร่ กำไรเหลือ ๑,๕๐๐ บาท ต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำ ๑๕ วัน ความอยู่รอดของเกษตรกรถูกคุกคามจากต้นทุนที่ปีบขึ้น

๖) ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีและการเข้าถึงนวัตกรรม

เกษตรกรนครปฐม ๗๕% ยังใช้วิธีการผลิตแบบดั้งเดิม ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ เนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) การลงทุนเทคโนโลยีสูง เครื่องจักรอัตโนมัติ ๕๐๐,๐๐๐-๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อเครื่อง ระบบ Smart Farm ๑๐๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาทต่อไร่ เกษตรกรรายย่อยไม่มีทุน ขาดความรู้และทักษะ เกษตรกร ๖๐% ไม่สามารถใช้สมาร์ทโฟนทำธุรกรรม ๘๐% ไม่เข้าใจระบบ IoT, AI (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ๒๕๖๗) โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลไม่ครอบคลุม อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเข้าถึงแค่ ๖๕% ของพื้นที่เกษตร สัญญาณโทรศัพท์อ่อนในพื้นที่ห่างไกล ๓๕% ไม่มีผู้ให้บริการซ่อมบำรุงเทคโนโลยีในพื้นที่ ต้องเดินทางไปกรุงเทพฯ (กสทช., ๒๕๖๘) งานวิจัยไม่ตอบโจทย์เกษตรกร จาก ๓๐๐ งานวิจัยต่อปี นำไปใช้จริงแค่ ๑๐% ขาดการถ่ายทอดที่เข้าใจง่าย ราคาเทคโนโลยีนำเข้าแพง ภาษี ๒๐-๓๐% ทำให้ไม่คุ้มค่าลงทุน (กรมศุลกากร, ๒๕๖๗) Startup AgTech ไทยน้อย แค่ ๕๐ ราย ขณะที่สิงคโปร์ ๒๐๐ เวียดนาม ๑๕๐ ขาดระบบนิเวศสนับสนุน การเข้าถึงเทคโนโลยีจำกัดทำให้ผลิตภาพต่ำแข่งขันไม่ได้ในตลาดโลกที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

๗) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคที่รวดเร็วและหลากหลาย

พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและซับซ้อน สร้างความท้าทายในการปรับตัว กระแสสุขภาพนิยมเปลี่ยนเร็ว จาก Low Fat เป็น Keto เป็น Intermittent Fasting ภายใน ๓ ปี ทำให้ความต้องการสินค้าผันผวน (สมาคมนักกำหนดอาหารแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๗) ผู้บริโภค Gen Z ๔๕% ต้องการข้อมูลครบถ้วน ตั้งแต่แหล่งผลิต Carbon Footprint สวัสดิภาพสัตว์ Fair Trade ซึ่งเกษตรกรไม่พร้อมให้ข้อมูล ความต้องการสินค้า Personalized เพิ่มขึ้น ๓๐๐% ต้องการผักปลอดสารตามโรคประจำตัว ผลไม้ตามค่า GI ที่เหมาะสม ยากต่อการผลิตจำนวนมาก (Euromonitor, ๒๕๖๘) การเปลี่ยนช่องทางซื้ออย่างฉับพลันจาก Offline เป็น Online ๖๐% ช่วง COVID กลับมา Offline ๔๐% หลัง COVID ทำให้วางแผนการตลาดยาก ต้องลงทุนทั้ง ๒ ช่องทาง Social Media Trend มีอายุสั้น ๒-๓ สัปดาห์ สินค้าที่ผลิตตาม Trend มาไม่ทันตลาดเปลี่ยนไปแล้ว (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕๖๗) ความภักดีต่อแบรนด์ลดลง ๗๐% ของผู้บริโภคเปลี่ยนแบรนด์ง่ายถ้าพบทางเลือกที่ดีกว่า ต้องพัฒนาตลอดเวลา ความคาดหวังด้านบริการสูงขึ้น ต้องส่งภายใน ๒ ชั่วโมง ตอบคำถามใน ๕ นาที มีระบบ Track & Trace ซึ่งต้องลงทุนสูง (สมาคมผู้ค้าปลีกไทย, ๒๕๖๘) การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทำให้เกษตรกรและผู้ประกอบการขนาดเล็กปรับตัวไม่ทัน เสี่ยงต่อการตกขบวน

๘) ความซับซ้อนของกฎระเบียบและมาตรฐานที่เพิ่มขึ้น

กฎระเบียบและมาตรฐานด้านการเกษตรมีความซับซ้อนและเข้มงวดมากขึ้น สร้างภาระให้เกษตรกร มาตรฐาน GAP ต้องบันทึกข้อมูล ๕๒ รายการ ตรวจประเมิน ๑๘๔ ข้อ ค่าใช้จ่าย ๑๕,๐๐๐ บาทต่อปี ต่ออายุทุก ๓ ปี แต่ราคาขายเพิ่มแค่ ๕-๑๐% (กรมวิชาการเกษตร, ๒๕๖๘) มาตรฐานส่งออก EU ใหม่ ห้ามสารเคมี ๒๕๐ ชนิด เพิ่มจาก ๑๕๐ ชนิด ต้องตรวจ MRL ๕๐๐ รายการ ค่าตรวจ ๕๐,๐๐๐ บาทต่อครั้ง กฎหมาย Traceability ต้องบันทึกย้อนกลับ ๕ ปี ใช้ระบบ Digital ที่เกษตรกรไม่คุ้นเคย (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, ๒๕๖๗) พ.ร.บ.ส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน บังคับใช้ ๒๕๖๘ ต้องลดสารเคมี ๕๐% ใน ๕ ปี ปรับ ๑๐,๐๐๐-๕๐,๐๐๐ บาท จำคุก ๑ ปี กฎหมายแรงงาน ต้องจ่ายค่าแรงขั้นต่ำ ประกันสังคม แรงงานต่างด้าว เพิ่มต้นทุน ๓๐% (กระทรวงแรงงาน, ๒๕๖๘) มาตรฐาน Carbon Neutral ที่ EU จะบังคับใช้ ๒๕๗๐ ต้องลด Carbon ๓๐% คิด Carbon Tax ๑๐% ของมูลค่าสินค้า ใบอนุญาตต่างๆ ๑๕ ประเภท จาก ๘ หน่วยงาน ใช้เวลา ๖-๑๒ เดือน ค่าใช้จ่าย ๕๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐ บาท (ศูนย์อำนวยการร่วมควบคุมในการประกอบธุรกิจ, ๒๕๖๗) ความซับซ้อนทำให้เกษตรกรรายย่อย ๗๐% ไม่สามารถทำตามได้ เสียโอกาสตลาดส่งออกและตลาดพรีเมียม

๙) ปัญหาหนี้สินและการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของเกษตรกร

หนี้สินครัวเรือนเกษตรกรนครปฐมอยู่ในระดับวิกฤต หนี้เฉลี่ย ๓๘๐,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้น ๒๕๐% ใน ๑๐ ปี อัตราส่วนหนี้ต่อรายได้ ๘.๕ เท่า สูงกว่าเกณฑ์ปลอดภัยที่ ๓ เท่า (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๘) หนี้ดอกเบี้ย ๓๖-๖๐% ต่อปี จากเงินกู้ด่วน ๑๐ บาท ต่อวัน หนี้ NPL ภาคเกษตร ๑๘% สูงสุดในทุกภาคธุรกิจ ธนาคารเข้มงวดการปล่อยกู้ (สมาคมธนาคารไทย, ๒๕๖๗) เกษตรกร ๖๐% ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ที่ดินส่วนใหญ่ไม่มีโฉนด ใช้ สค.๑ ที่ธนาคารไม่รับ การเข้าถึงสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (๔%) ได้แก่ ๒๕% ที่เหลือกู้ยืมดอกเบี้ยหรือสหกรณ์ดอกเบี้ย ๗-๑๒% (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, ๒๕๖๘) โครงการพักหนี้ ลดหนี้ ช่วยชั่วคราว แต่ไม่แก้ปัญหาโครงสร้าง เกษตรกรกลับมาเป็นหนี้ใหม่ ๘๐% ภายใน ๒ ปี ขาดความรู้การบริหารการเงิน ๗๐% ไม่มีบัญชีรายรับรายจ่าย ๘๕% ไม่มีการวางแผนการเงิน (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, ๒๕๖๗) วงจรหนี้ทำให้ไม่มีทุนพัฒนา ต้องขายผลผลิตราคาถูกเพื่อใช้หนี้ ไม่สามารถรอราคาดี ขาดอำนาจต่อรอง หนี้สินเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการผลิตของเกษตรกร

๑๐) การแข่งขันการใช้ที่ดินและแรงกดดันจากการขยายตัวของเมือง

การขยายตัวของเมืองและอุตสาหกรรมสร้างแรงกดดันต่อพื้นที่เกษตร พื้นที่เกษตรลดลง ๓,๐๐๐-๕,๐๐๐ ไร่ต่อปี เปลี่ยนเป็นที่อยู่อาศัย โรงงาน ถนน จาก ๙๕๐,๐๐๐ ไร่ ในปี ๒๕๖๐ เหลือ ๘๙๗,๕๒๕ ไร่ ในปี ๒๕๖๗ (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๘) ราคาที่ดินเพิ่ม ๓๐๐-๕๐๐% ใน ๑๐ ปี จาก ๕๐,๐๐๐ เป็น ๒๐๐,๐๐๐ - ๓๐๐,๐๐๐ บาทต่อไร่ ในพื้นที่ใกล้ถนนใหญ่ เกษตรกรถูกกลืนขยายที่ดิน ๕๐๐ ครอบครัวย ต่อปี เปลี่ยนอาชีพ (สำนักงานที่ดินจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๗) การเก็งกำไรที่ดิน นายทุนซื้อที่ดินเก็บไว้ ๕๐,๐๐๐ ไร่ ปล่อยรกร้าง รอราคาขึ้น ทำให้ที่ดินเกษตรใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ แรงกดดันเช่าที่ดิน ค่าเช่าแพงขึ้น ๗๐% ใน ๕ ปี สัญญาเช่าสั้น ๑-๓ ปี ไม่กล้าลงทุนระยะยาว (สมาคมเกษตรกรนครปฐม, ๒๕๖๘) ความขัดแย้งการใช้น้ำ โรงงานใช้น้ำบาดาล ๕๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน แย่งน้ำเกษตร ระดับน้ำใต้ดินลดมลพิษจากโรงงาน น้ำเสีย ฝุ่น กลิ่น กระทบพื้นที่เกษตรข้างเคียง ๒๐,๐๐๐ ไร่ ผลผลิตลด คุณภาพต่ำ (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๕, ๒๕๖๗) ผังเมืองไม่ชัดเจน เปลี่ยนแปลงบ่อย สร้างความไม่แน่นอนในการลงทุนเกษตรระยะยาว การสูญเสียพื้นที่เกษตรคุณภาพดีอย่างต่อเนื่องคุกคามความมั่นคงทางอาหารและวิถีชีวิตเกษตรของจังหวัด

สรุปภาพรวมสิ่งที่แผนพัฒนาการเกษตรจังหวัดนครปฐมต้องดำเนินการตามความจำเป็นเชิงกลยุทธ์

จากการวิเคราะห์ความจำเป็นเชิงกลยุทธ์ทั้ง ๓ ด้าน แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๖๙-๒๕๗๕ ต้องกำหนดยุทธศาสตร์ที่ใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบ (ทำเลใกล้กรุงเทพฯ ทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ สินค้า GI มีชื่อเสียง สถาบันการศึกษาเข้มแข็ง) ฉกฉวยโอกาส (ตลาดอาหารสุขภาพ เทคโนโลยีเกษตร ๔.๐ นโยบาย BCG Economy FTA) และเอาชนะความท้าทาย (Climate Change แรงงานขาดแคลน การแข่งขันจากต่างประเทศ ทรัพยากรเสื่อมโทรม) โดยมุ่งเน้น (๑) การพัฒนาเกษตรอัจฉริยะและแม่นยำ ลงทุน Smart Farm ๕๐,๐๐๐ ไร่ ใช้ IoT/AI เพิ่มผลผลิต ๓๐% ลดต้นทุน ๒๕% (๒) ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์และปลอดภัย ขยายพื้นที่ ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ พัฒนาตลาดพรีเมียม มูลค่า ๓,๐๐๐ ล้านบาท (๓) สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยนวัตกรรม พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๑๐๐ รายการ อุตสาหกรรมแปรรูป ๒๐ แห่ง (๔) พัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตร Young Smart Farmer ๒,๐๐๐ คน เสริมสร้างสหกรณ์ (๕) พัฒนาทรัพยากรและรับมือ Climate Change ระบบน้ำอัจฉริยะ ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ ปรับปรุงดิน ๑๕๐,๐๐๐ ไร่ (๖) พัฒนา Hub เกษตร-ท่องเที่ยว-การศึกษา ดึงดูด ๑ ล้านคน รายได้ ๑,๐๐๐ ล้านบาท และ

(๗) สร้างระบบนิเวศนวัตกรรมเกษตร Startup ๑๐๐ ราย กองทุน ๕๐๐ ล้านบาท เพื่อยกระดับการเกษตร นครปฐมสู่ความยั่งยืนและแข่งขันได้ในระดับสากล (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘)

๓.๔ การวิเคราะห์ฉากทัศน์ (Scenario Analysis) มูลค่าเศรษฐกิจทางการเกษตรของจังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๖๙-๒๕๗๕

ภาพรวมสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้ม

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรของจังหวัดนครปฐมในปี ๒๕๖๗ อยู่ที่ ๒๘,๕๐๐ ล้านบาท คิดเป็น ๑๘.๕% ของ GPP จังหวัด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๖๘) โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยย้อนหลัง ๕ ปีอยู่ที่ ๓.๒% ต่อปี ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่ ๒.๕% โครงสร้างมูลค่าเศรษฐกิจเกษตรประกอบด้วย พืชผล ๖๕% (ข้าว ๓๕%, พืชผัก-ผลไม้ ๒๐%, พืชไร่ ๑๐%), ปศุสัตว์ ๒๕%, ประมง ๕%, และป่าไม้ ๕%

การวิเคราะห์ฉากทัศน์ (Scenario Analysis) สำหรับมูลค่าเศรษฐกิจทางการเกษตรของจังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๖๙-๒๕๗๕ พิจารณาจากปัจจัยขับเคลื่อนหลัก ๒ มิติ คือ (๑) ระดับการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในภาคเกษตร และ (๒) ระดับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและผลกระทบต่อการผลิต ซึ่งนำไปสู่การกำหนดฉากทัศน์ ๔ รูปแบบ ดังนี้

ฉากทัศน์ที่ ๑: "เกษตรอัจฉริยะยั่งยืน" (Smart & Sustainable Agriculture)

เงื่อนไข: การนำเทคโนโลยีมาใช้สูง + การจัดการสภาพภูมิอากาศได้ดี

ภายใต้ฉากทัศน์นี้ เกษตรกรนครปฐมกว่า ๘๐% นำเทคโนโลยี Precision Agriculture, IoT, AI และ Blockchain มาใช้อย่างแพร่หลาย (กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๘) ระบบชลประทานอัจฉริยะช่วยลดการใช้น้ำ ๔๐% การใช้โดรนและเซ็นเซอร์ช่วยลดต้นทุนปุ๋ยและสารเคมี ๓๕% ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น ๔๕% จากการจัดการแม่นยำ มูลค่าเศรษฐกิจเกษตรเติบโตเฉลี่ย ๘.๕% ต่อปี ถึง ๔๘,๐๐๐ ล้านบาทในปี ๒๕๗๕ สัดส่วนเกษตรมูลค่าสูงเพิ่มเป็น ๔๐% ของมูลค่าทั้งหมด การส่งออกสินค้าเกษตรเติบโต ๑๒% ต่อปี โดยเฉพาะตลาดพรีเมียมในยุโรปและญี่ปุ่น

ฉากทัศน์ที่ ๒: "เกษตรดั้งเดิมท้าทาย" (Traditional Agriculture Under Pressure)

เงื่อนไข: การนำเทคโนโลยีมาใช้ต่ำ + การจัดการสภาพภูมิอากาศไม่ดี

เกษตรกรยังคงใช้วิธีการผลิตแบบดั้งเดิม มีเพียง ๒๐% ที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, ๒๕๖๘) ภัยแล้งและน้ำท่วมสลับกันทำให้ผลผลิตลดลง ๒๕% พื้นที่เกษตรหายไป ๑๕,๐๐๐ ไร่จากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ๔๐% จากราคาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น มูลค่าเศรษฐกิจเกษตรเติบโตเพียง ๐.๕% ต่อปี หรืออยู่ที่ ๒๘,๕๐๐ ล้านบาทในปี ๒๕๗๕ เกษตรกรรุ่นใหม่ละทิ้งอาชีพ ๕% ต่อปี นำไปสู่วิกฤตแรงงานภาคเกษตร

ฉากทัศน์ที่ ๓: "เกษตรเทคโนโลยีเสี่ยง" (High-Tech Vulnerable Agriculture)

เงื่อนไข: การนำเทคโนโลยีมาใช้สูง + การจัดการสภาพภูมิอากาศไม่ดี

แม้มีการลงทุนเทคโนโลยีสูง แต่ภัยธรรมชาติรุนแรงทำลายโครงสร้างพื้นฐาน Smart Farm เสียหายปีละ ๕๐๐ ล้านบาท (กรมอุตุนิยมวิทยา, ๒๕๖๘) ต้นทุนประกันภัยเพิ่มขึ้น ๖๐% ROI จากการลงทุนเทคโนโลยีไม่คุ้มค่าในระยะสั้น เกษตรกร ๓๐% ประสบปัญหาหนี้สินจากการลงทุน มูลค่าเศรษฐกิจเกษตรเติบโต ๓.๕% ต่อปี ถึง ๓๕,๐๐๐ ล้านบาทในปี ๒๕๗๕ แต่มีความผันผวนสูง (+/- ๑๕% ต่อปี) ความเหลื่อมล้ำระหว่างเกษตรกรที่เข้าถึงและไม่เข้าถึงเทคโนโลยีขยายตัว

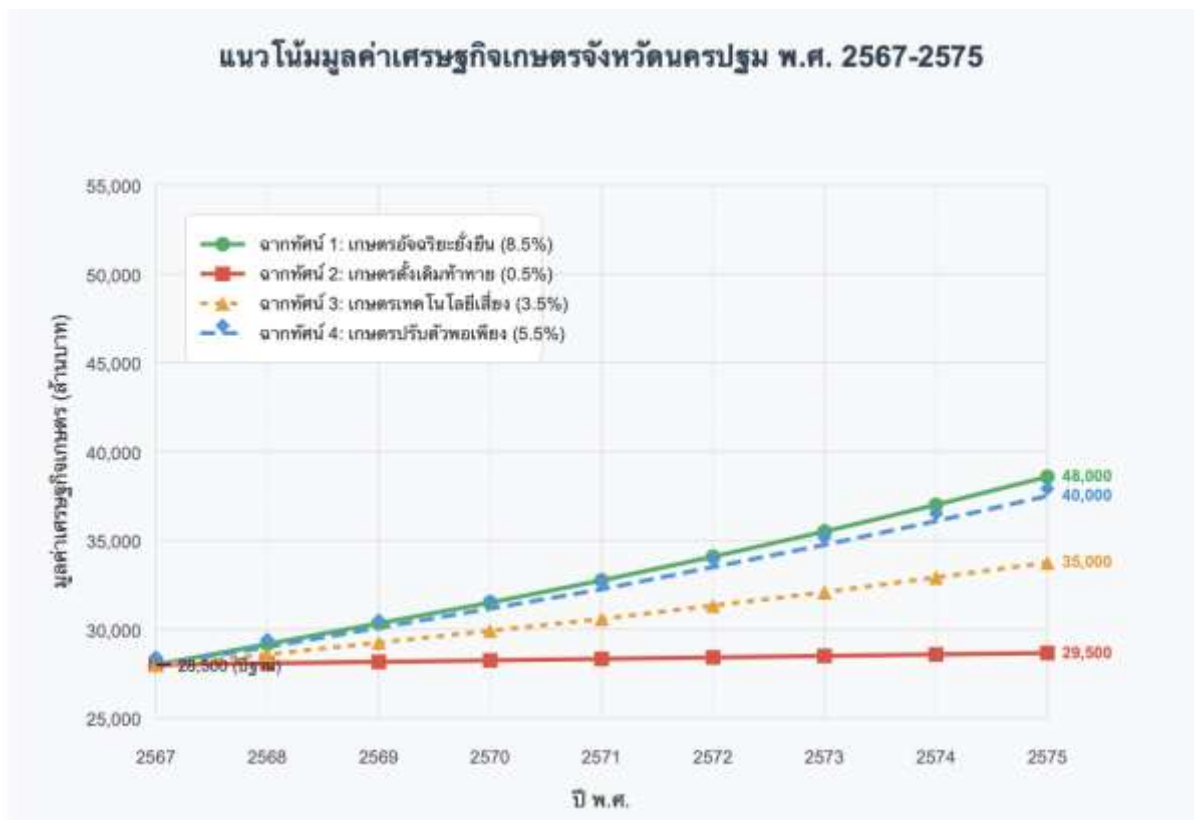
ฉากทัศน์ที่ ๔: "เกษตรปรับตัวพอเพียง" (Adaptive Sufficient Agriculture)

เงื่อนไข: การนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างปานกลาง + การจัดการสภาพภูมิอากาศได้ดี

เกษตรกร ๕๐% ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่เหมาะสม (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๘) ระบบเกษตรผสมผสานและวนเกษตรขยายตัว ๒๕% ช่วยกระจายความเสี่ยง การทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มเป็น ๓๐% ของพื้นที่ สร้างมูลค่าเพิ่ม ๕๐% ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในภาคเกษตรสร้างรายได้เสริม ๓,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี มูลค่าเศรษฐกิจเกษตรเติบโต ๕.๕% ต่อปี ถึง ๔๐,๐๐๐ ล้านบาทในปี ๒๕๗๕ เกิดความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและความยั่งยืนสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบและแนวโน้ม

รูปที่ ๑๔ แสดงแนวโน้มมูลค่าเศรษฐกิจเกษตรจังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๗๕

จากการวิเคราะห์ พบว่าช่วงของมูลค่าเศรษฐกิจเกษตรในปี ๒๕๗๕ มีความแตกต่างกันถึง ๑๘,๕๐๐ ล้านบาท (ระหว่าง ๒๙,๕๐๐-๔๘,๐๐๐ ล้านบาท) ขึ้นอยู่กับฉากทัศน์ที่เกิดขึ้น โดยปัจจัยสำคัญที่สุดคือระดับการนำเทคโนโลยีมาใช้ ซึ่งสามารถสร้างความแตกต่างของมูลค่าถึง ๔๐% และการจัดการสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลต่อความเสถียรของการผลิตถึง ๒๕%

การวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) แสดงให้เห็นว่า:

- ☐ การเพิ่มการใช้เทคโนโลยี ๑๐% จะเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจ ๔-๖%
- ☐ การลดผลกระทบจากสภาพอากาศ ๑๐% จะเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจ ๒-๓%
- ☐ การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ๑๐% จะเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจ ๕-๗%

๓.๕ การวิเคราะห์ SWOT Analysis การเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕

จุดแข็ง (Strengths)

๑) ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เชิงยุทธศาสตร์

จังหวัดนครปฐมตั้งอยู่ในภาคกลางตอนล่าง ห่างจากกรุงเทพฯ เพียง ๕๖ กิโลเมตร มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก ทั้งถนนสายหลักและรถไฟสายใต้ผ่าน ทำให้การขนส่งผลผลิตการเกษตรไปยังตลาดกรุงเทพฯ และตลาดส่งออกทำได้รวดเร็ว ประหยัดต้นทุนโลจิสติกส์ (กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๓) พื้นที่จังหวัดมีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าเกษตร (Agricultural Distribution Hub) รองรับการค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาด CLMV ที่กำลังขยายตัว นอกจากนี้ยังอยู่ใกล้สนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิและดอนเมือง รวมถึงท่าเรือแหลมฉบัง ซึ่งเป็นประตูการส่งออกที่สำคัญ ทำให้สามารถพัฒนาเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงเพื่อการส่งออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) ทรัพยากรดินและน้ำที่อุดมสมบูรณ์

พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีนและแม่น้ำนครชัยศรีที่ไหลผ่านจังหวัด สร้างความอุดมสมบูรณ์ของดินตะกอนที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก มีพื้นที่ชลประทานกว่า ๗๐% ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด (ชลประทานจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๔) ระบบคลองส่งน้ำที่พัฒนามาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ ยังคงใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวปนทรายแป้งที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง pH อยู่ในช่วง ๖.๕-๗.๕ เหมาะสมกับพืชเศรษฐกิจหลากหลายชนิด โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กกว่า ๒๐๐ แห่งทั่วจังหวัดช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำในฤดูแล้ง ทำให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี และมีศักยภาพในการพัฒนาระบบการเกษตรแบบประณีต (Precision Agriculture)

๓) ความหลากหลายของผลผลิตการเกษตร

นครปฐมมีการผลิตสินค้าเกษตรที่หลากหลาย ทั้งข้าว พืชผัก ผลไม้ ปศุสัตว์ และประมง สร้างความมั่นคงทางรายได้ให้เกษตรกร ข้าวหอมมะลิและข้าวหอมปทุมธานีมีพื้นที่ปลูกกว่า ๔๐๐,๐๐๐ ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๔) ส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาเป็นสินค้า GI ที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ มีมูลค่าการส่งออกปีละกว่า ๕๐๐ ล้านบาท พืชผักปลอดภัยและออร์แกนิกมีการขยายพื้นที่เพิ่มขึ้น ๑๕% ต่อปี ตอบสนองความต้องการของตลาดสุขภาพที่กำลังเติบโต การเลี้ยงสุกร ไก่ และไก่ไข่แบบฟาร์มมาตรฐานมีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง รวมถึงการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดที่สร้างรายได้เสริมให้เกษตรกร ความหลากหลายนี้ช่วยกระจายความเสี่ยงและสร้างโอกาสในการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าแบบบูรณาการ

๔) องค์กรเกษตรกรและสหกรณ์ที่เข้มแข็ง

จังหวัดนครปฐมมีสหกรณ์การเกษตรที่จดทะเบียน ๔๒ แห่ง สมาชิกรวมกว่า ๘๕,๐๐๐ ราย มีสินทรัพย์รวมกว่า ๑๒,๐๐๐ ล้านบาท (กรมส่งเสริมสหกรณ์, ๒๕๖๔) สหกรณ์หลายแห่งได้รับรางวัลสหกรณ์ดีเด่นระดับประเทศ มีการบริหารจัดการที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ กลุ่มเกษตรกรระดับตำบลมีความเข้มแข็งสามารถรวมกลุ่มต่อรองราคาและจัดหาปัจจัยการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิสาหกิจชุมชนกว่า ๓๐๐ แห่งสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิตการเกษตรในพื้นที่ เครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) มีสมาชิกกว่า ๕๐๐ คน เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนเกษตรสมัยใหม่ การรวมกลุ่มที่เข้มแข็งนี้เป็นฐานสำคัญในการพัฒนาระบบเกษตรแบบมีส่วนร่วมและยั่งยืน

๕) โครงสร้างพื้นฐานการเกษตรที่พัฒนาแล้ว

ระบบถนนเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรครอบคลุมทุกตำบล มีถนนลาดยางและคอนกรีตเข้าถึงแปลงเกษตรกรกว่า ๙๐% (กรมทางหลวงชนบท, ๒๕๖๓) ตลาดกลางสินค้าเกษตร ๕ แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ยุทธศาสตร์

รองรับการซื้อขายผลผลิตได้วันละกว่า ๒,๐๐๐ ตัน ศูนย์รวบรวมและแปรรูปผลผลิตระดับอำเภอมีครบทุกอำเภอ พร้อมห้องเย็นรวมความจุกว่า ๑๐,๐๐๐ ตัน ระบบไฟฟ้าและประปาครอบคลุมพื้นที่เกษตรเกือบทั้งหมด สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร โครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงขยายถึงระดับหมู่บ้าน เอื้อต่อการพัฒนาเกษตรดิจิทัล โครงสร้างพื้นฐานที่สมบูรณ์นี้เป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของภาคเกษตร

๖) ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

นครปฐมมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ โดยเฉพาะองค์พระปฐมเจดีย์ ดึงดูดนักท่องเที่ยวปีละกว่า ๓ ล้านคน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๗) สามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างลงตัว สวนผลไม้และฟาร์มเกษตรอินทรีย์กว่า ๕๐ แห่ง พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว มีกิจกรรมเก็บผลไม้ชมสวน และเรียนรู้วิถีเกษตร ตลาดน้ำดอนหวาย ตลาดน้ำลำพญา และตลาดสามพราน เป็นแหล่งท่องเที่ยวและจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีชื่อเสียง โฮมสเตย์เกษตรกว่า ๓๐ แห่ง สร้างรายได้เสริมให้ชุมชน เทศกาลส้มโอและงานเกษตรประจำปีดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจกว่า ๒๐๐ ล้านบาทต่อปี การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบบูรณาการจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้ภาคเกษตรได้อย่างยั่งยืน

๗) สถาบันการศึกษาและวิจัยด้านการเกษตร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เป็นศูนย์กลางการศึกษาและวิจัยด้านการเกษตรที่สำคัญของประเทศ มีนักวิจัยกว่า ๕๐๐ คน ผลิตผลงานวิจัยด้านการเกษตรปีละกว่า ๒๐๐ เรื่อง (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๖๘) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีคณะเทคโนโลยีการเกษตรที่เน้นการพัฒนาเกษตรกรุ่นใหม่ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครปฐมผลิตบุคลากรระดับปฏิบัติการที่มีคุณภาพ ศูนย์วิจัยพืชไร่ ศูนย์วิจัยข้าว และสถานทดลองต่างๆ สร้างนวัตกรรมการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การมีฐานความรู้และนวัตกรรมในพื้นที่เป็นข้อได้เปรียบสำคัญในการพัฒนาเกษตรกรรมแบบฐานความรู้

๘) การสนับสนุนจากภาครัฐที่ต่อเนื่อง

รัฐบาลกำหนดให้นครปฐมเป็นพื้นที่นำร่องหลายโครงการ เช่น เกษตรแปลงใหญ่ Smart Farming และเกษตรอินทรีย์ มีงบประมาณสนับสนุนปีละกว่า ๕๐๐ ล้านบาท (สำนักงานงบประมาณ, ๒๕๖๘) นโยบายส่งเสริมเกษตรแบบแม่นยำและเกษตร ๔.๐ ได้รับการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โครงการประกันรายได้เกษตรกรครอบคลุมพืชเศรษฐกิจหลักทุกชนิด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) มีสาขาครอบคลุมทุกอำเภอ ให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่เกษตรกร การสนับสนุนที่ครอบคลุมและต่อเนื่องนี้สร้างความมั่นคงให้เกษตรกรในการประกอบอาชีพ

๙) ตลาดใกล้ผู้บริโภคขนาดใหญ่

ความใกล้ชิดกับกรุงเทพฯ ที่มีประชากรกว่า ๑๐ ล้านคน สร้างโอกาสทางการตลาดมหาศาล ความต้องการสินค้าเกษตรสด ปลอดภัย และคุณภาพสูงเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๖๘) ห้างสรรพสินค้าและซูเปอร์มาร์เก็ตชั้นนำหลายแห่งมีข้อตกลงซื้อผลผลิตโดยตรงจากเกษตรกร ตลาดออนไลน์และแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซขยายตัวอย่างรวดเร็ว เปิดช่องทางการขายใหม่ให้เกษตรกร ระบบโลจิสติกส์ที่พัฒนาแล้วทำให้สามารถส่งสินค้าถึงผู้บริโภคภายใน ๒๔ ชั่วโมง กลุ่มผู้บริโภคที่ใส่ใจสุขภาพและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น สร้างอุปสงค์ต่อสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง การเข้าถึงตลาดขนาดใหญ่โดยตรงนี้ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญ

๑๐) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

เกษตรกรนครปฐมส่งสมภูมิปัญญาการทำเกษตรมากกว่า ๒๐๐ ปี มีองค์ความรู้ในการจัดการน้ำ ดิน และพืชพันธุ์ท้องถิ่น ระบบการปลูกพืชหมุนเวียนแบบดั้งเดิมช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๗) การอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่น เช่น มะม่วงน้ำดอกไม้ มะพร้าวน้ำหอม สร้างเอกลักษณ์ทางการเกษตร ประชาชนชาวบ้านกว่า ๑๐๐ คน เป็นแหล่งความรู้สำคัญในการพัฒนาเกษตรยั่งยืน การผสมผสานภูมิปัญญากับเทคโนโลยีสมัยใหม่สร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น วัฒนธรรมการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนเกษตรยังคงเข้มแข็ง เป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ การสืบทอดและพัฒนาภูมิปัญญาเหล่านี้เป็นรากฐานของการพัฒนาเกษตรที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตท้องถิ่น

จุดอ่อน (Weaknesses)

๑) การกระจายที่ดินและขนาดการถือครองที่ดิน

เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินถือครองเฉลี่ยเพียง ๑๕-๒๐ ไร่ต่อครัวเรือน ซึ่งน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่ ๒๕ ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๖๘) การแบ่งมรดกทำให้ที่ดินแตกย่อยมากขึ้นทุกระดับขนาดแปลงที่เล็กเป็นอุปสรรคต่อการลงทุนเครื่องจักรกลการเกษตรขนาดใหญ่ ทำให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยสูง เกษตรกรร้อยละ ๔๐ เป็นผู้เช่าที่ดิน มีความไม่มั่นคงในการประกอบอาชีพ ค่าเช่าที่ดินเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๑๐% ต่อปี กดดันต้นทุนการผลิต การรวมแปลงเพื่อการจัดการร่วมกันยังมีข้อจำกัดด้านกฎหมายและความไว้วางใจ ปัญหาเอกสารสิทธิ์ที่ดินไม่สมบูรณ์ในบางพื้นที่ เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสินเชื่อ การขาดนโยบายการจัดการที่ดินเชิงบูรณาการทำให้ปัญหานี้ยังคงดำรงอยู่และส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตในระยะยาว

๒) แรงงานภาคเกษตรขาดแคลนและสูงอายุ

อายุเฉลี่ยของเกษตรกรในจังหวัดสูงถึง ๕๕ ปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง (สำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) คนรุ่นใหม่ร้อยละ ๘๐ ไม่สนใจประกอบอาชีพเกษตรกรรม มองว่าเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคงและรายได้ต่ำ แรงงานภาคเกษตรลดลงเฉลี่ย ๓% ต่อปี ในขณะที่ความต้องการแรงงานช่วงฤดูกาลเพิ่มขึ้น ต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าวที่มีปัญหาด้านทักษะและการสื่อสาร ค่าแรงขั้นต่ำที่เพิ่มขึ้นเป็น ๓๕๐ บาทต่อวัน ทำให้ต้นทุนแรงงานสูงขึ้น ๒๕% ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะเฉพาะด้าน เช่น การจัดการฟาร์มสมัยใหม่ การใช้เทคโนโลยีการเกษตร เป็นปัญหาเร่งด่วน ระบบการศึกษาไม่ตอบสนองความต้องการแรงงานภาคเกษตรสมัยใหม่ ส่งผลให้ภาคเกษตรขาดความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว

๓) การเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมไม่ทั่วถึง

เกษตรกรเพียง ๓๐% ที่ใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ เช่น ระบบน้ำหยด เซ็นเซอร์วัดความชื้น หรือโดรนสำรวจแปลง (กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๘) ต้นทุนการลงทุนเทคโนโลยีสูงเกินกำลังของเกษตรกรรายย่อย การขาดความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเป็นอุปสรรคสำคัญ ผู้ให้บริการด้านเทคโนโลยีการเกษตรยังมีจำกัด และกระจุกตัวในพื้นที่เมือง อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงยังไม่ครอบคลุมพื้นที่เกษตรห่างไกลบางแห่ง จำกัดการใช้งานเกษตรดิจิทัล การถ่ายทอดเทคโนโลยีจากสถาบันวิจัยสู่เกษตรกรใช้เวลานานและไม่ต่อเนื่อง นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นบางส่วนไม่สอดคล้องกับความต้องการจริงของเกษตรกร การขาดระบบสนับสนุนหลังการถ่ายทอดเทคโนโลยีทำให้การใช้งานไม่ยั่งยืน

๔) ระบบการตลาดที่เกษตรกรมีอำนาจต่อรองน้อย

เกษตรกรร้อยละ ๖๐ ยังคงขายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลาง ได้ราคาต่ำกว่าราคาตลาด ๒๐-๓๐% (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๖๗) ข้อมูลราคาตลาดไม่โปร่งใสและไม่ทันเวลา ทำให้เกษตรกรตัดสินใจขายไม่ถูกจังหวะ การรวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคายังไม่เข้มแข็งพอ มีเพียง ๔๐% ของผลผลิตที่ขายผ่านระบบสหกรณ์ ตลาดกลางบางแห่งถูกควบคุมโดยกลุ่มผลประโยชน์ ไม่เป็นธรรมต่อเกษตรกร การเข้าถึงตลาด

ส่งออกโดยตรงมีข้อจำกัดด้านมาตรฐานและปริมาณ ระบบ Contract Farming ยังไม่ได้รับความนิยมนอกจากขาดความไว้วางใจระหว่างคู่สัญญา การขาดข้อมูลด้านการตลาดที่ถูกต้องทำให้เกษตรกรผลิตไม่ตรงกับความต้องการของตลาด

๕) การบริหารจัดการน้ำที่ไม่มีประสิทธิภาพ

แม้มีระบบชลประทาน แต่ประสิทธิภาพการใช้น้ำต่ำ มีการสูญเสียน้ำในระบบส่งน้ำถึง ๓๐% (ชลประทานจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) การบำรุงรักษาล่องส่งน้ำไม่สม่ำเสมอ ต้นเงินและวัชพืชขึ้นหนาแน่น ระบบการจัดสรรน้ำไม่เป็นธรรม พื้นที่ปลายน้ำมักขาดแคลนในฤดูแล้ง การใช้น้ำแบบท่วมแปลงยังเป็นวิธีหลักสิ้นเปลืองและไม่มีประสิทธิภาพ เกษตรกรขาดความรู้ในการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้น้ำเกินความจำเป็น ๔๐% โครงสร้างเก็บกักน้ำระดับไร่นามีน้อย ทำให้ไม่สามารถเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง ความขัดแย้งในการใช้น้ำระหว่างภาคเกษตรกับภาคอื่นๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกับภาคอุตสาหกรรมและชุมชนเมือง

๖) มาตรฐานและการรับรองคุณภาพยังไม่ครอบคลุม

ผลผลิตเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP มีเพียง ๒๕% ของพื้นที่การผลิตทั้งหมด (กรมวิชาการเกษตร, ๒๕๖๘) กระบวนการขอรับรองมาตรฐานยุ่งยาก ใช้เวลานาน และมีค่าใช้จ่ายสูง เกษตรกรรายย่อยไม่สามารถรับภาระได้ การรับรองมาตรฐานอินทรีย์มีเพียง ๕% ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด ต่ำกว่าเป้าหมายมาก ห้องปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพในพื้นที่มีจำกัด ต้องส่งตัวอย่างไปตรวจที่กรุงเทพฯ เสียเวลาและค่าใช้จ่าย ระบบตรวจสอบย้อนกลับยังไม่สมบูรณ์ ผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่น การขาดมาตรฐานทำให้สินค้าเกษตรจากนครปฐมแข่งขันในตลาดระดับสูงได้ยาก และได้ราคาต่ำกว่าศักยภาพที่แท้จริง

๗) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและสินเชื่อมีข้อจำกัด

เกษตรกร ๔๕% ยังพึ่งพาแหล่งเงินกู้แบบที่มีดอกเบี้ยสูง ๑๕-๓๖% ต่อปี (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๘) สินเชื่อจากสถาบันการเงินมีเงื่อนไขเข้มงวด ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันที่เกษตรกรหลายรายไม่มี ระยะเวลาการอนุมัติสินเชื่อนาน ไม่ทันต่อความต้องการใช้เงินตามฤดูกาล วงเงินสินเชื่อที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการลงทุนเทคโนโลยีสมัยใหม่ ดอกเบี้ยสินเชื่อเกษตรกรแม้จะต่ำแต่ยังสูงเมื่อเทียบกับรายได้ที่ไม่แน่นอน ประกันภัยพืชผลยังไม่ครอบคลุมและเบี้ยประกันสูง เกษตรกรขาดความรู้ด้านการบริหารการเงิน ทำให้ใช้เงินทุนไม่มีประสิทธิภาพ ปัญหาหนี้สินครัวเรือนเกษตรสูงเฉลี่ย ๒๐๐,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือน เป็นภาระที่กีดกันการพัฒนา

๘) การจัดการของเสียและมลพิษทางการเกษตร

การเผาตอซังและเศษพืชหลังการเก็บเกี่ยวยังคงเป็นปัญหา สร้างมลพิษทางอากาศ PM๒.๕ ในช่วงฤดูแล้ง (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๘) การใช้สารเคมีเกษตรเกินความจำเป็น เฉลี่ย ๓.๕ กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี สูงกว่ามาตรฐานสากล ของเสียจากฟาร์มปศุสัตว์ โดยเฉพาะฟาร์มสุกร ปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำธรรมชาติ ระบบบำบัดของเสียมีประสิทธิภาพต่ำและไม่ครอบคลุม บรรจุภัณฑ์สารเคมีเกษตรถูกทิ้งไม่ถูกวิธีเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม การขาดความรู้และจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมของเกษตรกร การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมไม่เข้มงวด ไม่มีแรงจูงใจให้เกษตรกรจัดการของเสียอย่างถูกต้อง ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์สินค้าเกษตรและสุขภาพของชุมชนในระยะยาว

๙) ระบบข้อมูลและสารสนเทศการเกษตรไม่บูรณาการ

ข้อมูลการเกษตรกระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่างๆ ไม่เชื่อมโยงกัน ทำให้การวางแผนขาดประสิทธิภาพ (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๘) ระบบทะเบียนเกษตรกรไม่ครบถ้วนและไม่เป็นปัจจุบัน มีความคลาดเคลื่อนถึง ๒๐% ข้อมูลการผลิต ราคา และการตลาดไม่ real-time เกษตรกรไม่สามารถใช้ประกอบการตัดสินใจได้ทันท่วงที ระบบเตือนภัยด้านการเกษตร เช่น โรคระบาดภัยธรรมชาติ ยังไม่มีประสิทธิภาพ การเข้าถึงข้อมูลของเกษตรกรมีข้อจำกัด โดยเฉพาะกลุ่มสูงอายุที่ไม่คุ้นเคย

กับเทคโนโลยี ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้าน IT เกษตร ระบบฐานข้อมูลไม่ได้มาตรฐานสากล ยากต่อการเชื่อมโยงกับระบบอื่น การขาดข้อมูลที่ดีทำให้การกำหนดนโยบายไม่ตรงกับปัญหาที่แท้จริง

๑๐) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ยังล่าช้า

ผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปส่วนใหญ่ยังเป็นการแปรรูปขั้นต้น มูลค่าเพิ่มต่ำ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, ๒๕๖๓) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ใหม่น้อย ไม่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ บรรจุภัณฑ์ไม่ทันสมัย ขาดความสวยงามและไม่สื่อสารคุณค่าของผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ไม่คำนึงถึงความสะดวกในการขนส่งและการเก็บรักษา อายุการเก็บสั้น เทคโนโลยีการยืดอายุผลิตภัณฑ์ยังไม่แพร่หลาย ต้นทุนบรรจุภัณฑ์คุณภาพสูงแพงเกินไปสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย ขาดห้องปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ ทำให้การพัฒนาล่าช้า การขาดทักษะด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดสมัยใหม่ ทำให้สินค้าเกษตรนครปฐม ยังไม่สามารถแข่งขันในตลาดระดับบนได้เต็มศักยภาพ

โอกาส (Opportunities)

๑) นโยบาย BCG Economy ของรัฐบาล

รัฐบาลกำหนดให้ BCG (Bio-Circular-Green) Economy เป็นวาระแห่งชาติ มีงบประมาณสนับสนุนกว่า ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท ในระยะ ๕ ปี (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, ๒๕๖๘) นครปฐมถูกเลือกเป็น BCG Model Province สร้างโอกาสในการเข้าถึงงบประมาณและโครงการนาร่องการพัฒนาเกษตรชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเกษตรสีเขียวได้รับการสนับสนุนเต็มที่ มีโครงการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร การแปรรูปของเสียเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เช่น ปุ๋ยชีวภาพ อาหารสัตว์ พลังงานชีวมวล ตลาดสินค้า BCG ทั้งในและต่างประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว คาดว่าจะโตเฉลี่ย ๑๕% ต่อปี การมีนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่องนี้เป็นโอกาสสำคัญในการปรับโครงสร้างภาคเกษตรสู่ความยั่งยืน

๒) ความต้องการอาหารปลอดภัยและออร์แกนิกเพิ่มขึ้น

ตลาดอาหารออร์แกนิกในประเทศไทยเติบโต ๒๐% ต่อปี มูลค่ากว่า ๕,๐๐๐ ล้านบาท (สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์ไทย, ๒๕๖๘) ผู้บริโภคยุคใหม่ยินดีจ่ายแพงขึ้น ๓๐-๕๐% สำหรับผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กระแส Healthy Living และ Sustainable Consumption แข็งแกร่งขึ้น หลัง COVID-๑๙ ห่วงสรรพสินค้าชั้นนำเพิ่มพื้นที่จำหน่ายสินค้าออร์แกนิกอย่างต่อเนื่อง แพลตฟอร์มออนไลน์เฉพาะสำหรับสินค้าเกษตรปลอดภัยเกิดขึ้นมากมาย อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงผู้บริโภค ตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกไปยังยุโรป ญี่ปุ่น และจีน ขยายตัวอย่างรวดเร็ว การรับรองมาตรฐานสากลเปิดโอกาสการส่งออก นครปฐมมีศักยภาพสูงในการเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัยระดับประเทศ

๓) เทคโนโลยี Agriculture ๔.๐ ที่เข้าถึงง่ายขึ้น

ต้นทุนเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ลดลง ๔๐% ในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา ทำให้เกษตรกรรายย่อยเข้าถึงได้มากขึ้น (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, ๒๕๖๘) แอปพลิเคชันเกษตรภาษาไทยมีมากกว่า ๕๐ แอปพลิเคชันครอบคลุมทุกด้านของการทำเกษตร IoT sensors ราคาถูกลงและใช้งานง่ายขึ้น ช่วยติดตามสภาพแปลงแบบ real-time ระบบ AI วิเคราะห์โรคพืชผ่านภาพถ่ายมีความแม่นยำสูงขึ้น ช่วยลดการใช้สารเคมี Drone สำหรับการเกษตรมีราคาเริ่มต้นเพียง ๓๐,๐๐๐ บาท เข้าถึงได้ง่าย Blockchain ในการตรวจสอบย้อนกลับสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภค ผู้ให้บริการ Agri-tech startup เพิ่มขึ้น นำเสนอโซลูชันที่หลากหลาย รัฐบาลสนับสนุนการอบรมและให้เงินอุดหนุนการใช้เทคโนโลยี สร้างโอกาสในการยกระดับประสิทธิภาพการผลิต

๔) ตลาดส่งออกในภูมิภาค AEC และ RCEP

การเปิดเสรีการค้าใน AEC และ RCEP สร้างตลาดขนาดใหญ่กว่า ๒.๒ พันล้านคน (กระทรวงพาณิชย์, ๒๕๖๘) ภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรลดลงหรือเป็นศูนย์ในหลายประเทศ เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ความต้องการอาหารไทยในจีน อินเดีย และอาเซียนเติบโตต่อเนื่อง โดยเฉพาะผลไม้เมืองร้อนและข้าวคุณภาพสูง ระบบโลจิสติกส์ในภูมิภาคพัฒนาขึ้น ลดเวลาและต้นทุนการขนส่ง E-commerce ข้ามพรมแดนเติบโตแข็งแกร่ง เปิดช่องทางใหม่ให้เกษตรกรขายตรงถึงผู้บริโภค FTA ใหม่ ๆ ที่กำลังเจรจาจะเปิดตลาดเพิ่มเติม มาตรฐานสินค้าเกษตรมีการ harmonization มากขึ้น ลดอุปสรรคทางการค้า การเป็นสมาชิก RCEP ช่วยให้ไทยเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคกลาง (Central Economic Corridor)

นครปฐมอยู่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจภาคกลางที่เชื่อมโยง EEC กับภาคตะวันตก มีแผนลงทุนโครงสร้างพื้นฐานกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ล้านบาท (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๘) รถไฟความเร็วสูงเชื่อมสามสนามบินผ่านนครปฐม เพิ่มศักยภาพการขนส่งสินค้า โครงการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) รวมถึง Smart Agriculture นิคมอุตสาหกรรมอาหารแห่งใหม่วางแผนจัดตั้งในพื้นที่สร้างความต้องการวัตถุดิบเกษตร ศูนย์กระจายสินค้าระดับภูมิภาคจะตั้งในนครปฐม เพิ่มมูลค่าการค้าสินค้าเกษตร การพัฒนาระบบราง Dual Track จะลดต้นทุนขนส่งลง ๓๐% แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนตะวันตกสร้างโอกาสการส่งออกไปเมียนมาร์ โครงการเหล่านี้จะยกระดับนครปฐมเป็นศูนย์กลางเกษตรอุตสาหกรรมของภาคกลาง

๖) กระแสการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม

นักท่องเที่ยวสนใจการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์เพิ่มขึ้น ๓๕% ต่อปี โดยเฉพาะกิจกรรมเกษตร (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๘) Agritourism สร้างรายได้เสริมให้เกษตรกรเฉลี่ย ๕๐,๐๐๐ บาทต่อไร่ต่อปี Farm Stay และ Harvest Festival ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติ การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสร้างมูลค่าเพิ่ม Social Media ช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักท่องเที่ยวจีนและอินเดียสนใจวัฒนธรรมการเกษตรไทยเป็นพิเศษ รัฐบาลสนับสนุนการพัฒนา Gastronomy Tourism ที่เชื่อมโยงอาหารกับแหล่งผลิต โครงการ One Tambon One Agritourism Destination สร้างโอกาสให้ทุกพื้นที่ การพัฒนานี้จะช่วยสร้างรายได้และการจ้างงานในชนบท

๗) ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเกษตร

ความร่วมมือไทย-จีนด้านการเกษตรขยายตัว มีโครงการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีและการลงทุนร่วมกว่า ๒๐ โครงการ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ๒๕๖๘) ญี่ปุ่นให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีเกษตรผ่าน JICA อิสราเอลถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการน้ำและเกษตรในพื้นที่แห้งแล้ง เนเธอร์แลนด์ร่วมมือพัฒนาเกษตรในโรงเรือน ออสเตรเลียสนับสนุนการพัฒนาปศุสัตว์คุณภาพสูง โครงการ South-South Cooperation ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้กับประเทศกำลังพัฒนา ทุนวิจัยระหว่างประเทศด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น ๕๐% การเป็นเจ้าภาพประชุมเกษตรนานาชาติสร้างโอกาสเครือข่ายความร่วมมือเหล่านี้นำมาซึ่งเทคโนโลยี องค์ความรู้ และโอกาสทางการตลาดใหม่ๆ

๘) นโยบายส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่

รัฐบาลตั้งเป้าสร้าง Young Smart Farmer ๑๐๐,๐๐๐ คนภายในปี ๒๕๗๐ มีมาตรการจูงใจหลากหลาย (กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๘) สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ ๐% สำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่วงเงินสูงสุด ๓ ล้านบาท ที่ดินราชพัสดุสำหรับทำเกษตรให้เช่าระยะยาวในราคาพิเศษ ทุนการศึกษาด้านเกษตรเพิ่มขึ้น ๒๐๐% โครงการ Mentor-Mentee จับคู่เกษตรกรมืออาชีพกับผู้เริ่มต้น การยกเว้นภาษี ๕ ปี สำหรับ

Startup เกษตร กองทุนร่วมลงทุนภาครัฐ-เอกชนสนับสนุน Agri-tech Innovation Platform ดิจิทัลรวบรวมความรู้และเชื่อมโยงเกษตรกรรุ่นใหม่ การสร้างภาพลักษณ์เกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น "ฮีโร่" ของสังคม นโยบายเหล่านี้จะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานและยกระดับภาคเกษตร

๙) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคหลัง COVID-๑๙

ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับแหล่งที่มาของอาหารมากขึ้น ๖๐% ต้องการซื้อจากเกษตรกรโดยตรง (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, ๒๕๖๘) การซื้อขายออนไลน์และ Delivery เติบโต ๑๕๐% สร้างช่องทางใหม่ให้เกษตรกร Community Supported Agriculture (CSA) ได้รับความนิยม ผู้บริโภคจ่ายล่วงหน้าเพื่อสนับสนุนเกษตรกร ความต้องการอาหารเพื่อสุขภาพ Functional Food และ Superfood เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง การบริโภคอาหารพื้นถิ่น (Locavore) กลายเป็นเทรนด์ ลดระยะทางขนส่งและสนับสนุนเกษตรกรท้องถิ่น ผู้บริโภคยินดีจ่าย Premium ๔๐% สำหรับ Story Behind Product ระบบ Subscription Box สำหรับผลผลิตเกษตรเติบโตแข็งแกร่ง การเปลี่ยนแปลงนี้เปิดโอกาสให้เกษตรกรสร้างมูลค่าเพิ่มและเข้าถึงผู้บริโภคโดยตรง

๑๐) การพัฒนาระบบ Carbon Credit และ Green Finance

ตลาด Carbon Credit สำหรับภาคเกษตรเริ่มพัฒนาในประเทศไทย คาดว่าจะมีมูลค่า ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๗๐ (องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก, ๒๕๖๘) เกษตรกรที่ปลูกป่า ทำเกษตรอินทรีย์ หรือใช้พลังงานทดแทน สามารถขาย Carbon Credit ได้ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งเปิดสินเชื่อ Green Loan ดอกเบี้ยพิเศษสำหรับเกษตรยั่งยืน ลดลง ๑-๒% จากอัตราปกติ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๘) กองทุน ESG ระดับโลกสนใจลงทุนในโครงการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มูลค่ากว่า ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท โครงการ Forest Carbon ให้ผลตอบแทน ๓,๐๐๐-๕,๐๐๐ บาทต่อไร่ต่อปี สำหรับการปลูกป่าในพื้นที่เกษตร ปะกันภัยสีเขียวคุ้มครองความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เบี้ยประกันถูกลง ๓๐% Blockchain Carbon Trading Platform ทำให้การซื้อขายโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ รัฐบาลวางเป้า Net Zero Emission ภาคเกษตรภายในปี ๒๕๘๐ สร้างแรงจูงใจระยะยาว การพัฒนาระบบนี้จะสร้างรายได้เสริมและส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืน ช่วยให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนใหม่ที่สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน

อุปสรรค (Threats)

๑) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้น

อุณหภูมิเฉลี่ยของจังหวัดเพิ่มขึ้น ๑.๕ องศาเซลเซียสในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อการเพาะปลูก (กรมอุตุนิยมวิทยา, ๒๕๖๘) ฝนทิ้งช่วงยาวนานขึ้นเฉลี่ย ๒๐-๓๐ วัน ทำให้ผลผลิตลดลง ๑๕-๒๕% น้ำท่วมฉับพลันรุนแรงขึ้น สร้างความเสียหายปีละกว่า ๕๐๐ ล้านบาท ลูกเห็บขนาดใหญ่ทำลายพืชผลบ่อยขึ้น จากเดิม ๒-๓ ปีครั้งเป็นทุกปี คลื่นความร้อนในฤดูร้อนทำให้ผลไม้น่ารับประทานและคุณภาพลดลง การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชรุนแรงขึ้นจากอุณหภูมิที่เพิ่มขึ้น พายุฤดูร้อนทวีความรุนแรง ทำลายโรงเรือนและโครงสร้างการเกษตร ต้นทุนการประกันภัยพืชผลเพิ่มขึ้น ๕๐% แต่ความคุ้มครองลดลง การคาดการณ์สภาพอากาศยากขึ้น ทำให้การวางแผนการผลิตมีความเสี่ยงสูง ผลกระทบนี้บังคับให้เกษตรกรต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน

๒) การแข่งขันจากประเทศเพื่อนบ้านที่เพิ่มขึ้น

เวียดนามส่งออกข้าวแช่แข็งหน้าไทย ด้วยราคาที่ถูกลงกว่า ๑๐-๑๕% และคุณภาพใกล้เคียงกัน (สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย, ๒๕๖๘) กัมพูชาและลาวพัฒนาการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูง แข่งขันในตลาดพรีเมียม จีนลดการนำเข้าผลไม้จากไทย หันไปซื้อจากเวียดนามและฟิลิปปินส์มากขึ้น มาเลเซียพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืชเมืองร้อนแข่งขันกับไทย อินเดียส่งออกข้าวราคาถูกเข้าตลาดแอฟริกาที่เคยเป็นตลาดของไทย

ต้นทุนแรงงานในประเทศเพื่อนบ้านต่ำกว่าไทย ๓๐-๕๐% สร้างความได้เปรียบด้านราคา การลงทุนจากจีน ในภาคเกษตรประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มขึ้น นำเทคโนโลยีและเงินทุนเข้าไป FTA ของประเทศคู่แข่งกับตลาดใหม่ๆ มากกว่าไทย การแข่งขันที่รุนแรงขึ้นนี้กดดันราคาและส่วนแบ่งตลาดของสินค้าเกษตรไทย

๓) ความผันผวนของราคาพลังงานและปัจจัยการผลิต

ราคาน้ำมันดีเซลผันผวนระหว่าง ๒๕-๓๕ บาทต่อลิตร กระทบต้นทุนการขนส่งและเครื่องจักรกล (กระทรวงพลังงาน, ๒๕๖๘) ราคาปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น ๘๐% ในช่วง ๒ ปี จากวิกฤตซัพพลายเชนโลก ค่าไฟฟ้าสำหรับห้องเย็นและระบบชลประทานเพิ่มขึ้น ๓๕% ราคาพันธุ์พืชนำเข้าแพงขึ้น ๕๐% จากค่าเงินบาทอ่อน วัสดุการเกษตร เช่น พลาสติกคลุมแปลง ตาข่าย แพงขึ้น ๔๐% อัตราดอกเบี้ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กระทบต้นทุนทางการเงิน ค่าขนส่งทางเรือระหว่างประเทศผันผวนรุนแรง กระทบการส่งออก ต้นทุนแรงงานเพิ่มขึ้น ต่อเนื่องจากนโยบายค่าแรงขั้นต่ำ ความผันผวนนี้ทำให้การคำนวณต้นทุนและกำไรยากขึ้น สร้างความไม่แน่นอนในการประกอบอาชีพเกษตรกร

๔) การเปลี่ยนแปลงนโยบายการค้าระหว่างประเทศ

สงครามการค้าระหว่างประเทศมหาอำนาจกระทบการส่งออกสินค้าเกษตรไทย มาตรการกีดกันทางการค้าเพิ่มขึ้น ๒๕% (กระทรวงพาณิชย์, ๒๕๖๘) กฎระเบียบด้านสุขอนามัยพืช (SPS) ของประเทศนำเข้าเข้มงวดขึ้น เป็นอุปสรรคการส่งออก มาตรการ Carbon Border Adjustment ของ EU กระทบสินค้าที่มี Carbon Footprint สูง ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์รบกวนเส้นทางการค้าและทำให้ค่าขนส่งแพงขึ้น การเมืองภายในประเทศคู่ค้าไม่แน่นอน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายกะทันหัน ข้อกำหนด Traceability และ Sustainability ซับซ้อนขึ้น เพิ่มภาระให้ผู้ส่งออก การแข่งขันแย่งตลาดระหว่างประเทศผู้ผลิตรุนแรงขึ้น นำไปสู่การหุ้มตลาด ความไม่แน่นอนของ FTA ใหม่ๆ ทำให้การวางแผนระยะยาวยากขึ้น นโยบาย Food Security ของหลายประเทศลดการพึ่งพาการนำเข้า

๕) การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชสายพันธุ์ใหม่

โรค Fall Armyworm ระบาดทำลายข้าวโพดกว่า ๕๐,๐๐๐ ไร่ ในปี ๒๕๖๗ สร้างความเสียหาย ๒๐๐ ล้านบาท (กรมวิชาการเกษตร, ๒๕๖๘) โรคใบด่างมันสำปะหลังสายพันธุ์ใหม่ลดผลผลิต ๓๐-๔๐% แมลงศัตรูพืชดื้อยาเพิ่มขึ้น ต้องใช้สารเคมีมากขึ้น ๕๐% โรค African Swine Fever คุกคามอุตสาหกรรมสุกรมูลค่า ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท ไวรัสพืชกลายพันธุ์เร็วขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ศัตรูพืชจากประเทศเพื่อนบ้านแพร่เข้ามาง่ายขึ้นจากการค้าเสรี ต้นทุนการป้องกันกำจัดเพิ่มขึ้น ๖๐% แต่ประสิทธิภาพลดลง การขาดผู้เชี่ยวชาญด้านโรคพืชใหม่ๆ ทำให้การควบคุมล่าช้า ระบบเตือนภัยและการเฝ้าระวังยังไม่ทันต่อการระบาด ผลกระทบนี้คุกคามความมั่นคงทางอาหารและรายได้เกษตรกร

๖) การขยายตัวของเมืองและอุตสาหกรรมบุกรุกพื้นที่เกษตร

พื้นที่เกษตรลดลงเฉลี่ย ๕,๐๐๐ ไร่ต่อปี จากการขยายตัวของที่อยู่อาศัยและนิคมอุตสาหกรรม (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๘) ราคาที่ดินเพิ่มขึ้น ๑๕-๒๐% ต่อปี ทำให้เกษตรกรถูกกดดันให้ขายที่ดิน มลพิษจากโรงงานกระทบคุณภาพน้ำและอากาศในพื้นที่เกษตรข้างเคียง การแย่งใช้น้ำระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับเกษตรรุนแรงขึ้น โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ตัดผ่านพื้นที่เกษตร ทำลายระบบนิเวศ ผังเมืองไม่มีการกำหนดเขตเกษตรกรรมที่ชัดเจน ทำให้การบุกรุกง่าย เกษตรกรรุ่นใหม่หันไปทำงานในโรงงานที่หารายได้แน่นอนกว่า นายทุนต่างชาติเข้ามาเช่าที่ดินระยะยาวเพื่อเก็งกำไร ลดพื้นที่ทำกิน การสูญเสียพื้นที่เกษตรอย่างต่อเนื่องคุกคามความมั่นคงทางอาหารในระยะยาว

๗) ปัญหาคุณภาพและปริมาณน้ำที่ลดลง

ปริมาณน้ำในแม่น้ำท่าจีนลดลง ๓๐% ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา จากการพัฒนาเขื่อนต้นน้ำ (กรมชลประทาน, ๒๕๖๘) น้ำใต้ดินลดระดับลงเฉลี่ย ๒ เมตรต่อปี จากการสูบน้ำใช้เกินกำลัง คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมจากมลพิษทางการเกษตรและอุตสาหกรรม การแย่งน้ำระหว่างจังหวัดต้นน้ำและปลายน้ำรุนแรงขึ้น น้ำเค็มรุกเข้ามามีในพื้นที่ลุ่มต่ำช่วงฤดูแล้ง ระบบนิเวศแหล่งน้ำเสื่อมโทรม ลดความสามารถในการกักเก็บน้ำตามธรรมชาติ ค่าใช้จ่ายในการบำบัดน้ำให้ใช้ในการเกษตรเพิ่มขึ้น ๔๐% แหล่งน้ำขนาดเล็กต้นเขินจากตะกอนดิน ความจุลดลง ๕๐% กฎหมายการจัดการน้ำไม่ทันสมัย ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน วิกฤตน้ำที่รุนแรงขึ้นเป็นภัยคุกคามหลักต่อความยั่งยืนของภาคเกษตร

๘) การพึ่งพาเทคโนโลยีและปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศ

พันธุ์พืชเศรษฐกิจกว่า ๗๐% นำเข้าจากต่างประเทศ มีความเสี่ยงด้านความมั่นคง (กรมวิชาการเกษตร, ๒๕๖๗) เครื่องจักรกลการเกษตรนำเข้า ๙๐% อะไหล่หายากและแพงเมื่อค่าเงินบาทอ่อน สารเคมีเกษตรผลิตในประเทศได้เพียง ๓๐% ต้องพึ่งพาการนำเข้า เทคโนโลยี Precision Agriculture ส่วนใหญ่มาจากยุโรปและอเมริกา ราคาแพงและบริการหลังการขายจำกัด Software การเกษตรต้องจ่ายค่า License รายปี เป็นภาระต่อเกษตรกร องค์ความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์คุณภาพสูงยังจำกัด ต้องพึ่งพาบริษัทข้ามชาติ สิทธิบัตรเทคโนโลยีการเกษตรถูกผูกขาดโดยต่างชาติ จำกัดการพัฒนา การขาดการวิจัยพัฒนาในประเทศ ทำให้ต้องพึ่งพาทภายนอกต่อไป เพิ่มต้นทุนและความเสี่ยง

๙) กฎระเบียบและข้อกำหนดที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนา

กฎหมายที่ดินล้าสมัย ไม่เอื้อต่อการรวมแปลงและการลงทุนระยะยาว (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, ๒๕๖๘) ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้างโรงเรือนเกษตรยุ่งยาก ใช้เวลา ๖-๑๒ เดือน กฎหมายแรงงานไม่ยืดหยุ่นสำหรับการจ้างงานตามฤดูกาล ระเบียบการนำเข้าเครื่องจักรการเกษตรซับซ้อน มีภาษีสูง ๒๐-๓๐% การขอใบอนุญาตประกอบกิจการแปรรูปมีขั้นตอนมาก ต้องติดต่อหลายหน่วยงาน กฎหมายสิ่งแวดล้อมเข้มงวดแต่ขาดมาตรการสนับสนุนให้ปฏิบัติได้จริง ระเบียบการส่งออกเปลี่ยนแปลงบ่อย สร้างความสับสนให้ผู้ประกอบการ การขอรับรองมาตรฐานต้องผ่านหลายหน่วยงาน ไม่มี One Stop Service กฎระเบียบที่ไม่เอื้อเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาและการแข่งขัน

๑๐) ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในภาคเกษตร

เกษตรกร ๖๐% ไม่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล จำกัดการเข้าถึงข้อมูลและตลาดออนไลน์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, ๒๕๖๘) สัญญาณอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ชนบทยังไม่เสถียร ความเร็วต่ำ ราคาสมาร์ตโฟนและแท็บเล็ตยังสูงเกินไปสำหรับเกษตรกรรายได้น้อย แอปพลิเคชันเกษตรส่วนใหญ่ออกแบบไม่เหมาะกับผู้สูงอายุ ภาษาเทคนิคเข้าใจยาก การฝึกอบรมดิจิทัลไม่ต่อเนื่องและไม่ตรงกับความต้องการจริง เกษตรกรรุ่นเก่ากลัวเทคโนโลยี ไม่กล้าลองใช้ ขาดตัวอย่างความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมในพื้นที่ ค่าบริการอินเทอร์เน็ตและค่าอุปกรณ์เป็นภาระ ROI ไม่ชัดเจน Digital Platform ของภาครัฐใช้งานยาก ไม่ตอบโจทย์เกษตรกร ความเหลื่อมล้ำนี้ทำให้เกษตรกรไทยเสียเปรียบในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

ตารางที่ ๕๘ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม

จุดแข็ง : <i>Strengths – S</i>	จุดอ่อน : <i>Weaknesses – W</i>
๑. มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เชิงยุทธศาสตร์ใกล้กรุงเทพฯ มีเส้นทางคมนาคมสะดวก และเข้าถึงตลาดส่งออกได้ง่าย ๒. ทรัพยากรดินและน้ำมีความอุดมสมบูรณ์สูง มีระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่เกษตรทั้งจังหวัด ๓. มีความหลากหลายของการผลิตสินค้าเกษตรทั้งพืช ปศุสัตว์ และประมง ช่วยสร้างความมั่นคงทางรายได้ ๔. องค์กรเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร และวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่มีความเข้มแข็ง ๕. โครงสร้างพื้นฐานการเกษตร เช่น ตลาดกลาง ศูนย์รวบรวมผลผลิต และระบบไฟฟ้าประปาได้รับการพัฒนาแล้ว ๖. มีศักยภาพสูงด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของจังหวัด ๗. เป็นศูนย์กลางสถาบันการศึกษาและวิจัยด้านการเกษตรชั้นนำ ๘. ได้รับการสนับสนุนนโยบายและงบประมาณจากภาครัฐอย่างต่อเนื่องในฐานะพื้นที่นำร่องหลายโครงการ ๙. มีตลาดรองรับผลผลิตขนาดใหญ่และมั่นคง โดยอยู่ใกล้ฐานผู้บริโภคโดยตรง ๑๐. มีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่สืบทอดกันมายาวนานกว่า ๒๐๐ ปี	๑. การถือครองที่ดินของเกษตรกรมีขนาดเล็ก เฉลี่ยเพียง ๑๕-๒๐ ไร่ และปัญหาการเช่าที่ดินที่มีต้นทุนสูงขึ้น ๒. เผชิญปัญหาแรงงานภาคเกษตรขาดแคลนและโครงสร้างอายุเกษตรกรเข้าสู่สังคมสูงวัย ๓. การเข้าถึงเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่ และอินเทอร์เน็ต เพื่อการเกษตรยังไม่ทั่วถึง ๔. ระบบการตลาดยังพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง ทำให้เกษตรกรขาดอำนาจในการต่อรองราคา ๕. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำระดับแปลงยังต่ำ และมีความขัดแย้งในการใช้น้ำกับภาคส่วนอื่น ๖. การรับรองมาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตร (เช่น GAP, เกษตรอินทรีย์) ยังมีสัดส่วนน้อยและเข้าถึงยาก ๗. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบมีข้อจำกัดนำไปสู่ปัญหาหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรที่อยู่ในระดับสูง ๘. ปัญหาการจัดการของเสีย มลพิษทางการเกษตรและการใช้สารเคมีเกินความจำเป็น ๙. ระบบข้อมูลสารสนเทศการเกษตรขาดการบูรณาการไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้วางแผนได้ยาก ๑๐. นวัตกรรมด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การแปรรูป และบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มยังล่าช้า

โอกาส : Opportunities – O	อุปสรรค : Threats – T
๑. นโยบาย BCG Economy ของรัฐบาลที่เอื้อต่อการพัฒนาเกษตรชีวภาพและเศรษฐกิจหมุนเวียน ๒. แนวโน้มตลาดและความต้องการสินค้าเกษตรปลอดภัย อาหารฟังก์ชัน และผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกที่เติบโตสูงขึ้น ๓. เทคโนโลยีการเกษตรแม่นยำ (Agriculture ๔.๐) มีราคาลดลงและเข้าถึงเกษตรกรรายย่อยได้ง่ายขึ้น ๔. โอกาสในการขยายตลาดส่งออกจากความตกลงการค้าเสรีภูมิภาค AEC และ RCEP ๕. การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคกลาง (Central Economic Corridor) และโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนาดใหญ่ ๖. กระแสความนิยมของธุรกิจท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ เกษตรวิถีชุมชน และ Gastronomy Tourism ๗. โอกาสจากการขยายตัวของความร่วมมือระหว่างประเทศด้านเทคโนโลยีและการลงทุนภาคการเกษตร ๘. นโยบายส่งเสริมและมาตรการจูงใจในการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) และ Startup เกษตร ๙. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคหลัง COVID-๑๙ ที่ต้องการสั่งซื้ออาหารปลอดภัยผ่านระบบออนไลน์โดยตรง ๑๐. การเติบโตของตลาด Carbon Credit และการสนับสนุนเงินทุนจากสินเชื่อดีสีเขียว (Green Finance)	๑. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ภัยแล้ง และน้ำท่วมฉับพลันที่ทวีความรุนแรงขึ้น ๒. การแข่งขันด้านราคาสินค้าเกษตรและต้นทุนแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน (เช่น เวียดนาม จีน) ๓. ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากความผันผวนของราคาพลังงาน ปุ๋ย และปัจจัยการผลิต ๔. ความเสี่ยงจากสงครามการค้า มาตรการกีดกันทางการค้า (SPS) และข้อกำหนดสินค้าระหว่างประเทศที่เข้มงวด ๕. การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชสายพันธุ์ใหม่ที่ต้านทานสารเคมี ซึ่งสร้างความเสียหายต่อผลผลิต ๖. การสูญเสียพื้นที่เกษตรกรรมคุณภาพดีจากการขยายตัวของเมือง ที่อยู่อาศัย และนิคมอุตสาหกรรม ๗. ปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมและการแย่งชิงทรัพยากรน้ำระหว่างภาคเกษตรกับภาคอุตสาหกรรม ๘. การผลิตยังต้องพึ่งพาเทคโนโลยี เมล็ดพันธุ์ และเครื่องจักรกลการเกษตรจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง ๙. กฎระเบียบ ข้อกำหนดทางกฎหมายที่ซับซ้อนและมาตรฐานสินค้าที่ไม่เอื้อต่อการปรับตัวของเกษตรกรรายย่อย ๑๐. ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในพื้นที่ชนบท ทำให้เกษตรกรปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ได้ยาก

๓.๖ การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อกำหนดประเด็นการพัฒนา

ตารางที่ ๕๙ TOWS Matrix

	จุดแข็ง : S ๒. ดินและน้ำมีความอุดมสมบูรณ์ ๓. ความหลากหลายของผลผลิตการเกษตร ๔. องค์กรเกษตรกรเข้มแข็ง ๗. สถาบันการศึกษาและวิจัยด้านการเกษตร ๑๐. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร	จุดอ่อน : W ๔. เกษตรกรมีอำนาจต่อรองน้อย ๕. การบริหารจัดการน้ำระดับแปลงมีประสิทธิภาพต่ำ ๖. การรับรองมาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตร มีสัดส่วนน้อย ๘. การจัดการของเสียและมลพิษทางการเกษตร ๑๐. การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ยังล่าช้า
โอกาส : O ๑. นโยบาย BCG Economy ๒. ความต้องการอาหารปลอดภัย ๓. เทคโนโลยีเข้าถึงง่ายขึ้น ๔. การขยายตลาดส่งออกจากความตกลงการค้าเสรีภูมิภาค ๘. นโยบายส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ ๙. พฤติกรรมผู้บริโภคสั่งซื้อออนไลน์ ๑๐. การพัฒนาระบบ Carbon Credit และ Green Finance	SO S๒,๑๐ O๑,๑๐ - ยกระดับการเกษตรตามแนวทาง BCG สู่เกษตรคาร์บอนต่ำ S๓ O๒,๙ - ยกระดับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์สู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูงและตลาดพรีเมียม S๔,๗ O๓,๘ - พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่และองค์กรเกษตรกรสู่เกษตรอัจฉริยะ S๗ O๓ - ใช้วิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและแปรรูป	WO W๔,๑๐ O๔,๙ - พัฒนาตลาดดิจิทัลและเทคโนโลยีการตลาด W๖,๑๐ O๒,๔ - ยกระดับมาตรฐานและระบบตรวจสอบย้อนกลับ W๘ O๑,๑๐ - พัฒนาระบบจัดการของเสียและวัสดุเหลือใช้ตาม BCG
อุปสรรค : T ๑. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๒. การแข่งขันจากประเทศเพื่อนบ้าน ๓. ความผันผวนของราคาพลังงานและปัจจัยการผลิต ๔. นโยบายการค้าระหว่างประเทศ ๕. การระบาดของโรคและแมลง ๗. ปัญหาคุณภาพน้ำ ๙. กฎระเบียบและข้อกำหนดที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนา	ST S๒ T๑,๗ - พัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำและโครงสร้างพื้นฐานให้รับมือ Climate Change S๔ T๓,๙ - เสริมสร้างสหกรณ์และเครือข่ายเกษตรกรให้เข้มแข็ง S๗ T๕ - พัฒนาระบบเฝ้าระวังและจัดการโรคและแมลง	WT W๕ T๑,๗ - เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและโครงสร้างพื้นฐานระดับไร่นา W๑๐ T๒,๔ - พัฒนาผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ และเทคโนโลยีแปรรูป

ส่วนที่ ๔
แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม
ระยะ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

๑. วิสัยทัศน์ (Vision)

“จังหวัดนครปฐมเป็นศูนย์กลางเกษตรอัจฉริยะของประเทศ สร้างมูลค่าด้วยนวัตกรรม
ยั่งยืนด้วย BCG Economy แหล่งเชื่อมโยงเกษตรคุณภาพทั่วไทย ให้ก้าวไกลสู่ตลาดโลก”

๒. พันธกิจ

- ๒.๑ พัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer และสถาบันเกษตรกรสู่ความเข้มแข็ง และสามารถวางแผน
การผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ตรงตามความต้องการของตลาดยุคใหม่
- ๒.๒ พัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตรมูลค่าสูงด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม จากงานวิจัยร่วมกับ
สถาบันการศึกษาและภาคเอกชน สู่มาตรฐานสากล
- ๒.๓ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรให้ทันสมัย ครอบคลุมทั้งระบบชลประทานและจัดการ
ดินให้ยั่งยืน สนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน ส่งเสริมการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ที่มีการปล่อยคาร์บอนต่ำ
ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๓. เป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด (Development Goals)

ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ จังหวัดนครปฐมจะเป็นจังหวัดต้นแบบด้านการเกษตรอัจฉริยะของประเทศ
ที่สามารถเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจเกษตรอย่างยั่งยืน ยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร และรักษาสิ่งแวดล้อม
ไปพร้อมกันอย่างสมดุล

๔. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนา

- ๔.๑ ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการยกระดับสู่เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farmer / สถาบันเกษตรกรเข้มแข็ง)
- เกษตรกรได้รับการพัฒนาสู่ Smart Farmer / Young Smart Farmer สะสม อย่างน้อย ๓๕ ราย
 - สหกรณ์มีความเข้มแข็งระดับ ๑ และ ๒ อย่างน้อยร้อยละ ๕๐
- ๔.๒ ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของฟาร์ม/แปลง/สถานประกอบการที่ได้รับมาตรฐาน
- ด้านพืช เพิ่มขึ้นจากปีฐาน (ปี ๒๕๖๔) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕
 - ด้านประมง เพิ่มขึ้นจากปีฐาน (ปี ๒๕๖๔) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕
 - ด้านปศุสัตว์ เพิ่มขึ้นจากปีฐาน (ปี ๒๕๖๔) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕
- ๔.๓ สินค้าเกษตรและผลผลิตแปรรูปมูลค่าสูงที่ได้รับการพัฒนานวัตกรรม/บรรจุภัณฑ์/ขึ้นทะเบียน
อัตลักษณ์พื้นถิ่น (GI) รวมสะสมจำนวน ๓๕ ผลิตภัณฑ์ ภายในปี ๒๕๖๕
- ๔.๔ จุดความร้อน (Hotspot) ในพื้นที่การเกษตรที่ลดลง ร้อยละ ๕๐ เมื่อเปรียบเทียบกับปีฐาน ปี ๒๕๖๔

๕. ประเด็นการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ เสริมสร้างเกษตรกร สถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง พร้อมขับเคลื่อนการเกษตรปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหาร	
วัตถุประสงค์	๑. ยกระดับทักษะเกษตรกรสู่การเป็น Smart Farmer / Young Smart Farmer ๒. พัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกรในการบริหารจัดการการผลิตและการตลาด ๓. ยกระดับคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้ตามมาตรฐานสากล
ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาสู่ Smart Farmer / Young Smart Farmer เพิ่มขึ้น อย่างน้อย ๗ ราย/ปี ๒. จำนวนสถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็ง - สหกรณ์มีความเข้มแข็งระดับ ๑ และ ๒ อย่างน้อยร้อยละ ๕๐ - วิสาหกิจชุมชนมีศักยภาพในระดับดี อย่างน้อยร้อยละ ๓๕ - กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็งในระดับที่ ๑ และ ๒ อย่างน้อยร้อยละ ๓๕ ๓. จำนวนเกษตรกร/แปลง/ฟาร์ม/สถานประกอบการที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น - ด้านพืช เพิ่มขึ้นจากปีฐาน (ปี ๒๕๖๘) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕ - ด้านประมง เพิ่มขึ้นจากปีฐาน (ปี ๒๕๖๘) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ - ด้านปศุสัตว์ เพิ่มขึ้นจากปีฐาน (ปี ๒๕๖๘) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕
แนวทางการพัฒนา	๑. พัฒนาทักษะเกษตรกรโดยมุ่งเน้นการปรับทักษะใหม่และยกระดับทักษะเดิม (Reskill & Upskill) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และบูรณาการการเรียนรู้เชิงพื้นที่ด้วยระบบพี่เลี้ยง/เครือข่ายความร่วมมือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และยกระดับเป็น Smart Farmer / Young Smart Farmer (ทดแทนสังคมสูงวัย) /ผู้ประกอบการเกษตร ๒. เสริมสร้างศักยภาพสถาบันเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพ สามารถพึ่งพาตนเองและแข่งขันในตลาดสมัยใหม่ได้อย่างเป็นระบบ โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน การบริหารจัดการกลุ่ม ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มเกษตรกรและภาคเอกชน รวมถึงการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุน และการพัฒนาทักษะการวางแผนธุรกิจ เพื่อให้สามารถขยายกิจการได้อย่างมั่นคงในระยะยาว ๓. ส่งเสริมการผลิตตามมาตรฐานสากล โดยมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของการเกษตรปลอดภัย การพัฒนาองค์ความรู้ให้เกษตรกรในการปรับกระบวนการผลิตที่มีมาตรฐาน และสามารถวางแผนการผลิตได้ตรงความต้องการของตลาด สามารถลดต้นทุนการผลิต รวมถึงได้รับความรู้เรื่องการตลาดสมัยใหม่

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ เสริมสร้างเกษตรกร สถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง พร้อมขับเคลื่อนการเกษตรปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหาร	
โครงการสำคัญ Flagship Project	เสนอของบพัฒนาจังหวัด ๑. โครงการยกระดับมาตรฐานการเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีและความปลอดภัยของสินค้าประมง โดย สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม
ความสำคัญ: พัฒนาคนรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer)	งบปกติกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๑. โครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม) ๒. การพัฒนาเกษตรปราดเปรื่องด้านพืช/ประมง/ปศุสัตว์ (สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานประมงจังหวัด/สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด) ๓. ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ทุกหน่วยงานในสังกัด) ๔. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) ๕. การยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (GAP) เกษตรอินทรีย์ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร/สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด) ๖. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด)

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒: สร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตการเกษตรด้วยเทคโนโลยีแปรรูป นวัตกรรมผลิตภัณฑ์เกษตรมูลค่าสูง และเทคโนโลยีด้านการตลาด	
วัตถุประสงค์	๑. บูรณาการงานวิจัย/เทคโนโลยี/นวัตกรรม จากสถาบันการศึกษาและภาคเอกชน เพื่อพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์และแปรรูปสินค้าเกษตรสู่ตลาดมูลค่าสูง (High Value Agriculture) ๒. เพื่อสนับสนุนการพัฒนา สินค้าเกษตรสำคัญ ผ่านกระบวนการผลิต/การแปรรูป/สร้างนวัตกรรม/การสร้างคุณค่า สู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูง
ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. จำนวนเกษตรกรได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัย/เทคโนโลยี/นวัตกรรม ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ รายต่อปี ๒. จำนวนสินค้าเกษตรได้รับการพัฒนาและยกระดับให้มีอัตลักษณ์หรือเพิ่มมูลค่า ๗ ผลิตภัณฑ์ต่อปี
แนวทางการพัฒนา	๑. ส่งเสริมการเชื่อมโยงผลงานวิจัย/ เทคโนโลยี/นวัตกรรม ด้านการเกษตร จากสถาบันการศึกษาและภาคเอกชน มาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ๒. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่และนวัตกรรมมาใช้ตลอดห่วงโซ่การผลิต ตั้งแต่การปรับปรุงพันธุ์ การผลิต การแปรรูป การตลาด เพื่อยกระดับสินค้าเกษตรสำคัญ สินค้าที่มีอัตลักษณ์พื้นถิ่น (GI) นครปฐม สู่ตลาดพรีเมียม/ตลาดสมัยใหม่โดยการชูจุดเด่นผ่านการเล่าเรื่อง (Storytelling) การพัฒนาแบรนด์ บรรจุภัณฑ์ ระบบโลจิสติกส์

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒: สร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตการเกษตรด้วยเทคโนโลยีแปรรูป นวัตกรรมผลิตภัณฑ์เกษตรมูลค่าสูง และเทคโนโลยีด้านการตลาด	
	๓. ส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรเชิงรุกด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมข้อมูล เพื่อเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การใช้ Big Data ในการวางแผนผลิตตามความต้องการจริงของตลาด (Demand-driven) การสร้างความเชื่อมั่นด้วยแบรนด์มาตรฐาน/แบรนด์เฉพาะพื้นที่ เพื่อเจาะตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) ที่มีกำลังซื้อสูง การขยายช่องทางผ่านแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ การใช้กลยุทธ์ Soft Power เพื่อเพิ่มมูลค่าและขีดความสามารถทางการแข่งขันให้แก่เกษตรกรในพื้นที่
โครงการสำคัญ Flagship Project ความสำคัญ: มุ่งเน้นการปฏิรูปจาก "ผลิตมากขายได้น้อย" สู่ "ผลิตน้อยขายได้มาก" ผ่านสินค้าอัตลักษณ์และนวัตกรรม	เสนอของบพัฒนาจังหวัด ๑. โครงการส่งเสริมและพัฒนการผลิตข้าวหอมมะลิแสนอร่อยข้าวหอมมูลค่าสูงและอัตลักษณ์พื้นที่จังหวัดนครปฐม โดย สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน ๒. โครงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยเพื่อความยั่งยืนและนวัตกรรม โดย สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม ๓. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ดินพระราชทานในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดย สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม
	งบทกติกะทรงเกษตรและสหกรณ์ ๑. เสริมสร้างศักยภาพสหกรณ์นอกภาคการเกษตรสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) ๒. โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านประมง (สำนักงานประมงจังหวัด) ๓. โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด) ๔. การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการเกษตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร) ๕. การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นที่เข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ (สำนักงานเกษตรจังหวัด /สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด /สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : พัฒนาระบบการเกษตรและโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรให้มีการปล่อยคาร์บอนต่ำเพื่อเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	
วัตถุประสงค์	๑. พัฒนาระบบการเกษตรและโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร (ด้านดิน น้ำ พลังงาน) ให้สามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง ๒. พัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำและการเตือนภัย เพื่อลดความเสียหายจากภาวน้ำท่วม/น้ำแล้ง ๓. ส่งเสริมระบบการผลิตภาคเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม/การเกษตรคาร์บอนต่ำ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : พัฒนาระบบการเกษตรและโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรให้มีการปล่อยคาร์บอนต่ำเพื่อเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	
ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. จำนวนพื้นที่การเกษตรที่ได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ไร่ ในปี ๒๕๗๕ ๒. จำนวนจุดความร้อนในพื้นที่การเกษตรลดลงร้อยละ ๑๐ ต่อปี
แนวทางการพัฒนา	๑. บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ อย่างครบวงจรเพื่อยกระดับภาคการเกษตรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยปรับปรุง ซ่อมบำรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำชลประทานอัจฉริยะ (Smart Irrigation) ให้ครอบคลุม แม่นยำในการจัดสรรน้ำ ๒. ส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม การฟื้นฟูทรัพยากรน้ำและดิน ควบคุมการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคม - ส่งเสริมให้เกษตรกร ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ใช้น้ำแบบประหยัดเพื่อสร้างความยั่งยืนในระยะยาว รองรับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว - ฟื้นฟูทรัพยากรดินอย่างบูรณาการในพื้นที่การเกษตร เช่น การใช้พืชตระกูลถั่ว ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ การวิเคราะห์ดินรายแปลง ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรด้านการจัดการดิน - ขับเคลื่อนเกษตรคาร์บอนต่ำ ลดก๊าซเรือนกระจก (Zero Burn) จัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อผลิตพลังงานชีวมวลแทนการเผา (Circular Economy)
โครงการสำคัญ Flagship Project ความสำคัญ: สร้างภูมิคุ้มกันต่อวิกฤตสภาพภูมิอากาศและขับเคลื่อนเกษตรคาร์บอนต่ำ	เสนอของบพัฒนาจังหวัด ๑. โครงการในการปรับปรุงระบบระบายน้ำ โดย โครงการชลประทานนครปฐม (๑) ปรับปรุงระบบระบายน้ำคลองสัมปทวน อ.นครชัยศรี (๒) ปรับปรุงระบบระบายน้ำคลองบางพระ อ.นครชัยศรี (๓) ปรับปรุงระบบระบายน้ำคลองใหม่ อ.สามพราน (๔) ปรับปรุงระบบระบายน้ำคลองเจดีย์บูชา อ.นครชัยศรี ๒. โครงการพัฒนาคุณภาพดินเพื่อเพิ่มศักยภาพผลผลิตทางการเกษตรและสร้างความยั่งยืนให้กับสิ่งแวดล้อม โดย สถานีพัฒนาที่ดินนครปฐม
	งบทติกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๑. โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานเกษตรจังหวัด) ๒. โครงการบริหารจัดการระบบชลประทานแบบครบวงจรในพื้นที่จังหวัดนครปฐม (โครงการชลประทาน) ๓. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และการพัฒนาที่ดินเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติทางการเกษตร (สถานีพัฒนาที่ดิน) ๔. ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร (สถานีพัฒนาที่ดิน) ๕. จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน-สูง (สถานีพัฒนาที่ดิน)

๖. แผนที่แสดงความต้องการของแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม (พ.ศ. ๒๕๗๑ – ๒๕๗๕) กับแผน ๓ ระดับ

แผนระดับ ๑	ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เป้าหมาย : เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศไทยในหลากหลายมิติ โดยเน้นแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ (๑) ต่อยอดอดีต ด้วยการพัฒนาจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม (๒) ปรับปัจจุบัน เพื่อสร้างโอกาสใหม่ให้กับผู้ประกอบการ และ (๓) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต เพื่อก้าวทันเทคโนโลยีและนวัตกรรมระดับโลก ประเด็นพัฒนาหลัก : ๑.การเกษตรสร้างมูลค่า: ยกระดับจากเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมไปสู่การเป็น "เกษตรกรยุคใหม่" (Smart Farmer) ที่มีความมั่นคงและยั่งยืน ๒.อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต: สร้างห่วงโซ่มูลค่าทางเศรษฐกิจที่เน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในภาคการผลิตและบริการ ๓.การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์: พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ร้อยละ เชื่อมโยงเมืองหลักและเมืองรอง รวมถึงการพัฒนากระบวนเศรษฐกิจดิจิทัล ๔.การพัฒนาผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs): เปลี่ยนผ่าน SMEs ให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วยนวัตกรรม ประเด็นพัฒนย่อย : ๑.การเพิ่มผลิตภาพภาคเกษตร: การนำเทคโนโลยีและระบบการจัดการน้ำที่แม่นยำมาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่และมูลค่าของสินค้าเกษตร ๒.การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน: การขยายโครงข่ายคมนาคม ระบบขนส่งทางราง และระบบโลจิสติกส์ เพื่อลดต้นทุนของผู้ประกอบการและกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ๓.การสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ (Smart Entrepreneur): การบ่มเพาะธุรกิจใหม่ (Startups) และสนับสนุน SMEs ให้เข้าถึงแหล่งเงินทุน เทคโนโลยี และเพิ่มสัดส่วน GDP ของ SMEs ให้สูงขึ้น		
แผนระดับ ๒	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ประเด็น : เกษตร เป้าหมายประเด็น : ๑. สร้างเกษตรกรยุคใหม่: พัฒนาเกษตรกรให้เป็น "ผู้ประกอบการ เกษตร" (Smart Farmer) ที่มีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการฟาร์มด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ๒. ยกระดับรายได้: เพิ่มผลิตภาพการผลิต (Productivity) และสร้างรายได้ภาคการเกษตรให้มั่นคงและยั่งยืน ๓. ความยั่งยืนของทรัพยากร: พัฒนาภาคเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเพิ่มความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แผนย่อยของแผนแม่บทา : ๑.แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เป้าหมาย สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น	(ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๗๑ – ๒๕๗๕) เสาหลักการพัฒนา ดังนี้ เสาหลักที่ ๑ : การพลิกโฉมโครงสร้างเศรษฐกิจ (Transform the Economy) เสาหลักที่ ๒ : การปฏิรูปภาครัฐ (Reform the Public Sector) เสาหลักที่ ๓ : การยกระดับทุนมนุษย์ (Upgrade Human Capital) เสาหลักที่ ๔ : การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Sustain Resources and the Environment) เสาหลักที่ ๕ : การถ่ายทอดและลงทุนในวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม (Transfer and Invest in Research, Technology and Innovation)	นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) วิสัยทัศน์ ประเทศไทยมีความมั่นคง มีเอกราช มีอธิปไตย มีสถาบันหลักของชาติที่มั่นคง ประชาชนมีความปลอดภัย และสังคมมีความสงบสุข ภายใต้การพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายหลัก ๑. สถาบันหลักของชาติได้รับความเคารพเทิดทูนและเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติ ๒. ประเทศไทยมีความปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ ความสามัคคีระหว่างประเทศมีความร่วมมือที่เอื้อต่อผลประโยชน์ของชาติ ประเด็นความมั่นคงหลัก (Core Issues) แผนแม่บทได้กำหนดกรอบแนวทางเพื่อรับมือกับภัยคุกคามใน ๔ ด้านหลัก ๑. ความมั่นคงด้านสถาบันหลักของชาติ การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและการปกป้องสถาบันหลักของชาติจากภัยคุกคาม ทั้งในโลกความเป็นจริงและโลกไซเบอร์

	๒. แผนย่อยเกษตรปลอดภัย เป้าหมาย ๑) สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๒) ผลผลิตพืชเกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณภาพการสูงขึ้น ๓. แผนย่อยเกษตรชีวภาพ เป้าหมาย ๑) สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น เป้าหมาย ๒) วิสาหกิจเกษตรกรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น ๔. แผนย่อยเกษตรแปรรูป เป้าหมาย ๑) สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๕. แผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ เป้าหมาย ๑) สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๒) ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น ๖. แผนย่อยการพัฒนากระบวนการนิเวศการเกษตร เป้าหมาย ๑) ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น ๒) สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียน กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น		๒. ความมั่นคงจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ - ภัยไซเบอร์และข้อมูลข่าวสาร - การจัดการกับข่าวปลอม (Fake News) และการปกป้องโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล - ภัยด้านสาธารณสุขและโรคอุบัติใหม่ การเตรียมพร้อมรับมือกับโรคระบาดที่จะกระทบต่อเสถียรภาพของประเทศ - ภัยด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ : การแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการจัดการน้ำ ๓. ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและสังคม: การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและลดเงื่อนไขที่นำไปสู่ความขัดแย้งภายใน ๔. ความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เฉพาะ: การจัดการปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การจัดการปัญหาเสถียรภาพแรงงานต่างด้าว และอาชญากรรมข้ามชาติ
--	--	--	--

แผนระดับ ๓	กรอบเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคกลาง พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ การพัฒนาในระยะระยะถัดไปเน้นการยกระดับขีดความสามารถตามฐานของความยั่งยืน ผ่าน ๖ แนวทางหลัก ๑) ยกระดับภาคเกษตรสู่อุตสาหกรรมมูลค่าสูงมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนจากเกษตรแบบดั้งเดิมเป็น "นิคมธุรกิจเกษตร" นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ และต่อยอดสินค้าเกษตร เช่น ข้าว สัตว์ปีก และสุกร ไปสู่อุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคตและอาหารเพื่อสุขภาพ ๒) ท่องเที่ยวคุณภาพและกระจายรายได้ ให้ความสำคัญกับการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Creation) ผ่านการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเดิมกับ "การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ" (Medical & Wellness) และ "การท่องเที่ยวเชิงอาหาร" (Gastronomy) เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวพักแรมยาวขึ้นและกระจายตัวสู่เมืองรอง ๓) ยกระดับบริการทางการแพทย์: ใช้ความได้เปรียบของเครือข่ายสถานพยาบาลมาตรฐานสากล (JC) ที่มีอยู่เดิม เชื่อมโยงกับธุรกิจท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจใหม่ ๔) กระจายความเจริญเชิงพื้นที่: ลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบขนส่งทางรางและจุดกระจายสินค้า เพื่อเชื่อมโยงเมืองหลักและเมืองรอง ลดต้นทุนโลจิสติกส์ และกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจออกจากเขตเมืองใหญ่ ๕) พัฒนา SMEs และอุตสาหกรรมแห่งอนาคต: มุ่งส่งเสริมให้ SMEs เข้าสู่ภาคการผลิตที่เน้นเทคโนโลยีและนวัตกรรม พร้อมสร้างเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจระหว่างรายใหญ่และรายย่อย ๖) พัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม: ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผลิตและการบริโภคสู่ "เศรษฐกิจหมุนเวียน" (BCG Model) แก้ไขปัญหาขยะและมลพิษทางอากาศ (PM ๒.๕) อย่างจริงจัง รวมถึงการบริหารจัดการน้ำเชิงบูรณาการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ	เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดนครปฐม ๒๐ ปี (รอบปี พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) นครปฐม : เมืองน่าอยู่ เมืองเศรษฐกิจแห่งอนาคต เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดนครปฐม ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) วิสัยทัศน์ นครปฐม : เมืองน่าอยู่ เมืองเศรษฐกิจแห่งอนาคต เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน และพัฒนาสู่เมืองน่าอยู่ที่ทันสมัย ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การพัฒนาเศรษฐกิจแห่งอนาคตบนฐานของการเกษตรมูลค่าสูง การค้าการลงทุนและการบริการแบบครบวงจรระดับคุณภาพ อุตสาหกรรมสีเขียว และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมและยั่งยืน	(ร่าง) กรอบแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) วิสัยทัศน์ "เกษตรกรรมคุณภาพชีวิตที่ดี เกษตรไทยสู่เกษตรสมัยใหม่ ที่มั่นคงปลอดภัย และแข่งขันได้ ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ ยกระดับการผลิตสู่เกษตรอัจฉริยะปลอดภัย และยั่งยืน ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรมูลค่าสูงด้วยแปรรูปและการตลาด ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาระบบนิเวศทางการเกษตรเพื่อความมั่นคง
-------------------	--	---	--

โครงการสำคัญ	เสนอของงบพัฒนาจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๖๑	เสนอของงบพัฒนาจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๖๑	เสนอของงบพัฒนาจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๖๑
	๑.โครงการยกระดับมาตรฐานการเลี้ยงสัตว์ไก่ที่ดีและคุณภาพลดภัยของสินค้าประมง งบปฏิบัติการระหว่างเกษตรและสหกรณ์ ๑. โครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ๒. การพัฒนาเกษตรปราศจากโรค/ประมง/ปศุสัตว์ ๓. งบประมาณส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ๔. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ๕. การยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (GAP) เกษตรอินทรีย์ ๖. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)	๑.โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวหอมมะลิแม่ในสุ ข้าวหอมเมล็ดสูงและอัตลักษณ์พื้นที่อินจังหวัดนครปฐม ๒.โครงการพัฒนาบรรณารักษ์ตำบลบ้านหมอนำมาเพื่อความยั่งยืนและนวัตกรรม ๓. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่คืนพระราชทาน ในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ งบปฏิบัติการระหว่างเกษตรและสหกรณ์ ๑. เสริมสร้างศักยภาพสหกรณ์นอกภาคการผลิตสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี ๒. โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านประมง ๓. โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์ ๔. การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการเกษตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ๕. การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นที่อินเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ	เสนอของงบพัฒนาจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ๑.โครงการในการปรับปรุงระบบระบายน้ำ ๒.โครงการพัฒนาคุณภาพดินเพื่อเพิ่มศักยภาพผลผลิตทางการเกษตรและสร้างคามยั่งยืนให้กับสิ่งแวดล้อม งบปฏิบัติการระหว่างเกษตรและสหกรณ์ ๑. โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๒. โครงการการบริหารจัดการระบบชลประทานแบบครบวงจรในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ๓. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และการพัฒนาที่ดินเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติทางการเกษตร ๔. ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ๕. จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอนสูง

๗. ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

ประเด็นการพัฒนา	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					
		พ.ศ. ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕	รวม ๕ ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : เสริมสร้างเกษตรกร สถาบันเกษตรกรให้ เข้มแข็ง พร้อมขับเคลื่อน การเกษตรปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทาง อาหาร	๑. จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาสู่ Smart Farmer / Young Smart Farmer เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๗ ราย/ปี	อย่างน้อย ๗ ราย	อย่างน้อย ๗ ราย	อย่างน้อย ๗ ราย	อย่างน้อย ๗ ราย	อย่างน้อย ๗ ราย	อย่างน้อย ๓๕ ราย
	๒. จำนวนสถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็ง - สหกรณ์มีความเข้มแข็งระดับ ๑ และ ๒ อย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๖๕ - วิสาหกิจชุมชนมีศักยภาพในระดับดี อย่างน้อยร้อยละ ๓๕ ในปี ๒๕๖๕ - กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็งในระดับที่ ๑ และ ๒ อย่างน้อย ร้อยละ ๓๕ ในปี ๒๕๖๕	อย่างน้อย ร้อยละ ๑๐	อย่างน้อย ร้อยละ ๒๐	อย่างน้อย ร้อยละ ๓๐	อย่างน้อย ร้อยละ ๔๐	อย่างน้อย ร้อยละ ๕๐	อย่างน้อย ร้อยละ ๕๐
		อย่างน้อย ร้อยละ ๗	อย่างน้อย ร้อยละ ๑๔	อย่างน้อย ร้อยละ ๒๑	อย่างน้อย ร้อยละ ๒๘	อย่างน้อย ร้อยละ ๓๕	อย่างน้อย ร้อยละ ๓๕
		อย่างน้อย ร้อยละ ๗	อย่างน้อย ร้อยละ ๑๔	อย่างน้อย ร้อยละ ๒๑	อย่างน้อย ร้อยละ ๒๘	อย่างน้อย ร้อยละ ๓๕	อย่างน้อย ร้อยละ ๓๕
	๓. จำนวนเกษตรกร/แปลง/ฟาร์ม/สถานประกอบการที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้นจากปีฐาน (ปี ๒๕๖๘) - ด้านพืช เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕ - ด้านประมง เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ - ด้านปศุสัตว์ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๓	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๖	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๙	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๒	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๕	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๕
		ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๓	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๐	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๕	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๒๐	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๒๕	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๒๕
		ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๓	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๖	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๙	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๒	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๕	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๕
		ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๓	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๖	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๙	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๒	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๕	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๕

ประเด็นการพัฒนา	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
		พ.ศ. ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ : สร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิต การเกษตรด้วยเทคโนโลยี แปรรูป นวัตกรรม ผลิตภัณฑ์เกษตรมูลค่าสูง และเทคโนโลยีด้าน การตลาด	๑. จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัย/ เทคโนโลยี/นวัตกรรม ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ รายต่อปี	ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ราย	ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ราย	ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ราย	ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ราย	ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ราย
	๒. จำนวนสินค้าเกษตรที่ได้รับการพัฒนาและยกระดับให้มีอัตลักษณ์ หรือเพิ่มมูลค่า ๗ ผลิตภัณฑ์ต่อปี	๗ ผลิตภัณฑ์	๗ ผลิตภัณฑ์	๗ ผลิตภัณฑ์	๗ ผลิตภัณฑ์	๓๕ ผลิตภัณฑ์
ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การจัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมเพื่อเกษตร ยั่งยืน	๑. จำนวนพื้นที่การเกษตรที่ได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ไร่ ในปี ๒๕๖๕	ไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ไร่	ไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ไร่	ไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ไร่	ไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ไร่	ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ไร่
	๒. จำนวนจุดความรู้ย้อนในพื้นที่การเกษตรลดลงร้อยละ ๑๐ ต่อปี	ลดลง ร้อยละ ๑๐	ลดลง ร้อยละ ๑๐	ลดลง ร้อยละ ๑๐	ลดลง ร้อยละ ๑๐	ลดลง ร้อยละ ๕๐

ทิศทางการพัฒนา ด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2571 - 2575

“ จังหวัดนครปฐมเป็นศูนย์กลางเกษตรอัจฉริยะของประเทศ สร้างมูลค่าด้วยนวัตกรรม
ยั่งยืนด้วย BCG Economy แหล่งเชื่อมโยงเกษตรคุณภาพทั่วโลก ให้ก้าวไกลสู่ตลาดโลก ”

เป้าหมายการพัฒนา

ภายในปี พ.ศ. 2575 จังหวัดนครปฐมจะเป็น
จังหวัดต้นแบบด้านการเกษตรอัจฉริยะของประเทศ
ที่สามารถเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจเกษตรอย่างยั่งยืน
ยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร และรักษาสีเขียวแวดล้อม
ไปพร้อมกันอย่างสมดุล

แนวทางการพัฒนา

- ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี
และนวัตกรรม
- เพิ่มมูลค่า สร้างโอกาส
ทางการตลาด
- เกษตรปลอดภัย ได้มาตรฐาน
- เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
และปลอดภัยยั่งยืน
- บูรณาการความร่วมมือ
ทุกภาคส่วน

- 1 เสริมสร้างเกษตรกร
สถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง
พร้อมขับเคลื่อนการเกษตรปลอดภัย
เพื่อความมั่นคงทางอาหาร

เป็น Young Smart Farmer ยกระดับมาตรฐาน
GAP/เกษตรอินทรีย์ เพื่อความมั่นคงทางอาหาร

โครงการสำคัญ

- 1 โครงการยกระดับมาตรฐาน
การเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีและความปลอดภัย
ของสินค้าประมง

- 2 สร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิต
การเกษตรด้วยเทคโนโลยี
แปรรูป นวัตกรรมผลิตภัณฑ์เกษตร
มูลค่าสูง และเทคโนโลยีด้านการตลาด

เปลี่ยนจาก “ผลิตภัณฑ์ได้น้อย”
สู่การแปรรูปสินค้าพรีเมียม สินค้า G1 สู่ตลาดโลก

โครงการสำคัญ

- 1 โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิต
ข้าวหอมมะลิสายพันธุ์ข้าวหอมมะลิสูง
และอัตลักษณ์พื้นที่จังหวัดนครปฐม
- 2 โครงการพัฒนามาตรฐานบรรจุภัณฑ์น้ำดื่มสมุนไพร
เพื่อความยั่งยืนและนวัตกรรม
- 3 โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
ที่วัดพระธาตุนานในเขตปริมณฑลจังหวัด
นครปฐม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2571

- 3 พัฒนาระบบการเกษตรและ
โครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร
ให้มีการปล่อยคาร์บอนต่ำ
เพื่อเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

บริหารจัดการน้ำอัจฉริยะ: ฟื้นฟูพื้นที่
และลดการเผา (Zero Burn) เพื่อสิ่งแวดล้อม

โครงการสำคัญ

- 1 โครงการในการปรับปรุงระบบระบายน้ำ
- 2 โครงการพัฒนาคุณภาพดินเพื่อเพิ่มศักยภาพ
ผลผลิตทางการเกษตรและสร้างความยั่งยืน
ให้กับสิ่งแวดล้อม

“ร่วมสร้างอนาคตเกษตรนครปฐม
ให้ก้าวไกล มั่นคง ยั่งยืน”

แนวทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม ประจำปี พ.ศ. 2571

หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดนครปฐม มีภารกิจหลักในการส่งเสริมการเกษตรด้านพืช ประมง และปศุสัตว์ การปรับปรุงบำรุงดิน การบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ การตรวจรับรองมาตรฐาน รวมถึงการรวมกลุ่มเกษตรกร/จัดตั้งสหกรณ์การเกษตร เพื่อให้การพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม มีประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนาที่สอดคล้องการกับการทำการเกษตรในพื้นที่ โดยจะเสนอของบประมาณจาก งบประมาณศาสตร์พัฒนาจังหวัดประจำปี พ.ศ.2571 และงบประมาณที่คาดว่าจะได้รับ (ใช้ข้อมูลปีฐาน 2569) ดังนี้

8.โครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2571 - 2575
 ประเด็นการพัฒนาที่ 1 เสริมสร้างเกษตรกร สถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง พร้อมขับเคลื่อนการเกษตรปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหาร

แนวทางการพัฒนา (กลยุทธ์)	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (บาท)				หน่วยดำเนินการ
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575
1.ยกระดับทักษะความรู้ให้กับเกษตรกร และกลุ่มเกษตรกร ผู้การเป็น (Smart Farmer/ Young Smart Farmer)	พัฒนาเกษตรกรยั่งยืน ด้านปศุสัตว์	งบปกติ	170,600				ปศจ.
	จัดพื้นฐานข้อมูลเกษตรแห่งชาติ	งบปกติ	30,000				ปศจ.
	โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	งบปกติ	314,900				กษจ.
	โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 70ราย	งบปกติ	136,850				กษจ.
	โครงการพัฒนาทักษะและแนวคิดผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร (เกษตรกรปราดเปรื่อง) 100 ราย	งบปกติ	99,000				กษจ.
	โครงการพัฒนาเกษตรกรเพื่อให้บริการทางกาเกษตร	งบปกติ	48,900				กษจ.
	โครงการส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	งบปกติ	126,000				กษจ.
	พัฒนาเกษตรกร	งบปกติ	19,300				กษจ.
	เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์	งบปกติ	16,770				กษจ.
	โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการผลิต	งบปกติ	878,490				กษจ.
	โครงการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรและบริหารจัดการสารสนเทศการเกษตรด้านพืช	งบปกติ	188,350				กษจ.
	โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง 10 ราย	งบปกติ	148,379				สปก.
	โครงการจัดที่ดินเพื่อเกษตรกรรวม 200 ราย	งบปกติ	46,000				สปก.
	โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน 11 ราย	งบปกติ	97,450				สปก.
	กิจกรรมพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ	งบปกติ	109,260				สปก.
	โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	งบปกติ	10,000				กษ. นฐ.
	โครงการบริหารจัดการทรัพยากรประมง	งบปกติ	89,850				ปมจ.
	โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประมง	งบปกติ	83,055				ปมจ.
	โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหากการทำประมง	งบปกติ	13,700				ปมจ.
	พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ปศุสัตว์	งบปกติ	31,300				ปศจ.
	โครงการการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องด้านปศุสัตว์	งบปกติ	66,500				ปศจ.
	การยกระดับการพัฒนาหมอดินอาสาเพื่อมีส่วนร่วมและศูนย์ปฏิบัติ	งบปกติ	306,700				พด.
	โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ด้านดิน)	งบปกติ	226,850				พด.

แนวทางการพัฒนา (กลยุทธ์)	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (บาท)					หน่วยดำเนินการ
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	
1.ยกระดับทักษะความรู้ให้กับเกษตรกร และกลุ่มเกษตรกร ผู้การเป็น (Smart Farmer/ Young Smart Farmer)	โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน (พัฒนาที่ดิน)	งบปกติ	570,600					พด.
	โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	งบปกติ	53,900					พด.
	ส่งเสริมการค้าเป็นงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	งบปกติ	15,200					พด.
	โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	งบปกติ	150,500					ศวพ.
	โครงการส่งเสริมการค้าเป็นงาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	งบปกติ	344,700					ศวพ.
2.พัฒนาองค์ความรู้ให้สหกรณ์ วสช. ให้บริการกระบวนการผลิตที่มีมาตรฐาน สามารถวางแผนการผลิต และได้รับความรู้เรื่องตลาดสมัยใหม่	กำกับการบัญชีของสหกรณ์ภาคเอกชน	งบปกติ	11,250					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	ตรวจสอบบัญชีประจำปีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	งบปกติ	1,220,840					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	ฝึกอบรมเศรษฐกิจการเงินขั้นพื้นฐานแก่สมาชิกสหกรณ์	งบปกติ	5,440					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพด้านการเงินการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ	งบปกติ	7,600					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	ฝึกอบรมเศรษฐกิจการเงินขั้นพื้นฐานแก่สมาชิกสหกรณ์	งบปกติ	5,440					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการเสริมสร้างการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือน	งบปกติ	30,820					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการส่งเสริมอาสาสมัครเกษตรกร	งบปกติ	37,800					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการส่งเสริมการค้าเป็นงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	งบปกติ	8,000					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	งบปกติ	37,100					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการเสริมสร้างศักยภาพด้านการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพแก่เกษตรกร (แปลงใหญ่)	งบปกติ	100,455					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการเสริมสร้างศักยภาพด้านการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพแก่เกษตรกร (เกษตรกรผสมผสาน)	งบปกติ	6,025					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	ยกระดับการบริหารจัดการทางการเงินการบัญชีด้วยนวัตกรรม	งบปกติ	2,700					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการยืนยันความถูกต้องข้อมูลสมาชิกสหกรณ์	งบปกติ	55,680					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง	งบปกติ	10,200					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการยกระดับสภาพบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร	งบปกติ	4,800					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการสู่การเป็นธุรกิจแบบมืออาชีพ	งบปกติ	4,450					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	งบปกติ	4,600					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตด้านดิจิทัลในสหกรณ์	งบปกติ	21,080					ตรวจบัญชีสหกรณ์

แนวทางการพัฒนา (กลยุทธ์)	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (บาท)					หน่วยดำเนินการ
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	
2.พัฒนาองค์ความรู้ให้สหกรณ์ วสช. ให้บริการกระบวนการผลิตที่มีมาตรฐาน สามารถวางแผนการผลิต และได้รับความรู้เรื่องตลาดสมัยใหม่	โครงการ THINK & DO TOGETHER บูรณาการเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่สหกรณ์อย่างยั่งยืน	งบปกติ	4,100					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพด้านการเงินการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ	งบปกติ	5,500					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการต้นทุนฟาร์มโคนม	งบปกติ	36,400					ตรวจบัญชีสหกรณ์
	โครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	งบปกติ	201,250					กษจ.
	ส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	งบปกติ	1,127,169					สหกรณ์จังหวัด
	กำกับดูแลสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	งบปกติ	90,970					สหกรณ์จังหวัด
	ขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	งบปกติ	40,520					สหกรณ์จังหวัด
	โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ สหกรณ์	งบปกติ	6,600					สหกรณ์จังหวัด
	เสริมสร้างศักยภาพสหกรณ์นอกภาคการเกษตรสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี	งบปกติ	5,080					สหกรณ์จังหวัด
	ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจกับเอกชนของสหกรณ์ บริการเดินรถ	งบปกติ	12,830					สหกรณ์จังหวัด
	พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง 3 แห่ง	งบปกติ	35,890					สหกรณ์จังหวัด
	พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง 5 ครั้ง	งบปกติ	59,640					
	ยกระดับสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งเพื่อให้เป็นสถาบันเกษตรกรที่ให้บริการทางการเกษตรแบบครบวงจร	งบปกติ	54,360					สหกรณ์จังหวัด
	เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบสหกรณ์ด้วยการกำกับกิจการที่ดี	งบปกติ	23,750					สหกรณ์จังหวัด
รวมงบประมาณประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1			7,671,443	0	0	0	0	

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตการเกษตรด้วยเทคโนโลยีแปรรูป และนวัตกรรมผลิตภัณฑ์เกษตรมูลค่าสูง เทคโนโลยีการตลาด

แนวทางการพัฒนา (กลยุทธ์)	โครงการ	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)					หน่วยดำเนินการ
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	
1.ส่งเสริมการผลิตสินค้าโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านปรมัง	งปปคติ	102,500					ปมจ.
	โครงการส่งเสริมอาชีพประมง	งปปคติ	7,800					ปมจ.
	โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน	งปปคติ	123,000					ปมจ.
	พัฒนาศักยภาพการปลูกสัตว์	งปปคติ	2,575,900					ปคจ.
	โครงการเสริมสร้างทุนทางสังคม	งปปคติ	174,700					ปคจ.
	โครงการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมและพัฒนาสุขภาพสัตว์	งปปคติ	1,177,660					ปคจ.
	โครงการจัดทำฐานข้อมูลเกษตรแห่งชาติ	งปปคติ	30,000					ปคจ.
	การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการเกษตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ 17 งาน	งปปคติ	2,227,600					ศวพ.
	การผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตอื่นๆ	งปปคติ	659,300					ศวพ.
	การบริหารความหลากหลายทางชีวภาพ	งปปคติ	10,000					ศวพ.
	โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าเศรษฐกิจชีวภาพ	งปปคติ	1,000					กษจ.
	โครงการส่งเสริมการขยายผลเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมเชิงพื้นที่	งปปคติ	114,000					กษจ.
	โครงการตลาดเกษตรกร	งปปคติ	27,600					กษจ.
	โครงการผลิตและขยายพันธุ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับ	งปปคติ	5,000					กษจ.
2.พัฒนาและสร้างลักษณะเด่นของสินค้า GI เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตผ่านการเล่าเรื่อง (Storytelling)	ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับมาตรฐานและสร้างมูลค่าสินค้าชุมชน	งปปคติ	5,730					สหกรณ์จังหวัด
	การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรสมัยใหม่มาใช้ในการดำเนินธุรกิจของสถาบันเกษตรกร	งปปคติ	1,920					สหกรณ์จังหวัด
	โครงการยกระดับคุณภาพศักยภาพการผลิตสินค้าชีวภาพ	งปปคติ	12,620					สปก.
	โครงการพัฒนารูปร่างชุมชน	งปปคติ	63,800					สปก.
	โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)	งปปคติ	77,000					กษ.นฐ.
	โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแปรรูป	งปปคติ	155,000					ปคจ.
	โครงการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นและสินค้าชุมชน	งปปคติ	40,500					ปคจ.
	โครงการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นและสินค้าชุมชน (เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น)	งปปคติ	177,500					ปคจ.

แนวทางการพัฒนา (กลยุทธ์)	โครงการ	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)					หน่วยดำเนินการ
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	
2. พัฒนาและสร้างลักษณะเด่นของสินค้า GI เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตผ่านการเล่าเรื่อง (Storytelling)	โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ	งบปกติ	98,500					กษจ.
	พัฒนาเครือข่ายและการตลาดสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นของสถาบันเกษตรกร	งบปกติ	4,480					สหกรณ์จังหวัด
3. พัฒนาระบบการผลิตการแปรรูปให้มีมูลค่าสูง ได้มาตรฐานและปลอดภัยตรงตามความต้องการของตลาด	โครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรมูลค่าสูงด้านการประมง	งบปกติ	57,200					ปมจ.
	โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ด้านประมง	งบปกติ	7,800					ปมจ.
	โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์	งบปกติ	551,620					ปศจ.
	โครงการส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์	งบปกติ	80,000					ปศจ.
	โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร	งบปกติ	54,800					ปศจ.
	โครงการยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (GAP) 1455 แปลง	งบปกติ	847,550					ศวพ.
	ตรวจสอบปัจจัยการผลิต/ศัตรูพืช/ออกใบรับรองและควบคุมกำกับดูแลตาม พ.ร.บ.	งบปกติ	174,525					ศวพ.
	โครงการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์	งบปกติ	70,980					ศวพ.
	โครงการส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	งบปกติ	310,360					กษจ.
	โครงการยกระดับเกษตรกรมูลค่าสูง	งบปกติ	98,700					กษจ.
	ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรในสถาบันเกษตรกร	งบปกติ	38,000					สหกรณ์จังหวัด
	บริหารจัดการโครงการอาหารแม่เพื่อเด็กและเยาวชน	งบปกติ	21,400					สหกรณ์จังหวัด
	พัฒนาศักยภาพการแข่งขันของสหกรณ์โคนมและโคนมย่อยเป็นระบบ	งบปกติ	15,000					สหกรณ์จังหวัด
	โครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง 1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง	งบปกติ	80,000					กษ.นฐ.
	โครงการส่งเสริมการบริโภคและใช้วัตถุดิบสินค้า Q	งบปกติ	4,000					กษ.นฐ.
	โครงการร้านอาหารวัตถุดิบปลอดภัย เลือกใช้สินค้า Q (Q Restaurant)	งบปกติ	32,500					กษ.นฐ.
	รวมงบประมาณประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2		10,317,545	-	-	-	-	

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาระบบการเกษตรและโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรที่มีการปล่อยคาร์บอนต่ำที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนา (กลยุทธ์)	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (บาท)					หน่วยดำเนินการ
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	
1. ขับเคลื่อนเกษตรคาร์บอนต่ำและลดก๊าซเรือนกระจก (Zero Burn) 2. พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และการวิเคราะห์ดินรายแปลง	ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน	งบปกติ	143,700					พด.
	ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	งบปกติ	941,500					พด.
	การพัฒนาที่ดินเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติทางการเกษตร	งบปกติ	318,000					พด.
	จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน-สูง	งบปกติ	437,400					พด.
	การจัดงานวันดินโลก (World Soil Day)	งบปกติ	30,000					พด.
	ปรับปรุงคุณภาพดินในพื้นที่ดินปัญหา	งบปกติ	32,100					พด.
	ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	งบปกติ	67,050					พด.
	โครงการบริหารจัดการทรัพยากรดินระดับตำบล	งบปกติ	45,000					พด.
	ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	งบปกติ	354,850					พด.
	โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้ถั่วแขก	งบปกติ	5,000					สปก.
3. ปรับปรุง ช่องบ่อารุประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำชลประทาน	ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์การกักตุนของสะพานข้ามคลองเจ็ดยี่งอ	งบปกติ	560,239.08					ขป. นครปฐม
	บำรุงรักษาห้วยงานโครงการ พื้นที่ 23 ไร่ บริเวณอาคารบังคับน้ำและประตูระบายน้ำโครงการชลประทานนครปฐม	งบปกติ	50,000					ขป. นครปฐม
	บำรุงรักษาทางลัดเลี่ยงย่อย บริเวณอาคารบังคับน้ำและประตูระบายน้ำ ระยะทาง 3 กม.	งบปกติ	280,000					ขป. นครปฐม
	บริหารการส่งน้ำพื้นที่จังหวัดนครปฐม อ. เมือง	งบปกติ	200,000					ขป. นครปฐม
	ซ่อมแซมอาคารบังคับน้ำคลองยายจิต	งบปกติ	434,000					ขป. นครปฐม
	กำจัดวัชพืชด้วยแรงคน บริเวณอาคารบังคับน้ำและประตูระบายน้ำพื้นที่ 62 ไร่	งบปกติ	400,000					ขป. นครปฐม
	ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์การกักตุนของ ด้านท้ายน้ำอาคารบังคับน้ำคลองแควตาล	งบปกติ	575,000					ขป. นครปฐม
	ซ่อมแซมเครื่องสูบน้ำ ประตูระบายน้ำคลองบางพระ	งบปกติ	1,100,000					ขป. นครปฐม
	ซ่อมแซมคันดินบริเวณ อาคารบังคับน้ำปลายคลอง	งบปกติ	477,000					ขป. นครปฐม
	ซ่อมแซมอาคารบังคับน้ำคลองครุฑกุล	งบปกติ	766,000					ขป. นครปฐม
	ซ่อมแซมอาคารบังคับน้ำคลองยายปูน	งบปกติ	860,000					ขป. นครปฐม
	การบริหารจัดการน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครปฐม	งบปกติ	21,371,500					ขป. นครปฐม

แนวทางการพัฒนา (กลยุทธ์)	โครงการ	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)					หน่วยดำเนินการ
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	
4. จัดการเศรษฐกิจสีเขียว การผลิตพลังงานชีว มวลและการเผา (Circular Economy)	การบริหารจัดการน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาส่งน้ำและบำรุงรักษาพระพิมล	งบปกติ	32,221,915					ชป.นครปฐม
	การบริหารจัดการน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระพิมล	งบปกติ	35,497,000					ชป.นครปฐม
	โครงการ 13 สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	งบปกติ	12,000					พด.
	ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในโรงเรียน/หมู่บ้านปลอดขยะอินทรีย์ต้นแบบ	งบปกติ	121,000					พด.
	โครงการส่งเสริมเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	งบปกติ	203,350					กษจ.
รวมงบประมาณประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3			97,503,604	0	0	0	0	

โครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2571 - 2575 (งบจังหวัด ปี 2571)

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 เสริมสร้างเกษตรกร สถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง พร้อมขับเคลื่อนการเกษตรปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร

แนวทางการพัฒนา (กลยุทธ์)	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (บาท)				หน่วยดำเนินการ
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575
1.พัฒนาทักษะเกษตรกร มุ่งเน้นการปรับทักษะใหม่ และยกระดับทักษะเดิม Upskill/Reskill 2.เสริมสร้างศักยภาพสถาบันเกษตรกรให้สามารถแข่งขันในตลาดสมัยใหม่ 3.พัฒนาองค์ความรู้ให้เกษตรกรในการปรับกระบวนการผลิตที่มีมาตรฐาน	โครงการยกระดับมาตรฐานการเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีและความปลอดภัยสินค้าประมง	งบจังหวัด	1,687,100	-	-	-	ป.ม.จ.
รวมงบประมาณประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1			1,687,100	-	-		

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตการเกษตรด้วยเทคโนโลยีแปรรูป และนวัตกรรมผลิตภัณฑ์เกษตรมูลค่าสูง และเทคโนโลยีการตลาด

แนวทางการพัฒนา (กลยุทธ์)	โครงการ	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)					หน่วยดำเนินการ
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ.2574	พ.ศ.2575	
1.เชื่อมโยงผลงานวิจัย/เทคโนโลยี/นวัตกรรม ด้านการเกษตรจากสถาบันการศึกษามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่	โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวหอมมาลัยแมนสู่ชาวหอมมูลค่าสูงและอัดสัปดาห์พื้นที่จังหวัดนครปฐม	งบจังหวัด						กษจ./ม.เกษตร
2.ยกระดับสินค้าเกษตรสำคัญสินค้าอัตลักษณ์พื้นที่ สู่ตลาดพรีเมียม โดยการจัดจุดเด่นทางการเล่าเรื่อง การพัฒนาแบรนด์ พัฒนารูจักษ์	โครงการพัฒนารูจักษ์พื้นที่มีมนูญานัยเพื่อความยั่งยืนและใช้วัฒนธรรม	งบจังหวัด	299,400					ปศจ.
3.ส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรเชิงรุกด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล	โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบนที่ดินพระราชทานในเขตปฏิรูปที่ดิน	งบจังหวัด	232,000					ส.ป.ก.
รวมงบประมาณประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2			531,400					

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาระบบการเกษตรและโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรให้มีการปล่อยคาร์บอนต่ำเพื่อเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนา (กลยุทธ์)	โครงการ	แหล่งงบประมาณ	งบประมาณ (บาท)					หน่วยดำเนินการ
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	
1.บริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างครบวงจรเพื่อยกระดับภาคการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ โดยปรับปรุง ข่อมบำรุงระบบบริหารจัดการน้ำ	โครงการปรับปรุงระบบระบายน้ำคลองสัมปทวน อ. นครชัยศรี	งบจังหวัด	3,373,100	-	-	-	-	ชป.นฐ.
	โครงการปรับปรุงระบบระบายน้ำคลองบางพระ อ. นครชัยศรี	งบจังหวัด	2,137,800	-	-	-	-	ชป.นฐ.
	โครงการปรับปรุงระบบระบายน้ำคลองเจดีย์บูชา อ. นครชัยศรี	งบจังหวัด	4,297,100	-	-	-	-	ชป.นฐ.
	โครงการปรับปรุงระบบระบายน้ำคลองใหม่ อ. สามพราน	งบจังหวัด	1,634,900	-	-	-	-	ชป.นฐ.
2.ส่งเสริมการรักษาสังแวดล้อม พันธุ์ทรัพยากรน้ำและดิน ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ขับเคลื่อนเกษตรกรคาร์บอนต่ำ จัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อลดการเผา	โครงการพัฒนาคุณภาพดินเพื่อเพิ่ม	งบจังหวัด	1,713,400	-	-	-	-	พด. - ๑๖๔ - ๑
รวมงบประมาณประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3			13,156,300	0		0		